

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΗΜΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ 2019-2023

Ενότητα Α: Στρατηγικός Σχεδιασμός

Ιανουάριος, 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	7
1.1 Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Δήμων	7
1.1.1 Ορισμός	8
1.1.2 Αντικείμενο, σκοπιμότητα και χαρακτηριστικά του Επιχειρησιακού Προγράμματος	8
1.2 Θεσμικό πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος	11
1.3 Δομή του Επιχειρησιακού Προγράμματος	12
1.3.1 Στάδιο 1: Αποτύπωση και αξιολόγηση του εξωτερικού και εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου	12
1.3.2 Στάδιο 2: Επιχειρησιακός και οικονομικός προγραμματισμός του Δήμου Μυλοποτάμου	14
1.3.3 Υποστήριξη μετά την κατάρτιση του επιχειρησιακού προγράμματος	16
1.4 Μεθοδολογική Προσέγγιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος	16
1.5 Μέσα και εργαλεία για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος	16
2 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	19
2.1 Βασικά δημογραφικά, οικονομικά & κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού ...	19
2.1.1 Διοικητικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά	19
2.1.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά	20
2.1.3 Επίπεδο εκπαίδευσης	29
2.1.4 Λοιπά κοινωνικά χαρακτηριστικά	30
2.2 Τοπική οικονομία και απασχόληση	34
2.2.1 Οικονομικά χαρακτηριστικά του Πληθυσμού	34
2.2.2 Γενικά Οικονομικά Στοιχεία	40
2.2.3 Οικονομικές Δραστηριότητες	44
2.3 Περιβάλλον και Ποιότητα ζωής	59
2.3.1 Προστατευόμενες Περιοχές	59
2.3.2 Πολιτιστικό Περιβάλλον	65
2.3.3 Υποδομές Δίκτυα	70
2.4 Δομές Κοινωνικής υποστήριξης	83
2.4.1 Υποδομές εκπαίδευσης	83
2.4.2 Δομές κοινωνικής υποστήριξης	84

2.4.3	Δομές υγείας	85
2.4.4	Αθλητικοί χώροι	86
2.5	Οργανόγραμμα Δήμου	87
2.5.1	Όργανα Διοίκησης του Δήμου	87
2.5.2	Διάρθρωση υπηρεσιών Δήμου	91
2.5.1	Στελέχωση των υπηρεσιών του Δήμου	94
2.5.2	Υλικοτεχνική Υποδομή Δήμου	100
2.5.3	Οικονομικά Στοιχεία	101
2.5.4	Νομικά Πρόσωπα Δήμου	110
2.6	Αξιολόγηση ΟΕΥ και Νομικών Προσώπων Δήμου Μυλοποτάμου	119
2.6.1	Επιτελικές Υπηρεσίες	119
2.6.2	Υπηρεσίες τοπικής οικονομικής ανάπτυξης	119
2.6.3	Υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας, παιδείας και πολιτισμού	121
2.6.4	Υπηρεσίες Υποστήριξης	121
2.6.5	Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου του Δήμου	123
2.7	SWOT ANALYSIS	125
2.7.1	Η χρησιμότητα της SWOT Analysis	125
2.7.2	Διενέργεια Ανάλυσης SWOT	126
3	Στρατηγική Δήμου και ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	131
3.1	Μεθοδολογία εκπόνησης της Στρατηγικής	131
3.2	Η Αποστολή, το Όραμα και οι Αρχές του Δήμου Μυλοποτάμου	132
3.3	Καθορισμός της Στρατηγικής του Δήμου Μυλοποτάμου 2019-2023	134
3.4	Οι άξονες και τα μέτρα του προγράμματος	138

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1:	Τυπική διάταξη SWOT Analysis	17
Εικόνα 2:	Χάρτης Δήμου Μυλοποτάμου	19
Εικόνα 3:	Σπήλαιο Μελιδονίου	61
Εικόνα 4:	Χάρτης του σπηλαίου Σφεντόνη	61
Εικόνα 5:	Γυπαετός Gypaetus barbatus	62
Εικόνα 6:	Αρχαία Ελεύθερνα	66
Εικόνα 7:	Μουσείο Αρχαίας Ελευθέρας	67

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1:	Εξέλιξη μόνιμου πληθυσμού	21
------------	---------------------------------	----

Γράφημα 2: Κατανομή Μόνιμου Πληθυσμού σε επίπεδο Δ.Ε., 2011	24
Γράφημα 3: Κατανομή Μόνιμου Πληθυσμού σε επίπεδο Τ.Κ., 2011	24
Γράφημα 4: Ηλικιακή πυραμίδα Δήμου Μυλοποτάμου, 2011	25
Γράφημα 5: Ηλικιακή πυραμίδα Περιφέρειας Κρήτης, 2011	26
Γράφημα 6: Επίπεδο εκπαίδευσης στο Δήμο Μυλοποτάμου	30
Γράφημα 7: Ομάδες Νοικοκυριών ανάλογα με τον αριθμό μελών	31
Γράφημα 8: Είδος κατοικίας ανάλογα με τον αριθμό δωματίων.....	32
Γράφημα 9: Νέοι κάτοικοι - εγκατασταθέντες ανά χώρα προέλευσης.....	34
Γράφημα 10: Διασπορά οικονομικά ενεργού πληθυσμού, 2011.....	36
Γράφημα 11: Απασχολούμενοι και Άνεργοι στην περιοχή, 2011.....	37
Γράφημα 12: Τομεακή διάρθρωση της οικονομίας στο Δήμο και την ευρύτερη περιοχή, 2011 ...	39
Γράφημα 13: Εξέλιξη απασχόλησης ανά παραγωγικό τομέα, 2001-11	39
Γράφημα 14: Εξέλιξη Α.Ε.Π. της Π.Ε. Ρεθύμνου, 2001-11	41
Γράφημα 15 : Εξέλιξη κατά κεφαλή Α.Ε.Π. της Π.Ε. Ρεθύμνου, 2001-2011	42
Γράφημα 16: Κατανομή των ξενοδοχειακών κλινών στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου, 2014	55
Γράφημα 17: Μονάδες ενοικαζόμενων διαμερισμάτων στο Δήμο Μυλοποτάμου ανά Δ.Ε, 2014	56
Γράφημα 18: Επαύλεις Δήμο Μυλοποτάμου ανά Δ.Ε, 2014	57
Γράφημα 19: Ακτοπλοϊκές αφίξεις επιβατών, 2017	73
Γράφημα 20: Αεροπορικές αφίξεις επιβατών, 2017	75
Γράφημα 21: Υποδομές διαχείρισης υδάτινων πόρων	79
Γράφημα 22: Εξέλιξη εσόδων Δήμου Μυλοποτάμου 2016-2018	106
Γράφημα 23: Ποσοστό συμμετοχής κάθε κατηγορίας εσόδων στο σύνολο Δήμου Μυλοποτάμου	107
Γράφημα 24: : Εξέλιξη Πληρωθέντων εξόδων 2016-2018 Δήμου Μυλοποτάμου	109
Γράφημα 25: Ποσοστό συμμετοχής κάθε κατηγορίας εξόδων στο σύνολο Δήμου Μυλοποτάμου	110
Γράφημα 26: Προτεινόμενοι Άξονες Επιχειρησιακού Σχεδίου.....	135

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Χρήση μεθόδου SWOT για την κατάρτιση προτάσεων κατευθύνσεων πολιτικής.....	18
Πίνακας 2: Μεταβολή πληθυσμού και πυκνότητα στην ευρύτερη περιοχή , 1991-2011	21
Πίνακας 3: Μεταβολή πληθυσμού στις Δ.Ε και Τ.Κ στο Δήμος Μυλοποτάμου, 2001-2011	22
Πίνακας 4: Βασικοί Δημογραφικοί δείκτες στον Δήμο Μυλοποτάμου, 2011	27
Πίνακας 5: Συμμετοχή των γυναικών στο μόνιμο πληθυσμό, 2001-2011	28

Πίνακας 6: Μόνιμος Πληθυσμός κατά φύλο και ηλικιακή ομάδα στο Δήμο Μυλοποτάμου, 2011	29
Πίνακας 7: Οικογενειακή κατάσταση μονίμου πληθυσμού, 2011	33
Πίνακας 8: Εγκατάσταση πληθυσμού από άλλες χώρες, 2011	33
Πίνακας 9: Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός, 2011	35
Πίνακας 10: Απασχόληση ανά παραγωγικό τομέα	38
Πίνακας 11: Κατανομή της Α.Π.Α. σε κλάδους, 2001-2011 (σε εκ. ευρώ, σε τρέχ. Τιμές	43
Πίνακας 12: Χρησιμοποιούμενη Γεωργική γη, 2009	44
Πίνακας 13: Κατάλογος προϊόντων ΠΟΠ & ΠΓΕ	47
Πίνακας 14: Κατανομή της έκτασης δασών-φυσικών εκτάσεων (1999-2000), εκτάσεις σε χιλ. στρ.	47
Πίνακας 15: Μηχανοκίνητα, σκάφη και αλιεύματα, 2009	49
Πίνακας 16: Αριθμός επιχειρήσεων στο Δευτερογενή Τομέα στο Δήμο Μυλοποτάμου (2010)	50
Πίνακας 17: Απασχολούμενοι στον τομέα των υπηρεσιών, 2011	52
Πίνακας 18: Αρ. Επιχειρήσεων στον Τομέα των Υπηρεσιών στο Δήμο Μυλοποτάμου, 2010	53
Πίνακας 19: Ξενοδοχειακές μονάδες ανά Δ.Ε. στο Δήμο Μυλοποτάμου, 2014	54
Πίνακας 20: Αφίξεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), 2014	57
Πίνακας 21: Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), 2014	58
Πίνακας 22: Λίστα κύριων παραλιών Δήμου Μυλοποτάμου	63
Πίνακας 23: Χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί	65
Πίνακας 24 : Κατάλογος Πολιτιστικών συλλόγων του Δήμου	68
Πίνακας 25 : Αντιπροσωπευτικές πολιτιστικές εκδηλώσεις	70
Πίνακας 26: Οδικό δίκτυο Δήμου Μυλοποτάμου	71
Πίνακας 27: Χιλιομετρικές αποστάσεις σημαντικών οικισμών	71
Πίνακας 28: Ακτοπλοϊκές αφίξεις επιβατών, 2017	73
Πίνακας 29: Αεροπορικές αφίξεις επιβατών, 2017	74
Πίνακας 30: Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη, Απρίλιος 2018	75
Πίνακας 31: Είδος και κατάσταση αποχετευτικού δικτύου	77
Πίνακας 32: Σταθμοί βιολογικού καθαρισμού λυμάτων	78
Πίνακας 33: Είδος και κατάσταση δικτύου ύδρευσης	80
Πίνακας 34: Είδος και κατάσταση αποχετευτικού δικτύου	82
Πίνακας 35: Κατάλογος ιδιωτικών φροντιστηρίων	83
Πίνακας 36: Κοινωνικές Υπηρεσίες	84
Πίνακας 37: Μονάδες πρωτοβάθμιας περίθαλψης	86

Πίνακας 38: Εισπραχθέντα Έσοδα 2016-2018 Δήμου Μυλοποτάμου	104
Πίνακας 39: Ποσοστό συμμετοχής κάθε κατηγορίας εσόδων στο σύνολο Δήμου Μυλοποτάμου	106
Πίνακας 40: Πληρωθέντα έξοδα 2016-2018 Δήμου Μυλοποτάμου	108
Πίνακας 41: Ποσοστό συμμετοχής κάθε κατηγορίας εξόδων στο σύνολο Δήμου Μυλοποτάμου	109

1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1.1 Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Δήμων

Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού της οργάνωσης και λειτουργίας και με απώτερο σκοπό τη δημιουργία μόνιμων δομών προγραμματισμού, υλοποίησης και παρακολούθησης των αποτελεσμάτων της δράσης των ΟΤΑ α' βαθμού, θεσπίστηκε για πρώτη φορά, με τα άρθρα 203-207 του κεφαλαίου Ζ' του νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006), η υποχρέωση εκπόνησης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους ΟΤΑ α' βαθμού με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων. Με την έναρξη της εφαρμογής του «Καλλικράτη» και σε εναρμόνιση με το Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ Α'87/07.06.2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πρόγραμμα Καλλικράτης», η σύνταξη και ο σχεδιασμός των Επιχειρησιακών Σχεδίων των Δήμων δημιουργεί αυξημένες απαιτήσεις εξαιτίας του μεγέθους των νέων Δήμων. Επιπλέον το «Περιεχόμενο, δομή, τρόπος υποβολής των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) α' βαθμού για τη δημοτική περίοδο 2014–2019» καθορίστηκε με την Υπουργική Απόφαση αριθμ. 41179 /4.11.2014.

Ο ρόλος των ΟΤΑ α' βαθμού δεν περιορίζεται μόνο στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών προς τους πολίτες, αλλά αυτοί οφείλουν να λειτουργούν ως πολιτικός, κοινωνικός και αναπτυξιακός θεσμός. Προκειμένου να βελτιώνουν συστηματικά την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα της λειτουργίας τους, είναι αναγκαία η ανάπτυξη – στο εσωτερικό τους – ενός μηχανισμού προγραμματισμού. Ο μηχανισμός αυτός προγραμματισμού εκφράζεται μέσα από τη σύνταξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος του ΟΤΑ α' βαθμού, το οποίο αποσκοπεί στην εισαγωγή μόνιμων εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων προγραμματισμού στην πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση. Στόχος είναι η διαδικασία του προγραμματισμού, της παρακολούθησης και της μέτρησης των αποτελεσμάτων των δράσεων του ΟΤΑ α' βαθμού, να αποτελέσει μια σταθερή εσωτερική λειτουργία και διαδικασία, στην οποία θα συμμετέχει σε όλες τις φάσεις, με συγκεκριμένο ρόλο, το ανθρώπινο δυναμικό του.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δεν εστιάζει μόνο στην παραγωγή ενός προγραμματικού κειμένου, αλλά κυρίως στις διαδικασίες με τις οποίες αυτό εκπονείται, παρακολουθείται και αξιολογείται. Ως εκ τούτου, επειδή το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα έχει πολυτομεακό χαρακτήρα, με μεγάλο εύρος θεματικού αντικειμένου, αντίστοιχο του φάσματος των θεμάτων που απασχολούν καθημερινά τις δημοτικές αρχές, ενώ, παράλληλα, καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων ενός ΟΤΑ α' βαθμού και εν δυνάμει το σύνολο των τοπικών υποθέσεων, η εκπόνησή του απαιτεί τη συμμετοχή τόσο των αιρετών και υπηρεσιακών στελεχών του ΟΤΑ α' βαθμού, όσο και της τοπικής κοινωνίας, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τους μεμονωμένους δημότες, αλλά και τους κοινωνικούς και οικονομικούς φορείς. Με αυτόν τον τρόπο το όραμα της εκάστοτε δημοτικής αρχής μπορεί να γίνει ρεαλιστικό και η τοπική και εσωτερική ανάπτυξη του ΟΤΑ α' βαθμού να εναρμονιστεί με τις κατευθύνσεις του περιφερειακού και εθνικού αναπτυξιακού σχεδιασμού.

Με την εκπόνηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος καταβάλλεται μία προσπάθεια αξιοποίησης της εμπειρίας που έχει προκύψει από τα Περιφερειακά και Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των ΟΤΑ α' βαθμού αναφέρονται σε έργα που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και από άλλες εθνικές και τοπικές πηγές. Πρόκειται για έργα που θα υλοποιηθούν από τον ίδιο το Δήμο και τα Νομικά του Πρόσωπα και για δράσεις που έχουν στόχο την οργάνωση των υπηρεσιών του Δήμου για την καλύτερη λειτουργία του και την εξυπηρέτηση του πολίτη.

1.1.1 Ορισμός

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα των ΟΤΑ α' βαθμού συνιστά ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής και οργανωτικής – λειτουργικής ανάπτυξης, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Αφορά δηλαδή όχι μόνον στις υποδομές και στις τοπικές επενδύσεις, αλλά και στη βελτίωση της υφιστάμενης οργάνωσης και λειτουργίας των ΟΤΑ α' βαθμού, στο πλαίσιο του γενικότερου περιβάλλοντος στο οποίο δρουν, μεριμνώντας για τη βελτίωση της διαβίωσης των πολιτών και την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εμπεριέχει ένα συνεκτικό σύνολο αξόνων προτεραιότητας για δράσεις τοπικής ανάπτυξης και αποσκοπεί στην υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού του ΟΤΑ α' βαθμού. Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καθορίζονται οι στρατηγικοί στόχοι και οι προτεραιότητες της τοπικής ανάπτυξης, καθώς και η οργάνωση των Υπηρεσιών του ΟΤΑ και των επιχειρήσεων του, και παράλληλα εξειδικεύονται οι δράσεις της πενταετίας για την επίτευξη των στόχων αυτών.

1.1.2 Αντικείμενο, σκοπιμότητα και χαρακτηριστικά του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Σκοπός του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι η προώθηση της τοπικής και της εσωτερικής ανάπτυξης του Δήμου, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις αναπτυξιακού σχεδιασμού σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και τις νέες αρμοδιότητες που ορίζει το Πρόγραμμα Καλλικράτης.

Οι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος παρατείθονται και αναλύονται παρακάτω:

1.1.2.1 Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα κυρίως θα προσδιορίζει νέες δραστηριότητες που θα πρέπει να εκτελεστούν από το Δήμο στο πλαίσιο των θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων του, έχοντας σκοπό:

- i) Την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος της περιοχής και τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής, με παρεμβάσεις στους τομείς:
 - της προστασίας και της αειφόρου διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος
 - της βελτίωσης και διαχείρισης του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
 - των τεχνικών υποδομών και των δικτύων εξυπηρέτησης

- ii) Τη βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας των κατοίκων της περιοχής του, με παρεμβάσεις στους τομείς:
 - της Κοινωνικής Πολιτικής και της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης
 - της Υγείας
 - της Παιδείας / Δια βίου μάθησης/ Πολιτισμού / Αθλητισμού
 - της Ισότητας των Φύλων και των Ευκαιριών
- iii) Τη βελτίωση της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης, με παρεμβάσεις στους τομείς:
 - των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων
 - της απασχόλησης

1.1.2.2 Εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου ως οργανισμού

Εκτός από τις δράσεις για την προώθηση της Δημοτικής και τοπικής ανάπτυξης, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου ως δημόσιου οργανισμού (ως φορέα παροχής συλλογικών αγαθών και υπηρεσιών αλλά και ως θεσμού διασφάλισης της υλοποίησης πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών), με σκοπούς τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της νομιμοποίησης της λειτουργίας της. Ειδικότερα οι σχετικές δράσεις αποσκοπούν:

- στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων και στην καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη
- στη βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας των υπηρεσιών της, της ανάπτυξης του υφιστάμενου προσωπικού, της μηχανοργάνωσης, της προμήθειας εξοπλισμού και της εξασφάλισης γης και κτιριακών εγκαταστάσεων
- στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου, μέσω του μεσοπρόθεσμου οικονομικού προγραμματισμού, της παρακολούθησης του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών και της ορθολογικότερης οικονομικής διαχείρισης.

1.1.2.3 Ανάπτυξη των συνεργασιών του Δήμου

Ο ρόλος του Δήμου, πλέον των οριοθετημένων από το θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων, είναι η μέριμνα για τη συνολική ευημερία της περιοχής του. Η διοίκηση γίνεται αντιληπτή όχι μόνο ως διοίκηση για τη παροχή ορισμένων πάγιων υπηρεσιών του Δήμου, αλλά ως μέριμνα για το σύνολο των τοπικών υποθέσεων. Στην κατεύθυνση αυτή το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου θα πρέπει να επισημαίνει τη συμβολή που μπορούν να έχουν στην ανάπτυξή του Δήμου:

- Οι τοπικοί κοινωνικοί και οικονομικοί φορείς (ιδιωτικές επιχειρήσεις, σύλλογοι και μη κυβερνητικές οργανώσεις)
- Οι γειτονικοί όμοροι Δήμοι
- Οι λοιποί φορείς του πολιτικο-διοικητικού συστήματος της χώρας (Κεντρικοί φορείς και Περιφέρειες)

Επομένως, το επιχειρησιακό πρόγραμμα εκτός από τις υπηρεσίες, τα έργα και τις ρυθμίσεις για τα οποία είναι αρμόδιος ο Δήμος, μπορεί να εντοπίζει δραστηριότητες που ανήκουν στην αρμοδιότητα άλλων φορέων και να προσδιορίζει αναγκαίες ενέργειες συνεργασίας και συντονισμού με αυτές.

Στόχος του προγράμματος είναι επίσης η αναβάθμιση του επιπέδου συνεργασίας του Δήμου με φορείς του ιδιωτικού, δημόσιου και κοινωνικού τομέα, σε επίπεδο τοπικό, διαπεριφερειακό, εθνικό και διεθνές, με σκοπό τη συντονισμένη προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την από κοινού παροχή υπηρεσιών ή υλοποίηση δράσεων και συμφωνιών.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Μυλοποτάμου αποτελεί εργαλείο για την άσκηση του αναπτυξιακού του ρόλου, με τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

➤ **Είναι ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής ανάπτυξης και βελτίωσης της διοικητικής ικανότητας του ΟΤΑ**

Αποτελεί πρόγραμμα αναπτυξιακών υποδομών και τοπικών επενδύσεων, αλλά και πρόγραμμα για τη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών και των Νομικών προσώπων που εποπτεύονται από το Δήμο. Είναι πρόγραμμα, πολυτομεακού χαρακτήρα, με εύρος θεματικών αντικειμένων αντίστοιχου του φάσματος των θεμάτων που απασχολούν την καθημερινή λειτουργία του ΟΤΑ. Καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων του Δήμου και εν δυνάμει το σύνολο των τοπικών υποθέσεων.

➤ **Αποτελεί το πενταετές πρόγραμμα δράσης του ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων του**

Στις προτεραιότητες του Προγράμματος αποτυπώνεται η βούληση και το όραμα της Δημοτικής Αρχής καθώς και οι προτεραιότητες του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Το όραμα της εκάστοτε δημοτικής αρχής αποτυπώνεται στη στρατηγική και αναλύεται σε πενταετές πρόγραμμα δράσης του ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων του και τέλος σε ετήσιο πρόγραμμα δράσης της κάθε υπηρεσίας του δήμου και των Νομικών Προσώπων του.

➤ **Είναι οργανικό στοιχείο της καθημερινής λειτουργίας και διοίκησης του Δήμου και μέρος του προγραμματικού του κύκλου**

Η σύνταξη του επιχειρησιακού προγράμματος αποτελεί την αρχική φάση της διαδικασίας προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης του Δήμου. Η διαδικασία αυτή αποτελεί το διαρκές αντικείμενο ενασχόλησης των αιρετών οργάνων, των προϊσταμένων και του Αυτοτελούς τμήματος προγραμματισμού, οργάνωσης και πληροφορικής.

➤ **Υλοποιείται μέσω του ετήσιου προγράμματος δράσης του ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων του**

Η σύνταξη του ετήσιου προγράμματος δράσης έχει σκοπό την εξειδίκευση του συνολικού πενταετούς επιχειρησιακού προγράμματος σε ετήσιο πρόγραμμα των υπηρεσιών. Ο ετήσιος προγραμματισμός στοχεύει στον επιμερισμό των δράσεων του πενταετούς προγράμματος στις υπηρεσίες, οι οποίες υλοποιούν τμήματα του επιχειρησιακού προγράμματος.

➤ **Εκπονείται με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων**

Κατά τη διαδικασία σύνταξής του συμμετέχουν με σαφώς καθορισμένο τρόπο:

- ο Αιρετά όργανα (Δημοτικό Συμβούλιο, Επιτροπές, Αντιδήμαρχοι, ΔΣ Νομικών Προσώπων, Συμβούλια Τοπικών και Δημοτικών Κοινοτήτων)
- ο Υπηρεσιακά στελέχη (Προϊστάμενοι υπηρεσιών, Διευθυντές Νομικών Προσώπων, στελέχη του Αυτοτελούς Τμήματος Προγραμματισμού, Οργάνωσης και Πληροφορικής)
- ο Τοπικοί φορείς και ομάδες δημοτών με σημαντικό βαθμό συμβολής στην τοπική ανάπτυξη ή/και στη λειτουργία του ΟΤΑ
- ο Φορείς του διοικητικού συστήματος της χώρας (πχ Περιφέρεια)

➤ Αξιοποιεί δείκτες επίδοσης

Στο επιχειρησιακό πρόγραμμα διατυπώνονται μετρήσιμοι στόχοι, η επίτευξη των οποίων παρακολουθείται μέσω της αξιοποίησης συστήματος δεικτών επίδοσης. Για την παρακολούθηση της εξέλιξης της τιμής των δεικτών αξιοποιούνται τα στοιχεία (εσόδων / δαπανών, πόρων, εκροών, αποτελεσμάτων στους αποδέκτες) που τηρούνται στις βάσεις δεδομένων του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος του Δήμου.

Η λήψη των αποφάσεων προγραμματισμού δε γίνεται στηριζόμενη μόνο στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, αλλά και στις ανάγκες και προσδοκίες των κατοίκων και του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου, όπως αυτές διατυπώνονται στις διαδικασίες συμμετοχής. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα συντελεί το βασικό πλαίσιο κατεύθυνσης, προσδιορισμού και συντονισμού των ενεργειών όλων των οργάνων διοίκησης και υπηρεσιών και είναι ευρύτερα γνωστό στους εργαζόμενους του ΟΤΑ, προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι του. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα είναι ένα προϊόν συλλογικής εργασίας όλων των δομών του Δήμου και οδηγεί στην ανάληψη δεσμεύσεων μεταξύ των διαδοχικών ιεραρχικών επιπέδων, σε ότι αφορά την υλοποίηση του τμήματος εκείνου στο οποίο αυτά εμπλέκονται.

1.2 Θεσμικό πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους ΟΤΑ α' βαθμού θεσπίστηκε αρχικά με τα άρθρα 203-207 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006) στα πλαίσια της διαδικασίας οργάνωσης και λειτουργίας της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης με στόχο τη δημιουργία μόνιμων δομών προγραμματισμού.

Στην Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών με αρ. 45/58939/25-10-2006 περιγράφονται ο σκοπός, η διάρθρωση και οι στόχοι των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Με την υπ' αρ. 18183 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 534/Β/13.04.2007) καθορίζονται η δομή και το περιεχόμενο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των ΟΤΑ, ενώ με το Προεδρικό Διάταγμα 185/2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) α' βαθμού», όπως αυτό τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 89/2011, καθορίζονται η διαδικασία κατάρτισης, η δομή και το περιεχόμενο του Επιχειρησιακού Προγράμματος και των Ετήσιων Προγραμμάτων Δράσης που το εξειδικεύουν.

Ακόμη, κατευθύνσεις σχετικά με τις διαδικασίες κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΟΤΑ α' βαθμού, δόθηκαν από το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. με την Εγκύκλιο με αρ. 66/50837/14-9-2007.

Η μετεξέλιξη του θεσμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των ΟΤΑ επιχειρείται στο Ν.3852/2010(άρθρο 266) και στον οποίο αναφέρεται ρητά η υποχρέωση των Δήμων στην εκπόνηση πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος και αντίστοιχων Ετήσιων Σχεδίων Δράσης αυτού.

Στην υπ' αρ. 41179/04.11.2014 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 2970/Β/04.11.2014) «Περιεχόμενο, δομή και τρόπος υποβολής των πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) α' βαθμού για τη δημοτική περίοδο 2014-2019»¹ περιγράφεται η νέα διαδικασία κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Οι παραπάνω θεσμικές ρυθμίσεις έχουν σκοπό την εισαγωγή μόνιμων εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων προγραμματισμού στους ΟΤΑ, ώστε η διαδικασία προγραμματισμού, παρακολούθησης και μέτρησης των αποτελεσμάτων των δράσεων των Ο.Τ.Α., να αποτελέσει μια σταθερή εσωτερική λειτουργία, στην οποία το ανθρώπινο δυναμικό τους θα συμμετέχει, με συγκεκριμένο ρόλο, σε όλες τις φάσεις.

1.3 Δομή του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Η εκπόνηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος περιλαμβάνει τρία στάδια και γίνεται σε επιμέρους βήματα έχοντας ως σκοπό να προσεγγιστούν και να αναλυθούν συστηματικά όλες οι παράμετροι και όλοι οι συντελεστές που επηρεάζουν και καθορίζουν το πλαίσιο λειτουργίας και ανάπτυξης του Δήμου. Παρακάτω γίνεται περιγραφή και ανάλυση των βημάτων που περιλαμβάνονται σε κάθε στάδιο.

1.3.1 Στάδιο 1: Αποτύπωση και αξιολόγηση του εξωτερικού και εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου

Βήμα 1: Προετοιμασία και οργάνωση

Σε αυτό το βήμα γίνεται η οργάνωση και η προετοιμασία της όλης διαδικασίας του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Το βήμα ολοκληρώνεται με τις εξής ενέργειες:

- Οργάνωση του έργου από το Αυτοτελές τμήμα προγραμματισμού, οργάνωσης και πληροφορικής
- Διατύπωση των αρχικών κατευθύνσεων της Δημοτικής Αρχής
- Προγραμματισμό του έργου

¹ Το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. έχει επίσης εκδώσει κατευθύνσεις στους ΟΤΑ α' βαθμού για την κατάρτιση των Ε.Π. με την υπ'αρ. 5694/03.02.2011 Υπουργική Απόφαση, η οποία τροποποιεί την υπ' Αριθ. 18183/2-4-2007 Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 534/13.4.2007) με τίτλο «Περιεχόμενο, δομή και τρόπος υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) α' βαθμού».

- ο Ενημέρωση του προσωπικού των υπηρεσιών και των ΝΠ του Δήμου για τη διαδικασία κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Βήμα 2: Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής του Δήμου

Αυτό το βήμα έχει σκοπό την αποτύπωση και αξιολόγηση:

- ο Της γενικής εικόνας της περιοχής του Δήμου και του Δήμου ως οργανισμού
- ο Της περιοχής του Δήμου και των κάθετων υπηρεσιών στους θεματικούς τομείς Περιβάλλον και ποιότητα ζωής», «Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός», «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση»

Για το σκοπό αυτό γίνεται συνοπτική περιγραφή της γενικής, μακροσκοπικής εικόνας της περιοχής του Δήμου και αναφέρονται τα γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά του Δήμου καθώς και των σχέσεων και των αλληλεξαρτήσεων του με την ευρύτερη περιοχή. Έπειτα, αξιολογείται η κατάσταση της περιοχής και γίνεται εντοπισμός των κρίσιμων θεμάτων ανάπτυξης σε κάθε τομέα («Περιβάλλον και ποιότητα ζωής», «Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός», «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση»). Επίσης, γίνεται χρήση και ανάλυση στατιστικών στοιχείων και βιβλιογραφικών πηγών καθώς και πρωτογενών στοιχείων από την αξιολόγηση μέσω ερωτηματολογίων στελεχών του Δήμου που αφορούν σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία σχετικά με την ειδικότητα και τις αρμοδιότητές τους.

Βήμα 3: Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση των υπηρεσιών και των Νομικών Προσώπων του Δήμου

Αυτό το βήμα έχει σκοπό την αποτύπωση και αξιολόγηση:

- ο του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου και των οριζόντιων υπηρεσιών
- ο των Νομικών Προσώπων του Δήμου

Για το σκοπό αυτό γίνεται περιγραφή και αξιολόγηση των κύριων λειτουργικών οργανωτικών και οικονομικών χαρακτηριστικών των υπηρεσιών του Δήμου και των Νομικών Προσώπων από τους προϊσταμένους μέσω ερωτηματολογίων. Οι απαντήσεις στα ερωτηματολόγια αξιοποιούνται ώστε να γίνει καταγραφή των δυνατών και αδύνατων σημείων κάθε υπηρεσίας και να γίνει εντοπισμός των κρίσιμων ζητημάτων εσωτερικής ανάπτυξης σε κάθε πεδίο αναφοράς: δραστηριότητες και διαδικασίες λειτουργίας, οργάνωση, συνεργασίες, ανθρώπινο δυναμικό, υλικοτεχνική υποδομή ή/και οικονομικά.

Βήμα 4: Καθορισμός της στρατηγικής και των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων του Δήμου

Σκοπός του βήματος είναι η :

- ο η διατύπωση του οράματος
- ο η διατύπωση των κατευθυντηρίων πολιτικών επιλογών της Δημοτικής Αρχής για την επόμενη περίοδο

- ο η επιλογή της στρατηγικής που θα ακολουθήσει ο Δήμος
- ο προσδιορισμός των Μέτρων (Αναπτυξιακές Προτεραιότητες) και των Στόχων, σύμφωνα με τις οποίες θα διαρθρωθεί το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές (τομεακές και περιφερειακές) αναπτυξιακές προτεραιότητες.

(Οι ενέργειες αυτές εκτελούνται από το Αυτοτελές τμήμα προγραμματισμού, οργάνωσης και πληροφορικής και την ομάδα έργου σε συνεργασία με την Εκτελεστική Επιτροπή).

Βήμα 5: Έγκριση του Στρατηγικού Σχεδίου και Διαδικασίες Διαβούλευσης

Είναι το τελευταίο βήμα για την ολοκλήρωση του Στρατηγικού Σχεδιασμού και περιλαμβάνει τις παρακάτω ενέργειες:

- ο Το σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού υποβάλλεται από το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού & Οργάνωσης και Πληροφορικής
- ο στην εκτελεστική επιτροπή, η οποία το εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο για συζήτηση και ψήφιση
- ο Έγκριση του σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού από το Δημοτικό Συμβούλιο
- ο Το εγκεκριμένο από το Δημοτικό Συμβούλιο σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού τίθεται προς συζήτηση στη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης (άρθρο 76 του Ν.3852/2010)
- ο Γίνεται δημοσιοποίηση του σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού για διαβούλευση για χρονικό διάστημα δύο εβδομάδων και καταχώρηση στην ιστοσελίδα του Δήμου.

1.3.2 Στάδιο 2: Επιχειρησιακός και οικονομικός προγραμματισμός του Δήμου Μυλοποτάμου

Βήμα 6: Κατάρτιση Επιχειρησιακού σχεδίου

Στο βήμα αυτό, με σκοπό την εφαρμογή της στρατηγικής του Δήμου, καταρτίζεται το Επιχειρησιακό Σχέδιο για την επίτευξη κάθε στόχου ξεχωριστά του Στρατηγικού Σχεδίου.

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνονται Άξονες, Μέτρα, Στόχοι, όπως έχουν καταρτιστεί στη φάση κατάρτισης του Στρατηγικού Σχεδίου, και δράσεις που εξειδικεύουν τη στρατηγική του Δήμου. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καταρτίζεται από το Αυτοτελές τμήμα προγραμματισμού, οργάνωσης και πληροφορικής σε συνεργασία με την Υπηρεσία που είναι αρμόδια για το Μέτρο και το Στόχο. Για να επιτευχθούν οι Στόχοι του κάθε Μέτρου σχεδιάζεται σειρά Δράσεων.

Για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Σχεδίου απαιτούνται οι εξής ενέργειες:

- Εξειδίκευση των Μέτρων και των Στόχων σε Δράσεις
- Συνοπτική περιγραφή του Σχεδίου Δράσης για κάθε αρμόδια υπηρεσία

Βήμα 7: Πενταετής Προγραμματισμός των Δράσεων. Οικονομικός Προγραμματισμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Σκοποί του βήματος είναι:

- Ιεράρχηση & προγραμματισμός των δράσεων: διάρκεια και χρονοδιάγραμμα, αρμόδια υπηρεσία, φορείς υλοποίησης και χωροθέτηση, προτεραιότητα, προσδιορισμός των αναγκαίων ανθρώπινων και υλικών πόρων για την υλοποίηση τους, εκροές, κλπ.
- Εκτίμηση του προϋπολογισμού των δράσεων
- Εκτίμηση των εσόδων και των πηγών χρηματοδότησης
- Κατανομή των εσόδων στα έτη για την κάλυψη των δαπανών των δράσεων

Το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού & Οργάνωσης και Πληροφορικής αναλαμβάνει την πραγματοποίηση του πενταετή και του οικονομικού προγραμματισμού, σε συνεργασία με την υπηρεσία που είναι αρμόδια για το Μέτρο και το Στόχο.

Προκειμένου να αποκτηθεί η συγκεντρωτική εικόνα των δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος αλλά και η εικόνα για επιμέρους κατανομές, συγκεντρωτικοί πίνακες δημιουργούνται από την το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού & Οργάνωσης και οι οποίοι ομαδοποιούνται:

- Ανάλογα με την υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για την υλοποίησή τους
- ανάλογα με το είδος τους (λειτουργία, ενέργεια, επένδυση/έργο) (συνεχιζόμενη, νέα)
- Ανάλογα με την προτεραιότητα
- Ανάλογα με τη χωροθέτηση (στο σύνολο της επικράτειας του Δήμου, ανά δημοτική/τοπική κοινότητα, διαδημοτική, διαβαθμιδική, κλπ.)
- Ανάλογα με το έτος
- Ανάλογα με τη πηγή χρηματοδότησης και το έτος

Ποικίλοι έλεγχοι των Δράσεων διενεργούνται μέσω των προηγούμενων ομαδοποιήσεων. Τέλος συντάσσονται οι Χρηματοδοτικοί Πίνακες του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Βήμα 8: Έγκριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος & Τελικές Ενέργειες

Το βήμα αυτό περιλαμβάνει τις εξής ενέργειες :

- Έγκριση από το ΔΣ του κάθε Νομικού Προσώπου του Δήμου, εντός μιας (1) εβδομάδας από την εισήγηση των υπηρεσιών του, των στόχων και των δράσεων του Επιχειρησιακού που το αφορούν.
- Ολοκλήρωση του σχεδίου Επιχειρησιακού Προγράμματος από το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού & Οργάνωσης και Πληροφορικής
- Υποβολή του σχεδίου Επιχειρησιακού Προγράμματος από την Εκτελεστική Επιτροπή στο Δημοτικό Συμβούλιο, επισυνάπτοντας τις σχετικές αποφάσεις των Νομικών Προσώπων του Δήμου για δράσεις / σχέδια δράσης που τα αφορούν.
- Έγκριση του σχεδίου από το Δημοτικό Συμβούλιο
- έλεγχο για τη νομιμότητα της διαδικασίας κατάρτισης του προγράμματος από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση (Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ), με υποβολή σχετικής έκθεσης εγκεκριμένης από το Δημοτικό Συμβούλιο
- Δημοσιοποίηση του προγράμματος από το Δήμο.

1.3.3 Υποστήριξη μετά την κατάρτιση του επιχειρησιακού προγράμματος

Βήμα 9: Προσδιορισμός Δεικτών Παρακολούθησης και Αξιολόγησης

Σκοπός αυτού του βήματος είναι ο προσδιορισμός των δεικτών με βάση τους οποίους θα πραγματοποιείται η παρακολούθηση και η αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Οι δείκτες παρακολούθησης κατηγοριοποιούνται σε δείκτες εισροών, εκροών και αποτελέσματος και αξιοποιούνται για την ποσοτικοποίηση των στόχων, προκειμένου αυτοί να καταστούν μετρήσιμοι. Σε κάθε δείκτη αντιστοιχίζεται μια τιμή – στόχος για κάθε δράση.

1.4 Μεθοδολογική Προσέγγιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Το μεθοδολογικό πλαίσιο εκπόνησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Μυλοποτάμου προτείνεται με βάση:

- Τις απαιτήσεις και υποδείξεις των σχετικών νομοθετημάτων που αφορούν στο περιεχόμενο, στη δομή και στον τρόπο υποβολής των πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Ο.Τ.Α α' βαθμού
- Τη γνώση της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας και εμπειρίας σε θέματα σχετικά με την περιφερειακή ανάπτυξη και τις σύγχρονες τάσεις ανάλυσης και προσέγγισης των περιφερειακών πολιτικών
- Τα ειδικά χαρακτηριστικά της περιοχής του Δήμου Μυλοποτάμου καθώς και τη θέση του στο περιφερειακό εθνικό και ευρύτερο γεωπολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον
- Την ανάγκη μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης αλλά και ουσιαστικής εξειδίκευσης του αναπτυξιακού προγραμματισμού στοχεύοντας τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των χρηματοδοτικών πόρων και ευκαιριών
- Τις κατευθύνσεις των Ευρωπαϊκών Τομεακών και Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων καθώς και τις εφαρμοζόμενες διαρθρωτικές πολιτικές της Ε.Ε.

1.5 Μέσα και εργαλεία για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Η εκπόνηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος γίνεται με βάση τη θεωρία του τοπικού αναπτυξιακού και τη θεωρία προγραμματισμού της δράσης δημοσίων οργανισμών, καθώς και τη διενέργεια πρωτογενούς και δευτερογενούς έρευνας, με τη χρήση και εφαρμογή των κατάλληλων εργαλείων και μεθοδολογιών.

Για την περιγραφή του εξωτερικού περιβάλλοντος της περιοχής του Δήμου Μυλοποτάμου έγινε αξιοποίηση των υφιστάμενων μελετών του Δήμου, συλλέχθηκαν και επεξεργάστηκαν στατιστικά δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.), τη Eurostat, το επιμελητήριο, τον ΕΟΤ άλλων φορέων, ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, καθώς και από μελέτες και έρευνες που έχουν εκπονηθεί για λογαριασμό της Περιφέρειας και της Περιφερειακής Ενότητας. Επίσης, συλλέχθηκαν και επεξεργάστηκαν βιβλιογραφικά δεδομένα από ηλεκτρονικά δημοσιεύματα στο διαδίκτυο.

Για την περιγραφή του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου Μυλοποτάμου έγινε χρήση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας (ΟΕΥ) και πραγματοποιήθηκαν επικοινωνίες και συναντήσεις με στελέχη του Δήμου. Επιπλέον, μοιράστηκαν ερωτηματολόγια στους προϊσταμένους των υπηρεσιών τα οποία και απαντήθηκαν, με σκοπό τη συλλογή στοιχείων αναφορικά με την υφιστάμενη λειτουργία των υπηρεσιών του Δήμου.

Για να γίνει η αξιολόγηση του εσωτερικού και του εξωτερικού περιβάλλοντος (μακρο-περιβάλλον) του Δήμου έγινε χρήση της μεθόδου S.W.O.T.². Με τη μέθοδο S.W.O.T. γίνεται ανάλυση των ισχυρών και αδύνατων σημείων του εσωτερικού περιβάλλοντος και ανάλυση των ευκαιριών και των απειλών του εξωτερικού περιβάλλοντος.

Εικόνα 1: Τυπική διάταξη SWOT Analysis

Πρέπει να σημειωθεί, ότι όσον αφορά τη διατύπωση προτάσεων, η τεχνική που χρησιμοποιείται αφορά στη συνδυασμένη ανάγνωση των τεταρτημόριων της SWOT Analysis ανά ζεύγος (δυνατά σημεία – ευκαιρίες, αδύνατα σημεία – ευκαιρίες, δυνατά σημεία – απειλές, αδύνατα σημεία – απειλές). Με αυτόν τον τρόπο προκύπτουν οι προτάσεις κατευθύνσεων πολιτικής (policy choices) που περιγράφονται στο παρακάτω σχήμα.

²S.W.O.T.: Προκύπτει από τις αγγλικές λέξεις: *Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats* (αντίστοιχα στα ελληνικά: δυνατά σημεία, αδύνατα σημεία, ευκαιρίες, απειλές). Ο ρόλος της ανάλυσης SWOT είναι να συλλέγει πληροφορίες από το περιβάλλον του υπό μελέτη αντικείμενου (π.χ. Δήμος) και να τις διακρίνει σε εσωτερικές (δυνατά και αδύνατα σημεία) και εξωτερικές (ευκαιρίες και απειλές). Αφού γίνει αυτό, η ανάλυση SWOT βοηθά να διαπιστώσουμε εάν αυτές οι πληροφορίες παραπέμπουν σε κάτι το οποίο μπορεί να βοηθήσει το αντικείμενο να πετύχει τους στόχους του (ένα δυνατό σημείο ή μία ευκαιρία) ή εάν παραπέμπουν σε κάποιο εμπόδιο το οποίο πρέπει να ξεπεραστεί ή να ελαχιστοποιηθεί έτσι ώστε να προκύψουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα (αδύνατο σημείο ή απειλή).

Πίνακας 1: Χρήση μεθόδου SWOT για την κατάρτιση προτάσεων κατευθύνσεων πολιτικής

	Δυνατά Σημεία	Αδύνατα Σημεία
Ευκαιρίες	Επιταχυντικές Πολιτικές	Διαρθρωτικές Πολιτικές
Απειλές	Σταθεροποιητικές Πολιτικές	Προληπτικές Πολιτικές

Ο καθορισμός της στρατηγικής που θα ακολουθήσει ο Δήμος γίνεται με βάση μια ιεραρχική διαδικασία η οποία συνδέεται και είναι αποτέλεσμα των βημάτων που προηγήθηκαν, δηλαδή της αποτύπωσης και της αξιολόγησης του εξωτερικού και εσωτερικού περιβάλλοντος και των κρίσιμων ζητημάτων τοπικής και εσωτερικής ανάπτυξης.

2 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

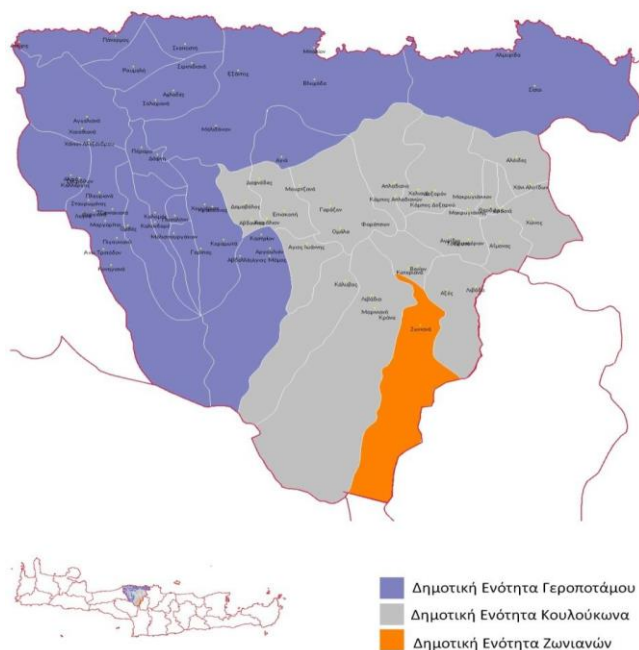
2.1 Βασικά δημογραφικά, οικονομικά & κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού

2.1.1 Διοικητικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά

Ο Δήμος Μυλοποτάμου βρίσκεται στην Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου στην Περιφέρεια Κρήτης. Γεωγραφικά τοποθετείται σχεδόν στο κέντρο του νησιού και στο ανατολικό τμήμα της διοικητικής Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνου. Στα Ανατολικά συνορεύει με τους Δήμους Μαλεβιζίου (Π.Ε. Ηρακλείου) και Ανωγείων, στα Νότια με τους Δήμους Ανωγείων και Αμαρίου και Δυτικά με τους Δήμους Ρεθύμνης και Αμαρίου. Από το Βορρά βρέχεται από τη θάλασσα του Κρητικού Πελάγους, ενώ στη νότια πλευρά προσεγγίζει τον ορεινό όγκο του Ψηλορείτη, του οποίου η υψηλότερη κορφή στα 2.456 μέτρα, ο Τίμιος Σταυρός, ανήκει διοικητικά στην περιοχή.

Ο Δήμος συγκροτήθηκε, σύμφωνα με την τελευταία διοικητική μεταρρύθμιση (Πρόγραμμα "Καλλικράτης, Νόμος 3852/2010), από τους παλαιότερους «καποδιστριακούς» Δήμους Γεροποτάμου και Κουλούκωνα, καθώς και την κοινότητα Ζωνιανών και συμπεριλαμβάνει σήμερα 3 Δημοτικές Ενότητες (Γεροποτάμου, Κουλούκωνα, Ζωνιανών), 33 Κοινότητες με 82 οικισμούς.

Εικόνα 2: Χάρτης Δήμου Μυλοποτάμου

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Μυλοποτάμου 2015-2016

Ο Δήμος στο μεγαλύτερο μέρος του μπορεί να χαρακτηριστεί ως ορεινός. Συγκεκριμένα, ποσοστό 53,34% της έκτασης του εδάφους, εμπίπτει στις ορεινές περιοχές, ενώ ένα μικρότερο τμήμα έκτασης (26,58%) χαρακτηρίζονται ως πεδινές και (20,08%) ημιορεινές. Η ορεινότητα επηρεάζει σε ένα σημαντικό βαθμό, το χαρακτήρα, την κοινωνικοοικονομική φυσιογνωμία και την προσπελασιμότητα ειδικά σε ορισμένες κοινότητες στο εσωτερικό τμήμα.

Από τη βόρεια πλευρά, η οδική σύνδεση χαρακτηρίζεται ως ικανοποιητική, δεδομένου ότι από εκεί διέρχεται ο Βόρειος Οδικός Άξονας του νησιού (ΒΟΑΚ), ο κύριος άξονας ανάπτυξης και οδικών μεταφορών της Κρήτης, ο οποίος συνδέει τα μεγάλα και μεσαία αστικά κέντρα από άκρη σε άκρη, από ανατολή σε δύση (από το Καστέλι Κισσάμου ως τη Σητεία μέσω Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Αγίου Νικολάου). Επίσης, παράλληλα σχεδόν με τον ΒΟΑΚ διέρχεται και η παλαιά εθνική οδός Ηρακλείου – Ρεθύμνου που επίσης εξυπηρετεί την προσπελασιμότητα στην περιοχή. Σε γενικές γραμμές, στο ΒΟΑΚ έχουν άμεση πρόσβαση οι οικισμοί του Δήμου, από όπου αυτός διέρχεται (π.χ. Σίτσες, Μελιδόνι, Σκεπαστή, Ρουμελή, Πάνορμο), ενώ οικισμοί στον Πάνω και Μέσα Μυλοπόταμο έχουν έμμεση πρόσβαση. Οι τελευταίοι συνδέονται, μέσω του κόμβου του Πανόρμου (Δ.Ε. Γεροποτάμου), καθώς παρεμβάλλεται ο ορεινός όγκος Κουλούκωνα. Επίσης, ορισμένοι οικισμοί στο Μέσα Μυλοπόταμο έχουν πρόσβαση και μέσω της οδού Αλόιδες – Σίτσες.

Ως διοικητική έδρα του Δήμου Μυλοποτάμου έχει οριστεί ο οικισμός του Περάματος, ο οποίος αποτελεί και την ιστορική πρωτεύουσα της πρώην Επαρχίας Μυλοποτάμου. Το Πέραμα τοποθετείται στο βόρειο τμήμα της περιοχής του Δήμου και βρίσκεται σε σχετικά κοντινή απόσταση από Ρέθυμνο (28 χλμ) και από την πρωτεύουσα της Περιφέρειας και μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Κρήτης, το Ηράκλειο (60 χλμ.).

Σύμφωνα με την τελευταία γενική απογραφή του έτους 2011 (ΕΛΣΤΑΤ) ο πραγματικός πληθυσμός της περιοχής του Δήμου υπολογίζεται σε 17.464 άτομα, ενώ ο μόνιμος πληθυσμός εκτιμάται σε 14.363 άτομα. Ακόμα, η συνολική έκταση ανέρχεται σε 360,703 τ. χλμ. και η πυκνότητα του πληθυσμού είναι σχετικά χαμηλή και υπολογίζεται σε 39,82 κατ/τ.χλμ..

2.1.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

2.1.2.1 Πληθυσμιακή μεταβολή

Η περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου συγκεντρώνει μόνιμο πληθυσμό 14.363 άτομα, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ το 2011, έναντι 15.279 το 2001 και 14.141 το 1991. Ως εκ τούτου, η περιοχή γνωρίζει μείωση στον αριθμό των κατοίκων που διαμένουν μόνιμα μέσα στην τελευταία δεκαετία, αλλά μικρή αύξηση αν συγκριθούν τα σημερινά επίπεδα με το μόνιμο πληθυσμό το 1991, μία περίοδο που ωστόσο, χαρακτηρίζεται από τη γρήγορη αστικοποίηση.

Σε κάθε περίπτωση, η πληθυσμιακή μείωση τα τελευταία 10 χρόνια θεωρείται σημαντική και υπολογίζεται σε 6%, ενώ και η πληθυσμιακή πυκνότητα φθίνει, από 42.37 κατοίκους/τ.χλμ. το 2001 σε 39.83 κατοίκους/τ.χλμ. το 2011. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι η περιοχή του Δήμου εμφανίζει δημογραφική μείωση, την ίδια στιγμή που τόσο στην Π.Ε. Ρεθύμνης, όσο και στην Περιφέρεια Κρήτης καταγράφεται άνοδος της τάξης 8,4% και 4,8% αντίστοιχα. Στο πλαίσιο αυτό, η συμμετοχή του Δήμου

στο συνολικό πληθυσμό της ΠΕ Ρεθύμνου επίσης περιορίζεται από σχεδόν 20% το 2001, σε 17% το 2011.

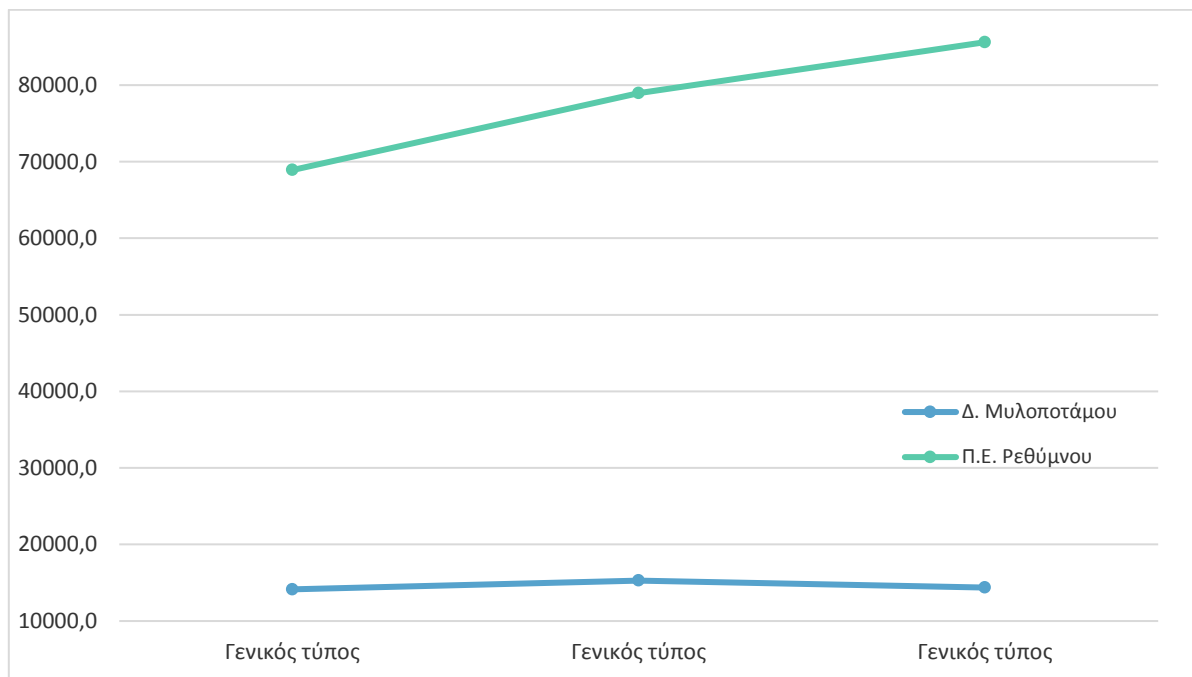
Πίνακας 2: Μεταβολή πληθυσμού και πυκνότητα στην ευρύτερη περιοχή , 1991-2011

Περιγραφή / Πρόγραμμα Καλλικράτης	Μόνιμος Πληθυσμός			Επιφάνεια (τ.χλμ.)	Πυκνότητα		
	2011	2001	1991		2011	2001	1991
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	623.065	594.368	536.805	8.341.510	74,69	71,25	64,35
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	38.748	37.429	34.598	1.205.872	32,13	31,04	28,69
<u>ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ</u>	<u>14.363</u>	<u>15.279</u>	<u>14.141</u>	<u>360.584</u>	<u>39,83</u>	<u>42,37</u>	<u>39,22</u>

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

Στο παρακάτω διάγραμμα, αποτυπώνεται η μεταβολή του μόνιμου πληθυσμού της περιοχής, με βάση τα στοιχεία των τελευταίων απογραφών.

Γράφημα 1: Εξέλιξη μόνιμου πληθυσμού

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

Σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων και Τοπικών Κοινοτήτων, η γενική εικόνα αντικατοπτρίζει επίσης τη γενική δημογραφική μείωση. Το φαινόμενο καταγράφεται (αν και με διαφορετική ένταση) στις περισσότερες κοινότητες και σε όλες ανεξαιρέτως τις Δημοτικές Ενότητες. Όπως προκύπτει, την πιο μεγάλη μείωση παρουσιάζουν οι περιοχές στα ορεινά του Δήμου, η ΔΕ Κουλούκωνα και η Δ.Ε. Ζωνιανών. Ειδικότερα στην πρώτη, ο πληθυσμός μειώνεται από 6.129 άτομα το 2001 σε 5.469 το 2011, ενώ στη δεύτερη από 1.249 άτομα το 2001 σε 1.117 το 2011.

Ακόμα, σε επίπεδο Τοπικών Κοινοτήτων η ταχύτερη υποχώρηση στο μόνιμο πληθυσμό, συναντάται στις Κοινότητες Χώνου, όπου η μεταβολή είναι μεγαλύτερη από 50%, αλλά και στις Κοινότητες Γαράζου, Πανόρμου, Αίμονα και Αξού, όπου ξεπερνά το 30%. Ωστόσο, αύξηση παρατηρείται επίσης σε ορισμένες κοινότητες (συνολικά 9 από τις 31), η οποία σε ειδικές περιπτώσεις μπορεί να θεωρηθεί και σημαντική. Για παράδειγμα, στις ΤΚ Μελιδονίου και Σισών, ο πληθυσμός αυξάνεται κατά περισσότερο από 30%.

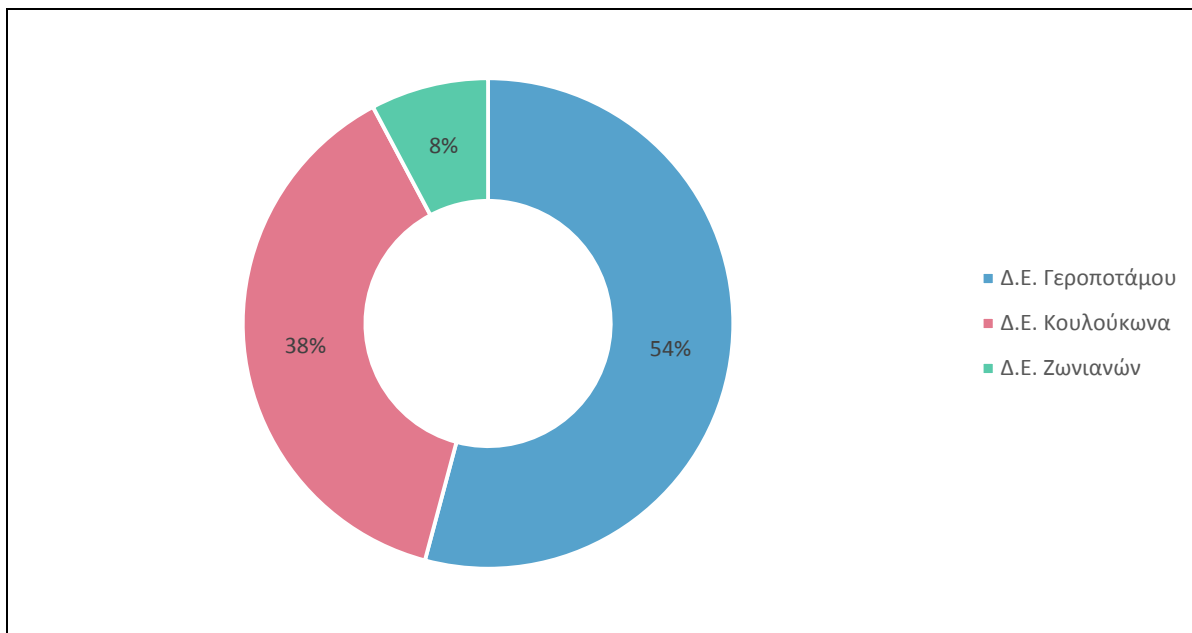
Πίνακας 3: Μεταβολή πληθυσμού στις Δ.Ε και Τ.Κ στο Δήμο Μυλοποτάμου, 2001-2011

Περιγραφή ("Πρόγραμμα" Καλλικράτης)	Μόνιμος Πληθυσμός		Μεταβολή
	2001	2011	2001-2011
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	7,901	7,777	-1.57%
Τοπική Κοινότητα Περάματος	1,668	1,578	-5.40%
Τοπική Κοινότητα Αγγελιανών	669	653	-2.39%
Τοπική Κοινότητα Αγίου Μάμαντος	503	441	-12.33%
Τοπική Κοινότητα Αλφάς	421	381	-9.50%
Τοπική Κοινότητα Αχλαδέ	192	166	-13.54%
Τοπική Κοινότητα Καλανδαρές	19	24	26.32%
Τοπική Κοινότητα Μαργαριτών	688	575	-16.42%
Τοπική Κοινότητα Μελιδονίου	796	1,255	57.66%
Τοπική Κοινότητα Μελισουργακίου	46	32	-30.43%
Τοπική Κοινότητα Ορθέ	148	130	-12.16%
Τοπική Κοινότητα Πανόρμου	976	628	-35.66%
Τοπική Κοινότητα Πασαλιτών	48	37	-22.92%
Τοπική Κοινότητα Ρουμελής	426	519	21.83%
Τοπική Κοινότητα Σισών	497	673	35.41%
Τοπική Κοινότητα Σκεπαστής	222	267	20.27%
Τοπική Κοινότητα Χουμερίου	582	418	-28.18%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ	1,249	1,117	-10.57%
Τοπική Κοινότητα Ζωνιανών	1,249	1,117	-10.57%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	6,129	5,469	-10.77%
Τοπική Κοινότητα Γαράζου	621	358	-42.35%
Τοπική Κοινότητα Αγιάς	246	222	-9.76%
Τοπική Κοινότητα Αγίου Ιωάννου Μυλοποτάμου	64	74	15.63%
Τοπική Κοινότητα Αλοΐδων	222	326	46.85%
Τοπική Κοινότητα Αξού	680	424	-37.65%

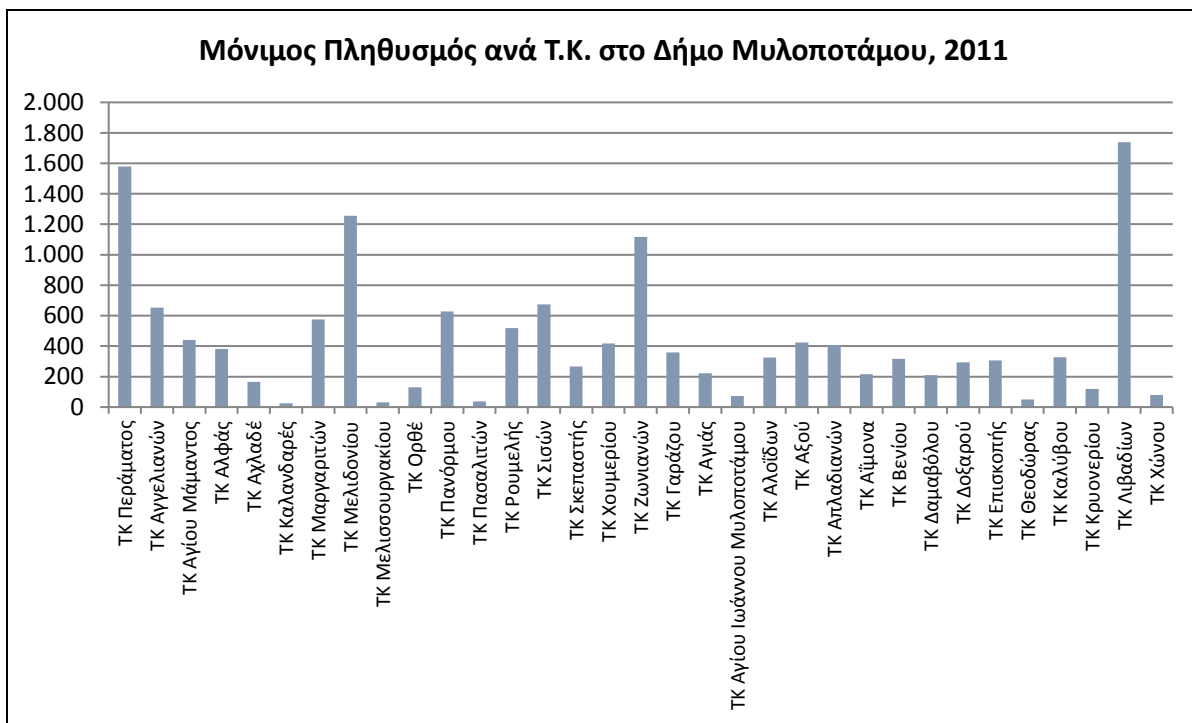
Περιγραφή ("Πρόγραμμα" Καλλικράτης)	Μόνιμος Πληθυσμός		Μεταβολή
	2001	2011	2001-2011
Τοπική Κοινότητα Απλαδιανών	325	408	25.54%
Τοπική Κοινότητα Αϊμόνα	349	215	-38.40%
Τοπική Κοινότητα Βενίου	310	317	2.26%
Τοπική Κοινότητα Δαμαβόλου	210	210	0.00%
Τοπική Κοινότητα Δοξαρού	245	294	20.00%
Τοπική Κοινότητα Επισκοπής	331	306	-7.55%
Τοπική Κοινότητα Θεοδώρας	57	50	-12.28%
Τοπική Κοινότητα Καλύβου	388	327	-15.72%
Τοπική Κοινότητα Κρυονερίου	166	119	-28.31%
Τοπική Κοινότητα Λιβαδίων	1,743	1,739	-0.23%
Τοπική Κοινότητα Χώνου	172	80	-53.49%
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	15,279	14,363	-6.00%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	78,957	85,609	8.42%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	594,368	623,065	4.83%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10,934,097	10,815,197	-1.09%

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

Το 2011 η κατανομή του πληθυσμού ανάμεσα στις ΔΕ και τις ΤΚ παρουσιάζεται διαγραμματικά στη συνέχεια. Όπως διαπιστώνεται, τους περισσότερους κατοίκους συγκεντρώνουν, η Δ.Ε. Γεροποτάμου με περισσότερους από 7,7 χιλ. κατοίκους ήτοι 54% του πληθυσμού του Δήμου, ενώ ακολουθεί η Δ.Ε. Κουλούκωνα με 5,5 χιλ. κατοίκους ή 38% του πληθυσμού του Δήμου. Η Δ.Ε. Ζωνιανών αντιθέτως θεωρείται σαφώς μικρότερη, με μόνο 1117 κατοίκους που αντιστοιχούν σε 8% του πληθυσμού. Αντίστοιχα, σε επίπεδο ΤΚ, τη μεγάλη πλειοψηφία των κατοίκων φιλοξενούν οι οικισμοί των Λιβαδίων, ενώ ακολουθούν το Πέραμα, το Μελιδόνι και τα Ζωνιανά. Αντίθετα, με τη μικρότερη συγκέντρωση, λιγότερα από 100 άτομα έκαστη, εμφανίζονται οι Τοπικές Κοινότητες Μελισουργακίου, Θεοδώρας, Καλανδαρέ, Χώνου, Αγίου Ιωάννου Μυλοποτάμου και Πασαλιτών.

Γράφημα 2: Κατανομή Μόνιμου Πληθυσμού σε επίπεδο Δ.Ε., 2011

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

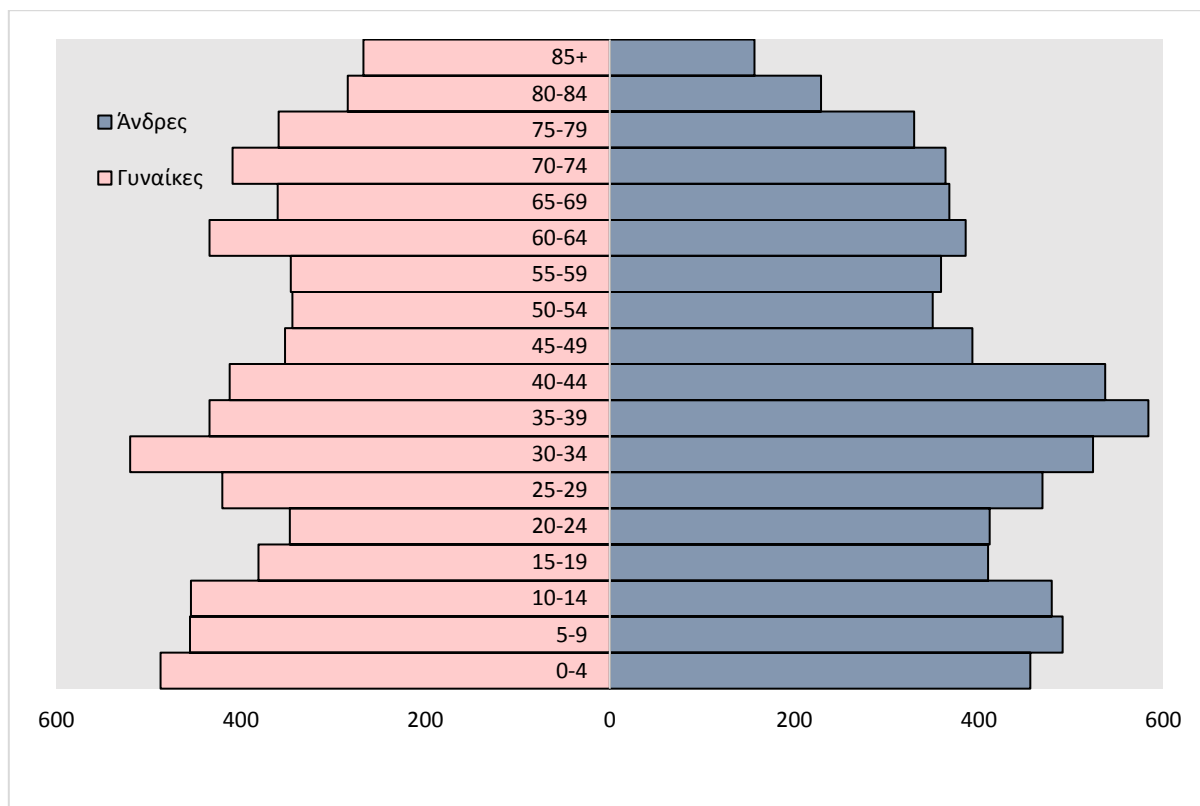
Γράφημα 3: Κατανομή Μόνιμου Πληθυσμού σε επίπεδο Τ.Κ., 2011

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

2.1.2.2 Ηλικιακή διάρθρωση

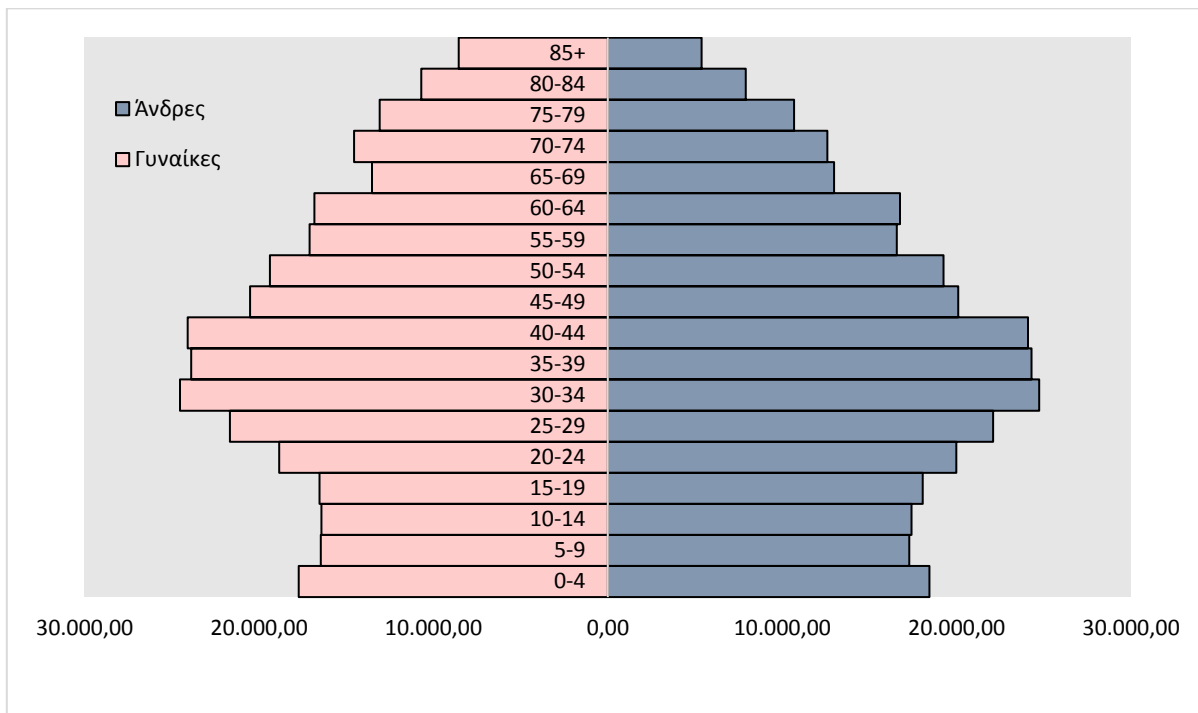
Μία επιπλέον σημαντική διάσταση των δημογραφικών χαρακτηριστικών κάθε περιοχής είναι η ηλικιακή διάρθρωση του μόνιμου πληθυσμού καθώς επιτρέπει την βαθύτερη κατανόηση των μελλοντικών προοπτικών της περιοχής. Στον Δήμο Μυλοποτάμου προκύπτουν σχετικά αισιόδοξα συμπεράσματα αναλογιζόμενοι το αξιόλογο απόθεμα που παρουσιάζει στις χαμηλότερες ηλικιακές βαθμίδες, όπως αυτό αποτυπώνεται στις ηλικιακές πυραμίδες που παρουσιάζονται παρακάτω. Πιο συγκεκριμένα, η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού δείχνει ότι ένα σημαντικό μέρος του μόνιμου πληθυσμού ανήκει στα μεγαλύτερα ηλικιακά κλιμάκια, αλλά παράλληλα ένα αξιόλογο μέρος ανήκει στα χαμηλότερα ηλικιακά στρώματα. Η βάση της πυραμίδας του Δήμου Μυλοποτάμου είναι ιδιαίτερα πλατιά συγκριτικά με την αντίστοιχη της Περιφέρειας Κρήτης, δηλαδή ο Δήμος Μυλοποτάμου φαίνεται να έχει πιο ισόρροπη κατανομή του πληθυσμού στις ηλικιακές ομάδες. Από την άλλη πλευρά, η πυραμίδα της Περιφέρειας Κρήτης χαρακτηρίζεται από μία στενή βάση που αντιστοιχεί στον πληθυσμό των μικρότερων ηλικιών, ένα σαφώς διευρυμένο τμήμα στη μέση και μία ξεκάθαρη «κορυφή» που δείχνει ότι ο γερασμένος πληθυσμός είναι σχετικά περιορισμένος. Πάντως, και στις δύο περιπτώσεις αποτυπώνεται μία τάση μακροχρόνιας μείωσης του πληθυσμού, τόσο των ανδρών, όσο και των γυναικών.

Γράφημα 4: Ηλικιακή πυραμίδα Δήμου Μυλοποτάμου, 2011

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ιδία επεξεργασία.

Γράφημα 5: Ηλικιακή πυραμίδα Περιφέρειας Κρήτης, 2011

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ιδία επεξεργασία.

2.1.2.3 Δημογραφικοί δείκτες

Απαραίτητο στοιχείο κάθε στοιχειώδους δημογραφικής ανάλυσης αποτελούν οι βασικοί δημογραφικοί δείκτες. Στην παρούσα ανάλυση παρουσιάζονται και αναλύονται οι δημογραφικοί δείκτες γήρανσης³, αντικατάστασης⁴ και ηλικιακής εξάρτησης⁵. Η ανάλυση των συγκεκριμένων δημογραφικών δεικτών πιστοποιεί ότι η μείωση του μόνιμου πληθυσμού στον Δήμο Μυλοποτάμου αποτελεί μόνο την αρχή ενός ευρύτερου δημογραφικού προβλήματος. Ξεκινώντας από τον δείκτη γήρανσης, ο οποίος ανέρχεται σε 110,8%, διαπιστώνεται ότι ο Δήμος Μυλοποτάμου ναι μεν είναι σε ευνοϊκότερη θέση από το σύνολο της χώρας (134,4%) αλλά σε δυσμενέστερη τόσο από την Π.Ε. Ρεθύμνου (95%), όσο και από το σύνολο της Περιφέρειας Κρήτης (105,9%). Σε επίπεδο δημοτικών ενοτήτων, παρατηρείται το πρόβλημα επικεντρώνεται στις Δ.Ε. Γεροποτάμου (114,2%) και Κουλούκωνα (126,7%) με εξαίρεση κάποιους οικισμούς τους όπως τα Λιβιάδια και το Πέραμα. Αντίθετα με τις άλλες δύο, η Δ.Ε. Ζωνιανών σημειώνει εξαιρετική επίδοση καθώς διαθέτει δείκτη γήρανσης μόλις 46,7%.

Αναφορικά με τον δείκτη αντικατάστασης, στον Δήμο Μυλοποτάμου ανέρχεται σε 96,5%, δηλαδή σχεδόν σε διπλάσιο ύψος από την χώρα (51,5%). όμως, μπορεί η εικόνα στην περιοχή να είναι πολύ

³ Ο αριθμός των ατόμων άνω των 65 ετών ως προς 100 άτομα ηλικίας 0-14 ετών.

⁴ Ο αριθμός των ατόμων 15-19 ετών ως προς 100 άτομα 60-64 ετών.

⁵ Ο αριθμός των ατόμων 0-14 ετών και 65 και άνω, ως προς 100 άτομα ηλικίας 15-64 ετών.

καλύτερη από τη χώρα, αλλά εξακολουθεί να μην αντικαθίσταται το σύνολο του υπό συνταξιοδότηση «παραγωγικού» πληθυσμού, καθώς ο δείκτης είναι μικρότερος του 100%. Επιπρόσθετα, συγκριτικά με την Π.Ε. Ρεθύμνου (135,7%) και την Περιφέρεια Κρήτης (103%), ο Δήμος Μυλοποτάμου υστερεί σε αξιοσημείωτο βαθμό. Στην προκειμένη περίπτωση, το πρόβλημα εστιάζεται αποκλειστικά στην Δ.Ε. Γεροποτάμου (77,1%), ενώ η Δ.Ε. Κουλούκωνα (115,9%) και Ζωνιανών (189,1%) σημειώνουν εξαιρετικές επιδόσεις.

Τέλος, ο δείκτης ηλικιακής εξάρτησης του Δήμου Μυλοποτάμου ανέρχεται σε 70,7%, δηλαδή σημαντικά μικρότερος από το επίπεδο της χώρας. Όμως, για ακόμα μία φορά, οι επιδόσεις του Δήμου Μυλοποτάμου είναι χειρότερες συγκριτικά με αυτές της Π.Ε. Ρεθύμνου (51,6%) και της Περιφέρειας Κρήτης (52,2%). Σε επίπεδο δημοτικών ενότητων, δεν παρατηρούνται αξιοσημείωτες διαφορές αλλά σαν γενική παρατήρηση μπορεί να ειπωθεί ότι η Δ.Ε. Ζωνιανών και Κουλούκωνα υστερούν της Δ.Ε. Γεροποτάμου λόγω του αυξημένου νεανικού πληθυσμού τους. Συνοπτικά, ως προς τη δημογραφική της εικόνα, η περιοχή μελέτης είναι σε αρκετά ευνοϊκότερη θέση συγκριτικά με το σύνολο της χώρας, αλλά υστερεί τόσο σε σύγκριση με την Π.Ε. Ρεθύμνου, όσο και με την Περιφέρεια Κρήτης.

Πίνακας 4: Βασικοί Δημογραφικοί δείκτες στον Δήμο Μυλοποτάμου, 2011

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ		
	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΚΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ
Δ.Ε. ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	114,20%	77,06%	68,19%
Τ.Κ. Περάματος	62,87%	132,94%	54,55%
Τ.Κ. Αγγελιανών	122,40%	106,90%	74,13%
Τ.Κ. Αγίου Μάμαντος	133,33%	85,00%	96,88%
Τ.Κ. Αλφάς	156,45%	122,73%	71,62%
Τ.Κ. Αχλαδέ	317,65%	41,67%	74,74%
Τ.Κ. Καλανδαρές	57,14%	0,00%	84,62%
Τ.Κ. Μαργαριτών	155,96%	51,35%	94,26%
Τ.Κ. Μελιδονίου	99,60%	56,18%	65,57%
Τ.Κ. Μελισσουργακίου	500,00%	150,00%	60,00%
Τ.Κ. Ορθέ	161,90%	91,67%	73,33%
Τ.Κ. Πανόρμου	93,75%	89,74%	52,80%
Τ.Κ. Πασαλιτών	250,00%	200,00%	60,87%
Τ.Κ. Ρουμελής	141,38%	58,54%	67,96%
Τ.Κ. Σισών	128,81%	45,45%	67,00%
Τ.Κ. Σκεπαστής	77,42%	52,17%	70,06%
Τ.Κ. Χουμερίου	216,13%	35,90%	88,29%
Δ.Ε. ΖΩΝΙΑΝΩΝ	46,67%	189,13%	76,46%
Τ.Κ. Ζωνιανών	46,67%	189,13%	76,46%
Δ.Ε. ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	126,67%	115,88%	73,23%
Τ.Κ. Γαράζου	413,33%	82,61%	75,49%
Τ.Κ. Αγιάς	117,50%	76,92%	64,44%
Τ.Κ. Αγίου Ιωάννου Μυλοποτάμου	266,67%	150,00%	80,49%

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ		
	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΚΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ
Τ.Κ. Αλοΐδων	150,91%	143,75%	73,40%
Τ.Κ. Αξού	242,62%	82,61%	97,21%
Τ.Κ. Απλαδιανών	49,53%	223,08%	64,52%
Τ.Κ. Αϊμονα	546,67%	107,69%	82,20%
Τ.Κ. Βενίου	202,50%	118,75%	61,73%
Τ.Κ. Δαμαβόλου	120,45%	78,57%	85,84%
Τ.Κ. Δοξαρού	340,00%	44,83%	59,78%
Τ.Κ. Επισκοπής	105,36%	140,00%	60,21%
Τ.Κ. Θεοδώρας	312,50%	133,33%	194,12%
Τ.Κ. Καλύβου	159,68%	30,43%	96,99%
Τ.Κ. Κρυονερίου	209,09%	42,86%	133,33%
Τ.Κ. Λιβαδίων	56,52%	193,65%	64,83%
Τ.Κ. Χώνου	400,00%	100,00%	128,57%
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	110,81%	96,46%	70,70%
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ	94,99%	135,69%	51,62%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	105,91%	103,01%	52,20%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	134,39%	51,53%	88,42%

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

2.1.2.4 Κατανομή κατά φύλο

Η κατανομή του Πληθυσμού ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες εμφανίζεται ισορροπημένη και μάλιστα βελτιώνεται διαχρονικά υπέρ των γυναικών. Συγκεκριμένα, ένα ποσοστό 49% του συνολικού πληθυσμού στο Δήμο Μυλοποτάμου το 2011 είναι γυναίκες, έναντι 48,5% που ήταν το 2001. Η κατανομή συμβαδίζει με αυτή στην ΠΕ Ρεθύμνου, όπου επίσης οι γυναίκες αναπαριστούν 49,5% του πληθυσμού το 2011, ενώ διαφέρει ελάχιστα από αυτή στην Περιφέρεια, όπου ο αριθμός των γυναικών ξεπερνά οριακά αυτό των ανδρών με το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στον γενικό πληθυσμό να ανέρχεται σε 50,5%.

Πίνακας 5: Συμμετοχή των γυναικών στο μόνιμο πληθυσμό, 2001-2011

Περιγραφή (Πρόγραμμα «Καλλικράτης»)	2011	2001
	% ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	50.5%	49.5%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	49.5%	48.6%
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	49.2%	48.5%

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

Οι γυναίκες πάντως, είναι περισσότερες σε αριθμό όπως διαπιστώνεται στις μεγαλύτερες ηλικίες, ή διαφορετικά στις ηλικιακές ομάδες άνω των 70 ετών, ενώ υπολείπονται στις παραγωγικές –

ενδιάμεσες και μικρότερες ηλικίες με εξαίρεση την ηλικία των 0-4 ετών. Τα παραπάνω συσχετίζονται προφανώς και με την παραγωγική εξειδίκευση της περιοχής σε δραστηριότητες της γεωργίας και ιδίως της κτηνοτροφίας αλλά και με την παραδοσιακή-πατριαρχική οργάνωση της τοπικής κοινωνίας.

Αναλυτικά στοιχεία για το μόνιμο πληθυσμό κατά φύλο, σύμφωνα με την Απογραφή του 2011 της ΕΛΣΤΑΤ, δίνονται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 6: Μόνιμος Πληθυσμός κατά φύλο και ηλικιακή ομάδα στο Δήμο Μυλοποτάμου, 2011

	ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ																	
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
Άνδρες	456	491	479	410	412	469	524	584	537	393	350	359	386	368	364	330	229	157
Γυναίκες	487	455	454	381	347	420	520	434	412	352	344	346	434	360	409	359	284	267

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

2.1.3 Επίπεδο εκπαίδευσης

Το επίπεδο εκπαίδευσης θεωρείται σχετικά χαμηλό στην περιοχή, ενώ είναι φανερά χαμηλότερο σε ορισμένες κοινότητες, οι οποίες βρίσκονται σε ορεινά / πιο μειονεκτικά εδάφη. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με στοιχεία για τον Πληθυσμό το 2011, στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου, οι περισσότεροι κάτοικοι, 4.493 άτομα ή διαφορετικά 35% του συνόλου, είναι απόφοιτοι του Δημοτικού και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ ακόμα 2.580 άτομα ή 18% δηλώνουν ότι εγκατέλειψαν το σχολείο στην ηλικία Δημοτικού. Αθροιστικά επομένως, ποσοστό μεγαλύτερο από 50% του πληθυσμού δεν διαθέτουν τις βασικές γνώσεις, επιπέδου δημοτικής εκπαίδευσης.

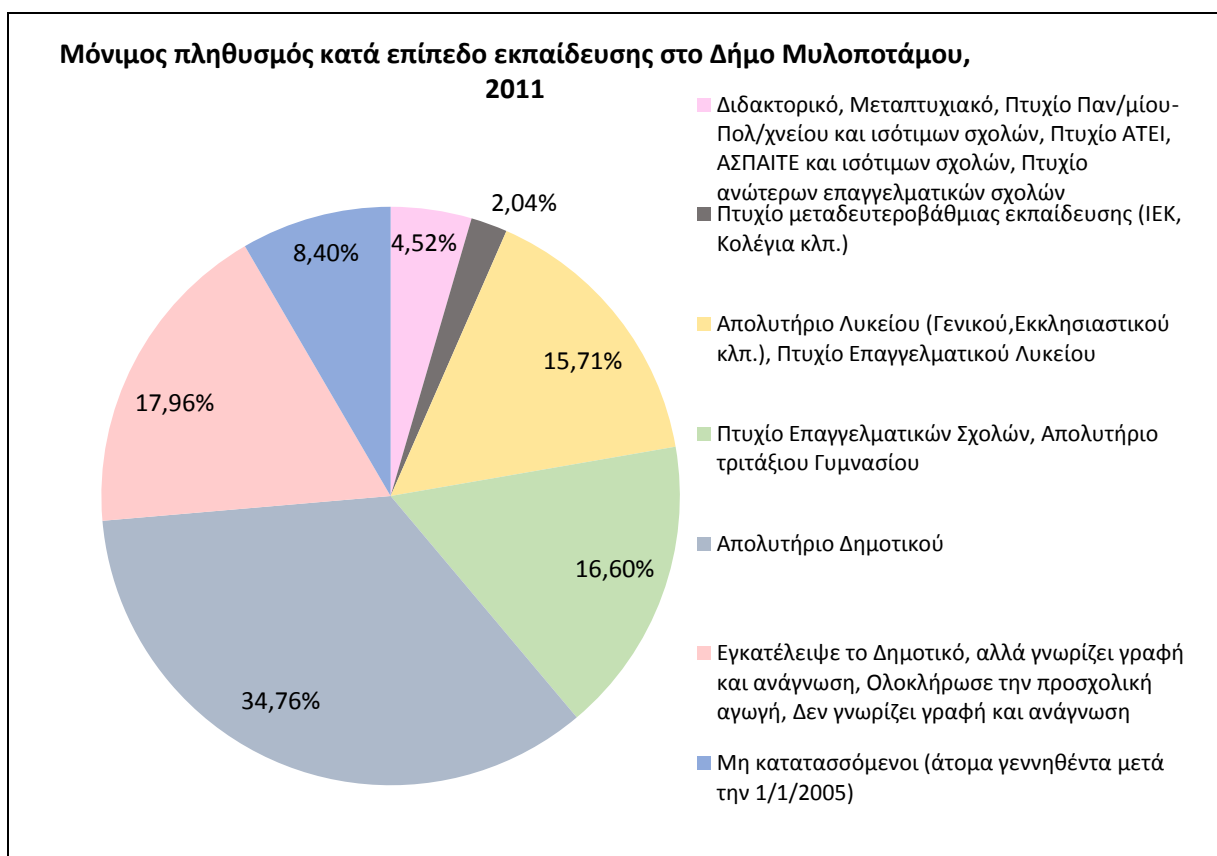
Από την άλλη, το ποσοστό πληθυσμού που διαθέτουν κάποιο Πτυχίο Επαγγελματικών Σχολών ή Απολυτήριο τριτάξιου Γυμνασίου είναι μικρό και αντιστοιχεί σε 17% του πληθυσμού, όπως επίσης, είναι χαμηλό και το ποσοστό των ατόμων που κατέχουν απολυτήριο λυκείου οποιασδήποτε κατηγορίας Γενικού, Εκκλησιαστικού ή Επαγγελματικού (16%). Τέλος, ο αριθμός των ατόμων με κάποιο δίπλωμα μεταδευτεροβάθμιας ή ανώτερης ή ανώτατης εκπαίδευσης σε προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό επίπεδο είναι ελάχιστος και υπολογίζεται σε λιγότερα από 1000 άτομα ή 5% του συνόλου.

Αν εξετάσουμε επίσης την κατάσταση στην ευρύτερη περιοχή, προκύπτει ότι παρομοίως οι συνθήκες είναι δυσμενέστερες σε σχέση με την περιφέρεια, όπως και ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις κοινότητες ή στις Δημοτικές Ενότητες. Γενικότερα, και άλλες μελέτες (π.χ. Μελέτη υφιστάμενης Κατάστασης ΟΤΔ CLLD, 2016) διαπιστώνουν ότι στην ευρύτερη περιοχή του Ψηλορείτη, το μορφωτικό επίπεδο είναι ιδιαίτερος χαμηλό για την πλειοψηφία του τοπικού πληθυσμού (επίπεδο Δημοτικού), αν και είναι σημαντική η βελτίωση και η πρόοδος στον τομέα αυτό τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, όλο και περισσότερα άτομα εκτιμάται ότι προχωρούν στη μεταδευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση ενώ περιορίζονται επίσης αισθητά τα φαινόμενα του αναλφαριθμητισμού και τα προβλήματα σχολικής διαρροής που είναι γνωστό ότι διαχρονικά είναι οξυμένα, κυρίως σε περιοχές στα ορεινά.

Στο εσωτερικό του Δήμου Μυλοποτάμου πάντως, τη μεγαλύτερη αναλογία πτυχιούχων Πανεπιστημίου εμφανίζει η περιοχή της ΔΕ Γεροποτάμου με 6,26% στο σύνολο του τοπικού πληθυσμού. Επίσης, σε επίπεδο ΤΚ τα μεγαλύτερα ποσοστά έχουν οι Κοινότητες Πανόρμου με 15,76% και Αχλαδέ με 10,24% που ανήκουν επίσης στην ίδια Δ.Ε. (Γεροποτάμου).

Αντίθετα, τα μεγαλύτερα ποσοστά στην κατηγορία εκπαίδευσης που αναφέρεται από την ΕΛΣΤΑΤ «Εγκατέλειψε το Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση/Ολοκλήρωσε την προσχολική αγωγή/ Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση» εμφανίζει η Δ.Ε. Ζωνιανών με ποσοστό 25,84% του τοπικού πληθυσμού. Αντίστοιχα, σε επίπεδο ΤΚ, τα υψηλότερα ποσοστά παρουσιάζουν οι κοινότητες Καλύβου, Θεοδώρας και Κρυονερίου (32,7%, 32% και 27,7% αντίστοιχα) που υπάγονται στη Δ.Ε. Κουλούκωνα, όπως και τα Ζωνιανά.

Γράφημα 6: Επίπεδο εκπαίδευσης στο Δήμο Μυλοποτάμου

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

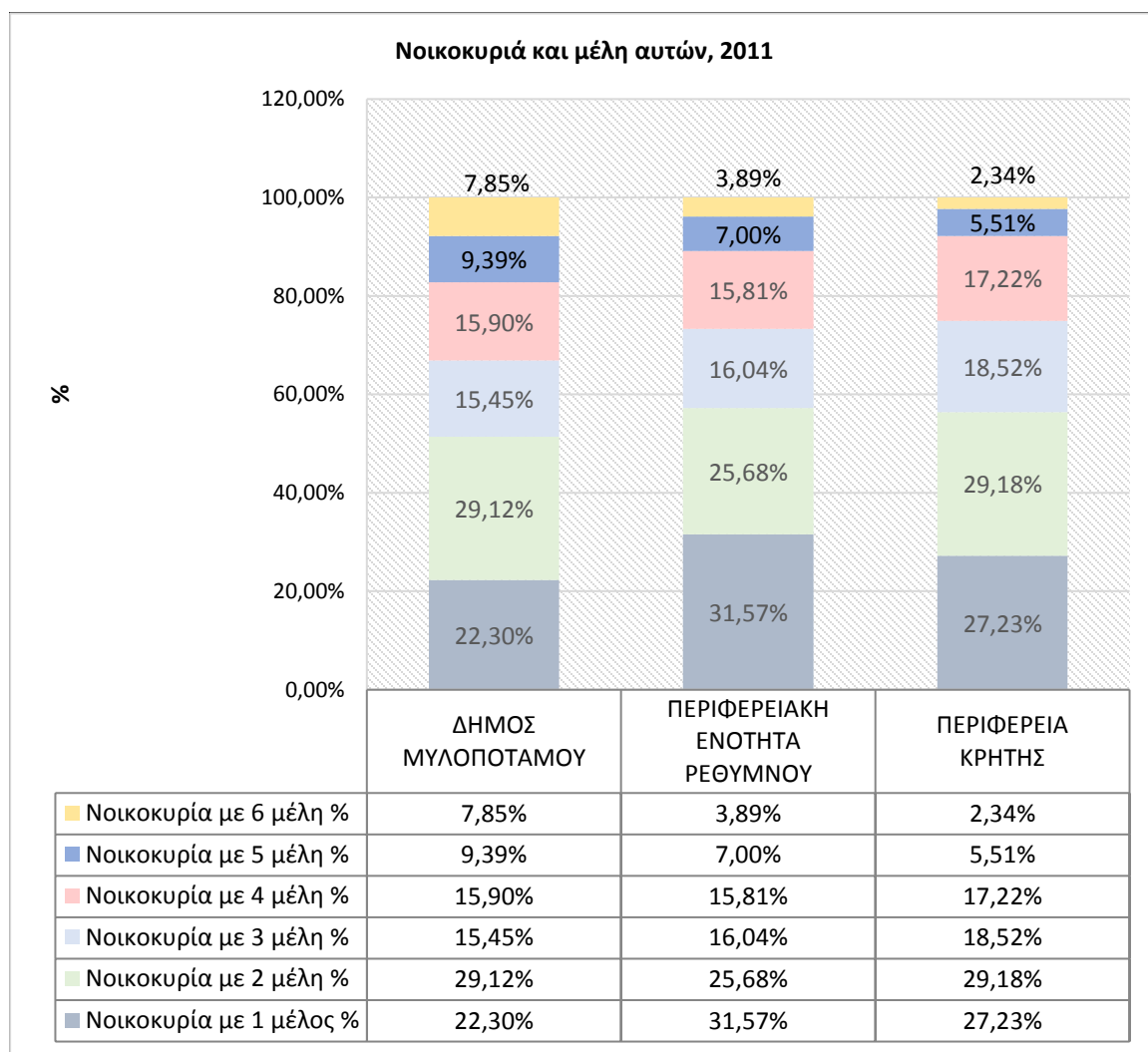
2.1.4 Λοιπά κοινωνικά χαρακτηριστικά

Στη συνέχεια αναλύονται κοινωνικά χαρακτηριστικά στην περιοχή του Δήμου, κυρίως σε ότι αφορά την οικογενειακή κατάσταση, αλλά και την κατάσταση κατοικίας, το μέγεθος των νοικοκυριών και τον τόπο εγκατάστασης κατοίκων από το εξωτερικό.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την τελευταία Απογραφή (2011), στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου καταγράφονται 3.842 πυρηνικές οικογένειες και 4.932 νοικοκυριά που αριθμούν 14.259 μέλη. Τα περισσότερα νοικοκυριά εμφανίζονται να έχουν 2 μέλη ή 1 μέλος (29,12% και 22,30% αντίστοιχα), όπως δείχνει και το διάγραμμα και ο πίνακας στη συνέχεια. Σε γενικές γραμμές, η τάση στην περιοχή συμβαδίζει με αυτές στην Π.Ε. Ρεθύμνου και στην Περιφέρεια Κρήτης, με βασική διαφορά ωστόσο ότι στις δύο τελευταίες είναι ενισχυμένη η παρουσία των μονομελών νοικοκυριών στο σύνολο των νοικοκυριών.

Όπως διαπιστώνεται, τα νοικοκυριά με 2 μέλη υπερτερούν σε αριθμό σε όλες τις περιπτώσεις ΔΕ στο Δήμο Μυλοποτάμου. Πιο συγκεκριμένα, η κατηγορία αυτή αναπαριστά 26,66% του συνόλου των νοικοκυριών στη Δ.Ε. Κουλούκωνα, 22,59% στη Δ.Ε. Ζωνιανών και 31,25% στη Δ.Ε. Γεροποτάμου.

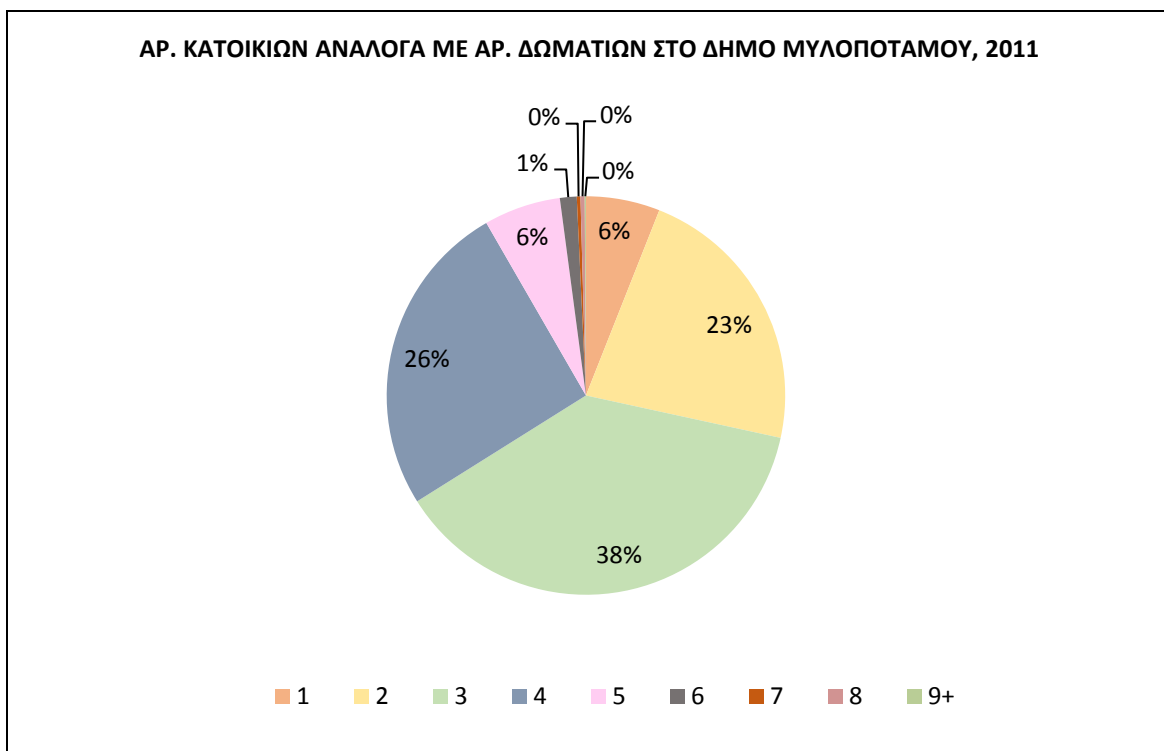
Γράφημα 7: Ομάδες Νοικοκυριών ανάλογα με τον αριθμό μελών

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

Σε ότι αφορά την κατάσταση των κατοικιών, όπως διαπιστώνεται το 2011 στο σύνολο του Δήμου, η μεγάλη πλειοψηφία έχει 3 δωμάτια (38% του συνόλου), ενώ ακολουθούν οι κατοικίες με 4 και 2 δωμάτια, σε ποσοστά 26% και 23% αντίστοιχα. Στις Δημοτικές Ενότητες η κατανομή είναι παρόμοια, με τις περισσότερες κατοικίες να είναι 3 δωματίων. Αυτές ανέρχονται σε 1.818 στη Δ.Ε. Γεροποτάμου, 1.072 στη Δ.Ε. Κουλούκωνα 185 στη Δ.Ε. Ζωνιανών.

Γράφημα 8: Είδος κατοικίας ανάλογα με τον αριθμό δωματίων

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ιδία επεξεργασία.

Ακόμα, σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση σημειώνεται ότι η μεγάλη πλειοψηφία των κατοίκων είναι έγγαμοι, ήτοι 7.318 άτομα, 1.153 άτομα είναι χήροι και 211 δηλώνουν διαζευγμένοι. Οι άγαμοι είναι λιγότεροι από τους έγγαμους και ανέρχονται σε 5.681 άτομα που αντιστοιχεί και σε 40% περίπου του συνολικού πληθυσμού (στοιχεία 2011). Όπως διαπιστώνεται, η κατάσταση είναι σχετικά διαφοροποιημένη μεταξύ των Δημοτικών Ενοτήτων. Συγκεκριμένα, στη Δ.Ε. Γεροποτάμου που είναι και η μεγαλύτερη σε όρους πληθυσμιακού μεγέθους, οι άγαμοι ανέρχονται σε 37% του πληθυσμού, ενώ στη Δ.Ε. Ζωνιανών αποτελούν 48% και στη Δ.Ε. Κουλούκωνα 41%. Όπως φαίνεται δηλαδή, στην περιοχή των Ζωνιανών που συγκεντρώνει και το μικρότερο τμήμα του πληθυσμού, οι άγαμοι είναι περισσότεροι σε αριθμό, συγκριτικά με τους έγγαμους.

Πίνακας 7: Οικογενειακή κατάσταση μόνιμου πληθυσμού, 2011

	Άγαμοι	Έγγαμοι, με σύμφωνο συμβίωσης & σε διάσταση	Χήροι και χήροι από σύμφωνο συμβίωσης	Διαζευγμένοι & διαζευγμένοι από σύμφωνο συμβίωσης	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	251188	313669	41491	16717	623065
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	37757	40129	5759	1964	85609
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	5681	7318	1153	211	14363
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	2904	4077	652	144	7777
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ	538	505	67	7	1117
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	2239	2736	434	60	5469

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

Τέλος, στην περιοχή του Δήμου βρίσκονται εγκατεστημένοι το 2011, 573 κάτοικοι από το εξωτερικό, αριθμός που αντιστοιχεί σε 17% των ατόμων που εγκαθίστανται ευρύτερα στην Π.Ε. Ρεθύμνου. Ανάμεσα στους εγκαταστέθεντες από το εξωτερικό, 427 άτομα καταγράφονται στη Δ.Ε. Γεροποτάμου, 130 στη Δ.Ε. Κουλούκωνα και 16 στη Δ.Ε. Ζωνιανών.

Όπως προκύπτει ακόμα, στο σύνολο Δήμου, η μεγάλη πλειοψηφία των ατόμων αυτών προέρχεται από χώρες μέλη της Ε.Ε. (54,4%), ενώ αρκετοί έρχονται από λοιπές χώρες εκτός Ευρώπης ή Ε.Ε. (28,10%) και λιγότεροι από λοιπές ευρωπαϊκές χώρες-εκτός της Ε.Ε. (17,45%). Στο εσωτερικό του Δήμου παρατηρείται παρόλα αυτά μια μικρή διαφοροποίηση. Ενδεικτικά, στην περιοχή της Δ.Ε. Γεροποτάμου, η πλειοψηφία προέρχονται από κράτη της Ε.Ε. ήτοι 265 άτομα που αντιστοιχεί σε 62,2% από τους συνολικά εγκαθιστάμενους από άλλες χώρες, ενώ αντίθετα, στις Δ.Ε. Ζωνιανών και Κουλούκωνα, οι περισσότεροι νέοι κάτοικοι προέρχονται από «λοιπές χώρες», δηλαδή από χώρες εκτός Ε.Ε. ή εκτός Ευρώπης. Αναλυτικά στοιχεία, δίνονται στον Πίνακα στη συνέχεια.

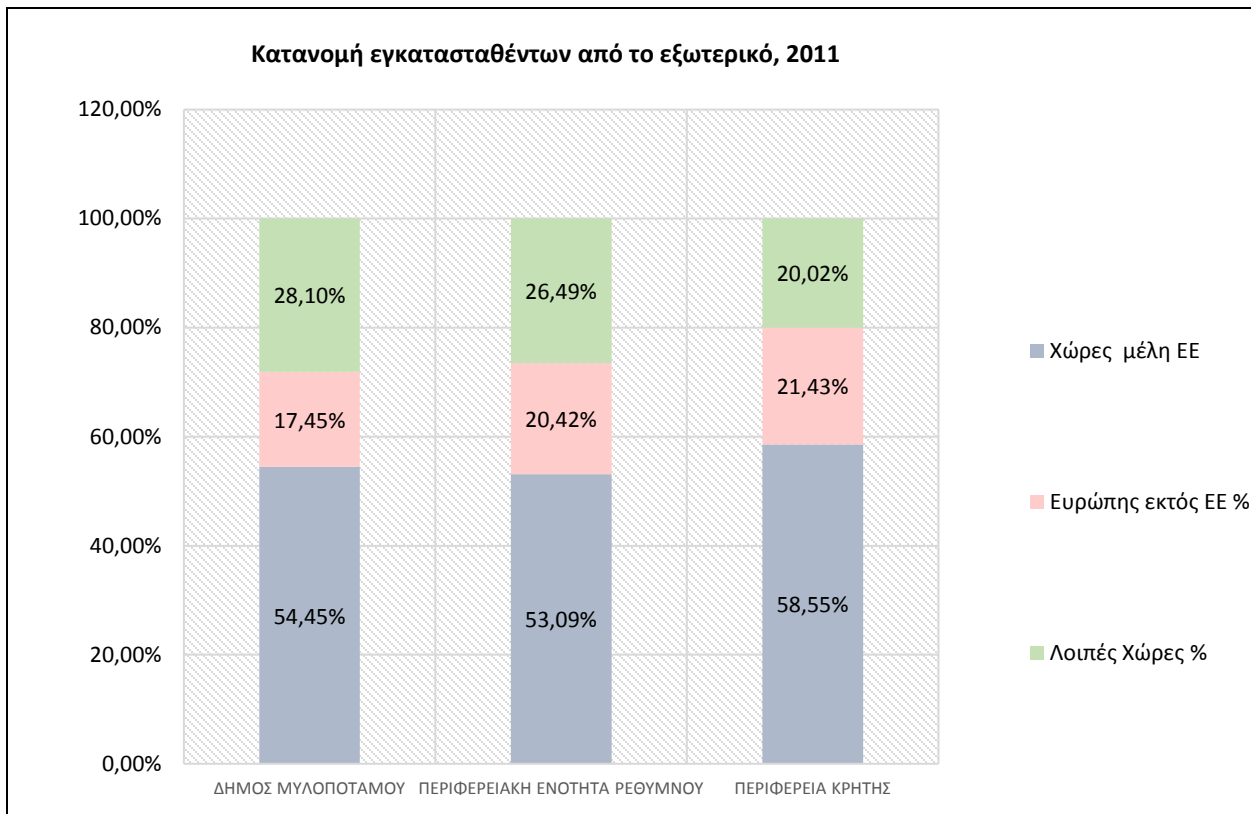
Πίνακας 8: Εγκατάσταση πληθυσμού από άλλες χώρες, 2011

Περιγραφή	Σύνολο εγκατασταθέντων	Χώρες-μέλη ΕΕ	Χώρες-μέλη ΕΕ % του συνόλου των εγκατασταθέντων	Χώρες Ευρώπης εκτός ΕΕ	Χώρες Ευρώπης εκτός ΕΕ % του συνόλου των εγκατασταθέντων	Λοιπές χώρες	Λοιπές Χώρες % του συνόλου των εγκατασταθέντων
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	573	312	54.45%	100	17.45%	161	28.10%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	427	265	62.06%	84	19.67%	78	18.27%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ	16	5	31.25%	1	6.25%	10	62.50%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	130	42	32.31%	15	11.54%	73	56.15%

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

Σε σύγκριση με την Περιφέρεια Κρήτης και την Π.Ε. Ρεθύμνου, η περιοχή του Δήμου, όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα συγκεντρώνει περισσότερους κατοίκους που εγκαθίστανται από άλλες χώρες εκτός Ευρώπης και Ε.Ε. Το ποσοστό για το Δήμο είναι 28,10%, ενώ για την Π.Ε. Ρεθύμνου 26,5% και για την Περιφέρεια 20,02%.

Γράφημα 9: Νέοι κάτοικοι - εγκατασταθέντες ανά χώρα προέλευσης

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

2.2 Τοπική οικονομία και απασχόληση

2.2.1 Οικονομικά χαρακτηριστικά του Πληθυσμού

2.2.1.1 Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός

Ο Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός στην περιοχή του Δήμου ανέρχεται σε 5.293 άτομα που αντιστοιχεί σε 15% της Π.Ε. Ρεθύμνου. Όσον αφορά τον καταμερισμό στο εσωτερικό του Δήμου, το μεγαλύτερο ποσοστό 57% συγκεντρώνεται στη Δ.Ε. Γεροποτάμου (3000 άτομα), ενώ ακολουθεί η Δ.Ε. Κουλούκωνα με 36% (1918 άτομα). Τέλος, η Δ.Ε. Ζωνιανών, με 375 άτομα έχει πολύ μικρότερη συμμετοχή.

Αντίστοιχα, σε επίπεδο Τοπικής Κοινότητας, ο αριθμός των ατόμων που εντάσσονται στον Οικονομικά Ενεργό Πληθυσμό είναι υψηλότερος στις μεγάλες πληθυσμιακά κοινότητες, στο Πέραμα (690), τα Λιβάδια (675) και το Μελιδόνι (432). Αντίθετα, υπάρχουν 4 Κοινότητες, στις οποίες ο πληθυσμός αυτός δεν ξεπερνά τα 15 άτομα (Θεοδώρας, Καλανδαρές, Μελισουργακίου Πασσαλιτών) καθώς και

επιπλέον 7 Κοινότητες στις οποίες ο ίδιος δεν ξεπερνά τα 100 άτομα (π.χ. Αχλαδέ, Αϊμονα, Αγιά, Κρυονέρι, Χώνου, Δαμαβόλου, Αγίου Ιωάννου Μυλοποτάμου).

Όπως διαπιστώνεται δηλαδή μόνο 3 Κοινότητες φιλοξενούν 1/3 (ακριβώς 33%) του συνολικά οικονομικά ενεργού πληθυσμού της περιοχής.

Σε γενικές γραμμές, διαπιστώνεται ότι ο οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός κυμαίνεται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, σε ένα μέσο ποσοστό 37% του πληθυσμού σε επίπεδο Δήμου Μυλοποτάμου, αν συγκριθεί με τα αντίστοιχα στην ΠΕ (42%) και την Περιφέρεια (43%). Ακόμα, παρατηρείται ότι υφίστανται διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις Δ.Ε.. Για παράδειγμα, η Δ.Ε. Ζωνιανών έχει πολύ χαμηλότερο δείκτη –συμμετοχή του ΟΕΠ στο σύνολο πληθυσμού- της τάξης 34%, ενώ η Δ.Ε. Κουλούκωνα φτάνει και ως 39%, ποσοστό που προσεγγίζει σαφώς περισσότερο το μέσο όρο της Περιφέρειας και ξεπερνά το μέσο όρο της Π.Ε. Ρεθύμνου.

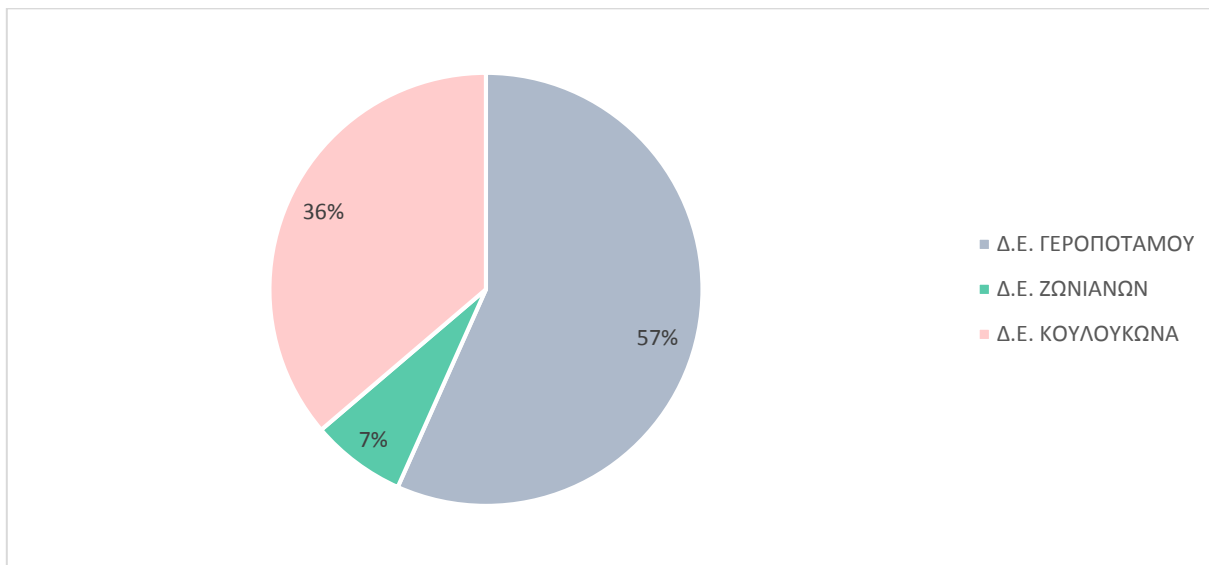
Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν μεγάλες διαφορές ανάμεσα στις Κοινότητες. Για παράδειγμα, στις Τοπικές Κοινότητες Θεοδώρας και Κρυονερίου δηλώνουν πρόθυμοι και ικανοί για εργασία 1-2 άτομα στα 10 (ΟΕΠ που αντιστοιχεί σε 14% και 19% του πληθυσμού), ενώ αντίθετα, στο Πάνορμο ή στα Αγγελιανά, περισσότεροι από τους μισούς μόνιμους κατοίκους εντάσσονται στο εργατικό δυναμικό (αντίστοιχα ποσοστά 48% και 45%).

Πίνακας 9: Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός, 2011

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	% ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ Δ.Ε.
Δ.Ε. ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	3.000	38.58%
Δ.Ε. ΖΩΝΙΑΝΩΝ	375	33.57%
Δ.Ε. ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	1.918	35.07%
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	5.293	36.85%
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ	35.641	41.63%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	269.873	43.31%

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

Σχετικά με τον καταμερισμό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στο εσωτερικό του δήμου, σχεδόν το 57% συγκεντρώνεται στη Δ.Ε. Γεροποτάμου (3000 άτομα), λίγο παραπάνω από το 36% κατοικεί στη Δ.Ε. Κουλούκωνα (1918 άτομα) και το υπόλοιπο 7% βρίσκεται στη Δ.Ε. Ζωνιανών (375 άτομα). Σε γενικές γραμμές, η διασπορά του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ακολουθεί αυτήν του μόνιμου πληθυσμού, όμως αξίζει να σημειωθεί ότι παρατηρείται αυξημένη πυκνότητα οικονομικά ενεργού πληθυσμού στην Δ.Ε. Γεροποτάμου

Γράφημα 10: Διασπορά οικονομικά ενεργού πληθυσμού, 2011

Πηγή: Απογραφή ΕΛ.ΣΤΑΤ., ιδία επεξεργασία

2.2.1.2 Απασχόληση και Ανεργία

Η συνολική απασχόληση στο Δήμο Μυλοποτάμου σύμφωνα με την Απογραφή 2011, υπολογίζεται σε ποσοστό 90,23% (ή 4.776 άτομα) και ως εκ τούτου θεωρείται ότι βρίσκεται σε ικανοποιητικά υψηλά επίπεδα σε σύγκριση με την ευρύτερη περιοχή, με την Π.Ε. Ρεθύμνου ή με την Περιφέρεια Κρήτης (86% και 84% αντίστοιχα). Όπως διαπιστώνεται μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις, επιτυγχάνεται ακόμα και «πλήρης απασχόληση». Τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η Δημοτική Ενότητα και η Τοπική Κοινότητα Ζωνιανών, όπου οι 364 απασχολούμενοι εκπροσωπούν σχεδόν το σύνολο (97%) του ΟΕΠ ή ακόμα και η Κοινότητα Καλανδαρές, όπου οι 7 απασχολούμενοι αντιστοιχούν στο σύνολο (100%) του τοπικού ΟΕΠ. Μικρότερα ποσοστά συναντώνται ωστόσο, στις μεγαλύτερες πληθυσμιακά Δημοτικές Ενότητες, όπως στη Δ.Ε. Γεροποτάμου (90%) ή στη Δ.Ε. Κουλούκωνα (89%) αν και ακόμα και σε αυτή την κατηγορία, οι επιδόσεις κρίνονται πολύ ικανοποιητικές σε σύγκριση με την κατάσταση στην ευρύτερη περιφέρεια.

Αντίστοιχα, το επίπεδο ανεργίας στην περιοχή είναι πολύ χαμηλό, ειδικά αν συγκριθεί με τους δείκτες της Π.Ε. και της Περιφέρειας. Πιο συγκεκριμένα, το ποσοστό ανεργίας στο Δήμο ανέρχεται σε 9,8% του ΟΕΠ, ενώ στην Π.Ε. Ρεθύμνου και στην Περιφέρειας Κρήτης οι δείκτες φτάνουν 14,4% και 16,4% αντίστοιχα.

Σε όλη την περιοχή του Δήμου, οι άνεργοι υπολογίζονται σε 517 άτομα, τα οποία μοιράζονται σχεδόν ισόποσα, ανάμεσα στις δυο μεγαλύτερες Δ.Ε., σε αυτή του Γεροποτάμου (296 άτομα) και σε αυτή του Κουκούλωνα (210 άτομα). Όπως διαπιστώνεται, η Δ.Ε. Ζωνιανών έχει και πάλι την καλύτερη επίδοση με το ποσοστό ανεργίας να αντιστοιχεί σε μόνο 3% του συνολικά ΟΕΠ. Αντίθετα, στην περιοχή του Γεροποτάμου, ο δείκτης ανέρχεται σε σχεδόν 10% και στην περιοχή του Κουλούκωνα σε 11%.

Ακόμα σε ορισμένες περιπτώσεις, μικρών πληθυσμιακά κοινοτήτων, η ανεργία βρίσκεται είτε σε μηδενικά επίπεδα, αφού όλοι οι λιγστοί κάτοικοι που είναι ικανοί για εργασία απασχολούνται, εντάσσονται δηλαδή στον ΟΕΠ (όπως στον Καλανδάρé της Δ.Ε. Γεροποτάμου), είτε μετρά λιγότερα από 3 άτομα (όπως στις κοινότητες Μελισουργακίου, Κρυονερίου, Πασαλιτών, Χώνου κ.λπ.). Σε γενικές γραμμές πάντως, τον υψηλότερο δείκτη ανεργίας εμφανίζει η ΤΚ Βενίου (25%) και ακολουθούν οι ΤΚ Σκεπαστής και Αϊμονα (21% έκαστη).

Γράφημα 11: Απασχολούμενοι και Άνεργοι στην περιοχή, 2011

Περιγραφή	Απασχολούμενοι	Απασχολούμενοι ως ποσοστό του ΟΕΠ	Άνεργοι	Άνεργοι ως ποσοστό του ΟΕΠ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	225,718	83.64%	44,155	16.36%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	30,499	85.57%	5,142	14.43%
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	4,776	90.23%	517	9.77%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	2,704	90.13%	296	9.87%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ	364	97.07%	11	2.93%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	1,708	89.05%	210	10.95%

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

2.2.1.3 Δομή της απασχόλησης στους τομείς παραγωγής

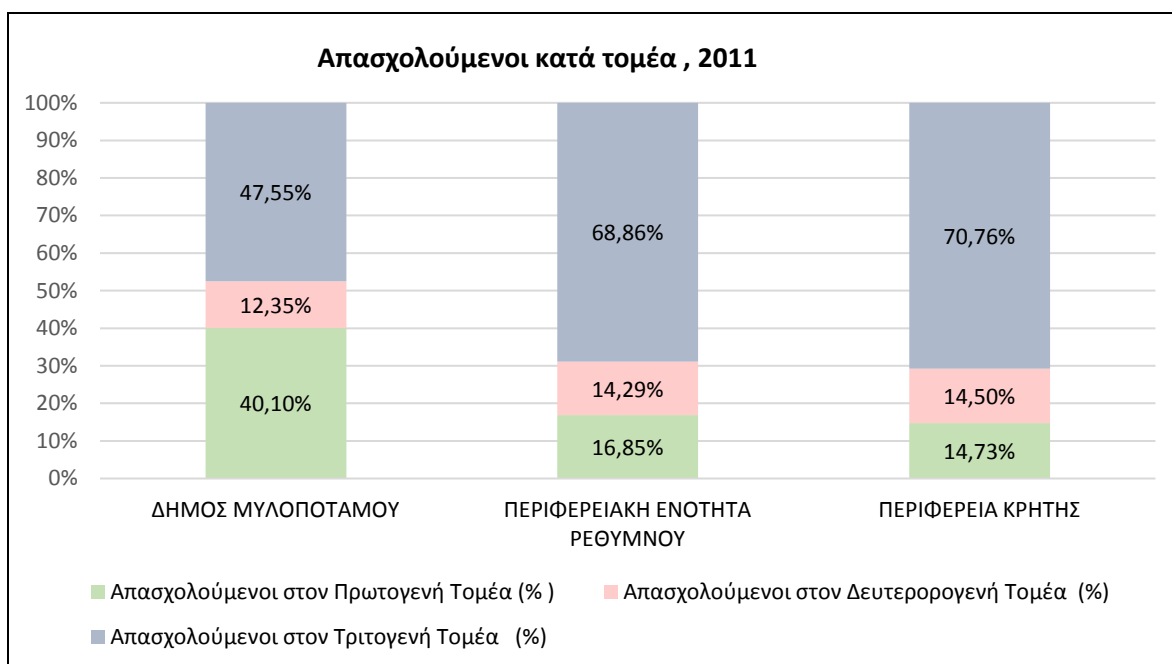
Σύμφωνα με τα στοιχεία για το 2011 που προκύπτουν από την επίσημη Απογραφή Πληθυσμού της ΕΛΣΤΑΤ η απασχόληση στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου συγκεντρώνεται κατά βάση στον Τριτογενή και Πρωτογενή Τομέα. Ο τομέας των υπηρεσιών απορροφά συνολικά 47,5% των απασχολούμενων (ή 2.271 άτομα), ενώ ο αγροτικός τομέας 40,1% (ή 1.915 άτομα). Από την άλλη, ο Δευτερογενής Τομέας συγκεντρώνει μόνο 12,4% της απασχόλησης (ή 590 άτομα).

Η διάρθρωση της απασχόλησης στο Δήμο, ανάμεσα στους τομείς, είναι αρκετά διαφορετική σε σχέση με την Π.Ε. και την Περιφέρεια Κρήτης. Ειδικότερα τα ποσοστά απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα στο Δήμο είναι πολύ υψηλότερα, της τάξης 14-18% σε σχέση με την Π.Ε. Ρεθύμνου και την Περιφέρεια Κρήτης, ενώ αντίθετα ο τριτογενής τομέας είναι πολύ λιγότερο διογκωμένος σε σχέση με την Π.Ε. Ρεθύμνου και την Περιφέρεια Κρήτης όπου και φτάνει σε ποσοστά κοντά στο 70%. Ειδικά αυτό το τελευταίο στοιχείο, παραπέμπει και στην κυρίαρχη θέση που έχει ο τουρισμός και άλλες υπηρεσίες που συμπληρώνουν τη σύγχρονη αστική οικονομία στην Περιφέρεια τα τελευταία χρόνια.

Πίνακας 10: Απασχόληση ανά παραγωγικό τομέα

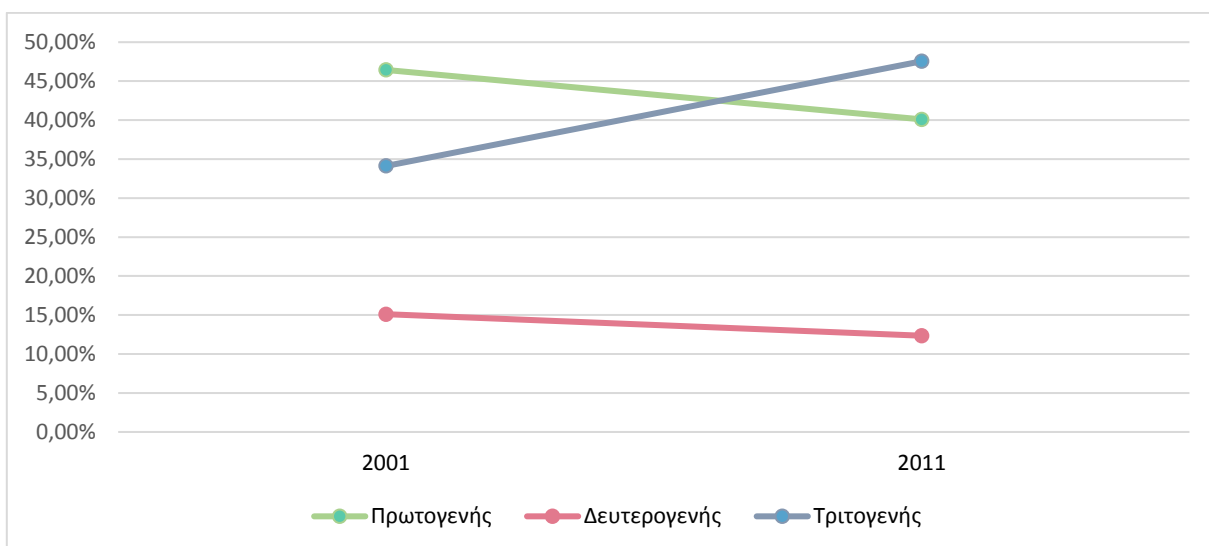
ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
Δ.Ε. ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	722	442	1.540
Τ.Κ. Περάματος	127	93	416
Τ.Κ. Αγγελιανών	91	38	132
Τ.Κ. Αγίου Μάμαντος	79	7	46
Τ.Κ. Αλφάς	18	33	74
Τ.Κ. Αχλαδέ	30	4	24
Τ.Κ. Καλανδαρές	2	0	5
Τ.Κ. Μαργαριτών	44	47	78
Τ.Κ. Μελιδονίου	82	69	249
Τ.Κ. Μελισσουργακίου	8	2	3
Τ.Κ. Ορθέ	10	7	19
Τ.Κ. Πανόρμου	40	40	182
Τ.Κ. Πασαλιτών	3	3	8
Τ.Κ. Ρουμελής	39	26	88
Τ.Κ. Σισών	80	37	121
Τ.Κ. Σκεπαστής	32	18	33
Τ.Κ. Χουμερίου	37	18	62
Δ.Ε. ΖΩΝΙΑΝΩΝ	256	19	89
Τ.Κ. Ζωνιανών	256	19	89
Δ.Ε. ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	937	129	642
Τ.Κ. Γαράζου	20	8	53
Τ.Κ. Αγιάς	30	7	37
Τ.Κ. Αγίου Ιωάννου Μυλοποτάμου	15	1	11
Τ.Κ. Αλοϊδων	36	17	47
Τ.Κ. Αξού	38	18	64
Τ.Κ. Απλαδιανών	63	4	40
Τ.Κ. Αΐμονα	15	9	25
Τ.Κ. Βενίου	51	4	34
Τ.Κ. Δαμαβόλου	26	12	26
Τ.Κ. Δοξαρού	46	20	44
Τ.Κ. Επισκοπής	30	9	63
Τ.Κ. Θεοδώρας	4	0	2
Τ.Κ. Καλύβου	88	4	37
Τ.Κ. Κρουνερίου	12	3	6
Τ.Κ. Λιβαδίων	453	11	144
Τ.Κ. Χώνου	10	2	9
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	1.915	590	2.271
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ	5.139	4.358	21.002
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	33.258	32.740	159.720

Πηγή: Απογραφή ΕΛ.ΣΤΑΤ., ίδια επεξεργασία

Γράφημα 12: Τομεακή διάρθρωση της οικονομίας στο Δήμο και την ευρύτερη περιοχή, 2011

Πηγή: Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Συγκρίνοντας τη διάρθρωση της οικονομίας με βάση τις δύο τελευταίες απογραφές, διαπιστώνεται η τάση ενίσχυσης του τριτογενή τομέα της οικονομίας και της ταυτόχρονης συρρίκνωσης τους πρωτογενή. Πιο συγκεκριμένα, στο διάστημα 2001-11, ο πρωτογενής τομέας παραγωγής περιορίστηκε από το 46,4% στο 40,1%, ενώ ο τριτογενής τομέας σημείωσε ραγδαία αύξηση από το 34,2% στο 47,6%. Προφανώς, για να συμβεί το τελευταίο, απαιτείται παράλληλη συμπίεση του δευτερογενή τομέα κατά περίπου 3%, από το 15,1% στο 12,4%.

Γράφημα 13: Εξέλιξη απασχόλησης ανά παραγωγικό τομέα, 2001-11

Πηγή: Απογραφή ΕΛ.ΣΤΑΤ., ίδια επεξεργασία

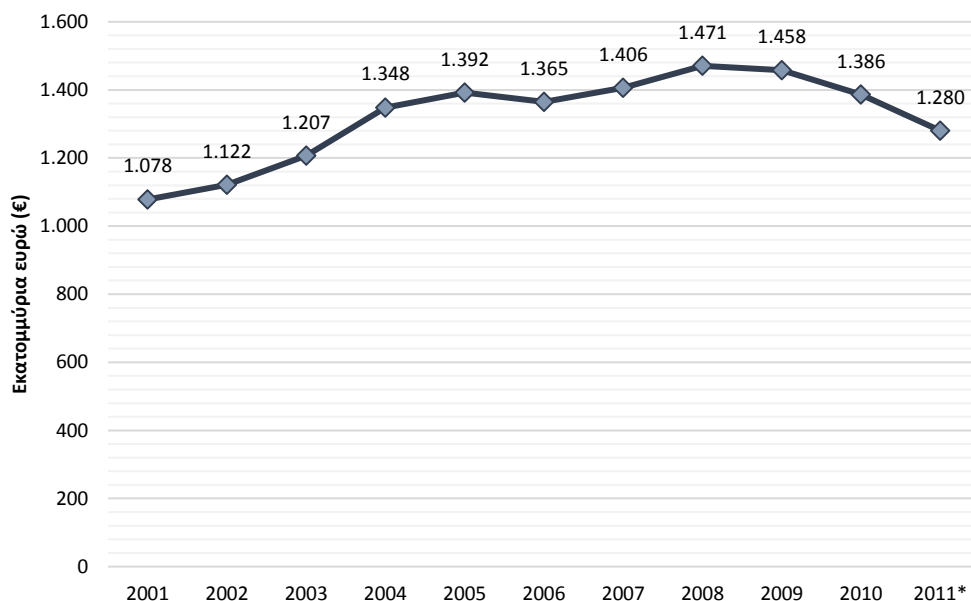
2.2.2 Γενικά Οικονομικά Στοιχεία

Στη συνέχεια αναφέρονται ενδεικτικά στοιχεία ΑΕΠ, σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, τα οποία αντλούνται από τους Περιφερειακούς Οικονομικούς Λογαριασμούς της ΕΛΣΤΑΤ για την περίοδο 2001 – 2011. Η περίοδος αυτή είναι ενδεικτική της κατάστασης της οικονομίας, τόσο πριν από το ξέσπασμα της κρίσης, όσο και μετά. Γενικά, αποτυπώνονται η σχετική διαχρονική εξέλιξη των μεγεθών που αφορούν το συνολικό Α.Ε.Π., το κ.κ. Α.Ε.Π. και τη σύνθεση του Α.Ε.Π. κατά κλάδο στην Περιφέρεια, με ειδική αναφορά στην Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου στην οποία υπάγεται ο Δήμος Μυλοποτάμου.

2.2.2.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Το συνολικό Α.Ε.Π. στην Περιφέρεια Κρήτης υπολογίζεται σε 6.899 εκατ. ευρώ το 2001 (ή διαφορετικά σε 4,9% του Α.Ε.Π. της χώρας), αυξάνεται διαχρονικά τουλάχιστον ως το 2008, ενώ μειώνεται στη συνέχεια. Το 2011 η Περιφέρεια παράγει 9.716 εκατ. ευρώ που αντιστοιχεί σε 4,7% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας, δηλαδή επανέρχεται περίπου στο επίπεδο ευημερίας του 2005, όταν το Α.Ε.Π. της υπολογίζονταν σε 9.867 εκατ. ευρώ. Συνολικά, στο διάστημα 2001-11, η αύξηση του Α.Ε.Π. της Περιφέρειας Κρήτης ανέρχεται σε 2.165 εκατ. Ευρώ ή 29%.

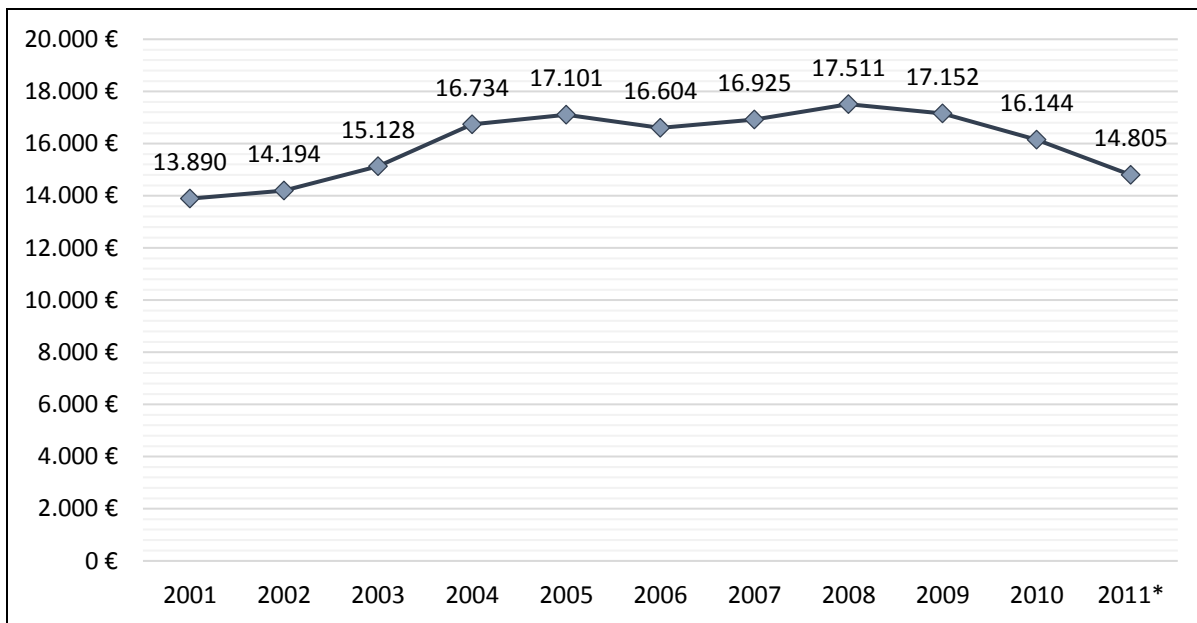
Δυστυχώς, δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά για το Α.Ε.Π. σε επίπεδο δήμων, συνεπώς η περιφερειακές ενότητες είναι το καλύτερο διαθέσιμο επίπεδο ανάλυσης. Επομένως, αναλύοντας τα διαθέσιμα στοιχεία για την Π.Ε. Ρεθύμνου, προκύπτει ότι το Α.Ε.Π. της σημειώνει αξιοσημείωτες επαναλαμβανόμενες θετικές μεταβολές κατά το διάστημα 2001-08, με μοναδική εξαίρεση το 2006, όταν σημείωσε μικρή πτώση. Ειδικότερα, το 2001, το τοπικό Α.Ε.Π. ανερχόταν σε 1.078 εκατ. ευρώ και το 2008 μετρήθηκε 1.471 εκατ. ευρώ που αποτελεί και την υψηλότερη επίδοση στο διάστημα ανάλυσης. Τα πρώτα σημάδια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης έκαναν την εμφάνιση τους στην Π.Ε. Ρεθύμνου το 2009, όταν το Α.Ε.Π. της ξεκίνησε την πτωτική του πορεία. Από εκεί και έπειτα, η ραγδαία επιδείνωση της ελληνικής οικονομίας είναι εμφανής και στην Π.Ε. Ρεθύμνου μέσω των απαντών ραγδαίων μειώσεων του Α.Ε.Π. της, το οποίο καταλήγει το 2011 να ανέρχεται σε 1.280 εκατ. ευρώ. Συνολικά, κατά τη διάρκεια των 11, υπό ανάλυση, οικονομικών χρήσεων, το Α.Ε.Π. της Π.Ε. Ρεθύμνου αυξήθηκε κατά 202 εκατ. ευρώ.

Γράφημα 14: Εξέλιξη Α.Ε.Π. της Π.Ε. Ρεθύμνου, 2001-11

Πηγή: Στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ., ιδία επεξεργασία

Όπως είναι αναμενόμενο, η εξέλιξη του κ.κ. Α.Ε.Π. ακολουθεί παρόμοιες τάσεις οι οποίες αποτυπώνονται στο παρακάτω διάγραμμα. Καταρχάς, το ύψος του κ.κ. εισοδήματος στην Περιφέρεια Κρήτης μεταβλήθηκε από 12.913 ευρώ το 2001 σε 15.465 ευρώ το 2011. Όμως, η συγκεκριμένη αύξηση δεν συνεπάγεται την άνοδο της οικονομικής ευημερίας της Περιφέρειας Κρήτης καθώς αν συγκριθεί με την υπόλοιπη χώρα, διαπιστώνεται ότι πρόκειται για μικρότερο ρυθμό αύξησης. Ειδικότερα, το 2001, η Κρήτη διαθέτει κ.κ. ΑΕΠ που αντιστοιχεί στο 91% του εθνικού κ.κ. Α.Ε.Π., ενώ, το 2011, το κ.κ. Α.Ε.Π. της Κρήτης είναι μόλις 83% του πανελληνίου.

Το 2001, η Π.Ε. Ρεθύμνου διέθετε κ.κ. Α.Ε.Π. 13.890 ευρώ, το οποίο σημείωσε διαδοχικές αυξήσεις μέχρι το ανώτερο σημείο του, το 2008, που ήταν 17.511 ευρώ. Σε μία εναλλακτική διατύπωση, τις πρώτες 8 χρήσεις του διαστήματος ανάλυσης, το κ.κ. Α.Ε.Π. αυξήθηκε κατά 26,1%. Ξανά, το 2006 αποτέλεσε το μελανό σημείο της συγκεκριμένης περιόδου σημειώνοντας αρνητική μεταβολή σχεδόν 500 ευρώ. Σε πλήρη αντιστοιχία με τη διακύμανση του Α.Ε.Π., το κ.κ. Α.Ε.Π. σημείωσε ραγδαία πτώση στο δεύτερο σκέλος του διαστήματος ανάλυσης. Πιο συγκεκριμένα, από το 2009 έως το 2011 μεταβλήθηκε αρνητικά κατά 15,5% ή αλλιώς κατά 2.706 ευρώ. Τέλος, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι, το 2001, η Π.Ε. Ρεθύμνου βρισκόταν στην τρίτη θέση, ανάμεσα στις περιφερειακές ενότητες του νησιού, ενώ το 2011 βρισκόταν στην τελευταία, καθώς την προσπέρασε και η Π.Ε. Χανίων.

Γράφημα 15 : Εξέλιξη κατά κεφαλή Α.Ε.Π. της Π.Ε. Ρεθύμνου, 2001-2011

Πηγή: Στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ., ιδία επεξεργασία

2.2.2.2 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία

Όπως είναι εμφανές από τον παρακάτω συγκεντρωτικό πίνακα, η Α.Π.Α. της Π.Ε. Ρεθύμνου μετατοπίζεται από τον κωδικό Α, δηλαδή τον πρωτογενή τομέα, προς άλλους κωδικούς που ανήκουν στον τριτογενή τομέα. Πιο αναλυτικά, το 2001, ο κωδικός Α ανερχόταν σε 130 εκατ. ευρώ, ενώ το 2011 σε μόλις 67 εκατ. ευρώ, σημείωσε δηλαδή πτώση της τάξης του 48,5%. Παράλληλα, ο κλάδος των κατασκευών υφίσταται σε μεγάλο βαθμό τις επιπτώσεις την οικονομικής κρίσης καθώς βαίνει μειούμενος κατά 25,9% σε σχέση με το επίπεδο του 2001. Γενικά, ο πιο δυναμικός κλάδος είναι αυτός των τουριστικών επιχειρήσεων (κωδικός Δ), ο οποίος ανέρχεται σε 394 εκατ. ευρώ το 2011, δηλαδή αυξημένος κατά 4 εκατ. ευρώ από το 2001. Τέλος, το 2011, ο κωδικός Ζ, που αφορά τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας, προσφέρει αξιόλογα μεγαλύτερη Α.Π.Α., σε σύγκριση με το 2001, καθώς σημείωσε αύξηση 115,7%.

Πίνακας 11:Κατανομή της Α.Π.Α. σε κλάδους, 2001-2011 (σε εκ. ευρώ, σε τρέχ. Τιμές

ΚΛΑΔΟΙ	Α		Β				Γ		Δ		Ε		ΣΤ		Ζ		Η		Θ		Ι		Συνολική Α.Π.Α.	
			ΣΥΝΟΛΟ		Από αυτά Μεταποίηση																			
	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*
Π.Ε Ρεθύμνου	130	67	61	73	37	51	85	63	389	394	11	18	18	35	83	179	26	27	119	218	37	51	960	1.125
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	656	509	538	720	334	469	595	389	2.521	2.771	129	177	162	269	527	1.138	236	321	1.117	1.846	240	397	6.721	8.537

Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία * Προσωρινά στοιχεία.

Α Γεωργία, δασοκομία και αλιεία

Β Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης

Γ Κατασκευές

Δ Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης

Ε Ενημέρωση και επικοινωνία

ΣΤ Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες

Ζ Διαχείριση ακίνητης περιουσίας

Η Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες

Θ Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα

Ι Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών

2.2.3 Οικονομικές Δραστηριότητες

2.2.3.1 Πρωτογενής τομέας

Γεωργία-κτηνοτροφία

Η περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου είναι κατεχοχήν αγροτική. Το μεγαλύτερο μέρος της καλύπτεται από καλλιεργημένες εκτάσεις (ελιές και αμπέλια) και ένας βασικός τομέας με κριτήριο τη συμβολή στην απασχόληση και το εισόδημα είναι ο πρωτογενής.

Όπως προκύπτει, με βάση στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, οι καλλιεργημένες εκτάσεις ή διαφορετικά η χρησιμοποιούμενη γεωργική γη στο Δήμο Μυλοποτάμου υπολογίζεται σε 425,7 χιλ., τ.μ. και αντιστοιχεί σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό, περίπου 50% αυτής της ΠΕ Ρεθύμνου. Η ίδια διανέμεται σε 3.873 εκμεταλλεύσεις που αντιστοιχούν σε περίπου στο 1/3 του αριθμού σε επίπεδο ΠΕ.

Πίνακας 12: Χρησιμοποιούμενη Γεωργική γη, 2009

	Χρησιμοποιούμενη γεωργ. γή		Αρδευόμενη		Αρδευθείσα	
	Εκμεταλλεύσεις	Εκτάσεις	Εκμεταλλεύσεις	Εκτάσεις	Εκμεταλλεύσεις	Εκτάσεις
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	10.741	902.576	7.325	114.192	6.751	67.770
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	3.873	425.666	2.981	60.661	2.887	31.441

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία Απογραφής Γεωργίας (2009)

Οι κυρίαρχες καλλιέργειες στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου είναι αυτές της ελιάς και του αμπελιού. Ειδικά το αμπέλι προσφέρει σταφίδα, σαν επιτραπέζια και για οινοποίηση και συνεισφέρει σε ένα μεγάλο ποσοστό στη συνολική αγροτική παραγωγή. Ανάμεσα στις διάφορες ποικιλίες που καλλιεργούνται αναφέρονται εδώ οι οινοποιήσιμες λιάτικο, βιλάννα, και κοτσιφάλι, όπως και η σταφίδα σουλτανίνα, η οποία και αφορά τις περισσότερες εκμεταλλεύσεις.

Σε ότι αφορά τις δενδροκομικές καλλιέργειες, η ελαιοκαλλιέργεια είναι επικρατέστερη, σε όλη την έκταση και στις κοινότητες του Δήμου, προσφέροντας κυρίως καρπό για ελαιοποίηση, αν και μία πιο πρόσφατη τάση γενικά είναι η αναδιάρθρωση των ελαιώνων με φυτά ψιλολιάς. Ακολουθεί σε ότι αφορά τις καλλιεργήσιμες εκτάσεις δενδρωδών, η ήμερη χαρουπιά, η οποία εντοπίζεται περισσότερο σε ορισμένες Κοινότητες και περιοχές, όπως στο Μελιδόνι, τις Σίσσες, την Αγιά, το Γαράζο, το Δοξαρό και τον Άγιο Ιωάννη Μυλοποτάμου.

Οι λοιπές δενδροκομικές καλλιέργειες αντιστοιχούν σε ένα πολύ μικρό ποσοστό επί του συνόλου των δενδρωδών και αφορούν περισσότερο τα εσπεριδοειδή, πορτοκαλιές, κιτριές και μανταρινιές. Στο μεγαλύτερο μέρος τους φύονται στις περιοχές των κοινοτήτων Μελιδονίου, Σισσών, Βενίου, Γαράζου, Δοξαρού και Επισκοπής.

Επιπλέον, σε ορισμένες περιοχές, όπως στη Δ.Ε. Γεροποτάμου συναντώνται και θερμοκηπιακές καλλιέργειες λαχανικών και ανθοκομικών φυτών, που απολαμβάνουν καλύτερες αποδόσεις στην αγορά, σε σύγκριση με άλλα είδη, ενώ εντοπίζονται ακόμα κι άλλες καλλιέργειες της φυτικής παραγωγής που ωστόσο προσφέρουν γεωργικό προϊόν για ιδιοκατανάλωση, καλύπτοντας τις ανάγκες των ίδιων των αγροτικών νοικοκυριών - παραγωγών.

Πέραν από τα παραπάνω, η κτηνοτροφία αποτελεί ένα βασικό τομέα στην αγροτική οικονομία της περιοχής. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι η ελεύθερη ημινομαδική κτηνοτροφία γενικότερα, είναι κυρίαρχη στην ευρύτερη περιοχή του Ψηλορείτη και μάλιστα αποτελεί μία ιστορική παραδοσιακή δραστηριότητα που διαμορφώνει έθιμα και συνήθειες από τα αρχαία χρόνια.

Η μεγάλη πλειοψηφία των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων είναι οικογενειακού χαρακτήρα, χαμηλής έντασης κεφαλαίου με μικτή κατεύθυνση, δηλαδή παραγωγή γάλακτος, τυροκομικών και κρέατος. Η κύρια μορφή της κτηνοτροφίας είναι η αιγοπροβατοτροφία, η οποία εντοπίζεται κυρίως στα ορεινά εδάφη της περιοχής του Δήμου και αντιστοιχεί σε ένα σημαντικό ποσοστό της τάξης περίπου 30% της αιγοπροβατοτροφίας σε όλη την Κρήτη. Επίσης καταγράφεται και μία μικρή δραστηριότητα στη χοιροτροφία, κονικλοτροφία, ορνιθοτροφία και μελισσοκομία.

Ανάμεσα στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η αγροτική παραγωγή, πρέπει να αναφερθούν ιδιαίτερα αυτά που αφορούν την κτηνοτροφία και μεταποίηση ζωικών προϊόντων. Για παράδειγμα, η απουσία της τεχνικής στήριξης των κτηνοτρόφων, το υψηλός κόστος παραγωγής, η αδυναμία εφαρμογής σύγχρονων μεθόδων εκτροφής, λόγω γεωμορφολογίας ή ελλειπών κατάρτισης, η μη εφαρμογή προληπτικών συστημάτων διαχείρισης είναι όλα ανασταλτικοί παράγοντες στην περεταίρω ανάπτυξη και ορθολογική οργάνωση του κλάδου.

Στα παραπάνω θα πρέπει να προστεθούν επίσης, η έλλειψη συγκροτημένων μηχανισμών προώθησης και εμπορίας της τοπικής παραγωγής, το πολύ ανταγωνιστικό περιβάλλον στο πλαίσιο της Ε.Ε., αλλά και το γεγονός ότι ο πρωτογενής τομέας και πολύ περισσότερο ο κλάδος των κτηνοτρόφων για αρκετά χρόνια στηρίχθηκε ασύμμετρα στις Κοινοτικές επιδοτήσεις, οι οποίες συχνά ενισχύουν τόσο παραγωγικούς όσο και καταναλωτικούς σκοπούς.

Ειδικότερα, σε ότι αφορά το ζήτημα αυτό, η επικείμενη μείωση στην κοινοτική στήριξη τα επόμενα χρόνια, και η μη σύνδεση της επιδότησης με τις ανάγκες εκσυγχρονισμού της εκμετάλλευσης ή τη βελτίωση της παραγωγής, εκτιμάται ότι είναι παράγοντες με αρνητικό αντίκτυπο στη βιωσιμότητα της εν λόγω δραστηριότητας. Ο τρόπος διάθεσης των επιδοτήσεων, είναι κοινός τόπος ότι επηρέασε δυσμενώς αφενός την επιχειρηματική κουλτούρα των παραγωγών αφετέρου την ανταγωνιστικότητα των εκμεταλλεύσεων και του προϊόντος.

Παράλληλα όμως ένα διαχρονικό πρόβλημα για την αγροτική παραγωγή, συνοψίζεται στην ανεπάρκεια αρδευτικών πόρων. Η άρδευση παραμένει ανεπαρκής σε σχέση με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις που διαφέρουν μεταξύ των ορεινών, ημιορεινών και πεδινών περιοχών του Δήμου. Εν πολλοίς, είναι διαπιστωμένες οι ελλείψεις σε νερό, αλλά και η κακή κατάσταση των δικτύων, παράμετροι που επιβαρύνουν από κοινού το κόστος παραγωγής και την παραγωγικότητα στη φυτική και ζωική παραγωγή.

Κλείνοντας, ορισμένα ακόμα προβλήματα που αντιμετωπίζει περισσότερο η φυτική παραγωγή είναι η επιμονή σε παραδοσιακές καλλιέργειες (αμπέλι-ελιά) και ο περιορισμός σε είδη με διαχρονικά προβλήματα σε όρους απόδοσης και διάθεσης στην αγορά. Η τάση αυτή επιβαρύνει όπως και τα προηγούμενα, το κόστος παραγωγής, παρότι η βελτίωση των ποικιλιών, ο εκσυγχρονισμός του τρόπου καλλιέργειας και η αλλαγή του χρόνου παραγωγής γίνεται με αργά βήματα σε ορισμένες περιπτώσεις.

Οι αποδόσεις της γεωργικής γης είναι μικρές, με εξαίρεση ωστόσο τα πεδινά και τις θερμοκηπιακές εκμεταλλεύσεις. Σε ένα μέσο όρο, θα μπορούσαμε να υπολογίσουμε με βάση άλλη μελέτη⁶, ότι στην ορεινή ζώνη του Ψηλορείτη, τα οινάμπελα έχουν αποδόσεις της τάξης περίπου 600-700 κιλά μούστου ανά στρέμμα, όπως και ότι η σουλτανίνα αποδίδει περίπου 300-350 κιλά ξερής σταφίδας ανά στρέμμα. Στα εσπεριδοειδή, η απόδοση ανέρχεται σε ότι αφορά τις πορτοκαλιές περίπου στα 2.000 κιλά ανά στρέμμα και στις κιτριές 2.500 κιλά ανά στρέμμα.

Οι χαμηλές αποδόσεις που παρατηρούνται στην περιοχή, οφείλονται κατ' αρχήν στην απότομη κλίση και τη γεωμορφολογία των εδαφών. Τα παραπάνω επηρεάζουν δυσμενώς τη γονιμότητα και κωλύουν παράλληλα την εκμηχάνιση και την εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης. Ακόμα όμως και τα χαρακτηριστικά του μικρού και πολυτεμαχισμένου κλήρου έχουν σαφώς αρνητικό αντίκτυπο στην παραγωγικότητα στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις της περιοχής.

Στη συντριπτική πλειοψηφία, οι εκμεταλλεύσεις είναι μικρές και οικογενειακές. Αυτό ωστόσο δε σημαίνει ότι εκλείπει από τον τομέα, η οργανωμένη επιχειρηματικότητα. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον αγροτικό τομέα στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου υπολογίζεται σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (Μητρώο Επιχειρήσεων, 2010) σε 262 επιχειρήσεις το 2010. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί σε ένα σημαντικό ποσοστό της τάξης 19% του συνόλου των επιχειρήσεων στο σύνολο κλάδων σε επίπεδο Δήμου.

Τα κύρια τοπικά προϊόντα της γεωργοκτηνοτροφίας αποτελούν το ελαιόλαδο και η σταφίδα, αλλά και το κρέας, το γάλα και τα γαλακτομικά. Αυτά διατίθενται πρωτίστως στην αγορά του Ρεθύμνου και της Περιφερειακής Ενότητας, όπως και της Κρήτης, ενώ άλλα είδη που επίσης παράγονται, όπως τα κηπευτικά χρησιμοποιούνται συνήθως για ιδιοκατανάλωση ή προσφέρονται στα όρια της τοπικής αγοράς.

Αξίζει να σημειωθεί εδώ η έλλειψη σε αποτελεσματικές δομές προώθησης και εμπορίας, αν και οι συνθήκες βελτιώνονται σταδιακά χάριν στα σωρευμένα αποτελέσματα επενδυτικών προγραμμάτων που εφαρμόστηκαν στο παρελθόν όπως θα δειχτεί και στη συνέχεια. Ακόμα, επισημαίνεται ότι οι όροι εμπορίας βελτιώνονται, και είναι σαφώς καλύτεροι για τις μονάδες θερμοσκοπικής καλλιέργειας, όπως και για τη βιολογική καλλιέργεια που σταδιακά επεκτείνεται στην περιοχή, βελτιώνοντας τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του προϊόντος.

Τέλος, η περιοχή διαθέτει τοπικά προϊόντα υψηλής ποιότητας, χαρακτηρισμένα ως αναγνωρισμένα προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) ή Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης, από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το ελαιόλαδο Μυλοποτάμου, ενώ ακόμα η περιοχή παράγει σταφίδα σουλτανίνα και άλλα προϊόντα με ειδικές προδιαγραφές.

⁶ Πηγή: Μελέτη Πρωτογενούς Τομέα Δήμου Ανωγείων, Δήμος Ανωγείων (2010).

Πίνακας 13: Κατάλογος προϊόντων ΠΟΠ & ΠΓΕ

Α/Α	ΠΡΟΙΟΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΠΟΠ ή ΠΓΕ ⁷	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1. ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ			
1	Βόρειος Μυλοπόταμος Ρεθύμνης Κρήτης	ΠΟΠ	Προδιαγραφές Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. L148/1996 Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. L129/2013 Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. C183/2012
2. ΕΛΙΕΣ			
2	Θρούμπα Αμπαδιάς Ρεθύμνης Κρήτης	ΠΟΠ	Προδιαγραφές Εφημερίδα Της Κυβερνήσεως 444281/23.12.93 (ΦΕΚ 955/31.12.93) Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. L163/1996
3. ΤΥΡΙΑ			
3	Γραβιέρα Κρήτης	ΠΟΠ	313047/14.01.94 (ΦΕΚ 16/14.01.94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. L148/1996
4. ΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ			
4	Ανεβατό	ΠΟΠ	313060/14.01.94 (ΦΕΚ 24/18.01.94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. L148/1996
5	Κρητικό Παξιμάδι	ΠΓΕ	Προδιαγραφές Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. L148/1996
5. ΦΡΟΥΤΑ-ΛΑΧΑΝΙΚΑ-Ξ. ΚΑΡΠΟΙ-ΟΣΠΡΙΑ			
6	Σταφίδα Σουλτανίνα Κρήτης	ΠΓΕ	Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. L17/2016 Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. C101/2014

Πηγή: Απογραφή χρήσεων γης 1999-2000, ΕΛΣΤΑΤ

Δασοπονία

Οι δασικές εκτάσεις στην περιοχή είναι πολύ περιορισμένες. Όπως φαίνεται στο σχετικό πίνακα, αυτές καλύπτουν 1,4 χιλ. στρ. ενώ σε μία πολύ πιο μεγάλη έκταση το έδαφος καλύπτεται από σχηματισμούς με συνδυασμούς θαμνώδους ή πυκνώδους βλάστησης (63,7 χιλ. στρ.). Τα δάση επομένως στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου, ανέρχονται σε ένα μικρό ποσοστό περίπου 9% της Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνου και μόνο 0,5% της Περιφέρειας Κρήτης.

Πίνακας 14: Κατανομή της έκτασης δασών-φυσικών εκτάσεων (1999-2000), εκτάσεις σε χιλ. στρ.

ΠΕΡΙΟΧΗ/ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΣΕΩΝ	ΔΑΣΗ ΗΜΙ-ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ			
		Δάση	Μεταβατικές δασώδεις-θαμνώδεις εκτάσεις	Συνδυασμοί θαμνώδους και / ή ποώδους βλάστησης	Εκτάσεις με αραιή ή καθόλου βλάστηση
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	8.312,9	256,4	390,6	1.205,8	398,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1.211,4	14,7	30,9	180,8	51,2
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	334,4	1,4	10,5	63,7	11,6

Πηγή: Απογραφή χρήσεων γης 1999-2000, ΕΛΣΤΑΤ

⁷ Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Επίσημος Ιστότοπος, 2016.

Στο πλαίσιο αυτό, οι προοπτικές αξιοποίησης των δασικών πόρων (για παραγωγή ξυλείας, βοσκήσιμης ύλης) είναι μηδαμινές. Σε αυτό συντελεί και η μακρόχρονη υπερβόσκηση, οι πυρκαγιές και οι φυσικές διαβρώσεις που παρατηρούνται.

Γενικότερα, τα δασικά οικοσυστήματα στην ευρύτερη περιοχή του Ψηλορείτη εμφανίζουν τα εξής δυσμενή χαρακτηριστικά σε ότι ενδιαφέρει ιδιαίτερα τη δασοπονία:

- ❖ Υποβαθμισμένα, γερασμένα δάση, που καλύπτουν ορεινές άγονες εκτάσεις, υπολείμματα των περίφημων αρχαίων δασών και καταλαμβάνουν μόνο μικρό τμήμα της συνολικής έκτασης. Τα δάση αυτά δεν έχουν ικανότητα παραγωγής ξυλείας, ασκούν υδρονομικό και υδρολογικό ρόλο και εξυπηρετούν σκοπούς δασικής αναψυχής.
- ❖ Δασικές εκτάσεις με θαμνώδη δασική βλάστηση και αραιά δέντρα.
- ❖ Χορτολιβαδικές εκτάσεις. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν κυρίως τα ορεινά λιβάδια που φέρουν μόνο χορτολιβαδική βλάστηση (π.χ το λιβάδι της Νίδας).
- ❖ Δασωμένοι αγροί. Πρόκειται για οριακές γεωργικές εκτάσεις που εγκαταλείφθηκαν με αποτέλεσμα να δασώσουν. Βρίσκονται κυρίως στην ημιορεινή ζώνη και εναλλάσσονται με γεωργικές εκτάσεις και χρησιμοποιούνται ως βοσκότοποι.
- ❖ Εκτάσεις που έχουν δασωθεί στα πλαίσια του κανονισμού 2080/92 της ΕΟΚ.

Σε ότι αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των δασών, οι εκτάσεις δασικού χαρακτήρα (δάση, δασικές εκτάσεις, χορτολιβαδικές και γυμνές), καθώς και οι μη τακτικώς καλλιεργηθείσες στο παρελθόν εκτάσεις, οι οποίες στη πορεία απέκτησαν δασική μορφή (δασωθείς αγροί), βάσει της ισχύουσας δασικής νομοθεσίας, θεωρούνται δημόσιες. Στο πλαίσιο αυτό, εφόσον δεν αναγνωρίζεται ως ισχυρός, κανένας τίτλος ιδιοκτησίας πλην όσων περιπτώσεων ρητά ο νόμος ορίζει, γίνονται ακόμα δυσκολότερες οι συνθήκες για οικονομική αξιοποίηση.

Συνοψίζοντας, η παραγωγή δασοκομικών προϊόντων είναι σχεδόν απύσχα, καθώς τα δασικά οικοσυστήματα στην περιοχή είναι υποβαθμισμένα και καθώς υψηλά δάση, ικανά για παραγωγή τεχνικής ξυλείας προδιαγραφών, δεν υπάρχουν.

Η μόνη σχετική παραγωγική δραστηριότητα που συναντάται στην περιοχή του Δήμου, είναι η παραγωγή καυσόξυλων από δασικά δέντρα, όπως δρυς, πρίνους, αριές, τα οποία φύονται κυρίως στα όρια καλλιεργούμενων εκτάσεων. Η εν λόγω δραστηριότητα αφορά κυρίως την περιοχή της Δ.Ε. Κουλούκωνα (Αγιά, Αξό, κ.α.) όπου μικρές μονάδες παράγουν ξυλάνθρακες που διατίθενται κυρίως σε μονάδες εστίασης της ευρύτερης περιοχής.

Εδώ θα πρέπει να γίνει παρόλα αυτά, μία σύντομη αναφορά στις παράνομες υλοτομίες στα εναπομείναντα αισθητικά- προστατευτικά δάση του Ψηλορείτη (και κυρίως κατά μήκος των αγροτικών δρόμων) για τους σκοπούς της εν λόγω δραστηριότητας.

Αλιεία / Ιχθυοκαλλιέργεια

Η αλιεία, όπως και η υδατοκαλλιέργεια, έχουν ελάχισσωνα οικονομική σημασία για την ευρύτερη περιοχή του Ψηλορείτη. Ωστόσο, το μικρό παραγωγικό δυναμικό συγκεντρώνεται στο μεγάλο μέρος του, στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου και κυρίως σε κοινότητες στην παράκτια ζώνη.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία στην περιοχή του Δήμου απασχολούνται 7 άτομα στην αλιεία και υδατοκαλλιέργεια, από τα οποία 4 εντοπίζονται στη Δ.Ε. Γεροποτάμου και 3 στη Δ.Ε.

Κουλούκωνα. Το ποσοστό είναι πολύ μικρό στο σύνολο των απασχολούμενων στην περιοχή, ωστόσο είναι αρκετά σημαντικό αν συγκριθεί με την ευρύτερη περιφέρεια.

Ανάλογες διαπιστώσεις για τη σχετικά-συγκριτικά αξιόλογη παρουσία του κλάδου στην περιοχή του Δήμου, προκύπτουν και από την ανάλυση στοιχείων για τα σκάφη και τα αλιεύματα. Σύμφωνα με τα στοιχεία των δελτίων ετήσιας γεωργικής στατιστικής έρευνας, ο αριθμός των αλιευτικών σκαφών φτάνει το 2008 σε 23 μηχανοκίνητα σκάφη ανοικτής θάλασσας και 15 σκάφη παράκτιας αλιείας σε όλη την περιοχή του Ψηλορείτη, με το μεγαλύτερο αριθμό ειδικά των σκαφών ανοικτής θάλασσας να ανήκει σε αλιείς του Πανόρμου.

Αντίστοιχα στοιχεία για το επόμενο έτος (2009) δείχνουν ακόμα ότι η Δ.Ε. Γεροποτάμου στις περιοχές Μελιδονίου, Πανόρμου, Ρούμελης και Σισών συγκεντρώνει τα περισσότερα μηχανοκίνητα σκάφη παράκτιας αλιείας (με μηχανή προώθησης ως 19 ίππους) και πιο συγκεκριμένα 30 από τα 55 που εντοπίζονται στην ευρύτερη περιοχή (περιοχή εφαρμογής ΤΑΠΤΟΚ). Μάλιστα, σύμφωνα με την ίδια απογραφή, το συντριπτικά μεγάλο μέρος της ποσότητας των αλιευμάτων αποδίδεται στη Δ.Ε. Γεροποτάμου (96%) και μόλις 4% περιοχή της Αγίας Γαλήνης.

Παρόμοια, ο μεγαλύτερος αριθμός κωπήλατων λεμβών που καταγράφονται το έτος 2009 σύμφωνα με την ίδια έρευνα, συγκεντρώνεται στην περιοχή του Γεροποτάμου και αποκλειστικά σχεδόν στην περιοχή του Πανόρμου. Εκεί καταγράφονται 15 κωπήλατα σκάφη που αποδίδουν και το σύνολο της ποσότητας των αλιευμάτων στην περιοχή, απ' αυτού του είδους τη δραστηριότητα. Συνολικά, 8.000 τόνοι αλιευμάτων καταγράφονται στο Πάνορμο και μόλις 120 στην Αγία Γαλήνη.

Πίνακας 15: Μηχανοκίνητα, σκάφη και αλιεύματα, 2009

ΠΕΡΙΟΧΗ	Μηχανοκίνητα σκάφη παράκτιας αλιείας με μηχανή προώθησης ως 19 ίππους	Ποσότητες αλιευμάτων
ΠΕΡΙΟΧΗ Δ.Ε. ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	30	79,500
Μελιδόνι	18	35,000
Πάνορμο	4	30,000
Ρουμελί	3	1,500
Σίσεσ	5	13,000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	655	1,289,010

2.2.3.2 Δευτερογενής τομέας

Το κύριο χαρακτηριστικό του δευτερογενή τομέα στην περιοχή είναι η άμεση σύνδεσή του με την πρωτογενή παραγωγή και ειδικότερα με τη μεταποίηση των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Ακόμα, βασικό χαρακτηριστικό είναι το μικρό μέγεθος και ο ελλιπής ή περιορισμένος μηχανολογικός εξοπλισμός σε ότι αφορά την πλειοψηφία των επιχειρήσεων. Συνήθως, πρόκειται για οικογενειακές επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν μικρό αριθμό εργαζομένων και εποχιακό προσωπικό.

Άλλο χαρακτηριστικό της παραγωγής στο δευτερογενή τομέα είναι η περιορισμένη αγορά στην οποία απευθύνονται οι επιχειρήσεις. Κατά κύριο λόγο, τα προϊόντα διατίθενται στην τοπική αγορά και στην αγορά των αστικών κέντρων σε κοντινή απόσταση, όπως του Ηρακλείου και Ρεθύμνου,

με τα γαλακτοκομικά να έχουν καλύτερη πρόσβαση σε αγορές της περιφέρειας και σε μικρότερο βαθμό στην αγορά των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης.

Κύριο αντικείμενο της δευτερογενούς δραστηριότητας αποτελεί η αξιοποίηση των καλής ποιότητας γεωργικών αγαθών και ειδικότερα η επεξεργασία του ελαιόλαδου και των γαλακτοκομικών προϊόντων, των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών, η παραγωγή και συσκευασία κάρβουνου, καθώς και η παραγωγή αρτοσκευασμάτων και τοπικών παραδοσιακών γλυκισμάτων. Σύμφωνα με στοιχεία που αναφέρονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο του Δήμου Μυλοποτάμου 2016-2019, στην περιοχή δραστηριοποιούνται συνολικά 10 τυροκομεία και 30 ελαιουργεία. Επίσης αρκετές επιχειρήσεις εξειδικεύονται (όπως έχει προαναφερθεί), στην παραγωγή και συσκευασία κάρβουνου κυρίως στην περιοχή Αγιάς, Μελιδονίου, Δαφνέδων και Αξού.

Πέραν από τη μεταποίηση γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, ένας ικανός αριθμός επιχειρήσεων δραστηριοποιείται σε ξυλουργικές και σιδηρουργικές εργασίες (κατασκευών σιδήρου και αλουμινίου) όπως και στον κλάδο εξόρυξης και επεξεργασίας πέτρας και μαρμάρων. Στο πλαίσιο αυτό, καλύπτονται κατά κύριο λόγο οι ανάγκες της τοπικής αγοράς που ειδικά στη χρήση της πέτρας υπήρξαν αυξημένες την προηγούμενη περίοδο με την άνοδο των κατασκευών.

Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Μυλοποτάμου εμφανίζεται ως η πιο μεγάλη και οργανωμένη μονάδα στη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων. Ακόμα όμως, ξεχωρίζουν και αρκετά μικρά εργαστήρια αγγειοπλαστικής – κεραμικής κυρίως στις Μαργαρίτες, ξυλογλυπτικής και παραγωγής υφαντών και κεντημάτων. Τα προϊόντα της χειροτεχνίας και της τοπικής παράδοσης που διαθέτουν, βρίσκουν πρόσβαση στην τουριστική αγορά εντός και εκτός της περιοχής του Δήμου, ακόμα και στο εξωτερικό.

Πιο συγκεκριμένα στοιχεία για το μέγεθος και την κλαδική διάρθρωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην περιοχή, δίνονται στη συνέχεια. Όπως προκύπτει, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, στο Δήμο Μυλοποτάμου δραστηριοποιούνται συνολικά 125 επιχειρήσεις στον τομέα της μεταποίησης, ενώ ένας ακόμα μεγαλύτερος αριθμός δραστηριοποιείται στις κατασκευές (212). Ακόμα, μία επιχείρηση καταγράφεται στον κλάδο παροχής νερού και ενέργειας και 4 επιχειρήσεις στα λατομεία.

Όπως διαπιστώνεται επομένως, η μεταποίηση απορροφά 35,3% του συνόλου των επιχειρήσεων στον τομέα, ενώ ο κλάδος των κατασκευών υπερέχει απορροφώντας 60% των επιχειρήσεων στο δευτερογενή τομέα. Με δεδομένη την κρίση τα τελευταία χρόνια στις κατασκευές, το εύρημα αυτό είναι ανησυχητικό και υπό μία έννοια υποδηλώνει την ανάγκη διαφοροποίησης της τοπικής οικονομίας με ενίσχυση της μεταποίησης και άλλων δραστηριοτήτων.

Πίνακας 16: Αριθμός επιχειρήσεων στο Δευτερογενή Τομέα στο Δήμο Μυλοποτάμου (2010)

ΔΗΜΟΣ	ΣΤΑΚΟΔ 8	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΑΡ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ %
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ		ΣΥΝΟΛΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	354	100.0
	Β	ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	4	1.1
	Γ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	125	35.3
	Δ	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	12	3.4

	Ε	ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ· ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	1	0.3
	ΣΤ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	212	59.9

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο Επιχειρήσεων 2010

2.2.3.3 Τριτογενής Τομέας

Ο τριτογενής τομέας θεωρείται ζωτικής οικονομικής σημασίας στην περιοχή τα τελευταία χρόνια, καθώς αφενός αναπτύσσεται δυναμικά λόγω εξωτερικών παραγόντων, αφετέρου διατηρεί μία αυτοδύναμη δυναμική με ισχυρές και στενές διασυνδέσεις με τους παραδοσιακούς τομείς εξειδίκευσης (μεταποίηση και γεωργο-κτηνοτροφία).

Σε γενικές γραμμές, το εισόδημα και η απασχόληση στον τομέα προσφέρεται από εμπορικά καταστήματα, τουριστικά καταλύματα και τουριστικές επιχειρήσεις στην εστίαση και την αναψυχή, καθώς και άλλες εξυπηρετήσεις που σχετίζονται με την υγεία, την εκπαίδευση και την κοινωνική μέριμνα και βρίσκονται διάσπαρτα στην περιοχή του Δήμου και στις Δημοτικές Ενότητες. Μάλιστα, παρατηρείται μία ιδιαίτερη διάρθρωση στο χώρο ανάλογα με τον κλάδο. Για παράδειγμα, εμπόριο και τις λουπές υπηρεσίες αφορούν κυρίως τις μεγαλύτερες και πιο κεντρικές τοπικές κοινότητες, ενώ ο τουρισμός αναπτύσσεται άτακτα συνήθως στα περιμετρικά και ειδικά στην παράκτια ζώνη ή σε παραδοσιακούς οικισμούς.

Ειδικότερα οι τουριστικές υπηρεσίες προσφέρουν το μεγαλύτερο μέρος του τοπικού εισοδήματος και στηρίζουν αποφασιστικά την τοπική απασχόληση. Στην παραθαλάσσια περιοχή του Δήμου και στην περιοχή Πανόρμου μπορούν να βρεθούν μεγάλα και υψηλής δυναμικότητας ξενοδοχεία 5*, ενώ στην ορεινή ζώνη, καταγράφεται επίσης ένα μικρότερο αλλά σημαντικό απόθεμα τουριστικής προσφοράς, το οποίο αποτελείται από μικρές μονάδες, επαύλεις και ενοικιαζόμενα διαμερίσματα.

Τα τελευταία χρόνια συντελούνται δύο βασικές διαδικασίες που επηρεάζουν άμεσα τον τουρισμό και τον αναδεικνύουν ως ανερχόμενο κλάδο της τοπικής οικονομίας. Από τη μία, παρατηρείται αύξηση της τουριστικής κίνησης κυρίως χάριν στην άνοδο του ημεδαπού τουρισμού αλλά και το σταθερό ενδιαφέρον ξένων επισκεπτών. Από την άλλη, εμπλουτίζεται σταδιακά το τοπικό προϊόν και βελτιώνεται η ποιότητα, χάριν σε ιδιωτικές επενδύσεις που στοχεύουν συγκροτημένα στην ανάδειξη των τοπικών παραδόσεων και μοναδικών χαρακτηριστικών της περιοχής του Ψηλορείτη (με τη σύμπραξη διαφόρων φορέων τοπικής ανάπτυξης προς αυτή την κατεύθυνση).

Ιδιαίτερα στο ορεινό τμήμα της περιοχής του Δήμου, η άνοδος της επισκεψιμότητας σχετίζεται άμεσα με την αποτελεσματικότητα προηγούμενων παρεμβάσεων και με την συνδυασμένη προσπάθεια επιχειρήσεων και της Ομάδας Τοπικής Δράσης στην ευρύτερη περιοχή του Ψηλορείτη για τη συγκρότηση ενός διακριτού, συνεκτικού και ανταγωνιστικού τοπικού τουριστικού προϊόντος. Αυτό στηρίζεται σε μία ξεχωριστή ταυτότητα-επωνυμία, η οποία πλέον κατοχυρώνεται με την πρόσφατη αναγνώριση και θεσμοθέτηση του Φυσικού Πάρκου του Ψηλορείτη στο Πρόγραμμα των Φυσικών Γεωπάρκων της UNESCO και την εφαρμογή νέων στρατηγικών για την ολοκληρωμένη χωρική και αειφόρο ανάπτυξη στην περιοχή.

Σε γενικές γραμμές, το αγροτουριστικό προϊόν στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου όπως και στην περιοχή του Ψηλορείτη, έχει δύο βασικούς πυλώνες ως εξής:

- i. Τις αθλητικές, φυσιολατρικές δραστηριότητες και δραστηριότητες περιπέτειας που μπορούν να φιλοξενηθούν αρμονικά μεταξύ τους, όσο και σε σχέση με το φυσικό οικοσύστημα, γύρω από τον Ψηλορείτη.
- ii. Την τοπική γαστρονομία που συνδέει μεταξύ τους ανθρωπογενείς δραστηριότητες σε όλο το φάσμα τους, ξεκινώντας από την παραγωγή και φτάνοντας ως τα έθιμα και τις συνήθειες της καθημερινότητας.

Οι τοπικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό, αλλά και στο εμπόριο, και σε άλλες υπηρεσίες, είναι στη συντριπτική πλειοψηφία τους μικρού και πολύ μικρού μεγέθους, καθώς και οικογενειακής μορφής, με την έννοια ότι στις περισσότερες περιπτώσεις, στηρίζονται σε εργασία των μελών του ίδιου νοικοκυριού. Στο βόρειο παραθαλάσσιο τμήμα της περιοχής του Δήμου όπως ειπώθηκε και προηγουμένως, βρίσκονται οι λίγες σε αριθμό αλλά πολύ μεγάλες (σε αριθμό κλινών και εύρος εξυπηρετήσεων) και υψηλής επιχειρησιακής οργάνωσης ξενοδοχειακές μονάδες. Οι μικρές μονάδες όπως θα δειχθεί στη συνέχεια βρίσκονται διάσπαρτες στους οικισμούς.

Τέλος αναφέρονται ορισμένα στατιστικά στοιχεία για την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα στον τομέα των υπηρεσιών. Σύμφωνα με αυτά, στον τομέα απασχολείται το μεγαλύτερο ποσοστό στο σύνολο των απασχολούμενων, ένα ποσοστό 47,6% ή διαφορετικά 2.271 άτομα. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί μάλιστα σε ένα υψηλό ποσοστό στο σύνολο των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα στην Π.Ε. Ρεθύμνου της τάξης 33%.

Πίνακας 17: Απασχολούμενοι στον τομέα των υπηρεσιών, 2011

Περιγραφή μού μόνιμου πληθυσμού	Τριτογενής Τομέας	
	Αρ.Ατόμων	% στο σύνολο των απασχολούμενων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	159.720	70,76%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	6.870	55,27%
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	2.271	47,55%

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Ο αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε κλάδους των υπηρεσιών φθάνει συνολικά τις 785 στην περιοχή του Δήμου, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (Μητρώο Επιχειρήσεων, 2010). Από τις επιχειρήσεις αυτές, οι περισσότερες συγκεντρώνονται στον κλάδο του εμπορίου και των επισκευών (ποσοστό 43%), ενώ δεύτερη σε σημασία είναι η καταγεγραμμένη δραστηριότητα στον ευρύτερο τομέα των υπηρεσιών καταλυμάτων και εστίασης. Εκεί εντοπίζονται 282 επιχειρήσεις που αντιστοιχούν σε περίπου 40% του αριθμού των επιχειρήσεων στον τομέα των υπηρεσιών στο σύνολο Δήμου. Η πιο μικρή πάντως επιχειρηματική δυναμική συναντάται στις δραστηριότητες σχετικά με τη δημόσια διοίκηση, την εκπαίδευση, την υγεία και την κοινή ωφέλεια (αθροιστικά- ποσοστό μικρότερο από 1%).

Πίνακας 18: Αρ. Επιχειρήσεων στον Τομέα των Υπηρεσιών στο Δήμο Μυλοποτάμου, 2010

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΑΚΟΔ08	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	% ΑΡ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	Ζ	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ· ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	340	43.3
	Η	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	25	3.2
	Θ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	282	35.9
	Ι	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	6	0.8
	Κ	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	7	0.9
	Λ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	16	2.0
	Μ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	41	5.2
	Ν	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	19	2.4
	Ξ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ· ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	1	0.1
	Ο	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	2	0.3
	Π	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	1	0.1
	Ρ	ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	20	2.5
	Σ	ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	25	3.2
ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΑΔΩΝ			785	100,00 %

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ, ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (2010)

Τουριστική Προσφορά

Την τουριστική προσφορά στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου συναποτελούν ξενοδοχειακές μονάδες, τουριστικά καταλύματα και τουριστικές επαύλεις και ακόμα, άλλες τουριστικές υπηρεσίες (π.χ. εκμίσθωσης αυτοκινήτων, ταξιδιωτικά γραφεία).

Σε γενικές γραμμές, ένα βασικό χαρακτηριστικό είναι η άνιση κατανομή των επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων αυτών στο χώρο. Όπως διαπιστώνεται, σε όλες σχεδόν τις κατηγορίες τουριστικών μονάδων που παρέχουν υπηρεσίες καταλύματος, ο μέσος αριθμός των κλινών είναι πολύ μεγαλύτερος στην παραλιακή ζώνη και μικρότερος στις περιοχές της ενδοχώρας.

Ξεκινώντας από τις ξενοδοχειακές μονάδες, οι οποίες συγκεντρώνουν και το μεγάλο μέρος της δυναμικότητας μετρούμενο ως αριθμό δωματίων και κλινών, παρατηρείται ότι αυτές βρίσκονται στη μεγάλη πλειοψηφία τους στην περιοχή της Δ.Ε. Γεροποτάμου και σε συγκεκριμένες κοινότητες με παράκτιο μέτωπο όπως στο Μελιδόνι και το Πάνορμο.

Πιο συγκεκριμένα, η περιοχή της Δ.Ε. Γεροποτάμου φιλοξενεί την πλειονότητα των ξενοδοχείων, συνολικά 46 από τις 51 μονάδες που καταγράφονται στην περιοχή. Αντίστοιχα, η περιοχή της ίδιας Δ.Ε. διαθέτει 2.807 δωμάτια και 6.134 κλίνες και εμφανίζει το μεγαλύτερο μέσο όρο κλινών/ανά ξενοδ. μονάδα (133,35). Ο δείκτης μάλιστα ξεπερνά τον αντίστοιχο για το Δήμο (122,82), αλλά και κατά πολύ αυτόν της Π.Ε. και της Περιφέρειας (βλ. πίνακα στη συνέχεια). Στο πλαίσιο αυτό, ειδικά η περιοχή του Γεροποτάμου αλλά ακόμα και ο Δήμος στο σύνολο του, μπορούν να θεωρηθούν ως υψηλής τουριστικής ανάπτυξης και ότι διαθέτουν ένα σημαντικό απόθεμα τουριστικής υποδομής.

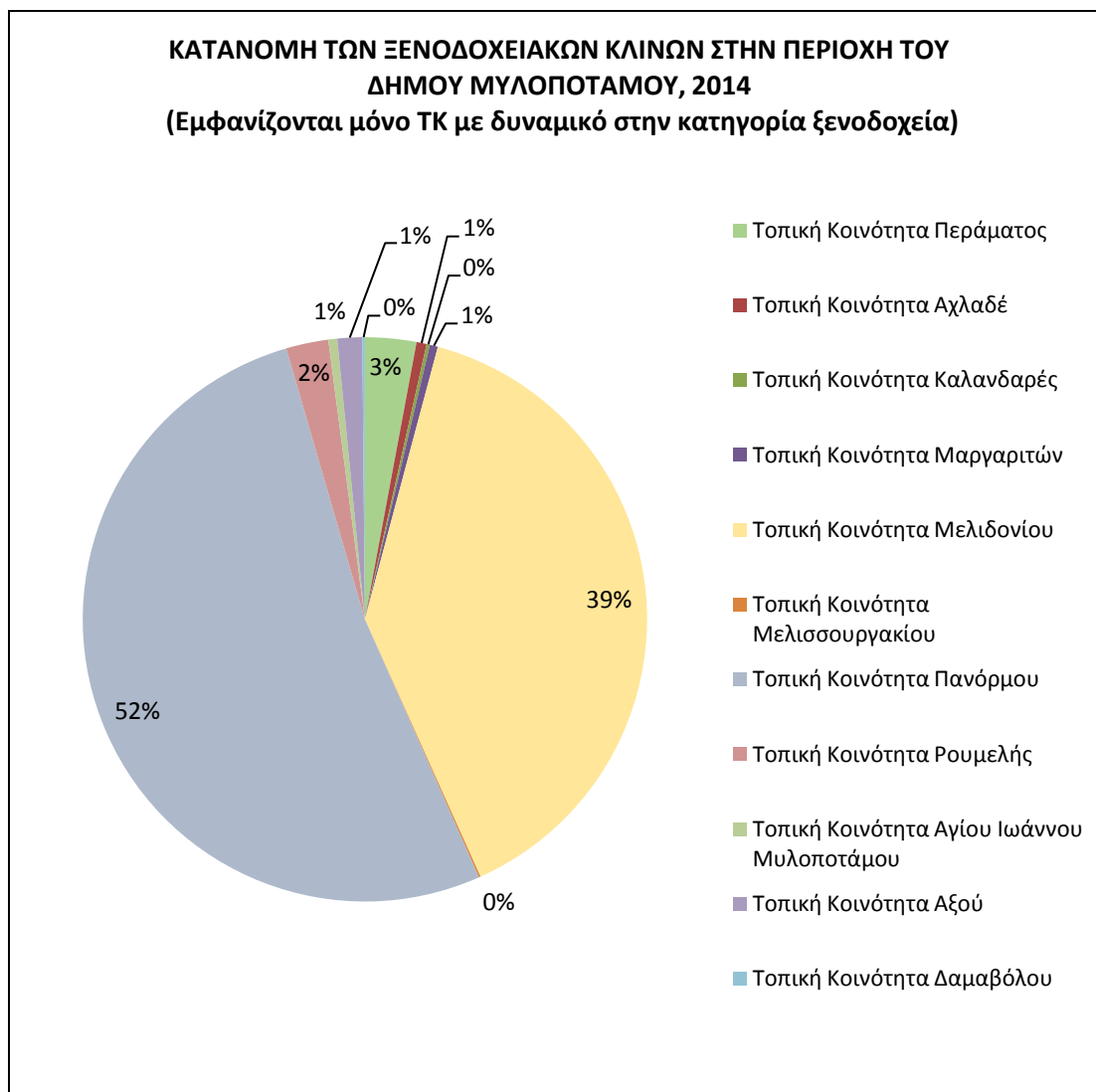
Πίνακας 19: Ξενοδοχειακές μονάδες ανά Δ.Ε. στο Δήμο Μυλοποτάμου, 2014

Περιγραφή	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ	ΜΕΣΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΛΙΝΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	1,586	79,886	170,318	107.39
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	317	14,838	31,849	100.47
<u>ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ</u>	<u>51</u>	<u>2,855</u>	<u>6,264</u>	<u>122.82</u>
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	46	2,807	6,134	133.35
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ	0	0	0	0.00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	5	48	130	26.00

Εκτός από τα παράλια, ξενοδοχειακές μονάδες βρίσκονται και σε άλλες περιοχές, με συνολικά 11 Τοπικές Κοινότητες στις δύο Δ.Ε. Γεροποτάμου και Κουλούκωνα διαθέτουν κάποια δυναμικότητα σε κλίνες και δωμάτια, έστω και μικρή. Στο σχετικό διάγραμμα στη συνέχεια αναφέρεται η διανομή των κλινών στις Κοινότητες που διαθέτουν κάποιο δυναμικό και αποτυπώνονται πιο συγκεκριμένα, τα ποσοστά συμμετοχής κάθε περιοχής.

Στο πλαίσιο αυτό, παρατηρείται ότι η Δ.Ε. Ζωνιανών και άρα η ομώνυμη τοπική κοινότητα, όπως και πολλές άλλες μικρές κοινότητες κοντά στα ορεινά και ημιορεινά ή με σημαντική εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα, δεν έχουν κανένα ξενοδοχείο.

Γράφημα 16: Κατανομή των ξενοδοχειακών κλινών στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου, 2014

Σε ότι αφορά τα ενοικιαζόμενα διαμερίσματα προκύπτουν ορισμένα ανάλογα συμπεράσματα. Στο Δήμο Μυλοποτάμου λειτουργούν 123 μονάδες με συνολική δυναμικότητα 1506 κλινών. Όπως προκύπτει, η δυναμικότητα είναι σημαντική εφόσον αναλογεί σε 18,3% και 15,3% αντίστοιχα, αυτής της Π.Ε..

Η κατανομή των μονάδων ακολουθεί εν πολλοίς την προηγούμενη τάση, με τη μεγάλη πλειοψηφία να συγκεντρώνονται στις παραλιακές περιοχές του Πανόρμου και του Μελιδονίου και στη Δ.Ε. Γεροποτάμου. Συγκεκριμένα, το Μελιδόνι παρουσιάζει τη μεγαλύτερη δυναμικότητα με 43 μονάδες και 330 δωμάτια που προσφέρουν 759 κλίνες, ενώ το Πάνορμο ακολουθεί με 43 μονάδες μικρότερου μεγέθους και μικρότερη συγκριτικά προσφορά σε δωμάτια και κλίνες. Ο μέσος αριθμός των κλινών ανά μονάδα, στην πρώτη περίπτωση υπολογίζεται σε 17,56 ενώ στη δεύτερη σε 9,91.

Αντίθετα, πολλές τοπικές κοινότητες και μεταξύ αυτών ξανά τα Ζωνιανά και ένα μεγάλο τμήμα της Δ.Ε. Κουλούκωνα, δεν διαθέτουν καμία μονάδα ενοικιαζόμενων διαμερισμάτων. Η τουριστική προσφορά στην κατηγορία αυτή, συγκεντρώνεται δηλαδή, όπως και προηγουμένως, στη Δ.Ε.

Γεροποτάμου. Εκεί φιλοξενούνται 83% των μονάδων και 87% των δωματίων του συνόλου της περιοχής του Δήμου.

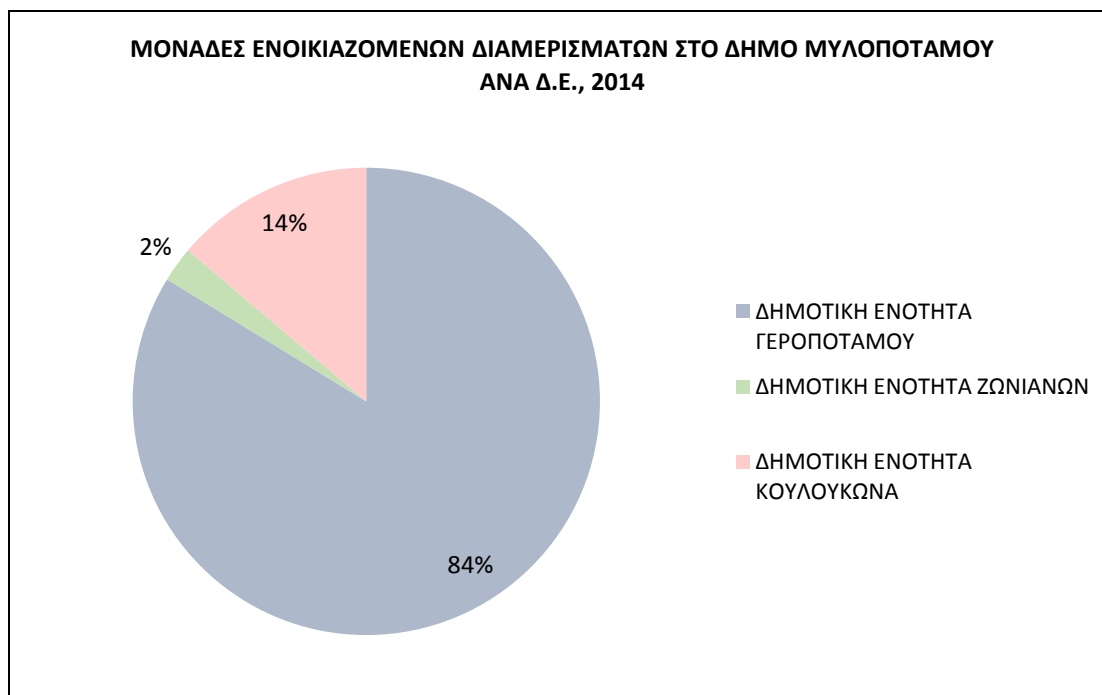
Η κατανομή στο χώρο διαφοροποιείται ελαφρώς σε ότι αφορά τις Επαύλεις. Στο Δήμο λειτουργούν συνολικά 85 μονάδες δυναμικότητας 681 κλινών. Η δυναμικότητα είναι και πάλι αξιόλογη, και αντιστοιχεί σε 19% και 20% της δυναμικότητας της Π.Ε. Ρεθύμνου. Ωστόσο, βασική διαφορά εδώ είναι ότι η διασπορά είναι μεγαλύτερη και ότι η δυναμικότητα κατανέμεται περισσότερο ισόρροπα, σε όλη την έκταση του Δήμου.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι μόνο 2 Κοινότητες στην περιοχή του Γεροποτάμου (Αλφά και Μελισσουργακίου) και 8 Κοινότητες στην περιοχή του Κουλούκωνα δεν εμφανίζουν κάποια δυναμικότητα στην κατηγορία αυτή, έστω και μικρή. Ακόμα, τη μεγαλύτερη αναλογία κλινών προς μονάδες επαύλεων παρουσιάζουν αυτή τη φορά περιοχές, σε σχετική απόσταση από τη θάλασσα, όπως η Κοινότητα Βενίου, ενώ ακολουθούν οι Αλόιδες, ο Καλανδαρές και η Θεοδώρα (πάνω από 10 κλίνες ανά μονάδα).

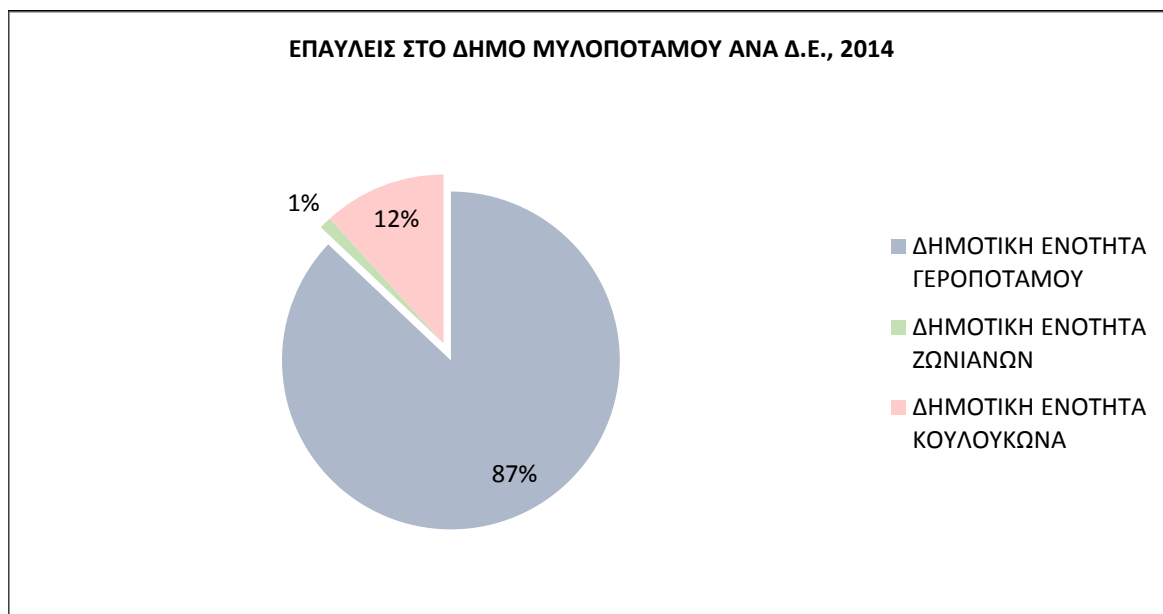
Όπως παρατηρείται, μικρότερες συγκριτικά μονάδες συναντώνται στις τουριστικές περιοχές (Πάνορμο, Μελιδόνι) και μεγαλύτερες στην ενδοχώρα. Το πρότυπο αυτό χωρικής κατανομής δείχνει ότι για τις τουριστικές επαύλεις είναι μάλλον «προτιμητέα» η εγκατάσταση στην ενδοχώρα και κοντά ή μέσα σε παραδοσιακούς οικισμούς και όχι στις «κορεσμένες» τουριστικές ζώνες. Αντιθέτως, τα ξενοδοχεία και τα ενοικιαζόμενα διαμερίσματα επιλέγουν την εγκατάσταση σε μικρή απόσταση από την παραλιακή περιοχή, εξυπηρετώντας έτσι και τον προσανατολισμό τους στο τουρισμό του «ήλιου και θάλασσας».

Αναφέρεται τέλος ότι στην περιοχή απουσιάζουν πλήρως οι μονάδες camping ενώ καταγράφονται ακόμα, 14 τουριστικές επιχειρήσεις, από τις οποίες 12 είναι τουριστικά γραφεία και 2 προσφέρουν άλλες υπηρεσίες τουρισμού. Η δυναμικότητα πάντως στη συγκεκριμένη κατηγορία, θεωρείται πολύ μικρή και αντιστοιχεί σε 6% της ευρύτερης περιοχής Π.Ε. Ρεθύμνου.

Γράφημα 17: Μονάδες ενοικιαζόμενων διαμερισμάτων στο Δήμο Μυλοποτάμου ανά Δ.Ε, 2014

Γράφημα 18: Επαύλεις Δήμο Μυλοποτάμου ανά Δ.Ε., 2014

Τουριστική ζήτηση και τουριστική κίνηση

Σε ότι αφορά την τουριστική ζήτηση, επισημαίνεται ότι ο αριθμός τόσο των αφίξεων, όσο και των διανυκτερεύσεων, ειδικά στην παραλιακή ζώνη όπου εντοπίζονται και οι μεγαλύτερες μονάδες, εμφανίζουν μεγάλη εποχική διακύμανση, ανάλογη με αυτή που χαρακτηρίζει την Περιφέρεια της Κρήτης και την Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό, η κίνηση αυξάνεται μετά τον Απρίλιο και φτάνει σε μία μέγιστη τιμή τον Αύγουστο, με εμφανή πτώση μετά το Σεπτέμβριο. Ανάλογα κυμαίνονται περίπου και η πληρότητα των τουριστικών καταλυμάτων και των ξενοδοχείων.

Σε γενικές γραμμές, παρατηρείται ότι η ζήτηση προέρχεται κυρίως από αλλοδαπούς και πολύ λιγότερο από ημεδαπούς και αυτό έχει άμεση σχέση με το μοντέλο του τουρισμού που επικρατεί και την εποχικότητα του φαινομένου.

Όπως δείχνουν τα στοιχεία στη συνέχεια, οι αφίξεις στην περιοχή Μυλοποτάμου και Ανωγείων για το έτος 2014, ανέρχονται σε 450.591 κι έτσι αντιστοιχούν σε ένα αξιόλογο ποσοστό (18%) των αφίξεων στο σύνολο της Π.Ε. Ρεθύμνου. Η μεγάλη πλειοψηφία, περισσότερα από 77 χιλ. άτομα, έρχονται από χώρες του εξωτερικού, ενώ 46 χιλ. από το εσωτερικό της χώρας.

Αντίστοιχη εικόνα προσφέρουν και τα στοιχεία για τις διανυκτερεύσεις. Συγκεκριμένα, οι διανυκτερεύσεις το ίδιο έτος στην περιοχή και πάλι των δύο Δήμων υπολογίζονται σε 723,8 χιλ. που αντιστοιχεί σε ένα ακόμα πιο υψηλό ποσοστό, της τάξης 20%, των διανυκτερεύσεων στην Π.Ε. Ρεθύμνου. Στην περίπτωση αυτή, είναι μάλιστα ακόμα μεγαλύτερη η συμμετοχή των αλλοδαπών τουριστών. Πιο συγκεκριμένα, περίπου 98% των διανυκτερεύσεων υπολογίζεται ότι προέρχονται από αλλοδαπούς και ένα ελάχιστο ποσοστό αφορά ημεδαπούς.

Πίνακας 20: Αφίξεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), 2014

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΔΗΜΟΣ	Αφίξεις ημεδαπών	Αφίξεις αλλοδαπών	Αφίξεις Σύνολο
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	320,274	2,930,626	3,250,900
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ	46,037	404,554	450,591

<u>ΔΗΜΟΙ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΩΓΕΙΩΝ</u>	<u>4,192</u>	<u>77,529</u>	<u>81,721</u>
---------------------------------------	--------------	---------------	---------------

Πίνακας 21:Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), 2014

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΔΗΜΟΣ	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	Διανυκτερεύσεις Σύνολο
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	906,299	19,686,915	20,593,214
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ	173,865	3,431,974	3,605,839
<u>ΔΗΜΟΙ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΩΓΕΙΩΝ</u>	<u>11,996</u>	<u>711,875</u>	<u>723,871</u>

Όπως προκύπτει επίσης, η πληρότητα κυμαίνεται σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα. Το μέσο ποσοστό πληρότητας κλινών, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία (2014), ανέρχεται σε 70,8% στην περιοχή των Δήμων Μυλοποτάμου και Ανωγείων και είναι πολύ μεγαλύτερο σε σύγκριση με αυτό της Π.Ε. ή της Περιφέρειας Κρήτης (64,1% και 62,1% αντίστοιχα). Ακόμα ξεπερνά σε πολύ μεγάλο βαθμό το μέσο δείκτη για το σύνολο χώρας που είναι μόνο 47,3%.

Πάντως, τα υψηλότερα ποσοστά πληρότητας κλινών, όπως έχει ήδη αναφερθεί, σημειώνονται τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και τα μικρότερα τον Μάρτιο και τον Οκτώβριο ιδίως σε ότι αφορά την παραλιακή ζώνη που έχει όμως και τη μεγαλύτερη δυναμικότητα. Αντιθέτως στην ενδοχώρα (ορεινή – ημιορεινή ζώνη) είναι πιο ισορροπημένη η κατανομή της τουριστικής κίνησης κατά τη διάρκεια του έτους, εφόσον το χειμώνα σημειώνεται ένα σημαντικό ποσοστό διανυκτερεύσεων.

2.3 Περιβάλλον και Ποιότητα ζωής

2.3.1 Προστατευόμενες Περιοχές

2.3.1.1 Φυσικό Πάρκο -Γεωπάρκο Ψηλορείτη

Μεγάλο μέρος του Δήμου καταλαμβάνει το Φυσικό Πάρκο -Γεωπάρκο Ψηλορείτη, το οποίο ιδρύθηκε από την εταιρία Α.Κ.Ο.Μ.Μ -Ψηλορείτης με την επιστημονική υποστήριξη του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Η ένταξη του στο εθνικό φόρουμ γεωπάρκων, στο Δίκτυο Ευρωπαϊκών Γεωπάρκων (2001) αλλά και στο Δίκτυο των Παγκόσμιων Γεωπάρκων (2004) της UNESCO έχουν συντελέσει σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη δράσεων και πολιτικών που στοχεύουν στην προστασία του και ανάδειξη του γεωλογικού πολιτιστικού και φυσικού πλούτου του πάρκου και την βιώσιμη τοπική ανάπτυξη της περιοχής μέσω των

2.3.1.2 Περιοχές Natura-Οικότοποι

Το Δίκτυο Natura 2000 αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών:

- I. Οι Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) «Sites of Community Importance» (SCI), όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ. όπου μετά την οριστικοποίηση του καταλόγου τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να κηρύξουν τις περιοχές αυτές ως SCA: Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) «Special Areas of Conservation». Στον Δήμο Μυλοποτάμου βρίσκεται τμήμα του **Όρους Ίδη (Βορίζια, Γεράνοι, Καλή Μαδάρα)** με κωδικό GR4330005.
- II. Οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), «Special Protection Areas» SPA: για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ «για τη διατήρηση των άγριων πτηνών». Στον Δήμο μελέτης καταγράφεται η περιοχή με ονομασία **«Όρος Ψηλορείτης (Νοτιοδυτικό τμήμα)»** (GR4330009).

2.3.1.3 Καταφύγια Άγριας Ζωής

Σύμφωνα με τον Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ Α'60), που τροποποίησε τον 1650/1986. «Ως Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ) χαρακτηρίζονται φυσικές περιοχές (χερσαίες, υγροτοπικές ή θαλάσσιες), που έχουν ιδιαίτερη σημασία ως σημαντικοί τόποι ανάπτυξης της άγριας χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής

ψαριών και συγκέντρωσης γόνου, ή, τέλος, ως σημαντικοί θαλάσσιοι οικοτόποι». Στο Δήμο Μυλοποτάμου καταγράφεται μέρους του καταφυγίου K550 Προφ. Ηλίας (Αγγελιανών- Πρίνου- Αλφά) (ΦΕΚ 161757/32167/16-07-81).

2.3.1.4 Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά (ΣΠΠ)

Οι Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά (ΣΠΠ) (Important Bird Areas, IBA), σύμφωνα με την οδηγία 79/409/ΕΟΚ., αποτελούν ένα διεθνές δίκτυο περιοχών που είναι ζωτικές για την διατήρηση παγκοσμίως απειλούμενων ειδών, ενδημικών ειδών ή ειδών πουλιών που εξαρτώνται από τους συγκεκριμένους βιοτόπους για την επιβίωσή τους. Συνολικά στην Κρήτη έχουν αναγνωριστεί 22 Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά και στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου καταγράφεται το Όρος Ίδη GR 185

2.3.1.5 Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ)

Το Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) είναι ένας τόπος που διακρίνεται για την αισθητική του αξία και παραμένει σε αξιόλογο βαθμό φυσικός, αν και συχνά είναι δομημένος. Το μέγεθός του έχει οριστεί με ανθρώπινα μέτρα και δεν υπερβαίνει τη δυνατότητα πεζοπορίας μιας μέρας, εκτός ειδικών εξαιρέσεων. Συχνά τα ΤΙΦΚ περιλαμβάνουν παραδοσιακούς οικισμούς, αρχαιολογικούς ή ιστορικούς χώρους. Σε εθνικό επίπεδο έχουν χαρακτηριστεί 449 Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ), με συνολική έκταση 6.270 τετραγωνικά χιλιόμετρα, από αυτά τα 4 συναντώνται στην περιοχή μελέτης:

- AT6010084 - Ιδαίον Άντρον ή Αγία Τριάδα
- AT6011008 - Ψηλορείτης (Ίδη)
- AT6020005 - Σύβριτος
- AT6010052 - Πατσός (Πατσιανό Φαράγγι)
- AT6011059 – Ελεύθερνα
- Σπήλαιο Μελιδονίου Ιδαίον Άντρο, Σπήλαιο Μελιδονίου

Βιότοπος CORINE

Βράχος Πρασιές, Κουλούκωνας: Βράχος με γκρεμούς κατάλληλους για φώλιασμα και κούρνιασμα γυπών. Βρίσκεται σε μια πλαγιά του όρους Κουλούκωνας, μεταξύ θαμνώνων και μακίας. Τα χαμηλότερα μέρη ενώνονται με την πιο δασώδη κοιλάδα του Μυλοποτάμου.

2.3.1.6 Σπήλαια

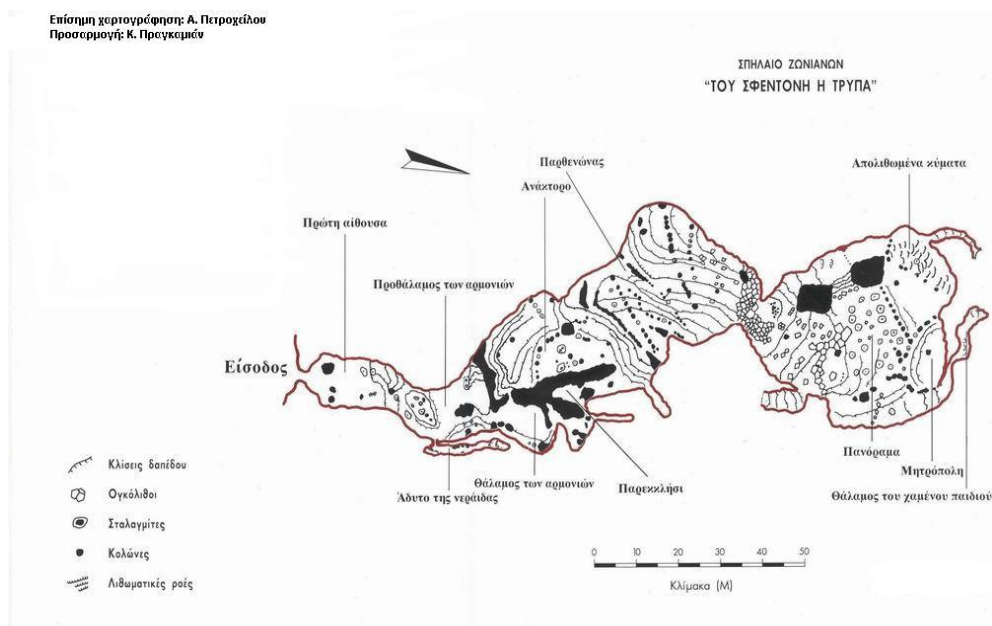
Το ανάγλυφο και η μορφολογία της περιοχής είναι ένα συνδυαστικό αποτέλεσμα της διάβρωσης, της πετρολογικής σύστασης και της τεκτονικής διεργασίας. Οι δομές και οι εικόνες του ανάγλυφου δημιουργούν τοπία με μεγάλη αισθητική και φυσική αξία για τα οποία ο Ψηλορείτης και οι ρίζες του είναι φημισμένα από τα Ομηρικά ακόμα χρόνια, με μικρά φαράγγια, πόλγες, δολίνες, τάφκους και εντυπωσιακά σπήλαια αποτέλεσμα της καρστικής αποσάθρωσης.

Ειδικά σε ότι αφορά τα σπήλαια, ο αριθμός τους είναι μεγάλος και η ποικιλία τους ανεξάντλητη. Χιλιόμετρα σπηλαιοβαράθρων και συστημάτων υπόγειων αγωγών νερού, εκατοντάδες σπήλαια και κοιλότητες απαντούν σε κάθε γωνία του βουνού. Εδώ συναντάει κανείς το **σπήλαιο**

Εικόνα 3: Σπήλαιο Μελιδονίου

Εικόνα 4: Χάρτης του σπηλαιίου Σφεντόνη

2.3.1.7 Χλωρίδα

Λόγω της γεωγραφικής της θέσης, η Κρήτη αποτελεί ένα από τα βασικότερα κέντρα ενδημισμού σε εθνικό, μεσογειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Είναι χαρακτηριστικό ότι στον Ψηλορείτη ευδοκιμούν 168 ενδημικά φυτά, ενώ στην Κρήτη γενικότερα απαντώνται 268 από τα 1.130 ενδημικά είδη χλωρίδας της Ελλάδας.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν το δίκταμο (*Origanum dictamnus*), η κόκκινη τουλίπα (*Tulipa doefleri*), ο κρόκος (*Crocus oreocreticus*), η νευρίδα (*Polygonum idaeum*) και η αμπελιτσά (*Zelkova abelicea*).

2.3.1.8 Πανίδα

Στην περιοχή μελέτης υπάρχουν πληθυσμοί διάφορων αμφίβιων, ερπετών, θηλαστικών και πτηνών, πολλών εκ των οποίων προστατεύονται από το ελληνικό και διεθνές δίκαιο. Ειδικότερα, στην περιοχή του Φυσικού Πάρκου Ψηλορείτη (σημαντικό μέρος του οποίου ανήκει στον Δήμο Μυλοποτάμου) έχουν καταγραφεί 155 είδη πτηνών, εκ των οποίων το 36% αναπαράγεται τακτικά, το 46% απαντάται κυρίως κατά την εαρινή ή φθινοπωρινή περίοδο μετανάστευσης, το 12% είναι θερινοί επισκέπτες και αναπαράγεται στην περιοχή, ενώ το υπόλοιπο 6% ανήκει σε διάφορες κατηγορίες. Συγκριτικά με τη συνολική έκταση της περιοχής, παρουσιάζεται μεγάλος αριθμός ειδών, γεγονός που κατά ένα μεγάλο μέρος οφείλεται στην ετερογένεια των οικοσυστημάτων που διαθέτει, καθώς και τη γεωγραφική θέση. Ειδικότερα αν ληφθεί υπόψη το υψόμετρο της περιοχής, αλλά και το γεγονός ότι δεν συμπεριλαμβάνονται στην περιοχή σημαντικοί υγρότοποι που συνήθως συγκρατούν τη μεγαλύτερη ποικιλότητα μεταναστευτικών ειδών, η εν λόγω ποικιλία των ειδών προκαλεί ιδιαίτερο θαυμασμό.

Στην ευρύτερη περιοχή του Ψηλορείτη φιλοξενούνται διάφορα είδη αετών μεταξύ των οποίων ο γυπαετός (*Gypaetus barbatus*) και ο χρυσαετός (*Aquila chrysaetos ssp homeyeri*). Το όρνιο (*Gyps fulvus*) είναι ακόμα ένα προστατευόμενο είδος πτηνών που αναπτύσσεται στην περιοχή όπως και επίσης η κοκκινοκαλιακούδα (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*), ο αιγαιοτσιροβάκος (*Sylvia rueppelli*) ο

πετροσπουργίτης (*Petronia petronia*) και πλήθος άλλων πτηνών. Όλα τα παραπάνω αναφέρονται στη σχετική νομοθεσία στο Παράρτημα II της σύμβασης της Βόννης, και στον νόμο 1335/1983 με τον οποίο κυρώθηκε η Σύμβαση της Βέρνης (ΦΕΚ 32/Α/1983).

Τα θηλαστικά κατέχουν ιδιαίτερη θέση στην πανίδα της περιοχής χωρίς όμως να προστατεύονται όλα από την κείμενη νομοθεσία. Η Κρητική Μυγαλή (*Crocirura zimmermannii*) που αφορά ένα μοναδικό ενδημικό είδος θηλαστικού της Κρήτης, αναπτύσσεται στην περιοχή όπως επίσης

και ο κρητικός αγριόγατος (*Felis sylvestris cretensis*). Επίσης σημαντική είναι και η παρουσία διαφορετικών ειδών τρωκτικών όπως ο Αγκαθοποντικός (*Acomys minous*), ο Δασοποντικός (*Arodemus sylvaticus*) και ο Σταχτοποντικός (*Mus domesticus*). Επιπρόσθετα, στην περιοχή ακμάζουν και πληθυσμοί χειρόπτερων όπως η νυχτερίδα (*Rhinolophus ferrumequinum ssp. Creticum*) που είναι ενδημικό υποείδος της Κρήτης.

Ακόμη, υπάρχουν αρκετά ασπόνδυλα, πολλά από αυτά ενδημικά, όπως είναι τα σαλιγκάρια *Albinaria terebra*, *Helicopsis bathyptera* και *Mastus turcidus*.

Εικόνα 5: Γυπαετός *Gypaetus barbatus*

Τα ερπετά τα οποία βρίσκονται στην περιοχή και προστατεύονται τόσο από το Π.Δ. 67/81 όσο από της συνθήκη της Βέρνης (Ν. 1335/1983) αφορούν δύο είδη σαμιαμιθίου (*Mediodactylus kotschy*, *Hemidactylus turcicus*), την τρανόσαυρα (*Lacerta trilineata*), το λιακόνι (*Chalcides ocellatus*), την δενδρογαλιά (*Coluber gemonensis*) και τρία είδη φιδιού (Αγιόφιδο, Νερόφιδο, Σπιτόφιδο). Αξίζει να σημειωθεί ότι κανένα από τα είδη φιδιού δεν αποτελεί απειλή για τον άνθρωπο.

Αναφορικά με τα αμφίβια, στην περιοχή έχουν εντοπιστεί ο πράσινος φρύνος (*Bufo viridis*), ο δεντροβάτραχος (*Hyla arborea*) και ο κρητικός βάτραχος (*Rana cretensis*) με τους δύο πρώτους να εντοπίζονται στο παραρτήματα IV της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, στο ΠΔ67/81 καθώς και στην συνθήκη της Βέρνης, και τον τελευταίο στο παράρτημα V της ίδιας οδηγίας και στη συνθήκη της Βέρνης.

2.3.1.9 Θαλάσσιο περιβάλλον

Μπορεί η περιοχή μελέτης να είναι ως επί το πλείστον ορεινή, όμως αυτό δε σημαίνει ότι δε διαθέτει σημαντικό θαλάσσιο περιβάλλον που αποτελεί πόλο έλξης Ελλήνων και ξένων τουριστών. Αναλυτικότερα, έχει απονεμηθεί γαλάζια σημαία στις παραλίες «Λιανός Κάβος Λαυρίς» (Γεροπόταμος) και «Πάνορμο Λίμνη» που βρίσκονται εντός του Δήμου Μυλοποτάμου, ενώ υπάρχει αξιόλογο πλήθος βραβευμένων παραλιών σε γειτνιάζουσες περιοχές. Το πρόγραμμα «γαλάζια σημαία» προωθεί τη βιώσιμη ανάπτυξη σε υδάτινα οικοσυστήματα ενθαρρύνοντας τις τοπικές αρχές και τους διαχειριστές των ακτών να εργαστούν για την επίτευξη υψηλών προτύπων σε τέσσερις κατηγορίες κριτηρίων: ποιότητα νερού, περιβαλλοντική διαχείριση, περιβαλλοντική εκπαίδευση και ασφάλεια⁸. Όμως, εντός του Δήμου Μυλοποτάμου υπάρχει πλήθος παραλιών κατάλληλων για κολύμπι και άλλες θαλάσσιες δραστηριότητες που προσελκύουν πλήθος επισκεπτών ακόμη και αν δε διαθέτουν γαλάζια σημαία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περιοχή του Μπαλίου όπου οι συνεχόμενοι απάνεμοι κόλποι έχουν δημιουργήσει ένα αξιόλογο πόλο έλξης λουόμενων, ιδιαίτερα κατά την περίοδο των μετεμίων που οι ισχυροί βόρειοι άνεμοι καθιστούν επικίνδυνο το κολύμπι σε μεγάλο μέρος των βόρειων ακτών της Κρήτης. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται οι σημαντικότερες παραλίες του Δήμου Μυλοποτάμου καθώς και μερικές χρήσιμες πληροφορίες για αυτές, ενώ στον χάρτη που ακολουθεί απεικονίζεται η γεωγραφική του θέση.

Πίνακας 22: Λίστα κύριων παραλιών Δήμου Μυλοποτάμου

Παραλία	Βάθος νερών	Κυματισμός	Συνωστισμός	Υποδομές λουόμενων	Θαλάσσια σπορ	Αρίθμηση στον χάρτη
Γεροπόταμος	Μεγάλο	Έντονος	Μέτριος	Επαρκείς	Όχι	41
Πάνορμο	Μικρό	Έντονος	Μέτριος	Επαρκείς	Ναι	42
Σκεπαστή	Μεγάλο	Πολύ έντονος	Μικρός	Όχι	Όχι	43
Μπαλί	Μικρό	Χαμηλός	Έντονος	Επαρκείς	Ναι	44
Γλάρος	Μέτριο	Χαμηλός	Μικρός	Όχι	Όχι	45
Καλό Χωράφι	Μέτριο	Έντονος	Μικρός	Ελλιπείς	Όχι	46
Αλμυρίδα	Μέτριο	Έντονος	Μικρός	Επαρκείς	Όχι	47
Πέρα Γαλήνοι	Μέτριο	Έντονος	Μικρός	Όχι	Όχι	48

Πηγή: <https://www.cretanbeaches.com>

⁸ <https://www.blueflag.gr/criteria/intro> (Τελευταία πρόσβαση 25 Οκτωβρίου 2018)

2.3.1.1 Υδάτινοι πόροι

Το υδατικό διαμέρισμα Κρήτης (GR13), στο οποίο ανήκει η περιοχή μελέτης, είναι το νοτιότερο υδατικό διαμέρισμα της χώρας, καταλαμβάνει έκταση 8.345 τ.χλμ. και αποτελείται από την Κρήτη μαζί με τα μικρά νησιά που βρίσκονται γύρω από αυτήν, με κυριότερα τη Γαύδο και τη Ντία. Η Λεκάνη Απορροής Ποταμών (Λ.Α.Π.) των «Ρεμάτων Βορείου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου - Ηρακλείου» (GR39), των «Ρεμάτων Νοτίου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου» (GR40) και των «Ρεμάτων Ανατολικής Κρήτης» (GR41) συνιστούν το υδατικό διαμέρισμα Κρήτης, ενώ εντός της περιοχή μελέτης εκτείνεται μόνο η πρώτη.

Η έκταση της Λ.Α.Π. Ρεμάτων Βορείου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου - Ηρακλείου είναι 3.676 τ.χλμ., δηλαδή καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του βόρειου τμήματος του νησιού. Ειδικότερα, περιλαμβάνει εκτάσεις όλων των νομών, καθώς οριοθετείται στον άξονα Δύση-Ανατολή από τις κορυφογραμμές των Λευκών Όρων και του Ψηλορείτη, ενώ στο ανατολικότερο της τμήμα περιλαμβάνει και το οροπέδιο Λασιθίου.

2.3.1.2 Πολεοδομική οργάνωση

Στο Δήμο Μυλοποτάμου δεν υπάρχει ΣΧΟΟΑΠ, παρόλο που η εκπόνηση και εφαρμογή του αποτελεί επιτακτική ανάγκη για την οργάνωση του μη αστικού χώρου. Ωστόσο, για την οργάνωση του αστικού χώρου υπάρχουν εγκεκριμένα Ρυμοτομικά Σχέδια για την ΤΚ Περάματος (ΦΕΚ 1126Δ/93), την ΤΚ Πανόρμου (ΦΕΚ 1127Δ/93) και τον οικισμό Μπαλί της ΤΚ Μελιδονίου (ΦΕΚ 1039Δ/93), ενώ υπάρχουν και Πολεοδομικές Μελέτες για το Πέραμα, Μπαλί και Πάνορμο. Στο Πάνορμο η πράξη εφαρμοφής του Ρυμοτομικού Σχεδίου κυρώθηκε το 2010.

Διαπιστώνεται επομένως, ότι η χωροταξική - πολεοδομική οργάνωση του Δήμου είναι υπαρκτή για ορισμένες μόνο Τοπικές Κοινότητες και οικισμούς. Πιο συγκεκριμένα, το εσωτερικό οδικό δίκτυο των οικισμών χαρακτηρίζεται κυρίως από στενούς δρόμους, άλλοτε μεταβλητής διεύθυνσης σπανίως γραμμικούς, που κατά τόπους παρουσιάζουν μεγάλες κλίσεις λόγω της μορφολογίας του εδάφους. Η δυνατότητα διαπλάτυνσης ή ακόμη και χάραξης νέων οδών, περιορίζεται σε αρκετές περιπτώσεις εξαιτίας της άναρχης και πυκνής δόμησης, ενώ η κακή κατάσταση του οδοστρώματος (άσφαλτος) και η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών αυξάνει την επικινδυνότητα κατά την κυκλοφορία τόσο των πεζών όσο και των οδηγών.

Επιπλέον, παρατηρείται έλλειψη χώρων στάθμευσης σε αρκετούς οικισμούς (Αξός, Ζωνιανά, Λιβάδια, Πέραμα κ.α), αλλά ιδιαίτερα σε εκείνους που δέχονται την μεγαλύτερη τουριστική πίεση, δυσχεραίνει την ζωή των κατοίκων, καθώς δημιουργείται έντονη κυκλοφοριακή συμφόρηση.

Οι κοινόχρηστοι χώροι παρουσιάζουν αρκετές ελλείψεις όσον αφορά τις υποδομές τους (ηλεκτροφωτισμός, πράσινο, υποδομές αναψυχής κτλ.) και λόγω της έλλειψης προστασίας υπάρχουν αρκετές φθορές και καταπατήσεις από ιδιώτες.

Από τα παραπάνω, γίνεται φανερό ότι είναι απαραίτητο να ολοκληρωθούν οι διάφοροι πολεοδομικοί σχεδιασμοί, που είναι σε αρχικές φάσεις έγκρισης ή / και σχεδιασμού και να επεκταθούν στους οικισμούς που δεν έχουν ξεκινήσει καθόλου. Στο πλαίσιο των μελετών αυτών θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, η αναβάθμιση του δημοτικού οδικού δικτύου, η δημιουργία κοινόχρηστων χώρων και χώρων πρασίνου (πλατείες, πάρκα, παιδικές χαρές κτλ.), η πρόβλεψη

χώρων στάθμευσης, προστατεύοντας και αναδεικνύοντας τον παραδοσιακό χαρακτήρα των οικισμών.

2.3.2 Πολιτιστικό Περιβάλλον

2.3.2.1 Παραδοσιακοί – ιστορικοί οικισμοί

«Η αρχιτεκτονική κληρονομιά αποτελεί μια αναντικατάστατη έκφραση πλούτου της πολιτιστικής κληρονομιάς και ανεκτίμητη μαρτυρία του παρελθόντος. Στην έννοια της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς περιλαμβάνονται παραδοσιακά κτίρια, οικιστικά σύνολα, παραδοσιακοί οικισμοί και γενικότερα στοιχεία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος με ιδιαίτερη ιστορική, πολεοδομική, αρχιτεκτονική, λαογραφική, κοινωνική και αισθητική φυσιογνωμία και αξία» (Υ.ΠΕ.Κ.Α.).

Οι παραδοσιακοί οικισμοί αφορούν ομογενή σύνολα αστικών ή αγροτικών κατασκευών που συγκεντρώνουν τις παραπάνω αξίες και χρήζουν προστασίας και ανάδειξης. Όπως έχει ήδη γίνει αναφορά, η περιοχή μελέτης πέραν του αναμφίβολου φυσικού πλούτου συγκεντρώνει σημαντικά στοιχεία αρχιτεκτονικής και ιστορικής κληρονομιάς, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τον μεγάλο αριθμό χαρακτηρισμένων παραδοσιακών οικισμών που βρίσκονται σ' αυτήν.

Με βάση το ΦΕΚ 594/Δ/1978, «Περί χαρακτηρισμού ως παραδοσιακών οικισμών του κράτους και καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικισμών αυτών» και το ΦΕΚ 728/Δ/01.01.1995 «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακών οικισμών του Νομού Ρεθύμνης και καθορισμός χρήσεων και ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης αυτών», καθώς και το Π.Δ. 594/19-10-78, οι παρακάτω οικισμοί χαρακτηρίζονται ως παραδοσιακοί οικισμοί.

Πίνακας 23: Χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί

ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΦΕΚ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ
Άγιος Μάμας	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Αλφά	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Άνω Τρίποδο,	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Βεργιανά	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Δάφνη	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Καλαμάς	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Καλανδάρé	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Καστρί	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Κρασούνας	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 594/13.11.1978 ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Λαγκά	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Μαργαρίτες	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Μπαλί	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Πλευριανά	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Σταυρωμένος	Δ.Ε. Γεροποτάμου	ΦΕΚ Δ 594/13.11.1978 ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Άγιος Ιωάννης	Δ.Ε. Κουλούκωνα	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Γαράζο	Δ.Ε. Κουλούκωνα	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Δαμάβολος	Δ.Ε. Κουλούκωνα	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Δαφνέδες	Δ.Ε. Κουλούκωνα	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Επισκοπή	Δ.Ε. Κουλούκωνα	ΦΕΚ Δ 594/13.11.1978

ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΦΕΚ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ
		ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Μουρτζανά	Δ.Ε Κουλούκωνα	ΦΕΚ Δ 594/13.11.1978 ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995
Ομάλα	Δ.Ε Κουλούκωνα	ΦΕΚ Δ 728/01.01.1995

Τέλος, στον Δήμο Μυλοποτάμου έχουν χαρακτηριστεί συνολικά 48 κτήρια ως διατηρητέα.

2.3.2.2 Μουσεία -Αρχαιολογικοί Χώροι

Η ανθρώπινη παρουσία στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου από την αρχαιότητα ως σήμερα, συνδιαλέγεται με στοιχεία της φύσης και του περιβάλλοντος και έχει δημιουργήσει έτσι ένα δίκτυο ορεινών και ημιορεινών τοπικών κοινοτήτων με ιδιαίτερα πολιτισμικά και χαρακτηριστικά και πλούσιες παραδόσεις.

Καταρχήν, η γεωμορφολογία του τόπου, η οποία χαρακτηρίζεται από τους ορεινούς σχηματισμούς, προσδιορίζει «εσωτερικές» παραγωγικές – πολιτισμικές ζώνες και ενότητες, οι οποίες στάθηκαν αφορμή για να αναπτυχθούν σε ποικιλία ανθρώπινες συμπεριφορές και μορφές έκφρασης. Τα ίχνη αυτών των εκφράσεων βρίσκονται διάσπαρτα στην περιοχή του Δήμου, σε μνημεία της ιστορίας και του πολιτισμού, παραγωγικές δραστηριότητες, καθημερινές συνήθειες ακόμα και στην αρχιτεκτονική των οικισμών.

Ειδικότερα, αρκετές κοινότητες ξεχωρίζουν πρωτίστως για την ιστορία τους. Ένα πρώτο και σημαντικό παράδειγμα αποτελεί η Αζός, κτισμένη στη θέση της αρχαίας πόλης Όαξος και με σπουδαία και μακρά ιστορία. Η αρχαία πόλη θεωρείται ότι διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο στα πολιτικά δρώμενα της Κρητών Πολιτείας κυρίως κατά την Αρχαϊκή περίοδο (7ος και 6ος αιώνες π.Χ.).

Εικόνα 6: Αρχαία Ελεύθερνα

Στις βορειοδυτικές υπώρειες της Ίδης, σε υψόμετρο 380 μ. περίπου, βρίσκεται η αρχαία πόλη Ελεύθερνα, η οποία υπήρξε μια από τις σημαντικότερες αρχαίες πόλεις της Κρήτης – σύμφωνα με τα σημερινά ανασκαφικά δεδομένα – μια πόλη πρωτεύουσα των γεωμετρικών - αρχαϊκών χρόνων, δηλαδή της εποχής της διάδοσης και καταγραφής των ομηρικών επών. Ο αρχαιολογικός χώρος της Ελεύθερνας εκτείνεται σε ευρεία περιοχή, αλλά οι κύριοι πυρήνες της αρχαίας πόλης βρίσκονται στους λόφους Νησί και Πυργί, που ανήκουν στους οικισμούς Ελεύθερνας και Αρχαίας Ελεύθερνας. Στον ευρύτερο χώρο της αρχαίας πόλης, δημιουργήθηκε το άλσος Ελευθερναίων, ένα

αρχαιολογικό πάρκο με μονοπάτια, σταθμούς-καθιστικά, επεξηγηματικές πινακίδες, όπου ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει συνδυαστικά τη φύση, τη χλωρίδα και την πανίδα, καθώς και τις αρχαιότητες, σε ένα τοπίο μαγευτικό. Επιπλέον από τον Ιούνιο του 2016 λειτουργεί το Αρχαιολογικό Μουσείο Αρχαίας Ελεύθερνας, το πρώτο Μουσείο αρχαιολογικού χώρου στην Κρήτη, δίνοντας την ευκαιρία στους επισκέπτες να θαυμάσουν πλήθος ευρημάτων από τη μακροχρόνια αρχαιολογική ανασκαφή, αποτελώντας πόλο έλξης πολύμορφου τουρισμού από όλο τον κόσμο. Οι τρεις αίθουσες του Μουσείου φιλοξενούν όλη την ιστορία της πόλης από το 3000 π.Χ. έως το 1300 μ.Χ., με αντικείμενα καθημερινής ζωής και έργα τέχνης από την προϊστορία, τα γεωμετρικά, αρχαϊκά, κλασικά, ελληνιστικά, ρωμαϊκά και πρωτοβυζαντινά και βυζαντινά χρόνια.

Εικόνα 7: Μουσείο Αρχαίας Ελευθέρνας

Επίσης, το Πάνορμο βρίσκεται στο αρχαίο Αμφιμάτριο, επίνειο της Αρχαίας Ελεύθερνας, ενώ ο οικισμός της Επισκοπής οφείλει την ονομασία του στην έδρα της Επισκοπής Αυλοποτάμου που φιλοξενούνταν εκεί για ένα διάστημα κι ως σήμερα, διαθέτει αξιόλογα ιστορικά μνημεία (π.χ. επισκοπικός ναός και επισκοπικό μέγαρο). Τέλος, τα Λιβάδια υπήρξαν έδρα προσωρινής κυβέρνησης το 1868 και χαρακτηρίζονται από την ιστορική παρουσία και τη γενναιότητα μεγάλων ανδρών-ηρώων κατά τη διάρκεια των αιώνων.

Ακόμα όμως, στην περιοχή του Δήμου υπάρχει ένας σημαντικός ιστορικός πλούτος με σημείο αναφοράς τη χριστιανική θρησκεία και τον πολιτισμό της. Ένας μεγάλος αριθμός μοναστηριών παρουσιάζουν μεγάλη ιστορική και αρχιτεκτονική σημασία και φιλοξενούν μοναδικούς θησαυρούς της τέχνης και της δημιουργίας. Τα στοιχεία αυτά, σε συνδυασμό με τη φυσική ομορφιά του τοπίου και την οικολογική σπουδαιότητα κατά τόπους, μπορούν να αποτελέσουν πόλους ειδικών κατηγοριών επισκεπτών. Ενδεικτικά αναφέρονται σε αυτή την κατηγορία οι Μονές Βωσάκου, Χαλέπας, Αττάλης, Αγίου Γεδεών αλλά και τις χαρακτηρισμένες ως διατηρητέα Μνημεία (ΦΕΚ 209/Β/1980), μονές του Αγίου Γεωργίου Δισκουρίου και του Αγίου Ιωάννου στο Μπαλί .

Τέλος, η λαϊκή καλλιτεχνική δημιουργία είναι ένα καίριο και βασικό χαρακτηριστικό που διαφοροποιεί την ταυτότητα του τόπου και μπορεί να διαμορφώσει ένα ιδιαίτερο τουριστικό προϊόν. Σε πολλά χωριά, λαϊκοί δημιουργοί εδώ και δεκαετίες μεταδίδουν την τέχνη τους στις νεότερες γενιές, δημιουργώντας εργαστήρια που προκαλούν εντύπωση και θαυμασμό. Οι

καλλιτέχνες εμπνέονται άλλοτε από το φυσικό τοπίο και άλλοτε από παραδόσεις, ήθη και έθιμα του τόπου και προσφέρουν σημαντικά έργα που αντικατοπτρίζουν τη ζωή, τις συνήθειες και την κουλτούρα των ανθρώπων. Ο επισκέπτης συναντά έτσι, σε μία περιήγηση στην περιοχή, εργαστήρια υφαντών, ξυλογλυπτικής, πετρογλυπτικής, εργαστήρια κατασκευής μουσικών οργάνων (κρητική λύρα), μαχαιροποιία, καλαθοπλεκτήρια, παραδοσιακά τυροκομεία, κηροπλαστεία, κ.ά..

Ειδική αναφορά σε σχέση με τα παραπάνω, πρέπει να γίνει στην παράδοση στην κεραμική τέχνη που συναντάται στο χωριό Μαργαρίτες και που είναι γνωστή σε όλη την Κρήτη. Ακόμα όμως αξιόλογα εργαστήρια χειροτεχνίας και λαϊκής δημιουργίας εντοπίζονται σε όλους σχεδόν τους μεγάλους οικισμούς στα όρια του Δήμου. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, αυτά προσφέρουν μία συμπληρωματική δραστηριότητα και εναλλακτική πηγή εισοδήματος για τους κατοίκους αλλά και ταυτόχρονα, το έναυσμα για αυθεντική έκφραση της προσωπικής άποψης και της καλλιτεχνικής κλίσης.

2.3.2.3 Πολιτιστικοί Σύλλογοι και Πολιτιστικές Εκδηλώσεις

Στον Δήμο Μυλοποτάμου δραστηριοποιούνται ενεργά 49 Πολιτιστικοί Σύλλογοι και σε συνεργασία με το Δήμο οργανώνουν και πραγματοποιούν εκδηλώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Οι περισσότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις είναι συνυφασμένες αφενός με τα πολιτισμικά στοιχεία και την ιστορία και αφετέρου με την γεωργοκτηνοτροφική φυσιογνωμία της περιοχής. Πανηγύρια, εκδηλώσεις σε επετείους ιστορικών γεγονότων, αγροτικά πανηγύρια, αλλά και γιορτές προς τιμή Αγίων, στοιχειοθετούν την πολιτιστική δραστηριότητα της περιοχής. Πολλές από τις εκδηλώσεις αυτές ξεχωρίζουν τα τελευταία χρόνια, έχουν μετατραπεί σε θεσμό και αποτελούν πόλο έλξης μεγάλου αριθμού επισκεπτών. Οι πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζουν τους πολιτιστικούς συλλόγους καθώς και τις εκδηλώσεις με πολιτιστικό χαρακτήρα που διοργανώνονται της περιοχής.

Πίνακας 24 : Κατάλογος Πολιτιστικών συλλόγων του Δήμου

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
1	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΓΓΕΛΙΑΝΩΝ
2	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΓΙΟΜΑΜΙΤΩΝ
3	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΦΑΣ
4	ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΧΛΑΔΕ
5	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΩΝ
6	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ «ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΚΟΥΡΗΤΩΝ»
7	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΑΡΓΑΡΙΤΕΣ
8	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΩΝ
9	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΛΙΔΟΝΙΟΥ Ο «ΓΕΡΟΝΤΟΣΠΗΛΙΟΣ»
10	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΝΟΡΜΟΥ
11	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΝΟΡΜΟΥ «ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣ»
12	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΛΕΥΡΙΑΝΩΝ
13	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΡΘΕ
14	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ» ΠΑΣΣΑΛΙΤΩΝ
15	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΙΣΩΝ

Α/Α	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
16	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΧΟΥΜΕΡΙΟΥ
17	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΚΕΠΑΣΤΗΣ
18	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΟΥΜΕΛΗ
19	ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΠΑΛΙΟΥ «Η ΑΣΤΑΛΗ»
20	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΑΓΚΑ
21	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΘΕ
22	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ
23	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΕΡΑΜΩΤΩΝ
24	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΚΑΛΑΝΔΑΡΙΑΝΩΝ «Η ΚΑΛΑΝΔΑΡΕ»
25	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΒΔΕΛΛΩΝ
26	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΡΙΠΟΔΟ
27	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΓΙΑΣ
28	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΪΜΟΝΑ «Ο ΠΛΑΤΩΝ»
29	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΓΡΙΔΙΑ
30	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΞΟΥ
31	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΛΑΔΙΑΝΩΝ
32	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΕΝΙ
33	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΑΡΑΖΟΥ
34	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ και ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΑΜΑΒΟΛΟΥ « Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΑ» ΔΑΜΑΒΟΛΟΥ
35	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΔΟΞΑΡΙΑΝΩΝ
36	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ
37	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΧΕΛΙΑΝΩΝ
38	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΟΔΩΡΑΣ
39	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΥΒΟΥ
40	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΙΒΑΔΙΩΝ
41	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ
42	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΡΑΝΑΣ
43	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΟΥΡΤΖΑΝΩΝ
44	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΑΦΝΕΔΩΝ
45	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΟΪΔΩΝ
46	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΒΔΑΝΙΤΩΝ
47	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΧΩΝΟΥ
48	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΜΑΛΑΣ
49	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΖΩΝΙΑΝΩΝ

Πίνακας 25 : Αντιπροσωπευτικές πολιτιστικές εκδηλώσεις

A/A	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΕΚΔΗΛΩΣΗ
1	ΜΕΛΙΔΟΝΙ	- Εκδήλωση για το ολοκαύτωμα του Μελιδονίου στις 24 Ιανουαρίου - Καθαρή Δευτέρα: Αναβίωση του εθίμου «Η αρπαγή της νύφης» στο Μελιδόνι
2	ΠΑΝΟΡΜΟ	Γιορτή του «Κλήδονα» στις 24 Ιουνίου στο Πάνορμο
3	ΜΑΡΓΑΡΙΤΕΣ	«Μπουντάλια» Πολιτιστικές εκδηλώσεις του Πολιτιστικού Συλλόγου των Μαργαριτών
4	ΧΑΡΑΚΑ	1-15 Αυγούστου «Δεκαπενταύγουστος» στη Παναγία του Χάρακα
5	ΟΡΘΕ	Πανηγύρι Αγίου Φανουρίου στον Ορθέ 27 Αυγούστου
6	ΓΑΡΑΖΟ	Γιορτή κίτρου στο Γαράζο τον Αύγουστο
7	ΒΕΝΙ	Γιορτή Κερασίου στο Βενί, τέλη Μαΐου με αρχές Ιουνίου
8	ΚΡΥΟΝΕΡΙ	Πανηγύρι στις 6 Αυγούστου, γιορτή Σωτήρος Χριστού στη Μονή Χαλέπας
9	ΖΩΝΙΑΝΑ	Γιορτή Βοσκού-Τυριού Ιούλιο ή Αύγουστο
10	ΡΟΥΜΕΛΗ	Αγίας Ζώνης στο Ρουμελή 31 Αυγούστου
11	ΑΓΙΟΣ ΜΑΜΑΣ	- Αγίου Μάμα στον ομώνυμο οικισμό 2 Σεπτεμβρίου - Γιορτή Κουράς τον Ιούλιο
12	ΔΟΞΑΡΟ	Πανηγύρι στις 14 Σεπτεμβρίου στη Μονή Βωσάκου
13	ΛΙΒΑΔΙΑ	- Η Στράτα του Ψηλορείτη τον Αύγουστο - Γουρνόλαγκος 5 Σεπτεμβρίου - Πανηγύρι Αγίας Μαρίας 17 Ιουλίου
14	ΑΞΟΣ	Πανηγύρι Αγίου Αθανασίου Πατελάρου τον Αύγουστο

2.3.3 Υποδομές Δίκτυα

2.3.3.1 Μεταφορικές Υποδομές

Οι οικισμοί του Δήμου, καλύπτονται για εξυπηρέτησεις δεύτερου και πρώτου επιπέδου από την πόλη του Ρεθύμνου. Ωστόσο σημαντική είναι η έλξη που ασκεί το Ηράκλειο στις σχετικά απομακρυσμένες, από την έδρα του Δήμου, περιοχές της Δροσιάς (γνωστή περιοχή ως Μέσα Μυλοπόταμος) και των Σισών.

Οδικό δίκτυο – Οδικές Μεταφορές

Όπως έχει ήδη περιγραφεί, ο Β.Ο.Α.Κ. αποτελεί τη βασική οδική αρτηρία του νησιού με το οποίο συνδέονται είτε άμεσα ή έμμεσα οι οικισμοί του Δήμου Μυλοποτάμου. Για τη σύνδεση των οικισμών του Δήμου χρησιμοποιείται, πέραν του Β.Ο.Α.Κ., το τοπικό επαρχιακό οδικό δίκτυο και η παλαιά εθνική οδός Ηρακλείου – Ρεθύμνου. Δεδομένων των υφιστάμενων δρόμων και κόμβων, οι οδικές συνδέσεις του Δήμου κρίνονται, σε γενικές γραμμές, ως ικανοποιητικές, σε πλήρη αντίθεση δηλαδή με την κατάσταση του οδοστρώματος, των κιγκλιδωμάτων, της σήμανσης και της χάραξης σε πολλά σημεία που είναι απογοητευτική. Είναι πάγιο αίτημα των κατοίκων και των τοπικών φορέων, ο συντήρηση και η γενικότερη αναβάθμιση των οδικών υποδομών της περιοχής, καθώς ο συνδυασμός κακής οδικής παιδείας, κακών καιρικών φαινομένων, αυτοκινήτων μεγάλου

κυβισμού και κακού οδικού δικτύου αυξάνει σημαντικά την επικινδυνότητα των διερχόμενων πολιτών.

Αναφορικά με του αγροτικό οδικό δίκτυο, η κατάσταση δε διαφέρει σημαντικά. Οι μεγάλες κλίσεις, η έλλειψη τεχνικών έργων και η κακή χάραξη σε συνδυασμό με την έλλειψη επαρκούς συντήρησης δυσχεραίνουν σημαντικά τη χρήση του δικτύου και αυξάνουν τον χρόνο και το κόστος μεταφοράς των προϊόντων. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα που επικρατούν κατά περιόδους και οι κακοτεχνίες που υπάρχουν, αυξάνουν τις ανάγκες και το κόστος συντήρησης του δικτύου, καθώς ανά τακτά χρονικά διαστήματα απαιτείται απομάκρυνση πεσμένων βράχων, λιμναζόντων υδάτων, σπασμένων κλαδιών και χιονιού. Επιπλέον πρόβλημα του αγροτικού οδικού δικτύου αποτελεί η αλλαγή χρήσης τους, καθώς πολλοί έχουν μετατραπεί σε επαρχιακούς δρόμους συνδέοντας διάφορους οικισμούς απαιτώντας επεμβάσεις αναβάθμισης προς αποφυγή ατυχημάτων.

Πίνακας 26: Οδικό δίκτυο Δήμου Μυλοποτάμου

ΕΙΔΟΣ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΟΣ	ΜΗΚΟΣ (σε χλμ.)	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΑΣΦΑΛΤΟΣ	50	ΑΝΕΚΤΗ
ΤΣΙΜΕΝΤΟ	50	ΜΕΤΡΙΑ
ΧΩΜΑ	1.050	ΚΑΚΗ

Σημαντικό στοιχείο για την ανάπτυξη του τουρισμού εντός των ορίων του Δήμου Μυλοποτάμου αποτελούν οι χιλιομετρικές αποστάσεις που πρέπει να διανύσουν οι επισκέπτες ώστε να φτάσουν στους πιο σημαντικούς οικισμούς, από τα μεγάλα αστικά κέντρα του Ηρακλείου και του Ρεθύμνου καθώς και για να μετακινηθούν από οικισμό σε οικισμό. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά οι αποστάσεις από οικισμό σε οικισμό, όπως δίνονται από το Google Maps και με κριτήριο την μικρότερη διάρκεια διαδρομής.

Πίνακας 27: Χιλιομετρικές αποστάσεις σημαντικών οικισμών

	Αλόιδες	Ζωνιανά	Ηράκλειο	Λιβάδια	Μπαλί	Πάνορμο	Πέραμα	Ρέθυμνο	Σίσες
Αλόιδες		17,4	37,9	20,3	22,0	29,8	23,9	50,3	7,4
Ζωνιανά	17,4		44,6	3,7	37,9	28,1	23,6	51,1	24,6
Ηράκλειο	37,9	44,6		49,9	51,7	59,4	66,6	81,5	38,8
Λιβάδια	20,3	3,7	49,9		34,2	24,5	18,1	45,4	27,6
Μπαλί	22,0	37,9	51,7	34,2		10,7	16,6	31,5	15,3
Πάνορμο	29,8	28,1	59,4	24,5	10,7		6,8	22,5	23,1
Πέραμα	23,9	23,6	66,6	18,1	16,6	6,8		27,8	28,4
Ρέθυμνο	50,3	51,1	81,5	45,4	31,5	22,5	27,8		43,6
Σίσες	7,4	24,6	38,8	27,6	15,3	23,1	28,4	43,6	

Πηγή: Google Maps, ίδια επεξεργασία

Όπως φαίνεται από τον πίνακα, οι αποστάσεις των οικισμών μεταξύ τους αλλά και από τα μεγάλα αστικά κέντρα δεν είναι απαγορευτικές για την πραγματοποίηση ακόμα και ημερήσιων εκδρομών. Αξίζει να σημειωθεί πως ο υπό κατασκευή οδικός άξονας Ηράκλειο – Ανώγεια – Γαράζο - Πέραμα – Πάνορμο θα συνδέσει με ασφάλεια και ταχύτητα το Ηράκλειο με τον Ορεινό και Μέσα Μυλοπόταμο, διευκολύνοντας τη ζωή των μόνιμων κατοίκων και επισκεπτών της περιοχής.

Πέραν των ιδιωτικών μέσων μεταφοράς, το Κ.Τ.Ε.Λ. Ηρακλείου και Ρεθύμνου καλύπτει το υπόλοιπο μεταφορικό έργο των κατοίκων της περιοχής. Όμως, πρέπει να διευκρινιστεί ότι, τα δρομολόγια του Κ.Τ.Ε.Λ. δεν καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες της περιοχής, μιας και τα λεωφορεία δεν διέρχονται από το σύνολο των οικισμών και δεν πραγματοποιούν συχνά δρομολόγια λόγω του μικρού πληθυσμού και του κακού οδικού δικτύου

Για το σύνολο του οδικού δικτύου της περιοχής του Δήμου – οι ελλείψεις είναι οι εξής: κακή κατάσταση του οδοστρώματος (άσφαλτος), έλλειψη οδικής σήμανσης, έλλειψη προστατευτικών κιγκλιδωμάτων και διαγραμμίσεων ασφαλείας, ανάγκες για διαπλάτυνση δρόμων, ανάγκες για ασφαλτοστρώσεις και τσιμεντοστρώσεις, δημιουργία κόμβων για την πρόσβαση σε μεγάλους οδικούς άξονες.

Άμεση προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στην βελτίωση και αναβάθμιση της Παλαιάς Εθνικής Οδού Ηρακλείου – Ρεθύμνου η οποία διασχίζει τον Δήμο, καθώς και του τμήματος Γεροποτάμου – Εξάντη και στην επέκταση του μέχρι το Φόδελε ο οποίος συνδέει την ενδοχώρα του Δήμου με τον ΒΟΑΚ. Επίσης ζωτικής σημασίας αποτελεί η επιτάχυνση των διαδικασιών μελέτης και κατασκευής του δρόμου ταχείας κυκλοφορίας Ηράκλειο – Ανώγεια – Γαράζο – Πέραμα – Πάνορμο, ο οποίος θα συνδέσει το Ηράκλειο με τον Μέσα Μυλοπόταμο, δίνοντας οριστική λύση στην ασφαλή και χωρίς καθυστερήσεις μετακινήσεις προς το Ηράκλειο.

Οδικές μεταφορές

Οι μετακινήσεις των κατοίκων της περιοχής από και προς τα μεγάλα αστικά κέντρα αλλά και τις έδρες των δήμων γίνονται με τα λεωφορεία του ΚΤΕΛ Ηρακλείου και Ρεθύμνου μέσω της νέας και παλιάς εθνικής οδού και των επαρχιακών δρόμων.

Υπάρχει σημαντικός αριθμός οικισμών της περιοχής μελέτης, που δεν εξυπηρετείται καθόλου από τα ισχύοντα δρομολόγια (Λιβάδα, Επισκοπή, Καλανδαρέ, Μελισσουργάκι, Πασαλίτες, Ρουμελή, Φαράτσι κ.ά.) κυρίως λόγω του μικρού πληθυσμού των οικισμών αυτών αλλά και λόγω της κακής ποιότητας του δικτύου. Επίσης αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι τα Σαββατοκύριακα τα δρομολόγια αυτά είναι κατά πολύ περιορισμένα και ορισμένες μάλιστα περιοχές δεν εξυπηρετούνται καθόλου.

Είναι απαραίτητο, για την διευκόλυνση των μετακινήσεων τα δρομολόγια του ΚΤΕΛ να αυξηθούν σε αριθμό σε καθημερινή βάση και τα σαββατοκύριακα, και να προγραμματιστούν δρομολόγια για όλους τους οικισμούς. Επίσης, πρέπει να ρυθμιστεί καλύτερα το θέμα της μεταφοράς των μαθητών από τους μικρούς στους μεγαλύτερους οικισμούς όπου λειτουργούν τα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Θαλάσσιες μεταφορές

Εντός της περιοχής μελέτης δεν υπάρχουν επιβατικά λιμάνια ή μαρίνες. Συνεπώς, οι ανάγκες των κατοίκων και των επισκεπτών καλύπτονται μέσω των κοντινών λιμανιών Ηρακλείου, Σούδας και κατά περιόδους του Ρεθύμνου. Τα συγκεκριμένα λιμάνια βρίσκονται σε σχετικά καλή κατάσταση

και υποδέχονται επιβατικά οχηματαγωγά πλοία και κρουαζιερόπλοια. Τα λιμάνια Ηρακλείου και Σούδας έχουν, μεταξύ άλλων, καθημερινή σύνδεση με το λιμάνι του Πειραιά ενώ εκείνο του Ρεθύμνου εξυπηρετεί κυρίως εποχιακές ανάγκες. Τέλος, εντός του Δήμου Μυλοποτάμου υπάρχουν τα αλιευτικά καταφύγια στο Μπαλί και στο Πάνορμο για την εξυπηρέτηση μικρών αλιευτικών σκαφών και τουριστικών πλοιαρίων. Σύμφωνα με τα παρακάτω στατιστικά στοιχεία, η εικόνα ως προς την εποχικότητα δεν μεταβάλλεται ανάμεσα στην επιβατική και την ακτοπλοϊκή κίνηση, καθώς και πάλι η πλειονότητα των επιβατών μετακινείται στο 2^ο και 3^ο τρίμηνο τους έτους. Σε πλήρη αντιστοιχία με την αεροπορική κίνηση, το λιμάνι του Ηρακλείου εξυπηρετεί την πλειονότητα των εισερχόμενων επιβατών, υποδεχόμενο περίπου 800 χιλ. ταξιδιώτες, ενώ εκείνο της Σούδας υποδέχεται περίπου 400 χιλ. επιβάτες.

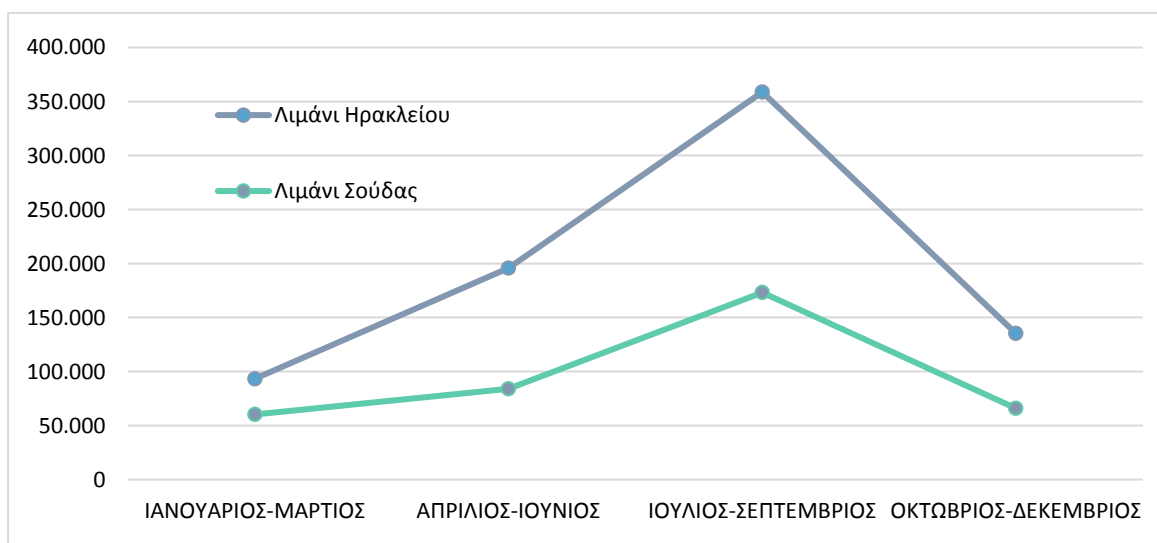
Πίνακας 28: Ακτοπλοϊκές αφίξεις επιβατών, 2017

ΤΡΙΜΗΝΟ	ΛΙΜΑΝΙ		
	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΣΟΥΔΑΣ	ΡΕΘΥΜΝΟΥ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ	93.311	60.271	0
ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ	195.650	84.092	6597
ΙΟΥΛΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	358.738	173.112	0
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	135.394	65.994	2.152
ΣΥΝΟΛΟ	783.093	383.469	8.749

Πηγή: Αποβιβασθέντες επιβάτες ακτοπλοΐας ανά λιμένα – ΕΛ.ΣΤΑΤ., ίδια επεξεργασία

Κατά το 2017, σε αντίθεση με παρελθόντα έτη, το λιμάνι του Ρεθύμνου δεν είχε ούτε εποχική σύνδεση με τον Πειραιά ή άλλα νησιά, επομένως υποδέχθηκε 8.749 επιβάτες, βρισκόμενο ουσιαστικά σε παρακμή σε σύγκριση με τα υπόλοιπα λιμάνια που εξυπηρετούν την περιοχή. Στο παρακάτω διάγραμμα αποτυπώνεται γραφιστικά η μεγάλη εποχικότητα της ακτοπλοϊκής κίνησης καθώς και η διαφορά ανάμεσα στα λιμάνια Ηρακλείου και Σούδας.

Γράφημα 19: Ακτοπλοϊκές αφίξεις επιβατών, 2017

Πηγή: Αποβιβασθέντες ακτοπλοΐας ανά λιμένα - ΕΛ.ΣΤΑΤ., ίδια επεξεργασία

Αεροπορικές μεταφορές

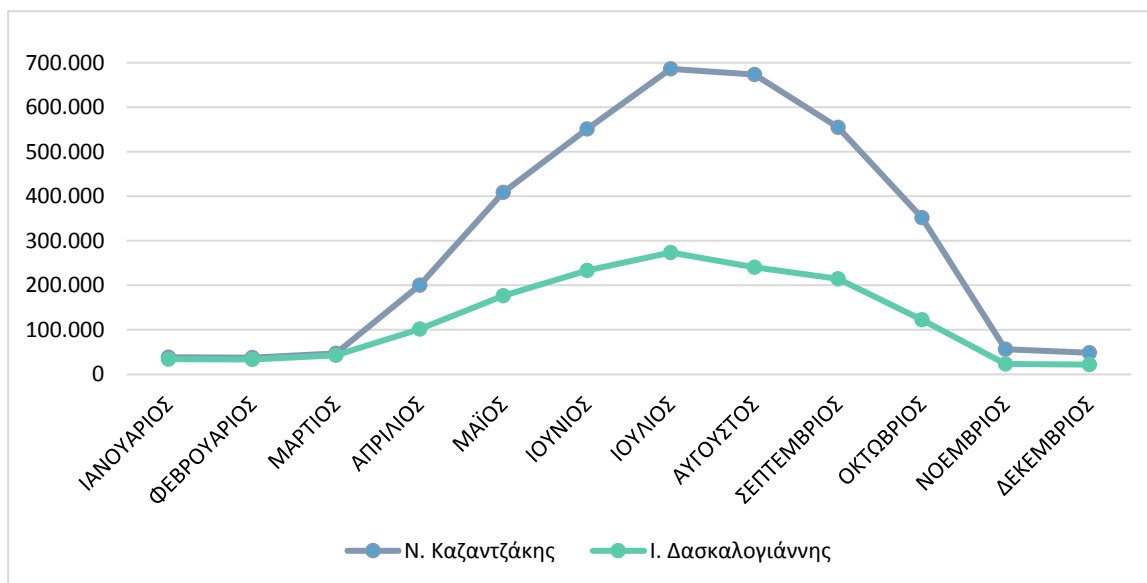
Εντός των ορίων του Δήμου Μυλοποτάμου ή ακόμα και της Π.Ε. Ρεθύμνου δεν υπάρχουν πολιτικά αεροδρόμια, επομένως, οι κάτοικοι και οι επισκέπτες της περιοχής εξυπηρετούνται από το αεροδρόμιο «Νίκος Καζαντζάκης» του Ηρακλείου και το αεροδρόμιο «Ιωάννης Δασκαλογιάννης» των Χανίων. Πρόκειται για αεροδρόμια με πολύ μεγάλη επιβατική κίνηση, ειδικά κατά τους θερινούς μήνες, τα οποία καλύπτουν, σχεδόν, το σύνολο των αναγκών του νησιού. Το αεροδρόμιο Ηρακλείου χρήζει άμεσων δραστηκών παρεμβάσεων, με την σχεδιαζόμενη μετεγκατάσταση του να έχει μπει σε τροχιά υλοποίησης. Το ανερχόμενο αεροδρόμιο Χανίων ιδιωτικοποιήθηκε πρόσφατα και αναμένονται τα απαραίτητα βελτιωτικά έργα που προβλέπει η σύμβαση με την Fraport.

Πίνακας 29: Αεροπορικές αφίξεις επιβατών, 2017

ΜΗΝΑΣ	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ	
	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΧΑΝΙΩΝ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	38.434	34.278
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	37.594	33.563
ΜΑΡΤΙΟΣ	47.342	42.931
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	200.576	101.910
ΜΑΪΟΣ	408.696	176.826
ΙΟΥΝΙΟΣ	550.977	233.332
ΙΟΥΛΙΟΣ	686.192	273.705
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	673.513	240.469
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	554.495	215.024
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	351.872	122.757
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	56.596	23.116
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	48.870	21.994
ΣΥΝΟΛΟ	3.655.157	1.519.905

Πηγή: Μηνιαία στατιστικά στοιχεία αερολιμένων έτους 2017 - Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, ίδια επεξεργασία

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω στατιστικά στοιχεία, η επιβατική κίνηση των αεροδρομίων που εξυπηρετούν τον Δήμο Μυλοποτάμου παρουσιάζει μεγάλη διακύμανση κατά τη διάρκεια του έτους, αναδεικνύοντας τη σημαντική εποχικότητα του κρητικού τουριστικού προϊόντος. Το αεροδρόμιο Ηρακλείου έρχεται πρώτο σε αφίξεις στην Κρήτη και δεύτερο στη χώρα, υποδεχόμενο συνολικά περίπου 3,7 εκατ. επιβάτες, ενώ το αεροδρόμιο Χανίων εξυπηρετεί 1,5 εκατ. εισερχόμενους επιβάτες. Στο παρακάτω διάγραμμα, είναι ευδιάκριτη η εκτόξευση των αφίξεων τον Απρίλιο και η ραγδαία πτώση τους τον Νοέμβριο και το μέγιστο σημείο τους τον Ιούλιο. Διαπιστώνεται δηλαδή, ότι η τουριστική σεζόν διαρκεί 7 μήνες, όσο περίπου διαρκούν και οι υψηλές θερμοκρασίες που απαιτεί το μοντέλο μαζικού τουρισμού της χώρας.

Γράφημα 20: Αεροπορικές αφίξεις επιβατών, 2017

Πηγή: Μηνιαία στατιστικά στοιχεία αερολιμένων έτους 2017 - Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, ίδια επεξεργασία

Υποδομές ενέργειας

Ο Δήμος Μυλοποτάμου δε θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση στο σημαντικό ενεργειακό πρόβλημα που υφίσταται στην Κρήτη λόγω της έλλειψης διασύνδεσης με το δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας της ηπειρωτικής Ελλάδας. Ένα επιπλέον χαρακτηριστικό του ενεργειακού ζητήματος της Κρήτης είναι η μεγάλη διακύμανση της ζήτησης λόγω της τουριστικής περιόδου. Με βάση τα στοιχεία της Περιφέρειας Κρήτης, σήμερα στο νησί λειτουργούν οι παρακάτω ηλεκτροπαραγωγικές μονάδες συνολικής ισχύος 800 MW:

- i. Λινοπεραμάτων Ηρακλείου (279 MW)
- ii. Ξυλοκαμάρας Χανίων (321 MW)
- iii. Αθρινόλακου Λασιθίου (200 MW)

Συμπληρωματικά στις συμβατικές μεθόδους παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος λειτουργούν οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που έχουν εγκατασταθεί στο νησί. Πιο αναλυτικά, στην Κρήτη έχουν εγκατασταθεί σημαντικός αριθμός ηλεκτροπαραγωγικών μονάδων με τη χρήση ποικίλων Ανανεώσιμων Πηγών ενέργειας (Α.Π.Ε.) συνολικής ισχύος περίπου 280 MW. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται εμπεριστατωμένα τα στοιχεία της Διεύθυνσης Διαχείρισης Νήσων του Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. αναφορικά με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Πίνακας 30: Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη, Απρίλιος 2018

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ
ΙΣΧΥΣ ΘΕΡΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	796,8 MW
ΙΣΧΥΣ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	200,3 MW
ΙΣΧΥΣ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	78,3 MW
ΜΕΓΙΣΤΗ ΕΤΗΣΙΑ ΑΙΧΜΗ ΖΗΤΗΣΗΣ 2017	655,1 MW
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ Α.Π.Ε. ΣΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗ	21,7%

Πηγή: Πληροφοριακό Δελτίο Παραγωγής στα Μη Διασυνδεδεμένα Νησιά – Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε., ίδια επεξεργασία

Όπως προκύπτει από τα πρόσφατα στοιχεία του διαχειριστή του δικτύου, στην Κρήτη ελλοχεύει σημαντικός κίνδυνος μη κάλυψης των αναγκών, καθώς το πλεόνασμα ισχύος είναι μικρό και είναι πιθανό να μην αρκεί σε περίπτωση βλάβης ή αύξησης της ζήτησης. Στο σημείο αυτό πρέπει να διευκρινιστεί, ότι η Κρήτη καλύπτει σχεδόν 22% των αναγκών της μέσω Α.Π.Ε., μερίδιο που θεωρείται υψηλό σε σύγκριση με τα υπόλοιπα μη διασυνδεδεμένα νησιά ή την Ελλάδα συνολικά. Όμως, η συμβολή των συμβατικών μεθόδων παραγωγής παραμένει υψηλή και ιδιαίτερα κοστοβόρα καθώς στον σταθμό Λινοπεραμάτων και Αθρινόλακου λειτουργούν ρυπογόνες μονάδες ντίζελ. Είναι χαρακτηριστικό, ότι περίπου το μισό κονδύλι για τις «Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας», δηλαδή 350 εκατ. ευρώ, οφείλεται στις εν λόγω μονάδες πετρελαίου της Κρήτης.

Η σημερινή ενεργειακή κατάσταση της Κρήτης θα μεταβληθεί σημαντικά από το 2020 και μετά, δηλαδή, όταν η Ελλάδα θα πρέπει να συμμορφωθεί με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, σταματώντας να χρησιμοποιεί τις μονάδες πετρελαίου. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί με ασφάλεια και διατήρηση της κανονικότητας το παραπάνω, έχει ξεκινήσει η υλοποίηση της λεγόμενης «μικρής διασύνδεσης Κρήτης» η οποία ενώνει τα Χανιά με την Πελοπόννησο και αναμένεται να ολοκληρωθεί στα μέσα του 2020, χωρίς όμως να αρκεί για να καλύψει τις αυξανόμενες ανάγκες του νησιού. Συνεπώς, έχουν ξεκινήσει οι διαδικασίες για την «μεγάλη διασύνδεση» του νησιού με την Αττική, η οποία θα καλύψει πλήρως τις προβλεπόμενες ενεργειακές ανάγκες της Κρήτης, αλλά δεν αναμένεται να ολοκληρωθεί πριν το 2021. Επιπρόσθετα, λόγω των προβλημάτων και καθυστερήσεων που έχουν προκύψει στο έργο, εξετάζεται η εύρεση προσωρινής λύσης για το μεσοδιάστημα από την παύση χρήσης ντίζελ έως την ολοκλήρωση της πόντισης του μεγάλου καλωδίου. Οι λύσεις που εξετάζονται είναι, μεταξύ άλλων, η μεταφορά σταθμού χρήσης φυσικού αερίου από την Βοιωτία στην Κρήτη και η μεταφορά πλωτού σταθμού αεριοποίησης LNG και παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στα παράλια του νησιού.

Περνώντας στο επίπεδο του Δήμου Μυλοποτάμου, η περιοχή εξυπηρετείται κατά βάση από τους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας Ηρακλείου και Χανίων, από όπου ουσιαστικά εκκινούν οι δύο κεντρικές γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος υψηλής τάσης, ενώ σε περιόδους κακοκαιρίας, υπάρχουν συχνά προβλήματα ηλεκτροδότησης λόγω της μη υπογειοποίησης του δικτύου της ΔΕΗ. Αναφορικά με τη χρήση Α.Π.Ε. εντός των γεωγραφικών ορίων του Δήμου, δεν υπάρχουν εγκατεστημένα συστήματα σε δημόσια κτήρια ή εκτάσεις. Επιπλέον διαπιστώνεται ότι ένα μικρός αριθμός ιδιωτών έχει επενδύσει σε φωτοβολταϊκά συστήματα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ τα τελευταία χρόνια βρίσκεται σε λειτουργία το αιολικό πάρκο Εγκατεστημένης ισχύος 5 MW στο Κουλούκωνα.

2.3.3.2 Υποδομές τηλεπικοινωνιών

Οι τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου κρίνονται ως μέτριες, γεγονός που δικαιολογείται από τον μικρό πληθυσμό, τη χαμηλή διείσδυση του ίντερνετ στις μεγάλες ηλικίες και τον απομακρυσμένο χαρακτήρα ορισμένων περιοχών. Πιο συγκεκριμένα, όλοι οι οικισμοί του Δήμου Μυλοποτάμου καλύπτονται από το σχετικά πρόσφατα εγκατεστημένο υπόγειο ή υπέργειο ευρυζωνικό δίκτυο και τα ψηφιακά τερματικά κέντρα. Δυστυχώς, οι πραγματικές ταχύτητες σύνδεσης είναι χαμηλές και δεν υπάρχουν καν σχέδια για εγκατάσταση δικτύου οπτικών ινών. Στις απομακρυσμένες περιοχές, που το δίκτυο είναι επιφανειακό και αναλογικό, παρουσιάζονται αρκετά προβλήματα τηλεπικοινωνιών κατά τους χειμερινούς μήνες λόγω των δυσμενών καιρικών συνθηκών. Σχεδόν το σύνολο της περιοχής μελέτης, ακόμα και οι

απομακρυσμένες ορεινές περιοχές εκτός οικισμών, καλύπτεται από δίκτυο κινητής τηλεφωνίας, ενώ παράλληλα έχουν γίνει σημαντικές αναβαθμίσεις σχετικά με την 4G κάλυψη.

2.3.3.3 Υποδομές διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων

Ο Δήμος Μυλοποτάμου έχει επιτύχει την αποκατάσταση και το κλείσιμο όλων των Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (Χ.Α.Δ.Α.) που βρίσκονταν μέχρι πρότινος εντός των διοικητικών του ορίων. Σήμερα, οι ανάγκες της περιοχής καλύπτονται από τον Χώρο Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α.) Αμαρίου, γεγονός που αυξάνει σημαντικά το συνολικό κόστος διαχείρισης των στερεών αποβλήτων λόγω της απομακρυσμένης θέσης του. Στο Δήμο Μυλοποτάμου γίνεται ξεχωριστή διαλογή των βασικών ανακυκλώσιμων απορριμμάτων, γεγονός το οποίο έχουν «αγκαλιάσει» οι κάτοικοι σε μεγάλο βαθμό, ζητώντας την επέκταση του στο σύνολο των οικισμών. Η αποκομιδή των απορριμμάτων γίνεται από τον δήμο, με χρήση ιδιόκτητων απορριμματοφόρων, τα οποία είναι σχετικά λίγα και παλαιάς τεχνολογίας. Στο σημείο αυτό, είναι εξαιρετικά σημαντικό να διευκρινιστεί, ότι ναι μεν ο δήμος έχει αποκαταστήσει και κλείσει του επίσημους Χ.Α.Δ.Α., όμως, σε αρκετά σημεία της περιοχής μελέτης, πραγματοποιείται ανεξέλεγκτη απόθεση ποσοτήτων απορριμμάτων από ιδιώτες, δημιουργώντας προβλήματα περιβαλλοντικής φύσεως, δημόσιας υγείας και αισθητικής.

Αναφορικά με τη διαχείριση υγρών αποβλήτων, αρκετοί οικισμοί δε διαθέτουν αποχετευτικό δίκτυο, δυσχεραίνοντας τη ζωή των κατοίκων και των επιχειρηματιών και αυξάνοντας το κόστος διαχείρισης των υγρών αποβλήτων. Στον παρακάτω πίνακα, παρουσιάζεται αναλυτικά η κατάσταση και το είδος του δικτύου. Όπως φαίνεται, η συντριπτική πλειοψηφία του αποχετευτικού δικτύου είναι μικτό, δηλαδή συγκεντρώνει σε κοινό αγωγό τα όμβρια ύδατα και τα ακάθαρτα λύματα, δημιουργώντας επιπλέον προβλήματα στην μετέπειτα διαχείριση του συγκριτικά με τα χωριστικά δίκτυα που διαθέτουν ξεχωριστούς αγωγούς.

Πίνακας 31: Είδος και κατάσταση αποχετευτικού δικτύου

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΙΔΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ	% ΚΑΛΥΨΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
Αγγελιανά	Μικτό	80%	Καλή
Άγιος Ιωάννης	Μικτό	80%	Μέτρια
Άγιος Μάμας	Μικτό	95%	Μέτρια
Αϊμονας	Μικτό	95%	Μέτρια
Αλόιδες	Μικτό	95%	Μέτρια
Αλφά	Μικτό	90%	Καλή
Αξός	Μικτό	90%	Μέτρια
Αχλαδέ	Μικτό	70%	Μέτρια
Βενί	Μικτό	97%	Μέτρια
Γαράζο	Μικτό	100%	Μέτρια
Δοξαρό	Μικτό	30%	Μέτρια
Επισκοπή	Μικτό	60%	Μέτρια
Ζωνιανά	Χωριστικό	100%	Κακή

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΙΔΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ	% ΚΑΛΥΨΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
Θεοδώρα	Μικτό	20%	Μέτρια
Κάλυβος	Μικτό	95%	Μέτρια
Κρυονέρι	Μικτό	50%	Μέτρια
Λιβάδια	Μικτό	80%	Μέτρια
Μαργαρίτες	Μικτό	70%	Μέτρια
Μπαλί	Χωριστικό	40%	Μέτρια
Ορθέ	Μικτό	60%	Μέτρια
Πάνορμο	Μικτό	80%	Μέτρια
Πέραμα	Χωριστικό	95%	Μέτρια
Ρουμελή	Μικτό	80%	Κακή
Σκεπαστή	Μικτό	80%	Μέτρια
Χουμέρι	Μικτό	80%	Μέτρια
Αγιά	Χωρίς αποχετευτικό δίκτυο		
Απλαδιανά			
Δαμαβόλο			
Καλανδάρει			
Μελισουργάκι			
Πασαλίτες			
Σίσες			
Χώνος			

Εντός των ορίων του Δήμου Μυλοποτάμου, βρίσκονται σε πλήρη λειτουργία σταθμοί βιολογικού καθαρισμού λυμάτων, καλύπτοντας τις ανάγκες των μεγαλύτερων οικισμών, όπως αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 32: Σταθμοί βιολογικού καθαρισμού λυμάτων

ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ	ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ
Μπαλίου	Μπαλί
	Βλυχάδα
Πανόρμου	Πάνορμο
	Ρουμελή
	Σκεπαστή
	Αχλαδές
	Σιριπιδιανά
Περάματος	Αλφά
	Πέραμα
	Αγγελιανά
	Μαργαρίτες
	Τζανακιανά
	Δάφνη

ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ	ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ
	Χουμέρι
	Άγιος Μάμας
	Αβδελά
	Κεραμωτά
	Αργουλιό
	Κρασσουνάς

Ο Δήμος Μυλοποτάμου, έπειτα από γραφειοκρατικές διαδικασίες πολλών ετών, έχει ξεκινήσει την κατασκευή σταθμού βιολογικού καθαρισμού λυμάτων και των απαιτούμενων δικτύων για να καλύψει τις ανάγκες των Δ.Ε. Κουλούκωνα και Ζωνιανών, ενώ σκοπός του είναι η σύνδεση με τους βιολογικούς σταθμούς, όλων των οικισμών που διαθέτουν αποχετευτικό δίκτυο.

2.3.3.4 Υποδομές διαχείρισης υδάτινων πόρων – ύδρευση – αποχέτευση

Συνολικά, από στοιχεία που συνέλεξε η ομάδα έργου, στην περιοχή έχουν καταγραφεί σημαντικές υποδομές διαχείρισης υδάτινων πόρων οι οποίες αριθμητικά συνοψίζονται σε 2 φυσικές λιμνοδεξαμενές, 50 ομβροδεξαμενές, 67 γεωτρήσεις, 123 δεξαμενές και 44 πηγές. Τα στοιχεία αυτά, συνοδευόμενα από πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα, τη χρήση και την παροχή ύδατος της πηγής ή τη χωρητικότητα της υποδομής, φαίνονται στον σχετικό πίνακα.

Γράφημα 21: Υποδομές διαχείρισης υδάτινων πόρων

Είδος Υποδομής ή Φυσικής Πηγής	Αριθμός	Ποιότητα	Χρήση	Δυναμικότητα	Παροχή
Πηγές	1	καλή	Ύδρευση		
Πηγές	28	μέτρια	Ύδρευση		3.600 μ ³ /ημέρα
Πηγές	11	μέτρια	Άρδευση		1.992 μ ³ /ημέρα
Πηγές	4	μέτρια	Μικτή		
Γεωτρήσεις	14	μέτρια	Ύδρευση		1.440 μ ³ /ημέρα
Γεωτρήσεις	28	μέτρια	Άρδευση		9.432 μ ³ /ημέρα
Γεωτρήσεις	25	μέτρια	Μικτή		7.488 μ ³ /ημέρα
Λιμνοδεξαμενές (φυσικές)	2	μέτρια	Άρδευση	180.000 μ ³	
Δεξαμενές	30	μέτρια	Ύδρευση		
Δεξαμενές	67	μέτρια	Μικτή		
Δεξαμενές	26	μέτρια	Άρδευση		
Ομβροδεξαμενές	50	μέτρια	Μικτή		

2.3.3.5 Ύδρευση-Άρδευση

Η ύδρευση του Δήμου γίνεται από πηγές και γεωτρήσεις. Όλοι οι οικισμοί της περιοχής διαθέτουν δίκτυα ύδρευσης, τα περισσότερα των οποίων όμως χρήζουν μερικής ή πλήρους αντικατάστασης, λόγω διάβρωσης των χαλυβδοσωλήνων και των επιπτώσεων που το φαινόμενο αυτό έχει στην υγεία. Επιπλέον η παλαιότητα του υδρευτικού δικτύου και η έλλειψη συντήρησης και εκσυγχρονισμού του προκαλεί συχνά μεγάλες απώλειες ύδατος. Η ποιότητα του νερού για

ύδρευση αναφέρεται καλή έως μέτρια. Οι επιμέρους σχετικές πληροφορίες για κάθε οικισμό φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 33: Είδος και κατάσταση δικτύου ύδρευσης

Τοπική Κοινότητα	Κατάσταση	Ποιότητα νερού	Είδος δικτύου	Χρήζει Αντικατάστασης;
Αγιά	καλή	μέτρια	PVC	μερική
Άγιος Ιωάννης	μέτρια	μέτρια	PVC	μερική
Αϊμονας	μέτρια	καλή	Πολυαιθ. και PVC	μερική
Αλόιδες	μέτρια	μέτρια	Πολυαιθ.	μερική
Αξός	μέτρια	μέτρια	PVC	μερική
Απλαδιανά	μέτρια	μέτρια	PVC	μερική
Βενί	μέτρια	μέτρια	PVC	μερική
Γαράζο	μέτρια	μέτρια	PVC	μερική
Δαμαβόλου	μέτρια	μέτρια	PVC	μερική
Δοξαρό	Μέτρια	Μέτρια	PVC	μερική
Επισκοπή	Μέτρια	Μέτρια	PVC	μερική
Θεοδώρα	Μέτρια	Μέτρια	PVC	μερική
Κάλυβος	Μέτρια	Μέτρια	PVC	μερική
Κρυονέρι	Μέτρια	Μέτρια	Πολυαιθ. 3 ^{ης} γεννιάς και PVC	μερική
Λιβάδια	Μέτρια	Καλή	PVC και Πολυαιθ. 3 ^{ης} γεννιάς	μερική
Χώνος	Μέτρια	Μέτρια	PVC	μερική
Πέραμα	Καλή	Μέτρια	PVC και πολυαιθ. και χαλυβδ.	μερική
Αγγελιανά	Καλή	Μέτρια	PVC και Πολυαιθ. 3 ^{ης} γεννιάς	μερική
Άγιος Μάμας	Καλή	Μέτρια	PVC	μερική/30%
Αλφά	Καλή	Μέτρια	PVC	μερική
Αχλαδέ	Καλή	Μέτρια	PVC	μερική/30%
Καλανδαρέ	Καλή	Μέτρια	Πολυαιθ. 3 ^{ης} γεννιάς	μερική
Μαργαρίτες	Καλή	Μέτρια	PVC και Πολυαιθ. 3 ^{ης} γεννιάς	μερική
Μελιδόνι	Καλή	Μέτρια	PVC και Πολυαιθ. 3 ^{ης} γεννιάς	μερική
Μελισουργάκι	Καλή	Μέτρια	PVC και χαλυβδ.	μερική/50%
Ορθέ	Καλή	Μέτρια	PVC και πολυαιθ και χαλυβδ.	μερική/30%
Πάνορμο	Καλή	Μέτρια	PVC	μερική/30%
Πασαλίτες	Καλή	Μέτρια	PVC και χαλυβδ.	μερική/50%
Ρουμελή	Καλή	Μέτρια	PVC	μερική/20%
Σίσες	Καλή	Μέτρια	PVC και σιδηρ.	μερική/50%
Σκεπαστή	Καλή	Μέτρια	PVC	μερική/30%
Χουμέρι	Καλή	Μέτρια	PVC	μερική/30%
Πέραμα	Καλή	Μέτρια	PVC και Πολυαιθ. 3 ^{ης}	μερική
Ζωνιανά	Καλή	Καλή	PVC	ναι

Το δίκτυο άρδευσης, είναι συνολικού μήκους περίπου 500 χλμ, και καλύπτει σχεδόν όλο τον Δήμο εκτός από την ΤΚ Ζωνιανών από την οποία απουσιάζει παντελώς. Ωστόσο δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών και χρήζει επέκτασης.

Ο Δήμος αναγνωρίζοντας τις αυξημένες ανάγκες της περιοχής σε νερό έχει ξεκινήσει τις διαδικασίες για την δημιουργία μονάδα αφαλάτωσης. Σύμφωνα με την υπ' αριθ. οικ 5743/05-05-2017 Απόφαση της Ειδικής Γραμματέως Διαχείρισης Τομεακών ΕΠ ΕΤΠΑ και ΤΣ, η πράξη με τίτλο: «ΜΟΝΑΔΑ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 2.000 Κ.Μ. ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟ ΠΑΝΟΡΜΟΥ – ΡΟΥΜΕΛΗ ΔΗΜΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΟΥ» με Κωδικό ΟΠΣ 5001425 έχει ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020».

Το φυσικό αντικείμενο της πράξης περιλαμβάνει δυο υποέργα:

- ΥΠΟΕΡΓΟ 1: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΦΑΛΜΥΡΟΥ ΚΑΙ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ ΜΕ ΣΥΝΟΔΑ ΕΡΓΑ ΜΟΝΑΔΑΣ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ.

Το υποέργο 1 αφορά στη κατασκευή των δικτύων μεταφοράς νερού από τις υφιστάμενες γεωτρήσεις (Χαλικιάς, Δαλάμβελος, και Ζιγαρδελί) και πηγές (Γλυκιά Βρύση, υφάλμυρη πηγή Κατσιρίδι) προς την μονάδα αφαλάτωσης και των δικτύων μεταφοράς του αφαλατωμένου νερού στο δίκτυο ύδρευσης των οικισμών Πανόρμου και Ρουμελή.

- ΥΠΟΕΡΓΟ 2: ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 2.000 Κ.Μ. ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ.

Το υποέργο 2 αφορά στην προμήθεια και εγκατάσταση μονάδας αφαλάτωσης υφάλμυρου νερού με αντίστροφη όσμωση δυναμικότητας 2000 κ.μ. πόσιμου νερού την ημέρα από την οποία θα εξυπηρετούνται οι οικισμοί Πάνορμος και Ρουμελή. Στη μονάδα περιλαμβάνονται η δεξαμενή αποθήκευσης ακατέργαστου νερού, η δεξαμενή αποθήκευσης φιλτραρισμένου νερού και η δεξαμενή αποθήκευσης του παραγόμενου πόσιμου νερού. Το νερό θα αντλείται από 3 υφιστάμενες γεωτρήσεις και 2 πηγές και θα μεταφέρεται στη δεξαμενή ανεπεξέργαστου νερού στο χώρο των εγκαταστάσεων. Στη συνέχεια αφού υποστεί προεπεξεργασία με φίλτρανση μέσω μεμβρανών υπερδιήθησης αποθηκεύεται στη δεξαμενή φιλτραρισμένου νερού και οδηγείται στο σύστημα αντίστροφης όσμωσης. Το παραγόμενο πόσιμο νερό αποθηκεύεται στη δεξαμενή πόσιμου νερού και διοχετεύεται με βαρύτητα στις υφιστάμενες δεξαμενές ύδρευσης.

Σημειώνεται ότι το υποέργο 1 έχει ήδη συμβασιοποιηθεί από τον Απρίλιο του 2019 ενώ για το υποέργο 2 δεν έχει ακόμα πραγματοποιηθεί η διαδικασία δημοπράτησης του.

Σε γενικές γραμμές διαπιστώνεται ότι υπάρχει η ανάγκη εκπόνησης εξειδικευμένης μελέτης διαχείρισης των υδάτινων πόρων, που θα συμβάλλει στην ορθολογική αξιοποίηση και εκμετάλλευση του υδατικού δυναμικού της περιοχής, και στον αυτοματισμό της παρακολούθησης εισροών και εκροών στο σύστημα ύδρευσης και άρδευσης, με στόχο την ελαχιστοποίηση των απωλειών και την προστασία του δικτύου από παράνομες συνδέσεις. Ενώ, από τα στοιχεία που παρατίθενται στους πίνακες, φανερό είναι και η ανάγκη αντικατάστασης /αναβάθμισης και επέκτασης των δικτύων ώστε να καλύπτουν το 100% των νοικοκυριών.

2.3.3.6 Αποχετευτικό δίκτυο

Οι οικισμοί της περιοχής παρέμβασης αντιμετωπίζουν αρκετά προβλήματα στο σύστημα αποχέτευσής τους. Το πρόβλημα εντοπίζεται στην παλαιότητα και την κακή κατάσταση του αποχετευτικού δικτύου και παρουσιάζεται εντονότερο στους μικρούς οικισμούς ενώ η κατάσταση είναι λίγο καλύτερη στους μεγαλύτερους. Στο σύνολο της περιοχής υπάρχουν σημαντικά προβλήματα που σχετίζονται με τους αποδέκτες, καθώς το 40% περίπου των οικισμών δεν διαθέτουν καθόλου αποχετευτικό δίκτυο και σε άλλους το δίκτυο αποχέτευσης δεν συνδέεται με κάποιο βιολογικό καθαρισμό με αποτέλεσμα τα λύματα καταλήγουν σε ρέματα, χείμαρρους και ρυάκια με αποτέλεσμα τη ρύπανση των υπόγειων υδροφορέων. Αναλυτικότερες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση των δικτύων αποχέτευσης φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 34: Είδος και κατάσταση αποχετευτικού δικτύου

Δημοτικό Διαμέρισμα	Είδος Δικτύου	Εξυπηρετούμενοι Κάτοικοι (%)	Κατάσταση
Πέραμα	Χωριστικό	95	Μέτρια
Αγγελιανά	Χωριστικό	80	Καλή
Άγιος Μάμας	Χωριστικό	95	Μέτρια
Αλφά	Χωριστικό	90	Καλή
Αχλαδέ	Χωριστικό	70	Μέτρια
Καλανδαρέ	Όχι δίκτυο	0	Μέτρια
Μαργαρίτες	Χωριστικό	70	Μέτρια
Μελιδόνι	Χωριστικό μόνο στο Μπαλί, οι άλλοι οικισμοί του ΔΔ δεν έχουν αποχετευτικό δίκτυο	40	Μέτρια
Μελισσουργάκι	Όχι δίκτυο	0	Μέτρια
Ορθέ	Παντοροϊκό	60	Μέτρια
Πάνορμο	Μικτό	80	Μέτρια
Πασαλίτες	Όχι δίκτυο	0	Μέτρια
Ρουμελή	Μικτό	80	Κακή
Σίσες	Όχι δίκτυο	0	Μέτρια
Σκεπαστή	Μικτό	80	Μέτρια
Χουμέρι	Παντοροϊκό	80	Μέτρια
Ζωνιανά	Χωριστικό	100	κακή
Αγιά	Όχι δίκτυο	0	Μέτρια
Άγιος Ιωάννης	Μικτό	80	Μέτρια
Αϊμονας	Παντοροϊκό	95	Μέτρια
Αλόιδες	Μικτό	95	Μέτρια
Αξός	Μικτό	90	Μέτρια
Απλαδιανά	Όχι δίκτυο	0	Μέτρια
Βενί	Μικτό	97	Μέτρια
Γαράζο	Μικτό	100	Μέτρια
Δαμαβόλο	Όχι δίκτυο	0	Μέτρια
Δοξαρό	Μικτό	30	Μέτρια
Επισκοπή	Μικτό	60	Μέτρια
Θεοδώρα	Μικτό	20	Μέτρια
Κάλυβος	Μικτό	95	Μέτρια
Κρυονέρι	Μικτό	50	Μέτρια
Λιβάδια	Μικτό	80	Μέτρια
Χώνος	Όχι δίκτυο	0	Μέτρια

Με βάση τα στοιχεία που υπάρχουν, η κατάσταση του αποχετευτικού δικτύου έχει ως εξής: Στο σύνολο του Δήμου, το δίκτυο αποχέτευσης δεν καλύπτει το 100% των κατοίκων του, ενώ υπάρχουν πολύ οικισμοί που αυτό είναι ανύπαρκτο. Γενικότερα, πρέπει να γίνουν χωριστικά δίκτυα ώστε να μειωθεί η ποσότητα των λυμάτων που οδηγούνται στις εγκαταστάσεις βιολογικών καθαρισμών, με σκοπό την καλύτερη διαχείριση τους.

Κρίνεται λοιπόν απαραίτητη, η εκπόνηση ολοκληρωμένης μελέτης αναβάθμισης και επέκτασης (όπου χρειάζεται) των αποχετευτικών δικτύων και σύνδεσης τους με μονάδες βιολογικών καθαρισμών. Επίσης είναι πολύ σημαντική η μετατροπή όλων των δικτύων σε χωριστικά.

2.4 Δομές Κοινωνικής υποστήριξης

2.4.1 Υποδομές εκπαίδευσης

Στο Δήμο Μυλοποτάμου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση λειτουργούν 15 νηπιαγωγεία και 19 δημοτικά σχολεία τα οποία φιλοξενούν περίπου 1.000 μαθητές. Την τελευταία δεκαετία έπαψαν να λειτουργούν 3 δημοτικά σχολεία. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ακόμα και τα δημοτικά σχολεία που λειτουργούν σήμερα αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα λόγω παλαιότητας κτιρίων και ελλείψεις σε εξοπλισμό.

Στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση τις ανάγκες της περιοχής καλύπτουν 4 Γυμνάσια και 2 γενικά Λύκεια, καθώς και ΕΠΑΛ (Επαγγελματικό Λύκειο) στο Γαράζο.

Τέλος η ιδιωτική εκπαίδευση προέρχεται από τα ελάχιστα ιδιωτικά φροντιστήρια ξένων γλωσσών και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, από τα οποία τα περισσότερα λειτουργούν στην έδρα του Δήμου. Στον πίνακα που ακολουθεί, καταγράφονται τα διάφορα είδη φροντιστηρίων και οι οικισμοί στους οποίους βρίσκονται.

Πίνακας 35: Κατάλογος ιδιωτικών φροντιστηρίων

Δήμος	Δημοτική/Τοπική Κοινότητα	Οικισμός	Είδος Φροντιστηρίου	Πλήθος
ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	Περάματος	Πέραμα	Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	2
			Ξένων γλωσσών	4
	Πανόρμου	Πάνορμο	Ξένων γλωσσών	1
	Μελιδονίου	Μπαλί	Ξένων γλωσσών	2
	Σισών	Σίσεα	Αγγλικών	1

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν λειτουργεί δημοτικό σχολείο σε κάθε Δημοτική/Τοπική Κοινότητα (19 σχολεία για 33 Δ/ΤΚ). Η κατάσταση αυτή οφείλεται τόσο στην έλλειψη μαθητών σε ορισμένους οικισμούς αλλά και λόγω των υποχρεωτικών συνενώσεων από το Υπουργείο Παιδείας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ανάγκη για μετακίνηση μαθητών, η οποία παρουσιάζει ειδικές δυσκολίες λόγω της μικρής ηλικίας των μαθητών.

Επίσης, πολλά από τα λειτουργούντα σχολικά κτίρια, είναι αρκετά παλιά χωρίς κεντρική θέρμανση και χρήζουν συντηρήσεων ή βελτιώσεων με σύγχρονες προδιαγραφές, ενώ τα περισσότερα δεν έχουν τον κατάλληλο εκπαιδευτικό εξοπλισμό. Πολλά από τα σχολεία αυτά στερούνται αύλειου χώρου και αθλητικών υποδομών ή βρίσκονται κοντά σε κεντρικούς δρόμους.

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε όλη την περιοχή παρέμβασης έχουμε τέσσερα γυμνάσια, δύο ενιαία λύκεια και ένα ΕΠΑΛ και καθόλου ΤΕΕ (Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια), με αποτέλεσμα οι μαθητές να εγκαταλείπουν την περιοχή και να εγκαθίσταται στα μεγάλα αστικά κέντρα (κυρίως Ρέθυμνο και Ηράκλειο) ή να εγκαταλείπουν το σχολείο. Επίσης δεν υπάρχουν Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) ώστε να υπάρχει η δυνατότητα στους νέους για εναλλακτικές σπουδές, ενώ υπάρχει στο Πάνορμο παράρτημα του ΚΕΚ Ανάπτυξης Κρήτης.

Σημαντικό ζήτημα αποτελεί η μεταφορά των μαθητών είναι ένα σημαντικό πρόβλημα που επιλύεται τις περισσότερες φορές με πρωτοβουλία της Δημοτικής Αρχής.

Επιπλέον στην περιοχή υπάρχουν ελάχιστα φροντιστήρια, δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ξένων γλωσσών, γεγονός που καθιστά τους μαθητές της περιοχής μη ανταγωνιστικούς σε σχέση με τα παιδιά των μεγάλων πόλεων που τους παρέχονται όλα τα παραπάνω.

Γενικότερα στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας γίνονται προσπάθειες για αναβάθμιση του επιπέδου της εκπαίδευσης στην περιοχή, με την εισαγωγή νέων μαθημάτων (τεχνολογία, μουσική, ξένες γλώσσες, θέατρο, εικαστικά) αλλά οι δυσκολίες που αντιμετωπίζονται στον τομέα αυτό έχουν να κάνουν με την ανεπαρκή υποδομή και την έλλειψη εξειδικευμένου εκπαιδευτικού προσωπικού που θα παρέχει αυτές τις υπηρεσίες.

2.4.2 Δομές κοινωνικής υποστήριξης

Οι υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και υποστήριξης που λειτουργούν στην περιοχή του Δήμου Μυλοποτάμου παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα που ακολουθεί.

Οι περισσότερες κοινωνικές υπηρεσίες είναι συγκεντρωμένες στην έδρα του Δήμου, εκτός από μερικές εξαιρέσεις (πχ. παιδικοί σταθμοί στα Λιβάδια, στην Αλφά και στα Ζωνιανά) και εξυπηρετούν αποκλειστικά τον οικισμό στον οποίο βρίσκονται.

Πίνακας 36: Κοινωνικές Υπηρεσίες

ΥΠΟΔΟΜΗ	α/α	ΟΙΚΙΣΜΟΣ
Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ)	1	Πέραμα
Μονάδα Βοήθειας στο Σπίτι	1	Πέραμα
	2	Γαράζο
	3	Λιβάδια
Μονάδα Κοινωνικής Μέριμνας		-
Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων	1	Πέραμα
Βρεφονηπιακός Σταθμός	1	Λιβάδια
	2	Πέραμα
Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών		-
Παιδικός Σταθμός	1	Πέραμα
	2	Ζωνιανά
	3	Λιβάδια
	4	Αλφά
Συμβουλευτική Απασχόλησης		-
Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών για τη Γυναικεία Επιχειρηματικότητα μέσω της Δημιουργίας Γυναικείων Συνεταιρισμών		-

Σε γενικές γραμμές ο Δήμος Μυλοποτάμου παρουσιάζει σημαντικές ελλείψεις σε κοινωνικές υποδομές, αφού πρόκειται για ένα μεγάλο Δήμο με 82 οικισμούς και οι υπάρχουσες κοινωνικές υπηρεσίες που διαθέτει δεν καλύπτουν τις ανάγκες των κατοίκων όλων των περιοχών. Ακόμα και οι υφιστάμενες υπηρεσίες αντιμετωπίζουν σημαντικές ελλείψεις σε εξειδικευμένο στελεχιακό δυναμικό αλλά κυρίως σε υποδομές (πολλές από τις παραπάνω στεγάζονται σε μη κατάλληλους χώρους) και εξοπλισμό.

Πιο συγκεκριμένα, οι υπάρχοντες Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί σταθμοί εκτός του ότι δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες όλης της περιοχής του Δήμου, παρουσιάζουν σοβαρές ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή και σε εξειδικευμένο προσωπικό.

Μια ακόμα σημαντική έλλειψη που παρουσιάζει ο Δήμος στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας είναι ότι στην περιοχή δε λειτουργεί Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) για την απασχόληση και φύλαξη των παιδιών τις απογευματινές ώρες και κατά την περίοδο των γιορτών και του καλοκαιριού. Η παραπάνω έλλειψη ενισχύει την απομάκρυνση των γυναικών από την απασχόληση και δεν συμβάλλει στην μείωση της ανεργίας των γυναικών στην περιοχή.

Ανεπαρκείς κρίνονται επίσης οι δομές παροχής υπηρεσιών για την 3η ηλικία. Συγκεκριμένα όσον αφορά τα ΚΑΠΗ, λειτουργεί μόνο ένα στο Πέραμα που εξυπηρετεί κυρίως κατοίκους του οικισμού καθώς και τρεις Μονάδες Βοήθειας στο Σπίτι (Πέραμα, Λιβάδια και Γαράζο) που όμως δεν έχουν τη δυνατότητα να καλύπτουν ανάγκες όλων των οικισμών και ένα Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ) στο Πέραμα.

2.4.3 Δομές υγείας

Η 7η Υγειονομική Περιφέρεια Κρήτης με έδρα το Ηράκλειο, έχει υπό την εποπτεία της όλο το υγειονομικό σύστημα της Κρήτης. Σε αυτήν ανήκουν όλες οι δομές της πρωτοβάθμιας φροντίδας (Πρωτοβάθμιο Εθνικό Δίκτυο Υγείας), ήτοι οι ΠΕΔΥ/Μονάδες Υγείας, τα ΠΕΔΥ/Κέντρα Υγείας και τα ΠΕΔΥ/Περιφερειακά Ιατρεία. Επίσης συντονίζει και ελέγχει τα νοσοκομεία, ώστε να εξασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία του υγειονομικού συστήματος, σε όλα τα επίπεδα φροντίδας (πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο, τριτοβάθμιο). Ο ρόλος της συνεπώς είναι⁹:

- Η εποπτεία του υγειονομικού συστήματος υγείας
- Ο έλεγχος των μονάδων υγείας
- Η παρακολούθηση και ο σχεδιασμός δράσεων, για την αναβάθμιση της φροντίδας υγείας
- Η ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας
- Η προώθηση της αγωγής και προαγωγής υγείας
- Η συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας, για το συντονισμό και την εφαρμογή των πολιτικών κατευθύνσεων
- Η συστηματική καταγραφή των εισροών και των εκροών κάθε μονάδας υγείας

⁹<https://www.hc-crete.gr>

Η δευτεροβάθμια ιατρική περίθαλψη παρέχεται για τους κατοίκους της περιοχής του Δήμου Μυλοποτάμου από το Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Ρεθύμνου, το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου (ΠΑ.Γ.Ν.Η.) και από το Βενιζέλειο Νοσοκομείο Ηρακλείου.

Η πρωτοβάθμια ιατρική περίθαλψη των κατοίκων της περιοχής γίνεται από δύο Κέντρα Υγείας (Ανωγείων και Περάματος). Τα δύο αυτά Κ.Υ. (Περάματος και Ανωγείων) περιλαμβάνουν συνολικά δέκα επτά (17) περιφερειακά ιατρεία (αγροτικά) από τα οποία εξυπηρετούνται οι κάτοικοι του Δήμου, όπως φαίνεται στο παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 37: Μονάδες πρωτοβάθμιας περίθαλψης

ΕΙΔΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ
Κέντρο Υγείας	Πέραμα
Περιφερειακό Ιατρείο	Αλόιδες
Περιφερειακό Ιατρείο	Απλαδιανά
Περιφερειακό Ιατρείο	Γαράζο
Περιφερειακό Ιατρείο	Δροσιά
Περιφερειακό Ιατρείο	Μαργαρίτες
Περιφερειακό Ιατρείο	Μελιδόνι
Περιφερειακό Ιατρείο	Πάνορμο
Περιφερειακό Ιατρείο	Ρουμελή
Περιφερειακό Ιατρείο	Σίσες
Περιφερειακό Ιατρείο	Χουμέρι
Κέντρο Υγείας	Ανώγεια
Περιφερειακό Ιατρείο	Άγιος Ιωάννης
Περιφερειακό Ιατρείο	Αξός
Περιφερειακό Ιατρείο	Βενί
Περιφερειακό Ιατρείο	Ζωνιανά
Περιφερειακό Ιατρείο	Κάλυβος
Περιφερειακό Ιατρείο	Κράνα
Περιφερειακό Ιατρείο	Λιβάδια

Όπως είναι λογικό, το δημόσιο σύστημα υγείας συμπληρώνεται από ιδιωτικά ιατρεία που δραστηριοποιούνται στο Πέραμα και στο Μπαλί. Στον Δήμο Μυλοποτάμου λειτουργούν συνολικά 5 ιδιωτικά οδοντιατρεία, 2 ιδιωτικά ιατρεία γενικής ιατρικής και 1 ιδιωτικό μικροβιολογικό εργαστήριο. Τέλος, αναφορικά με τα φαρμακεία, 4 βρίσκονται στο Πέραμα, 1 στο Πάνορμο, 1 στο Μπαλί, 1 στο Γαράζο και 1 στα Ζωνιανά, ενώ πλήθος άλλων δραστηριοποιείται σε γειτονικές περιοχές όπως τα Ανώγεια.

Σε μία σφαιρικότερη ανάλυση, η περιοχή μελέτης διαθέτει αριθμητικά επαρκείς μονάδες υγείας. Το μεγάλο πρόβλημα εντοπίζεται στην στελέχωση των συγκεκριμένων μονάδων με ειδικευμένο προσωπικό και στην αναβάθμιση και συντήρηση της υλικοτεχνικής υποδομής. Το πρόβλημα δε λύνεται ούτε με τα ιδιωτικά ιατρεία καθώς είναι λιγοστά, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι του δήμου να καταφεύγουν στις ιατρικές μονάδες του Ηρακλείου και του Ρεθύμνου προκειμένου να εξυπηρετηθούν με αξιοπιστία.

2.4.4 Αθλητικοί χώροι

Οι υποδομές σχετικά με τον αθλητισμό στην περιοχή παρέμβασης συνίσταται κυρίως σε γήπεδα ποδοσφαίρου. Οργανωμένες υποδομές αθλητισμού με Εθνικό Στάδιο (κερκίδες, αποδυτήρια), γήπεδο καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης και κλειστό γυμναστήριο με πλήρη εξοπλισμό (όργανα γυμναστικής) δεν διαθέτει ο Δήμος Μυλοποτάμου.

Στο σύνολο της περιοχής υπάρχουν 9 γήπεδα ποδοσφαίρου (ένα στα Ζωνιανά, ένα στα Αγγελιανά, ένα στην Αλφά, ένα στο Βενί, ένα στο Γαράζο, ένα στην Κάλυβο, ένα στις Μαργαρίτες, ένα στο Πέραμα και ένα στα Λιβάδια), ένα γήπεδο καλαθοσφαίρισης και μικρό γήπεδο ποδοσφαίρου 5Χ5 (Αθλητικό Κέντρο Λιβαδίων), ενώ δεν υπάρχει κανένα γήπεδο πετοσφαίρισης ή σκοπευτήριο. Οι εγκαταστάσεις του Αθλητικού Κέντρου Λιβαδίων δεν έχουν ολοκληρωθεί.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι το σύνολο των υφιστάμενων αθλητικών υποδομών χρειάζεται βελτιώσεις και επεκτάσεις όπως: χαλικοστρώσεις, διαμορφώσεις, κερκίδες και ανακατασκευή βοηθητικών χώρων.

Το πιο διαδεδομένο άθλημα των κατοίκων της περιοχής είναι το ποδόσφαιρο καθώς δεν απαιτεί ιδιαίτερες υποδομές. Ερασιτεχνικές ομάδες ποδοσφαίρου διαθέτουν οι περισσότερες κοινότητες, με παρατηρούμενη τάση την μείωση αυτών των ομάδων και την έλλειψη ενδιαφέροντος των νέων για συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες.

Στην περιοχή παρέμβασης δραστηριοποιούνται 9 αθλητικοί σύλλογοι (Ερμής Ζωνιανών, ΑΟ Λιβαδίων, ΑΟ Καλύβου, ΑΟ Τάλως Μελιδονίου, ΑΕ Μυλοποτάμου, ΠΑΟ Αλφάς, ΑΟ Πανόρμου, ΑΟ Τάλως Γαράζου, ΑΟ Μαργαριτών) με ποδοσφαιρικές κυρίως δραστηριότητες. Θεσμοθετημένες αθλητικές εκδηλώσεις δεν υπάρχουν στο Δήμο Μυλοποτάμου.

Σε γενικές γραμμές, ο Δήμος Μυλοποτάμου παρουσιάζει σημαντικές ελλείψεις σε αθλητικές υποδομές και χρειάζονται ενίσχυση και στήριξη για τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων υποδομών του και την επέκταση των δραστηριοτήτων του.

Οι αθλητικές δραστηριότητες είναι πολύ περιορισμένες και ο βασικός λόγος είναι η έλλειψη κτιριακής και υλικοτεχνικής υποδομής και ο ανεπαρκής συντονισμός τους.

2.5 Οργανόγραμμα Δήμου

2.5.1 Όργανα Διοίκησης του Δήμου

Ο Δήμος Μυλοποτάμου έρχεται ως αρωγός στην τοπική ανάπτυξη της περιοχής. Έχει τον ρόλο του συντονιστή αλλά και της εκτέλεσης σε μια σειρά από ζητήματα που αφορούν στο σύνολο της ζωής του τόπου. Με την δράση και τις παρεμβάσεις του στηρίζει την τοπική κοινωνία και ευρύτερα την ανάπτυξη της πόλης και διαφυλάττει τα συμφέροντα των δημοτών του. Οι αρμοδιότητες των Δήμων, περιγράφονται αναλυτικά στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006). Οι μεταβιβαζόμενες πρόσθετες αρμοδιότητες στους Δήμους αναφέρονται αναλυτικά στα άρθρα 94 και 95 του Ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης». Σύμφωνα με το άρθρο 7 του παραπάνω νόμου ο Δήμος διοικείται από το δημοτικό συμβούλιο, την οικονομική επιτροπή, την επιτροπή ποιότητας ζωής, την εκτελεστική επιτροπή και τον δήμαρχο.

Όργανα διοίκησης του Δήμου Μυλοποτάμου αποτελούν:

- Το Δημοτικό Συμβούλιο το οποίο αποτελείται από 27 μέλη

- Η Οικονομική Επιτροπή η οποία αποτελείται από 7 μέλη
- Η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής η οποία αποτελείται από 7 μέλη
- Η Εκτελεστική Επιτροπή η οποία αποτελείται από 5 μέλη και
- Ο Δήμαρχος
- Οι Αντιδήμαρχοι

Για την δημοτική περίοδο 2019-2024 έχουν ορισθεί τέσσερις (4) Αντιδήμαρχοι:

- I. Κατά τόπον Αντιδήμαρχος για τη Δημοτική Ενότητα Κουλούκωνα και την Δημοτική Ενότητα Ζωνιανών με τις παρακάτω αρμοδιότητες:
 - ο την ευθύνη της λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένες στις δημοτικές ενότητες Κουλούκωνα και Ζωνιανών.
 - ο την παρακολούθηση της εξέλιξης των έργων και των εργασιών που εκτελούνται στις δημοτικές ενότητες Κουλούκωνα και Ζωνιανών.
 - ο την μέριμνα για την καλή κατάσταση και λειτουργία του εξοπλισμού που βρίσκεται στις δημοτικές ενότητες Κουλούκωνα και Ζωνιανών.
 - ο την υπογραφή με εξουσιοδότηση του Δημάρχου, βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και λοιπών διοικητικών εγγράφων τα οποία εκδίδονται από τις δημοτικές υπηρεσίες που λειτουργούν στα όρια των δημοτικών ενοτήτων Κουλούκωνα και Ζωνιανών.
 - ο την συνεργασία με τους Προέδρους των συμβουλίων των τοπικών κοινοτήτων και τους εκπροσώπους των τοπικών κοινοτήτων για την επίλυση των προβλημάτων τους.
- II. Κατά τόπον Αντιδήμαρχος για τη Δημοτική Ενότητα Γεροποτάμου με τις εξής αρμοδιότητες:
 - ο την ευθύνη της λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένες στη δημοτική ενότητα Γεροποτάμου .
 - ο την παρακολούθηση της εξέλιξης των έργων και των εργασιών που εκτελούνται στη δημοτική ενότητα Γεροποτάμου.
 - ο την μέριμνα για την καλή κατάσταση και λειτουργία του εξοπλισμού που βρίσκεται στη δημοτική ενότητα Γεροποτάμου.
 - ο την συνεργασία με τους Προέδρους των συμβουλίων των τοπικών και δημοτικών κοινοτήτων και τους εκπροσώπους των τοπικών κοινοτήτων για την επίλυση των προβλημάτων τους.
- III. Καθ' ύλην Αντιδήμαρχο με τις εξής αρμοδιότητες :
 - ο Θέματα Οικονομικών.
 - ο Θέματα Διαφάνειας και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.
- IV. Καθ' ύλην Αντιδήμαρχο με τις εξής αρμοδιότητες :
 - ο Θέματα Ποιότητας Ζωής.
 - ο Θέματα Διαφάνειας και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Στο Δήμο Μυλοποτάμου με την απόφαση με αριθμό 65/2015 συγκροτήθηκε **επιτροπή διαβούλευσης** σύμφωνα με το άρθρο 78 του Ν. 3852/10. Αρμοδιότητες της επιτροπής είναι η γνωμοδότηση προς το δημοτικό συμβούλιο σχετικά με τα αναπτυξιακά προγράμματα και τα προγράμματα δράσης του Δήμου, το επιχειρησιακό πρόγραμμα και το τεχνικό πρόγραμμα του Δήμου, η γνωμοδότηση για θέματα γενικότερου τοπικού ενδιαφέροντος, που παραπέμπονται σε αυτή από το δημοτικό συμβούλιο ή τον δήμαρχο, η εξέταση των τοπικών προβλημάτων και των αναπτυξιακών δυνατοτήτων του Δήμου και η διατύπωση γνώμης για την επίλυση των προβλημάτων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών καθώς και η διατύπωση παρατηρήσεων επί του περιεχομένου των κανονιστικού χαρακτήρα αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 79 του Κ.Δ.Κ..

Υποστηρικτικά προς το δημοτικό συμβούλιο και παράλληλα με την επιτροπή διαβούλευσης, σύμφωνα με το άρθρο 70 του Ν. 3852/10 το δημοτικό συμβούλιο με την απόφασή του 248/2014 αποφάσισε για τη συγκρότηση θεματικών γνωμοδοτικών επιτροπών οι οποίες έχουν ως αρμοδιότητες τη διερεύνηση και τη διαπίστωση της σημερινής διαμορφωθείσας κατάστασης στο Δήμο Μυλοποτάμου, την εισήγηση προς τα αρμόδια όργανα του Δήμου δράσεων και πρωτοβουλιών που κρίνουν απαραίτητες για την προώθηση του δημοτικού έργου, την οργάνωση και προώθηση αποφάσεων των αρμόδιων οργάνων του Δήμου Μυλοποτάμου εφόσον πρόκειται για τομείς που μπορεί να αναπτυχθεί εθελοντική δραστηριότητα, τη συνεχή εγρήγορση και παρακολούθηση της εφαρμογής του Δημοτικού Έργου στους τομείς ευθύνης της η κάθε μια.

Οι επιτροπές αυτές αποτελούνται από 9 μέλη η κάθε μία και είναι όπως παρακάτω:

1. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Εισήγηση και οργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων και δράσεων. Συνεργασία με τους αντίστοιχους φορείς και υπηρεσίες για την καλή λειτουργίας αθλητικών εγκαταστάσεων. Εισήγηση για πάσης φύσεως αθλητικά έργα. Συνεργασία με αθλητικούς φορείς και συλλόγους. Εισήγηση και οργάνωση συνεδρίων αθλητικού ενδιαφέροντος.

2. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Εισήγηση και οργάνωση εκδηλώσεων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και περιβαλλοντικής συνείδησης. Εισήγηση, οργάνωση και εφαρμογή προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Συνεργασία με υπεύθυνους φορείς και υπηρεσίες για το έργο καθαριότητας, εφαρμογής προγραμμάτων και δράσεων ανακύκλωσης, καθαρότητας και προστασίας ακτών, υδάτων, ποταμών και ρεμάτων. Συνεργασία με υπεύθυνους φορείς και υπηρεσίες καθαρότητας και προστασίας καθώς και εισηγήσεις για πάσης φύσεως έργων προστασίας δασών και αναδασώσεων. Εισηγήσεις έργων ανάπτυξης πρασίνου και εξωραϊσμού πλατειών και δημοτικών κοινόχρηστων χώρων.

3. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Συνεργασία με επιμελητήρια και πάσης φύσεως επαγγελματικούς φορείς και συλλόγους επιχειρηματικής ανάπτυξης. Εισηγήσεις και οργάνωση δράσεων προώθησης και εκσυγχρονισμού της επιχειρηματικότητας. Οργάνωση αντίστοιχων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και συνεδρίων. Εισήγηση, οργάνωση και λειτουργία γραφείου ενημέρωσης πολιτών για αξιοποίησης πάσης φύσεως αναπτυξιακών προγραμμάτων στον επιχειρηματικό κλάδο. Οργάνωση και λειτουργία

γραφείου καταπολέμησης της ανεργίας και εύρεσης εργασίας σε ανέργους. Συνεργασία με Ο.Α.Ε.Δ. με Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο, με οργανισμό Εργατικής Εστίας, φορείς και συλλόγους στήριξης των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Συνεργασία με υπηρεσίες αγροτικής ανάπτυξης και τροφίμων. Συνεργασία με αγροτικούς και κτηνοτροφικούς συλλόγους, συνεταιρισμούς, Ε.Α.Σ. αγροτικούς συνεταιρισμούς γυναικών και πάσης φύσεως αντίστοιχο φορέα. Εισήγηση και οργάνωση δράσεων ανάπτυξης βιοκαλλιέργειών και εκσυγχρονισμού των αγροτικών καλλιεργειών και της κτηνοτροφίας. Εισήγηση και οργάνωση δράσεων στήριξης των παραδοσιακών καλλιεργειών και ανάπτυξης νέων καλλιεργειών. Εισήγηση πάσης φύσεως έργων αγροτικής και κτηνοτροφικής ανάπτυξης και έργων αλιείας.

Εισήγηση και οργάνωση δράσεων προβολής και προώθησης τοπικών προϊόντων σε συνεργασία με τις επιτροπές πολιτισμού και τουρισμού.

4. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Συνεργασία με Κέντρα Υγείας Μυλοποτάμου, Νοσοκομεία Κρήτης και ΔΥΠΕ Κρήτης. Εισήγηση και συνεργασία με αρμόδιους φορείς για Οργάνωση και λειτουργία αγροτικών ιατρείων σε όλους τους οικισμούς του Δήμου Μυλοποτάμου, καθώς και αναβάθμιση ιατρείων και ιατρικών υπηρεσιών στο Δήμο Μυλοποτάμου. Συνεργασία με ιατρικούς και φαρμακευτικούς συλλόγους και αντίστοιχους επιστημονικούς φορείς. Εισήγηση και οργάνωση δράσεων, πρωτοβουλιών, προγραμμάτων και συνεδρίων για θέματα υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης. Συνεργασία με τους φορείς λειτουργίας Βρεφικών, νηπιακών, παιδικών σταθμών, Κ.Α.Π.Η. και λειτουργίας προγραμμάτων κοινωνικής βοήθειας. Εισήγηση για ίδρυση και οργάνωση λειτουργίας κοινωνικής υπηρεσίας παροχής συσσιτίων και πάσης άλλης φύσεως στήριξης και συμπαράστασης απόρων και ατόμων με αναπηρία. Συνεργασία με υπηρεσίες, φορείς και συλλόγους για θέματα ατόμων με αναπηρία, ατόμων τρίτης ηλικίας και απόρων.

5. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

Σχεδιάζει, εισηγείται και μεριμνά για τη λήψη μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών και των παιδιών, την ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων για κοινωνικά ευπαθείς ομάδες και ιδιαίτερα των γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις, την ανάπτυξη δράσεων για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση, την λήψη μέτρων για την εναρμόνιση επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων και την ανάπτυξη δράσεων για την κοινωνική και πολιτική συμμετοχή γυναικών και την προώθηση τους στα κέντρα λήψης των αποφάσεων. Την εφαρμογή των προβλεπόμενων στην Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις τοπικές κοινωνίες για «Ένταξη της διάστασης του Φύλου στις πολιτικές και τις δράσεις τους.»

Το δημοτικό συμβούλιο με την απόφασή του όρισε τα μέλη των παραπάνω επιτροπών.

6. ΤΟΠΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

Ο Δήμος Μυλοποτάμου αποτελείται από 3 Δημοτικές Ενότητες, δύο Δημοτικές Κοινότητες και 31 Τοπικές Κοινότητες. οι οποίες διοικούνται από τα αντίστοιχα τοπικά συμβούλια. Πιο συγκεκριμένα:

- Οι Κοινότητες: Μελιδονίου, Πανόρμου, Αγγελιανών, Αγίου Μάμα, Αίμονα, Αλδίδες, Αλφάς, Αζού, Απλαδιανών, Βενίου, Γαράζου, Επισκοπής, Ζωνιανών, Καλύβου, Λιβαδίων,

Μαργαριτών, Περάματος, Ρουμελής, Σισσών, Χουμερίου, οι οποίες διοικούνται από 5μελή τοπικά συμβούλια

- Οι κοινότητες: Αγίου Ιωάννη, Αχλαδέ, Αγιάς, Δαμαβόλου, Δοξαρού, Θεοδώρας, Καλαμдарέ, Κρυονερίου, Μελισουργακίου, Ορθέ, Πασσαλιτών, Σκεπαστής, Χώνους, διοικούνται από τοπικά συμβούλια με ένα μέλος

2.5.2 Διάρθρωση υπηρεσιών Δήμου

Ο Δήμος Μυλοποτάμου έρχεται ως αρωγός στην τοπική ανάπτυξη της περιοχής. Έχει τον ρολό του συντονιστή αλλά και της εκτέλεσης σε μια σειρά από ζητήματα που αφορούν στο σύνολο της ζωής του τόπου. Με την δράση και τις παρεμβάσεις του στηρίζει την τοπική κοινωνία και ευρύτερα την ανάπτυξη της πόλης και διαφυλάττει τα συμφέροντα των δημοτών του. Οι αρμοδιότητες των Δήμων, περιγράφονται αναλυτικά στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006). Οι μεταβιβαζόμενες πρόσθετες αρμοδιότητες στους Δήμους αναφέρονται αναλυτικά στα άρθρα 94 και 95 του Ν.3852/2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης».

Η διοικητική οργάνωση του Δήμου Μυλοποτάμου ακολουθεί την τυπική οργάνωση των ΟΤΑ σύμφωνα με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας (ΟΕΥ) ο οποίος συντάχθηκε σύμφωνα με τα πρότυπα του Υπουργείου Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Ο Ο.Ε.Υ. του Δήμου έχει δημοσιευτεί στο ΦΕΚ 2975 Β / 22-11-2013.

Ειδικότερα ο ΟΕΥ προβλέπει Κεντρικές Υπηρεσίες στην έδρα του Δήμου, Πέραμα και αποκεντρωμένες υπηρεσίες) στους οικισμούς Γαράζο, Ζωνιανά, Λιβάδια και Αλφά.

Η διάρθρωση του ΟΕΥ Μυλοποτάμου έχει ως εξής:

2.5.2.1 Κεντρικές Υπηρεσίες

Οι κεντρικές υπηρεσίες ανάλογα με το αντικείμενο και τους σκοπούς τους, μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής:

➤ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΑΡΧΟ

1. Ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου
2. Αυτοτελές Γραφείο Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων
3. Νομική Υπηρεσία
4. Αυτοτελές Γραφείο Διαφάνειας
5. Αυτοτελές Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας

➤ ΕΠΙΤΕΛΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Οργάνωσης και Πληροφορικής:

1. Γραφείο Προγραμματισμού, Ανάπτυξης και Οργάνωσης
2. Γραφείο Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

➤ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Αυτοτελές Τμήμα Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης

1. Γραφείο Αγροτικής Παραγωγής
2. Γραφείο Αλιείας
3. Γραφείο Αδειοδοτήσεων και Ρύθμισης Εμπορικών Δραστηριοτήτων -Απασχόλησης και Τουρισμού

4. Γραφείο Συντήρησης Πρασίνου**➤ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ**

Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού:

1. Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων
2. Τμήμα Προστασίας και Προαγωγής της Δημόσιας Υγείας
3. Τμήμα Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Πολιτισμού

➤ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

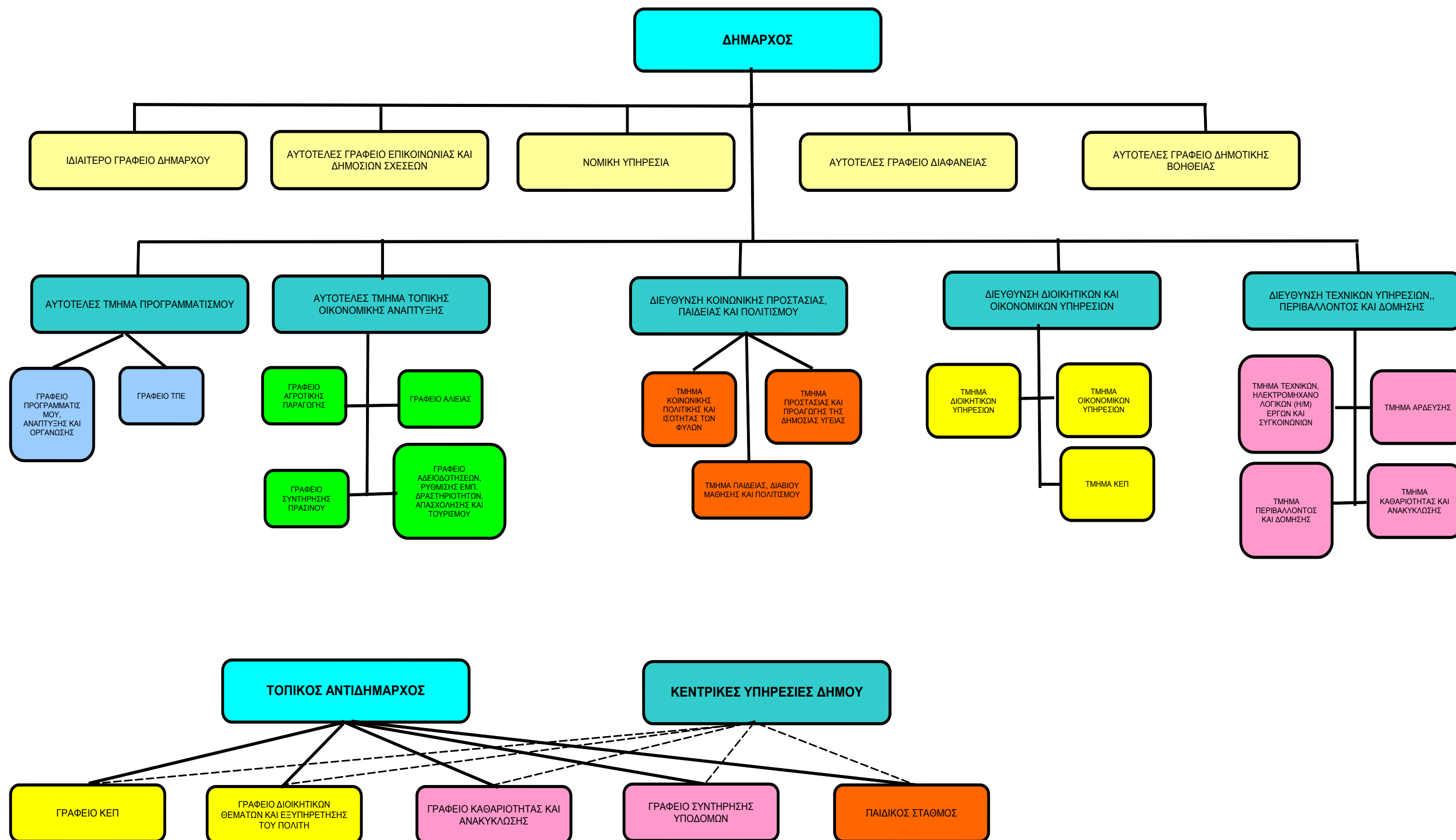
1. Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών:
 - ο Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών
 - ο Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών
 - ο Τμήμα ΚΕΠ
2. Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, Περιβάλλοντος και Δόμησης:
 - ο Τμήμα Τεχνικών, Ηλεκτρομηχανολογικών (Η/Μ) Έργων και Συγκοινωνιών
 - ο Τμήμα Άρδευσης
 - ο Τμήμα Καθαριότητας και Ανακύκλωσης
 - ο Τμήμα Περιβάλλοντος και Δόμησης

2.5.2.2 Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες

Ο αποκεντρωμένες υπηρεσίες εξυπηρετούν τους Δημότες των απομακρυσμένων και δυσπρόσιτων περιοχών της ενδοχώρας του Δήμου και περιλαμβάνουν υπηρεσίες οι οποίες υπάγονται διοικητικά σε αντίστοιχες Διευθύνσεις ή Τμήματα των Κεντρικών Υπηρεσιών του Δήμου. Οι αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Δήμου λειτουργούν στις παρακάτω Τοπικές Κοινότητες:

- **Γαράζο:**
 - ο Γραφείο ΚΕΠ και Γραφείο Συντήρησης Υποδομών για την εξυπηρέτηση των Δημοτών των Δημοτικών Ενοτήτων Κουλούκωνα και Ζωνιανών
 - ο Γραφείο Διοικητικών Θεμάτων και Εξυπηρέτησης του Πολίτη για την εξυπηρέτηση των Δημοτών της Δημοτικής Ενότητας Κουλούκωνα
- **Ζωνιανά:**
 - ο Γραφείο Διοικητικών Θεμάτων και Εξυπηρέτησης του Πολίτη,
 - ο Παιδικός Σταθμός
- **Λιβάδια:**
 - ο Γραφείο Διοικητικών Θεμάτων και Εξυπηρέτησης του Πολίτη
 - ο Παιδικός Σταθμός
- **Αλφά:**
 - ο Παιδικός Σταθμός

2.5.2.3 Οργανόγραμμα του δήμου

2.5.1 Στελέχωση των υπηρεσιών του Δήμου

Ο Δήμος Μυλοποτάμου στελεχώνεται με υπάλληλους διαφόρων ειδικοτήτων και σχέσεων σύμβασης. Στους παρακάτω πίνακες αναφέρονται αναλυτικά ανά υπηρεσία το συνολικό προσωπικό του Δήμου Μυλοποτάμου παρουσιάζοντας παράλληλα στοιχεία όπως η ειδικότητα, το είδος σύμβασης και το επίπεδο εκπαίδευσης.

➤ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΑΡΧΟ

1. Ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΔΕ	ΔΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ Η/Υ	ΙΔΑΧ	1

2. Αυτοτελές Γραφείο Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων

Δεν έχει στελεχωθεί

3. Νομική Υπηρεσία

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΠΕ	ΠΕ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ	ΕΜΜΙΣΘΗ ΕΝΤΟΛΗ ΑΟΡΙΣΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ	1

4. Αυτοτελές Γραφείο Διαφάνειας

Δεν έχει στελεχωθεί

5. Αυτοτελές Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας

Δεν έχει στελεχωθεί

➤ ΕΠΙΤΕΛΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Οργάνωσης και Πληροφορικής

Γραφείο Προγραμματισμού, Ανάπτυξης και Οργάνωσης

Αποδέκτες του γραφείου είναι τα όργανα Διοίκησης, οι υπηρεσίες και τα Νομικά πρόσωπα του Δήμου. Συγκεντρώνει, επεξεργάζεται, τεκμηριώνει και ενημερώνει συνεχώς στοιχεία που αφορούν στην ανάπτυξη του Δήμου, σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς και τις υπηρεσίες του Δήμου. Μελετά, σχεδιάζει και εισηγείται την εφαρμογή προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής του Δήμου. Συντάσσει σχέδιο του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης του Δήμου και το πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου.

Γραφείο Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Αποδέκτες του γραφείου είναι τα όργανα Διοίκησης, οι υπηρεσίες και τα Νομικά πρόσωπα του Δήμου. Προσδιορίζει τις ανάγκες και τις απαιτήσεις και εισηγείται για τα αναγκαία έργα ανάπτυξης και βελτίωσης των συστημάτων ΤΠΕ που πρέπει να αξιοποιεί ο Δήμος για την υποστήριξη των λειτουργιών του. Διαχειρίζεται και συντηρεί τις εφαρμογές και τις βάσεις δεδομένων που σχεδιάζει και εγκαθιστά ο Δήμος για τις ανάγκες του. Μεριμνά για την παρακολούθηση της παραλαβής και την εγκατάσταση του αναγκαίου εξοπλισμού ΤΠΕ. Μεριμνά για την άρτια λειτουργία του δικτύου των κεντρικών και περιφερειακών συστημάτων.

Προσωπικό:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΠΕ	ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ - ΓΕΩΠΟΝΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1
ΔΕ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ	ΙΔΑΧ	1

➤ **ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ****Αυτοτελές Τμήμα Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης**Γραφείο Αγροτικής Παραγωγής

Αποδέκτες του γραφείου είναι οι γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι του Δήμου καθώς και όλοι οι δημότες που διατηρούν γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Το γραφείο αγροτικής παραγωγής καλύπτει ανάγκες α) έρευνας και μελέτης θεμάτων για την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα β) ενημέρωσης και παρακολούθησης της υλοποίησης των προγραμμάτων για τους νέους αγρότες γ) συνεργασίας με την τεχνική υπηρεσία για την υλοποίηση έργων που σχετίζονται με τον τομέα της γεωργίας – κτηνοτροφίας δ) συνεργασίας με τα ιδρύματα αγροτικής έρευνας ε) ενημέρωσης του τοπικού πληθυσμού σχετικά με βελτιωμένες μεθόδους παραγωγής και οργάνωσης στ) διαχείρισης των βοσκοτόπων ζ) έκδοσης βεβαιώσεων

Γραφείο Αδειοδοτήσεων, Ρύθμισης εμπορικών δραστηριοτήτων, Απασχόλησης και τουρισμού

Αποδέκτες του γραφείου είναι οι τοπικές κοινότητες, οι δημότες, ο εμπορικός σύλλογος και οι άνεργοι νέοι. Το γραφείο καλύπτει ανάγκες α) έκδοσης αδειών λειτουργίας καταστημάτων β) έκδοσης εποχιακών αδειών προϊόντων γ) έκδοσης αδειών περιπτέρων

Γραφείο συντήρησης πρασίνου

Αποδέκτες του γραφείου είναι οι τοπικές κοινότητες και όλες οι περιαστικές και αστικές περιοχές του Δήμου που διαθέτουν χώρους πρασίνου.

Το γραφείο καλύπτει ανάγκες α) εκπόνησης περιοδικών και μη προγραμμάτων για τη διενέργεια εργασιών συντήρησης πρασίνου και κηποτεχνικών έργων β) επέμβασης και καταπολέμησης ασθενειών όπως κάμπιες πεύκων, σκαθάρι κ.λπ.

Προσωπικό:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΠΕ	ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ - ΓΕΩΠΟΝΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1
ΔΕ	ΔΕ ΟΔΗΓΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1
ΔΕ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ-ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	ΙΔΑΧ	1
ΥΕ	ΥΕ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΈΡΓΩΝ -ΑΠΟΘΗΚΗΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1

➤ **ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού:**

1. Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων

Αποδέκτες του τμήματος είναι άνεργες και εργαζόμενες μητέρες και παιδιά, ηλικιωμένοι, πολιτιστικοί φορείς, αθλητικά σωματεία και σύλλογοι. Το τμήμα καλύπτει ανάγκες α)διενέργειας κοινωνικών ερευνών για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής β)άσκησης κοινωνικής εργασίας γ)συμβουλευτικής, ψυχολογικής και κοινωνικής υποστήριξης και παιδιά και ηλικιωμένους δ)υποστήριξης άνεργων γυναικών για την εύρεση εργασίας ή εργαζομένων μέσω της φιλοξενίας των παιδιών σε κατάλληλους χώρους ε)εισηγείται για τη δωρεάν παραχώρηση χρήσης οικημάτων σε αναξιοπαθόντες και εκδίδει πιστοποιητικά οικονομικής αδυναμίας στ)δημιουργικής απασχόλησης των ηλικιωμένων.

Προσωπικό:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΠΕ	ΠΕ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	2
ΠΕ	ΠΕ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ	ΙΔΟΧ	1
ΠΕ	ΠΕ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ	ΙΔΟΧ	1
ΤΕ	ΤΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	ΙΔΑΧ	1
ΤΕ	ΤΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	ΙΔΟΧ	1
ΤΕ	ΤΕ ΒΡΕΦΟΚΟΜΩΝ	ΙΔΟΧ	2
ΤΕ	ΤΕ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1
ΔΕ	ΔΕ ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΚΟΜΩΝ / ΠΑΙΔΟΚΟΜΩΝ	ΙΔΑΧ	3
ΔΕ	ΔΕ ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΚΟΜΩΝ / ΠΑΙΔΟΚΟΜΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1
ΔΕ	ΔΕ ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΚΟΜΩΝ	ΙΔΟΧ	5
ΔΕ	ΔΕ ΜΑΓΕΙΡΩΝ	ΙΔΟΧ	2
ΥΕ	ΥΕ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΒΟΗΘΩΝ	ΙΔΑΧ	2
ΥΕ	ΥΕ ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΩΝ	ΙΔΟΧ	4

2. Τμήμα Προστασίας και Προαγωγής της Δημόσιας Υγείας

Δεν έχει στελεχωθεί

3. Τμήμα Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Πολιτισμού

Δεν έχει στελεχωθεί

➤ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ**1. Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών:**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΠΕ	ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1

▪ Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών

Αποδέκτες της διοικητικής Υπηρεσίας είναι οι δημότες του Δήμου Μυλοποτάμου, οι τοπικές κοινότητες, φορείς όπως πολιτιστικοί και εμπορικοί σύλλογοι και όλες οι άλλες υπηρεσίες του

Δήμου. Η διοικητική υπηρεσία καλύπτει ανάγκες α) υποστήριξης όλων των πολιτικών οργάνων του Δήμου (συλλογικά όργανα π.χ. οικονομική επιτροπή, επιτροπή ποιότητας ζωής και επιτροπής διαβούλευσης, ατομική διοικητική υποστήριξη στον Πρόεδρο του Δ.Σ., τους αντιδημάρχους κ.λπ., στις δημοτικές παρατάξεις) β) τήρησης μητρώου δημοτολογίου και αρρένων, τήρησης ληξιαρχικών βιβλίων και πράξεων, τήρησης αρχείου αλλοδαπών και μεταναστών γ) ανθρώπινου δυναμικού και διοικητικής μέριμνας για όλο το Δήμο όπως π.χ. προσλήψεις, τήρηση κανονισμών, μητρώα προσωπικού, σχεδιασμό και κατάρτιση κανονισμών λειτουργίας κ.λπ.

Προσωπικό:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΔΕ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	3
ΔΕ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ	ΙΔΑΧ	1
ΔΕ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ-ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1

■ **Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών**

Αποδέκτες της οικονομικής υπηρεσίας είναι το προσωπικό του Δήμου, οι χρήστες της υπηρεσίας ύδρευσης, οι προμηθευτές και οι ανάδοχοι έργων. Η διοικητική υπηρεσία καλύπτει ανάγκες α) κατάρτισης προϋπολογισμού, απολογισμού, οικονομικών εκθέσεων και λοιπών οικονομικών στοιχείων του Δήμου β) έκδοσης ενταλμάτων πληρωμής και τήρησης λογιστικών και οικονομικών αρχείων γ) τήρηση λογιστικού συστήματος δ) διενέργεια διαγωνισμών προμηθειών ε) τήρηση αρχείων περιουσιακών στοιχείων του Δήμου στ) διενέργεια κάθε είδους πληρωμών κ.λπ.

Προσωπικό:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΠΕ	ΠΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ-ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	ΙΔΑΧ	1
ΤΕ	ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1
ΔΕ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ	ΙΔΑΧ	2
ΔΕ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ-ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	ΙΔΑΧ	1
ΔΕ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	4
ΥΕ	ΥΕ ΚΛΗΤΗΡΩΝ-ΘΥΡΩΡΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1

■ **Τμήμα ΚΕΠ**

Αποδέκτες των υπηρεσιών των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών είναι όλοι οι δημότες, κάτοικοι της περιοχής, άνεργοι, ειδικές (πολύτεκνοι, τρίτεκνοι, άτομα με κινητικά προβλήματα, συνταξιούχοι κ.λπ.) ευπαθείς ομάδες πολιτών, αλλοδαποί, μετανάστες, σύλλογοι, υπηρεσίες που είναι εγκατεστημένες στο Δήμο (ΕΛΤΑ, ΟΤΕ κ.λπ.).

Η υπηρεσία καλύπτει ανάγκες α) έκδοσης πιστοποιητικών β) ενημέρωσης και πληροφόρησης των κατοίκων της περιοχής γ) διεκπεραίωσης υποθέσεων δημοτών δ) θεωρήσεις εγγράφων κ.λπ.

Προσωπικό:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΠΕ	ΠΕ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	2
ΔΕ	ΔΕ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	2

2. Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, Περιβάλλοντος και Δόμησης:

Προσωπικό:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΤΕ	ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ - ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	ΙΔΑΧ	1

■ Τμήμα Τεχνικών, Ηλεκτρομηχανολογικών (Η/Μ) Έργων και Συγκοινωνιών Αποδέκτες

Αποδέκτες της τεχνικής υπηρεσίας είναι όλοι οι οικισμοί του Δήμου ανάλογα με τη χωροθέτηση των έργων που υλοποιούνται ή των μελετών που εκπονούνται, οι προμηθευτές του Δήμου, οι εργολάβοι και ανάδοχοι των έργων, άλλες υπηρεσίες του Δήμου.

Η τεχνική υπηρεσία καλύπτει ανάγκες α) υλοποίησης έργων που εξυπηρετούν το Δήμο και τους δημότες όπως συγκοινωνιακά έργα (συντηρήσεις οδοποιίας, διανοίξεις αγροτικών δρόμων κ.λπ.), έργα πρασίνου και διαμόρφωσης κοινόχρηστων χώρων (πεζόδρομοι, πλατείες, μνημεία, παιδικές χαρές, μικρά τεχνικά έργα κ.λπ.), κτιριακά έργα (κατασκευή, συντήρηση, επισκευή, διακόσμηση και εξοπλισμός των δημοτικών κτιρίων και εγκαταστάσεων) β) εκπόνησης απαιτούμενων μελετών για την υλοποίηση των έργων γ) επίβλεψης των υλοποιούμενων έργων δ) διενέργειας διαγωνισμών.

Προσωπικό:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΠΕ	ΠΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ - ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	ΙΔΑΧ	1
ΠΕ	ΠΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ - ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1
ΔΕ	ΔΕ ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΈΡΓΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	2
ΔΕ	ΔΕ ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΈΡΓΩΝ	ΙΔΑΧ	1
ΔΕ	ΔΕ ΟΔΗΓΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1
ΔΕ	ΔΕ ΣΧΕΔΙΑΣΤΩΝ - ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1
ΥΕ	ΥΕ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΈΡΓΩΝ - ΑΠΟΘΗΚΗΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1
ΥΕ	ΥΕ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΈΡΓΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1

■ Τμήμα Άρδευσης

Αποδέκτες του τμήματος άρδευσης είναι όλοι οι αγρότες του Δήμου και οι κάτοχοι αγροτοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Το τμήμα άρδευσης καλύπτει ανάγκες α) συντήρησης και λειτουργίας των συστημάτων άρδευσης και των εγκαταστάσεων αποθήκευσης νερού άρδευσης όπως γεωτρήσεις, δίκτυο άρδευσης και υδατοδεξαμενές β) προγραμματισμού και σχεδιασμού

κατασκευής νέων έργων άρδευσης ή επέκτασης των υπάρχοντων σύμφωνα με τις ανάγκες του Δήμου γ)καταγραφής καταναλώσεων νερού άρδευσης και ενημέρωσης στην οικονομική υπηρεσία για την έκδοση λογαριασμών άρδευσης.

Προσωπικό:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΤΕ	ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ - ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	ΙΔΑΧ	1
ΔΕ	ΔΕ ΤΕΧΝΙΤΩΝ ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	2
ΔΕ	ΔΕ ΣΥΝΤΗΡΗΤΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1
ΥΕ	ΥΕ ΕΡΓΑΤΩΝ ΎΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΡΔΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ	2
ΥΕ	ΥΕ ΕΡΓΑΤΩΝ ΥΔΡΟΝΟΜΕΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1

■ **Τμήμα Καθαριότητας και Ανακύκλωσης**

Αποδέκτες του τμήματος καθαριότητας είναι όλοι οι δημότες και οι οικισμοί του Δήμου, τα ξενοδοχεία της περιοχής, οι περιστατικές περιοχές, οι τοπικές κοινότητες και ο εμπορικός σύλλογος. Το τμήμα καθαριότητας καλύπτει ανάγκες α)οργάνωσης και λειτουργίας του συστήματος αποκομιδής των απορριμμάτων β)καθαριότητας των οδών και των κοινόχρηστων χώρων γ) εισηγείται για τις ανάγκες τις υπηρεσίες σε εξοπλισμό και προσωπικό δ)εφαρμόζει το σύστημα ανακύκλωσης ε) είναι υπεύθυνο για την κίνηση και συντήρηση των οχημάτων του Δήμου

Προσωπικό:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΔΕ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	2
ΔΕ	ΔΕ ΟΔΗΓΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΟΦΟΡΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	5
ΔΕ	ΔΕ ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	2
ΥΕ	ΥΕ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ	9
ΥΕ	ΥΕ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΙΔΑΧ	3
ΥΕ	ΥΕ ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΠΛΗΡΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	ΙΔΑΧ	3
ΥΕ	ΥΕ ΕΡΓΑΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ	ΙΔΑΧ	1

■ **Τμήμα Περιβάλλοντος και Δόμησης**

Αποδέκτες του γραφείου είναι οι δημότες της περιοχής του Δήμου, οι οικισμοί, οι δημοτικές υπηρεσίες, η αρχαιολογική υπηρεσία και οι όμοροι Δήμοι Ανωγείων και Ρεθύμνου. Το γραφείο δόμησης καλύπτει ανάγκες α)έκδοσης οικοδομικών αδειών β)έκδοσης βεβαιώσεων και πιστοποιητικών γ)θεωρήσεις όρων δόμησης για την περιοχή ευθύνης του και δ)έλεγχος οικοδομησιμότητας

Προσωπικό:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
-----------	--------	----------------	-------------------

ΤΕ	ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1
ΠΕ	ΠΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ - ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	ΠΡΩΣΟΠΟΠΑΓΗΣ	1
ΔΕ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ-ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	ΜΟΝΙΜΟΣ	1

2.5.2 Υλικοτεχνική Υποδομή Δήμου

2.5.2.1 Οχήματα

Α/Α	Είδος οχήματος	Αριθ. κυκλοφ.	Ημερ/νία 1ης άδειας κυκλοφ.	Φορολ. Ισχύς	Είδος καυσίμου	ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΟΧΗΜΑΤΑ						
1	Απορριμματοφόρο	ΚΗΙ4472	12/11/2002	18	Πετρέλαιο	ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ
2	Απορριμματοφόρο	ΚΗΟ5971	15/12/1995	57	Πετρέλαιο	ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ
3	Απορριμματοφόρο	ΚΗΙ4966	7/12/2005	38	Πετρέλαιο	ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ
4	Απορριμματοφόρο	ΚΗΥ 4500	27/4/1999	38	Πετρέλαιο	ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ
5	Απορριμματοφόρο	ΚΗΥ 9792	28/8/2001	38	Πετρέλαιο	ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ
6	Φορτηγό	ΚΗΥ 9768	19/4/2000	57	Πετρέλαιο	ΤΕΧΝΙΚΗ
7	Φορτηγό	ΚΗΙ9380	15/4/2010	18	Πετρέλαιο	ΤΕΧΝΙΚΗ
8	Φορτηγό	ΚΗΙ9392	12/12/1995	17	Πετρέλαιο	ΤΕΧΝΙΚΗ
9	4Χ4 ΦΟΡΤΗΓΑΚΙ	ΚΗΥ 4475	26/4/1999	17	Βενζίνη	ΑΡΔΕΥΣΗ
10	4Χ4 ΦΟΡΤΗΓΑΚΙ	ΚΗΙ4955	30/11/2004	17	Πετρέλαιο	ΑΡΔΕΥΣΗ
11	4Χ4 ΦΟΡΤΗΓΑΚΙ	ΚΗΙ4469	14/10/2002	17	Πετρέλαιο	ΑΡΔΕΥΣΗ
12	4Χ4 ΦΟΡΤΗΓΑΚΙ	ΚΗΥ 4476	24/4/1999	17	Βενζίνη	ΑΡΔΕΥΣΗ
13	4Χ4 ΦΟΡΤΗΓΑΚΙ	ΚΗΥ 4941	22/1/2003	15	Βενζίνη	ΑΡΔΕΥΣΗ
14	Επιβατικό	ΚΗΙ4970	12/1/2006	16	Βενζίνη	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
15	Επιβατικό	ΚΗΙ9383	30/8/2010	9	Πετρέλαιο	ΛΟΙΠΕΣ
16	Επιβατικό	ΚΗΙ4942	27/1/2003	11	Βενζίνη	ΛΟΙΠΕΣ
17	Επιβατικό	ΚΗΙ4971	16/1/2006	16	Βενζίνη	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
18	Επιβατικό	ΚΗΙ4471	12/11/2002	11	Βενζίνη	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
19	Επιβατικό	ΚΗΗ 6605	10/7/2015	8	Βενζίνη	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
20	Λεωφορείο	ΚΗΥ 9762	20/9/1999	35	Πετρέλαιο	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
21	Λεωφορείο	ΚΗΥ-9760	23/8/1999	35	Πετρέλαιο	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
22	Τζιπ	ΚΗΥ 9763	30/9/1999	9	Βενζίνη	ΤΕΧΝΙΚΗ
23	Τζιπ	ΚΗΙ9374	27/7/2006	13	Βενζίνη	ΤΕΧΝΙΚΗ
24	Τζιπ	ΚΗΥ 9793	19/9/2001	14	Βενζίνη	ΤΕΧΝΙΚΗ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΕΡΓΟΥ						
1	Σάρωθρο	Μ.Ε. 88680	2/2/2006	80 (Πραγ.ισχύς)	Πετρέλαιο	ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ
2	Φορτωτής	Μ.Ε. 52931	22/11/2001	167 (Πραγ.ισχύς)	Πετρέλαιο	ΤΕΧΝΙΚΗ
3	Καταστροφέας	ΑΜ 51082	27/3/1998	104,72 (πραγ.ισχύς)	Πετρέλαιο	ΤΕΧΝΙΚΗ

Α/Α	Είδος οχήματος	Αριθ. κυκλοφ.	Ημερ/νία 1ης άδειας κυκλοφ.	Φορολ. Ισχύς	Είδος καυσίμου	ΥΠΗΡΕΣΙΑ
4	Τσαπάκι	ΜΕ 41480	17/9/1999	97 (πραγ. Ισχύς)	Πετρέλαιο	ΤΕΧΝΙΚΗ
5	Πολυμηχάνημα	ΜΕ 109995	13/8/2009	231 (πραγ.ισχύς)	Πετρέλαιο	ΤΕΧΝΙΚΗ
6	Αποφρακτικό	ΜΕ 52989	8/8/2003	180	Πετρέλαιο	ΤΕΧΝΙΚΗ
7	Γκρέιντερ	ΜΕ 62947	13/7/2001	125	Πετρέλαιο	ΤΕΧΝΙΚΗ

2.5.2.2 Ακίνητη περιουσία

Η ακίνητη περιουσία του Δήμου περιλαμβάνει τα οικόπεδα εντός σχεδίου ή οικισμού και τα κτίσματα εντός και εκτός σχεδίου, αλλά και όλα τα γήπεδα.

2.5.2.3 Μηχανοργάνωση και πληροφοριακά συστήματα

Ονομασία Συστήματος	Ονομασία Υποσυστήματος
e-ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ
Διαδικτυακή πύλη Δήμου Μυλοποτάμου	Διαδικτυακή πύλη Δήμου Μυλοποτάμου
e-kep ermis	e-kep ermis
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΟ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΕΚΛΟΓΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΛΗΞΙΑΡΧΕΙΟ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΙΝΗΣΗΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΤΕΛΗ ΑΡΔΕΥΣΗΣ-ΒΟΣΚΗΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΤΑΠ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΚΛΗΣΕΙΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΤΕΛΗ ΠΑΡΕΠΙΔΗΜΟΥΝΤΩΝ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΑΔΕΙΕΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΤΕΛΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ
ΔΗΜΟΣ NET	ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΜΗΤΡΩΟ ΑΡΡΕΝΩΝ

2.5.3 Οικονομικά Στοιχεία

Οι **Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.)** αποτελούν μία κατηγορία οικονομικών μονάδων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά :

- Παρέχουν υπηρεσίες και κατασκευάζουν υποδομές που χαρακτηρίζονται ως **τοπικά δημόσια αγαθά**, τα οποία δεν είναι δυνατό να παραχθούν σε ικανοποιητικές ποσότητες ή και με την ανάλογη ποιότητα από την αγορά, ούτε μπορούν να τιμολογηθούν με τις κλασσικές μεθόδους του ιδιωτικού τομέα.
- Δεν έχουν **κερδοσκοπικό χαρακτήρα**, όπως οι επιχειρήσεις.
- Αποτελούν φορείς άσκησης **δημόσιας εξουσίας** σε τοπικό επίπεδο.

Οι οικονομικοί τους στόχοι επικεντρώνονται κατά συνέπεια σε τρεις κατευθύνσεις:

- 1) στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους (παραγωγή τοπικών δημόσιων αγαθών) με το χαμηλότερο δυνατό κόστος, με βάση ορισμένα πρότυπα ποιότητας,
- 2) στην εξεύρεση σταθερών και μόνιμων εσόδων που επιτρέπουν την εφαρμογή προγραμματικών διαδικασιών.
- 3) στην εξασφάλιση πλεονάσματος για να επιτευχθεί η υλοποίηση μεσοπρόθεσμων αναπτυξιακών στόχων.

Η ανάλυση της οικονομικής κατάστασης και των προοπτικών του Δήμου Μυλοποτάμου βασίστηκε στους απολογισμούς και τις οικονομικές καταστάσεις του 2016, του 2017 και του 2018. Επιπλέον, αξιοποιήθηκαν οι επισημάνσεις στελεχών και συνεργατών του Δήμου καθώς και η οικονομική και λογιστική τεκμηρίωση της Οικονομικής Υπηρεσίας.

Στους απολογισμούς εσόδων - εξόδων των τριών τελευταίων ετών καταγράφονται τα οικονομικά στοιχεία που αφορούν τις προτεραιότητες και επιλογές της Δημοτικής Αρχής, την άσκηση των αρμοδιοτήτων του Δήμου και γενικά τις δραστηριότητες του.

2.5.3.1 Μεθοδολογία Οικονομικής Ανάλυσης

Απολογισμοί 2016 έως 2018

Ο νέος τύπος προϋπολογισμού / απολογισμού που ισχύει από το 2005 διαιρείται σε δύο μέρη. Το Μέρος Ι περιλαμβάνει τα έσοδα και το Μέρος ΙΙ τις δαπάνες, μαζί με το αποθεματικό.

Τα **έσοδα** ταξινομούνται σε έξι κύριες ομάδες, με κριτήριο την προέλευσή τους, οι οποίες υποδιαιρούνται σε κατηγορίες, υποκατηγορίες και είδος εσόδου με βάση το δεκαδικό σύστημα :

➤ Τακτικά έσοδα

Στα Τακτικά έσοδα περιλαμβάνονται οι ακόλουθοι γενικοί λογαριασμοί.

- 01- Πρόσοδοι από ακίνητη περιουσία.
- 02- Πρόσοδοι από κινητή περιουσία.
- 03- Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα (έσοδα ανά υπηρεσία).
- 04- Έσοδα και λοιπά τέλη δικαιώματα και Π.Υ.
- 05- Φόροι και εισφορές.
- 06- Έσοδα από επιχορηγήσεις και λειτουργικές δαπάνες.
- 07- Λοιπά τακτικά έσοδα.

➤ Έκτακτα έσοδα

Στα Έκτακτα έσοδα περιλαμβάνονται οι ακόλουθοι γενικοί λογαριασμοί.

- 11- Εκποίηση κινητής και ακίνητης περιουσίας.
- 12- Επιχορηγήσεις έκτακτες και λειτουργικές δαπάνες.
- 13- Επιχορηγήσεις για επενδύσεις.
- 14- Δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες.
- 15- Προσαυξήσεις, πρόστιμα, παράβολα.
- 16- Λοιπά έκτακτα έσοδα.

➤ Έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών (Π.Ο.Ε.), που βεβαιώνονται για πρώτη φορά

Στα έσοδα Π.Ο.Ε περιλαμβάνονται οι ακόλουθοι γενικοί λογαριασμοί.

- 21- Έσοδα Π.Ο.Ε. τακτικά.
- 22- Έσοδα Π.Ο.Ε. έκτακτα.

- Εισπράξεις δανείων και απαιτήσεων από Π.Ο.Ε. (εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα κατά το παρελθόν τακτικά και έκτακτα έσοδα)

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθοι λογαριασμοί.

- 31- Εισπράξεις από δάνεια.
- 32- Εισπράξεις απαιτήσεων Π.Ο.Ε.

- Εισπράξεις υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων και επιστροφές χρημάτων

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθοι γενικοί λογαριασμοί.

- 41- Εισπράξεις υπέρ δημοσίου και τρίτων.
- 42- Επιστροφές χρημάτων

- Χρηματικό υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθοι γενικοί λογαριασμοί.

- 51- Χρηματικό υπόλοιπο προηγούμενων χρήσεων.

Οι **δαπάνες** ταξινομούνται σε τέσσερις κύριες ομάδες για κάθε μία εκ των υπηρεσιών που προσφέρει ο Δήμος (π.χ. οικονομικές διοικητικές υπηρεσίες, υπηρεσίες καθαριότητας και ηλεκτροφωτισμού και άλλες) και ακολουθούν την ίδια μεθοδολογία υποδιαίρεσης σε κατηγορίες, υποκατηγορίες και είδος εξόδου. Για κάθε υπηρεσία εμφανίζονται οι ακόλουθες δαπάνες.

- Λειτουργικές δαπάνες χρήσης, έξοδα χρήσης (κωδικός 6)

Στις λειτουργικές δαπάνες περιλαμβάνονται.

- 60- Αμοιβές και έξοδα προσωπικού.
- 61- Αμοιβές αιρετών και τρίτων.
- 62- Παροχές τρίτων.
- 63- Φόροι τέλη.

64- Γενικά έξοδα.

65- Πληρωμές για εξυπηρέτηση δημόσιας πίστης.

66- Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων.

67- Πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους, παραχωρήσεις, παροχές, επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις, δωρεές.

68- Λοιπά έξοδα

- Επενδύσεις (κωδικός 7)

71 - Κτίρια, απαλλοτριώσεις, πάγια

73- Έργα.

74- Μελέτες πειραματικές εργασίες και έρευνες.

75- Τίτλοι πάγιας επένδυσης.

Επιπλέον εκτός των εξόδων ανά υπηρεσία η ταξινόμηση των δαπανών περιλαμβάνει και τις ακόλουθες κατηγορίες.

- Πληρωμές από υποχρεώσεις Π.Ο.Ε. - λοιπές αποδόσεις - προβλέψεις (κωδικός 8)

81- Πληρωμές ΠΟΕ.

82- Λοιπές αποδόσεις.

85- Προβλέψεις.

- Αποθεματικό (κωδικός 9)

91- Αποθεματικό.

Οι απολογισμοί αυτοί αποτυπώνουν με ακρίβεια τις οικονομικές δραστηριότητες και συναλλαγές του Δήμου, αφού έχουν ενσωματώσει τις θεσμικές και νομοθετικές αλλαγές που έχουν μεσολαβήσει τα τελευταία χρόνια και επιπλέον έχουν υιοθετήσει σύγχρονες λογιστικές προδιαγραφές. Η ανάλυση τους παρέχει συγκεκριμένη εικόνα των προτεραιοτήτων και λειτουργιών του.

2.5.3.2 Ανάλυση εσόδων Δήμου Μυλοποτάμου

Η πραγματική οικονομική κατάσταση του Δήμου Μυλοποτάμου κατά την περίοδο 2016-2018: **Εισπραχθέντα έσοδα**

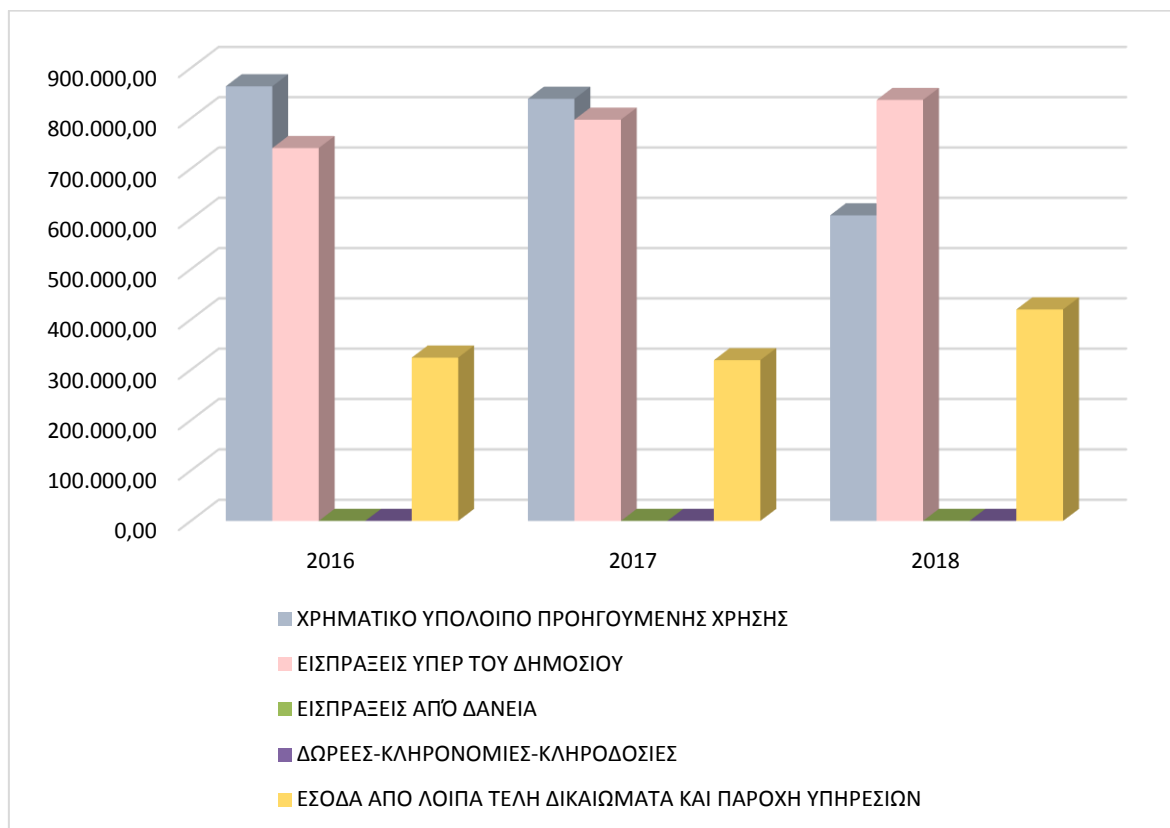
Ακολούθως παρουσιάζεται ο πίνακας των εισπραχθέντων εσόδων του Δήμου Μυλοποτάμου για τις διαχειριστικές χρήσεις 2016 έως 2018, σύμφωνα με τα στοιχεία τα οποία αντλήθηκαν από τους απολογισμούς των εσόδων του Δήμου.

Πίνακας 38: Εισπραχθέντα Έσοδα 2016-2018 Δήμου Μυλοποτάμου

Εισπραχθέντα Έσοδα 2016-2018 Δ.ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ		2016	2017	2018
0	ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	4.886.192,26	4.753.512,35	4.930.170,55
1	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	9.757,15	12.391,80	20.223,21

Εισπραχθέντα Έσοδα 2016-2018 Δ.ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ		2016	2017	2018
2	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	9.700,93	8.080,76	8.371,44
3	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	1.781.463,92	1.491.669,96	1.413.972,08
4	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΑ ΤΕΛΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	324.111,48	319.052,02	419.914,88
5	ΦΟΡΟΙ-ΕΙΣΦΟΡΕΣ	77.484,35	57.525,21	91.922,24
6	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	2.678.669,43	2.841.252,60	2.929.951,95
7	ΛΟΙΠΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	5.005,00	23.540,00	45.814,75
1	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	2.050.874,51	2.882.649,90	2.083.731,78
11	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΗΤΗΣ & ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	0,00	0,00	0,00
12	ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	275.114,83	537.623,82	588.048,42
13	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	1.511.402,94	2.197.404,54	1.279.930,77
14	ΔΩΡΕΕΣ-ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΕΣ-ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ	0,00	0,00	0,00
15	ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΣΤΙΜΑ-ΠΑΡΑΒΟΛΑ	236.256,65	140.159,94	205.274,88
16	ΛΟΙΠΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	28.100,09	7.461,60	10.477,71
2	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΤΗ	64.205,09	91.260,35	142.329,43
21	ΕΣΟΔΑ ΠΟΕ ΤΑΚΤΙΚΑ	64.205,09	91.260,35	142.329,43
22	ΕΣΟΔΑ ΠΟΕ ΕΚΤΑΚΤΑ	0,00	0,00	0,00
3	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	543.605,93	438.574,00	412.487,85
31	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ	0	0,00	0,00
32	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΠΟΕ	543.605,93	438.574,00	412.487,85
4	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΔΗΜΟΣΙΟΥ & ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ	750.168,96	805.590,10	845.958,25
41	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ	740.776,07	797.222,28	836.478,07
42	ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	9.392,89	8.367,82	9.480,18
5	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	863.590,52	838.739,48	607.048,42
51	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	863.590,52	838.739,48	607.048,42
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	9.158.637,27	9.810.326,18	9.021.726,28

Γράφημα 22: Εξέλιξη εσόδων Δήμου Μυλοποτάμου 2016-2018

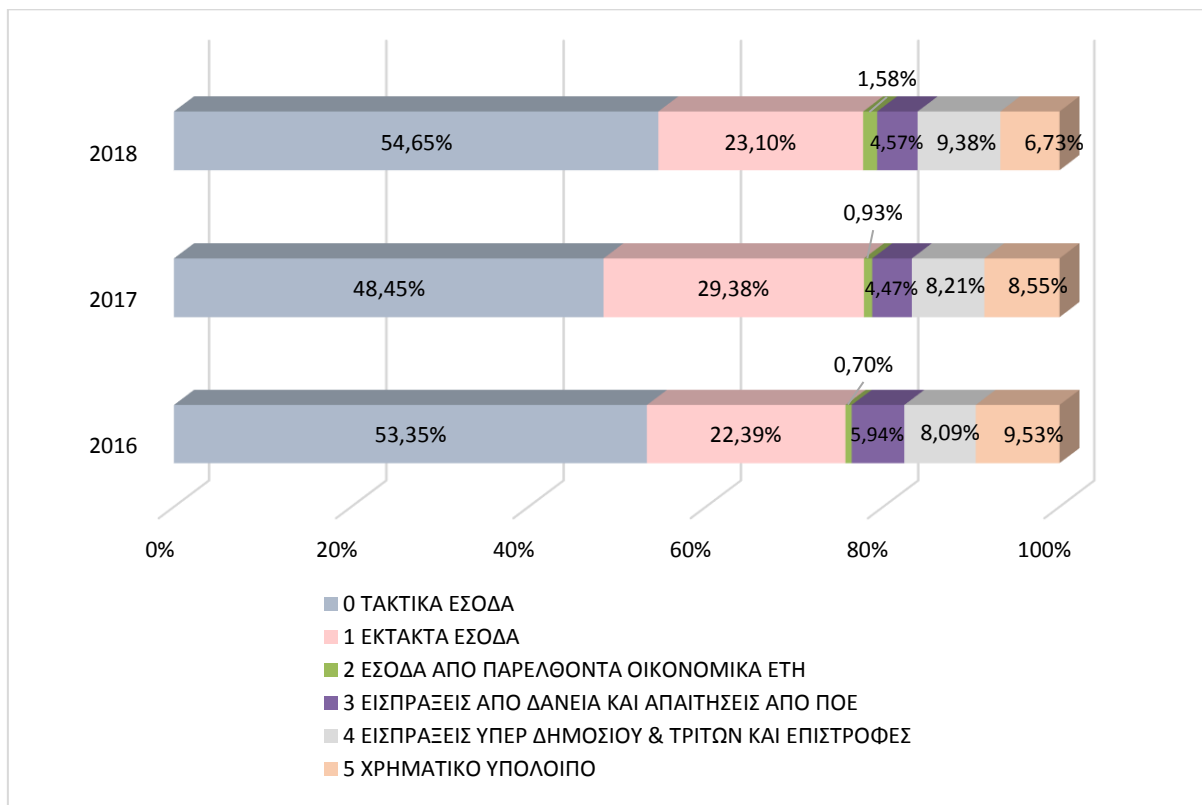

Πίνακας 39: Ποσοστό συμμετοχής κάθε κατηγορίας εσόδων στο σύνολο Δήμου Μυλοποτάμου

Ποσοστό συμμετοχής κάθε κατηγορίας εσόδων στο σύνολο Δ.ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ		2016	2017	2018
0	ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	53,35%	48,45%	54,65%
1	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	0,11%	0,13%	0,22%
2	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	0,11%	0,08%	0,09%
3	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	19,45%	15,21%	15,67%
4	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΑ ΤΕΛΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	3,54%	3,25%	4,65%
5	ΦΟΡΟΙ-ΕΙΣΦΟΡΕΣ	0,85%	0,59%	1,02%
6	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	29,25%	28,96%	32,48%
7	ΛΟΙΠΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	0,05%	0,24%	0,51%
1	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	22,39%	29,38%	23,10%
11	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΗΤΗΣ & ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	0,00%	0,00%	0,00%
12	ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	3,00%	5,48%	6,52%
13	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	16,50%	22,40%	14,19%

Ποσοστό συμμετοχής κάθε κατηγορίας εσόδων στο σύνολο Δ.ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ		2016	2017	2018
14	ΔΩΡΕΕΣ-ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΕΣ-ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ	0,00%	0,00%	0,00%
15	ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΣΤΙΜΑ-ΠΑΡΑΒΟΛΑ	2,58%	1,43%	2,28%
16	ΛΟΙΠΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	0,31%	0,08%	0,12%
2	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΤΗ	0,70%	0,93%	1,58%
21	ΕΣΟΔΑ ΠΟΕ ΤΑΚΤΙΚΑ	0,70%	0,93%	1,58%
22	ΕΣΟΔΑ ΠΟΕ ΕΚΤΑΚΤΑ	0,00%	0,00%	0,00%
3	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	5,94%	4,47%	4,57%
31	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠ'Ο ΔΑΝΕΙΑ	5,94%	0,00%	0,00%
32	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΑΠΟ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ ΠΟΕ	8,19%	4,47%	4,57%
4	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΔΗΜΟΣΙΟΥ & ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ	8,09%	8,21%	9,38%
41	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ	0,10%	8,13%	9,27%
42	ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	9,43%	0,09%	0,11%
5	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	9,53%	8,55%	6,73%
51	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	9,53%	8,55%	6,73%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ		100,00%	100,00%	100,00%

Γράφημα 23: Ποσοστό συμμετοχής κάθε κατηγορίας εσόδων στο σύνολο Δήμου Μυλοποτάμου

2.5.3.3 Ανάλυση εξόδων Δήμου Μυλοποτάμου

Η πραγματική οικονομική κατάσταση του Δήμου Μυλοποτάμου κατά την περίοδο 2016 έως 2018:

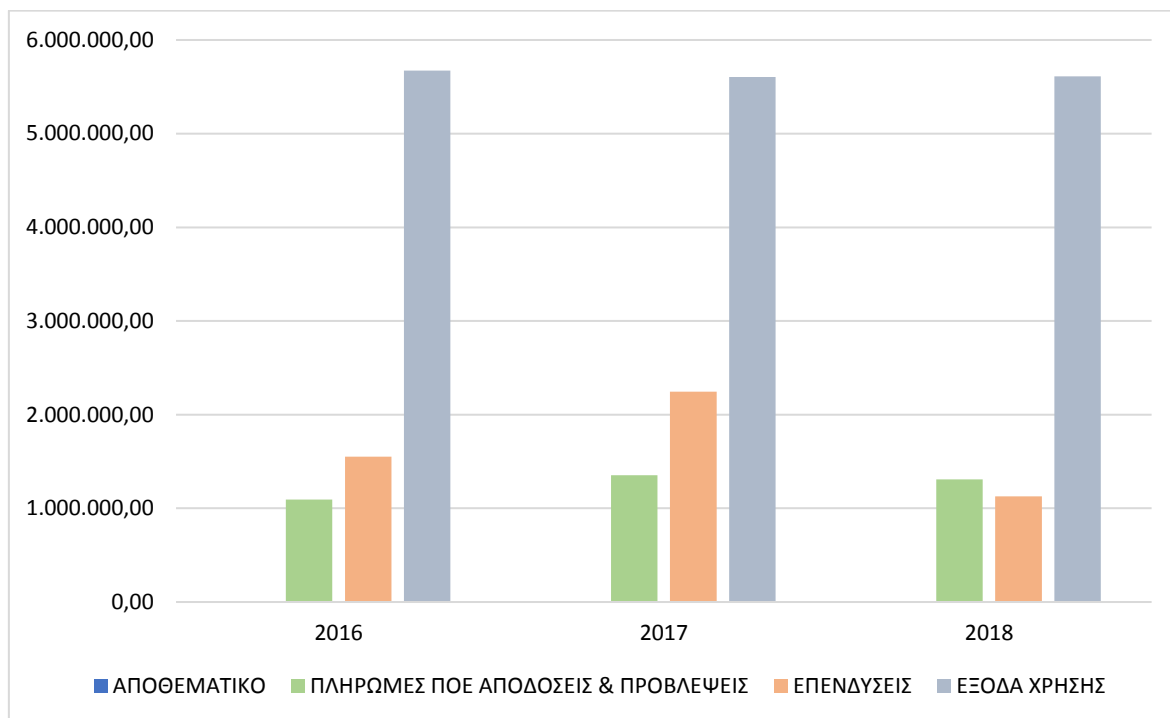
Πληρωθέντα έξοδα

Η πραγματική κατάσταση του Δήμου ως προς τα έξοδα αποτυπώνεται στον εξόδων όπου παρουσιάζονται αναλυτικά τα πληρωθέντα έξοδα στην τριετία 2016 έως 2018 και η αναλογία τους ως προς τα συνολικά έξοδα.

Πίνακας 40: Πληρωθέντα έξοδα 2016-2018 Δήμου Μυλοποτάμου

Πληρωθέντα Έξοδα στο σύνολο Δήμου Μυλοποτάμου		2016	2017	2018
6	ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ	5.672.873,85	5.604.999,55	5.612.615,28
60	ΑΜΟΙΒΕΣ & ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	1.795.978,59	1.826.320,54	1.967.211,04
61	ΑΜΟΙΒΕΣ ΑΙΡΕΤΩΝ & ΤΡΙΤΩΝ	295.435,06	292.872,12	344.757,26
62	ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΡΙΤΩΝ	2.013.518,53	1.474.235,05	1.373.059,79
63	ΦΟΡΟΙ-ΤΕΛΗ	16.269,19	16.126,36	17.243,02
64	ΛΟΙΠΑ ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	47.948,49	41.260,03	82.120,88
65	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΙΣΤΗΣ	394.805,72	383.472,84	272.840,02
66	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΑΝΑΛΩΣΙΜΩΝ	398.877,11	437.521,93	394.730,54
67	ΠΛΗΡΩΜΕΣ-ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΤΡΙΤΟΥΣ	681.696,85	1.132.562,55	1.159.920,59
68	ΛΟΙΠΑ ΕΞΟΔΑ	28.344,31	628,13	732,14
7	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	1.553.375,49	2.244.623,18	1.127.702,62
71	ΑΓΟΡΕΣ ΚΤΙΡΙΩΝ, ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ & ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΠΑΓΙΩΝ	63.500,93	146.788,43	147.825,23
73	ΕΡΓΑ	1.428.234,32	2.089.224,75	948.133,39
74	ΜΕΛΕΤΕΣ, ΕΡΕΥΝΕΣ, ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ & ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	61.640,24	8.610,00	31.744,00
8	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ & ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	1.093.648,45	1.353.639,19	1.310.606,21
81	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ	0,00	556.237,36	454.084,27
82	ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ	0,00	797.401,83	856.521,94
85	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΜΗ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ	0,00	0,00	0,00
9	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	0,00	0,00	0,00
	ΣΥΝΟΛΑ	8.319.897,79	9.203.261,92	8.050.924,11

Γράφημα 24: : Εξέλιξη Πληρωθέντων εξόδων 2016-2018 Δήμου Μυλοποτάμου

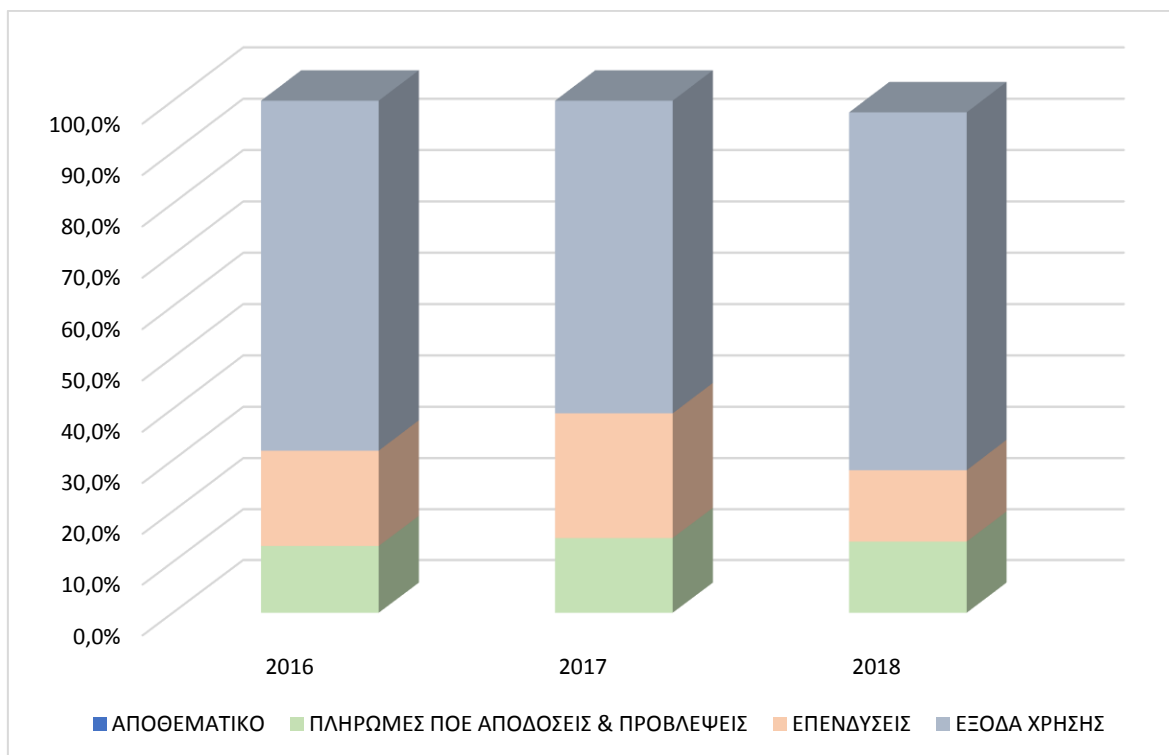

Πίνακας 41: Ποσοστό συμμετοχής κάθε κατηγορίας εξόδων στο σύνολο Δήμου Μυλοποτάμου

Ποσοστό συμμετοχής εξόδων κάθε κατηγορίας στο σύνολο Δήμου Μυλοποτάμου		% 2016	% 2017	% 2018
6	ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ	68,18%	60,90%	5.612.615,28
60	ΑΜΟΙΒΕΣ & ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	21,59%	19,84%	1.967.211,04
61	ΑΜΟΙΒΕΣ ΑΙΡΕΤΩΝ & ΤΡΙΤΩΝ	3,55%	3,18%	344.757,26
62	ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΡΙΤΩΝ	24,20%	16,02%	1.373.059,79
63	ΦΟΡΟΙ-ΤΕΛΗ	0,20%	0,18%	17.243,02
64	ΛΟΙΠΑ ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	0,58%	0,45%	82.120,88
65	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΙΣΤΗΣ	4,75%	4,17%	272.840,02
66	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΑΝΑΛΩΣΙΜΩΝ	4,79%	4,75%	394.730,54
67	ΠΛΗΡΩΜΕΣ-ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΤΡΙΤΟΥΣ	8,19%	12,31%	1.159.920,59
68	ΛΟΙΠΑ ΕΞΟΔΑ	0,34%	0,01%	732,14
7	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	18,67%	24,39%	1.127.702,62
71	ΑΓΟΡΕΣ ΚΤΙΡΙΩΝ, ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ & ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΠΑΓΙΩΝ	0,76%	1,59%	147.825,23
73	ΕΡΓΑ	17,17%	22,70%	948.133,39

74	ΜΕΛΕΤΕΣ, ΕΡΕΥΝΕΣ, ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ & ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	0,74%	0,09%	31.744,00
8	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ & ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	13,14%	14,71%	1.310.606,21
81	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ	0,00%	6,04%	454.084,27
82	ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ	0,00%	8,66%	856.521,94
85	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΜΗ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ	0,00%	0,00%	0,00
9	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	0,00%	0,00%	0,00
	ΣΥΝΟΛΑ	100,00%	100,00%	8.050.924,11

Γράφημα 25: Ποσοστό συμμετοχής κάθε κατηγορίας εξόδων στο σύνολο Δήμου Μυλοποτάμου

2.5.4 Νομικά Πρόσωπα Δήμου

2.5.4.1 Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Μυλοποτάμου (ΔΗ.Κ.Ε.ΜΥ.)

Η Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Μυλοποτάμου (ΔΗ.Κ.Ε.ΜΥ.) ιδρύθηκε με το ΦΕΚ σύστασης 641/Β/19-04-2011 και έχει ως στόχο να υπηρεσία καλύπτει ανάγκες

- πρόνοιας
- πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και υγιεινής
- δυνατότητας εξεύρεσης εργασίας σε άνεργες μητέρες
- φροντίδας βρεφών φροντίδας ηλικιωμένων
- φροντίδας μοναχικών ατόμων και ατόμων με κινητικά προβλήματα

Αποδέκτες των υπηρεσιών του νομικού προσώπου είναι οι ηλικιωμένοι κάτοικοι του Δήμου, μητέρες ανήλικων τέκνων, μειονεκτούντες στην αγορά εργασίας, πολιτιστικοί σύλλογοι και φορείς κοινωνικών και αθλητικών δραστηριοτήτων.

Η υπηρεσία στεγάζεται σε 4 κτίρια συνολικής επιφάνειας 380 τ.μ. τα οποία βρίσκονται στην έδρα του Δήμου στο Πέραμα, στο Γαράζο και τα Λιβάδια. Επίσης για την εξυπηρέτηση των αναγκών των προγραμμάτων το νομικό πρόσωπο μετά από παραχώρηση του Δήμου Μυλοποτάμου διαθέτει 4 Οχήματα Επιβατικά

Η πληροφορική τεχνολογία αξιοποιείται πλήρως με δεδομένο ότι όλοι οι απασχολούμενοι διαθέτουν ηλεκτρονικό υπολογιστή και εκτυπωτές, φωτοτυπικό και φαξ. Συνολικά το νομικό πρόσωπο διαθέτει 12 Η/Υ, 6 εκτυπωτές, 5 φαξ, 5 τηλεφωνικές συσκευές, 6 γραφεία, 2 λογισμικά λογιστικής διαχείρισης και 1 πρόγραμμα μισθοδοσίας.

Διοίκηση της Υπηρεσίας

Τακτικά μέλη

1. Παπαδομανωλάκης Οδυσσέας, αιρετός εκπρόσωπος του Δήμου Μυλ/μου (πλειοψηφίας), Πρόεδρος
2. Φλουρής Θεόδωρος, αιρετός εκπρόσωπος του Δήμου Μυλ/μου (πλειοψηφίας), Αντιπρόεδρος
3. Θεοδωράκης Νικόλαος, αιρετός εκπρόσωπος του Δήμου Μυλ/μου (μειοψηφίας)
4. Αλεφαντινός Ζαχαρίας, εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα
5. Ουρανού-Νικηφόρου Ζαχαρένια, δημότης
6. Γιαπιντζάκη-Πετροδασκαλάκη Ευαγγελία του Αντωνίου, δημότης
7. Σταφυλάκη Άννα, δημότης
8. Πετούση Ρεγγίνα, δημότης
9. Ηλιάδου Ελισάβετ του Γεωργίου, εκπρόσωπος εργαζομένων

Αναπληρωματικά μέλη

1. Μιχόπουλος Δημήτριος, αιρετός εκπρόσωπος του Δήμου Μυλ/μου (πλειοψηφίας)
2. Λαδιανός Ζαχαρίας, αιρετός εκπρόσωπος του Δήμου Μυλ/μου (πλειοψηφίας)
3. Μαθιουδάκης Νικόλαος, αιρετός εκπρόσωπος του Δήμου Μυλ/μου (μειοψηφίας)
4. Σπανουδάκη Ειρήνη, εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα
5. Κουτάντου Νίκη, δημότης
6. Σαμόλης Εμμανουήλ του Σταύρου, δημότης
7. Ιωάννου Μαρία του Βασιλείου, δημότης
8. Μαραθιανός Γεώργιος του Ιωάννη, δημότης
9. Μιχελουδάκης Ιωάννης του Εμμανουήλ, εκπρόσωπος εργαζομένων

Στελέχωση (πίνακας προσωπικού, οργανόγραμμα)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΠΕ	ΠΕ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ	ΙΔΑΧ	1
ΠΕ	ΠΕ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ	ΙΔΟΧ	3
ΠΕ	ΠΕ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ	ΙΔΟΧ	1

ΤΕ	ΠΕ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΣ	ΙΔΟΧ	1
ΤΕ	ΤΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	ΙΔΟΧ	1
ΤΕ	ΤΕ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ	ΙΔΟΧ	1
ΤΕ	ΤΕ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ	ΙΔΟΧ	1
ΔΕ	ΔΕ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ	ΙΔΟΧ	5
ΔΕ	ΔΕ ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΚΟΜΩΝ	ΙΔΟΧ	2
ΔΕ	ΔΕ ΜΑΓΕΙΡΩΝ	ΙΔΟΧ	1
ΔΕ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ	ΙΔΟΧ	2
ΔΕ	ΔΕ ΟΔΗΓΩΝ	ΙΔΟΧ	1
ΥΕ	ΥΕ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΒΟΗΘΩΝ	ΙΔΟΧ	8
ΥΕ	ΥΕ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΙΔΟΧ	4

2.5.4.2 Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Μυλοποτάμου (Δ.Ε.Υ.Α.Μ.)

Η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Μυλοποτάμου (Δ.Ε.Υ.Α.Μ.) με ΦΕΚ σύστασης: 801/Β/10-05-2011 καλύπτει ανάγκες:

- i. αξιοποίησης και προστασίας υδάτινων πόρων
- ii. κατασκευής και εκμετάλλευσης σύγχρονων υδραγωγείων και δικτύων
- iii. κατασκευής δικτύων αποχέτευσης
- iv. επεξεργασίας αστικών υγρών αποβλήτων.

Αποδέκτες των υπηρεσιών του νομικού προσώπου είναι οι ιδιώτες καταναλωτές κάτοικοι του Δήμου και επιχειρήσεις και όλες οι ξενοδοχειακές μονάδες και λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις.

Η υπηρεσία στεγάζεται στην παρούσα φάση στο δημοτικό κατάστημα στην έδρα του Δήμου και βρίσκεται υπό κατασκευή κτίριο 600 τ.μ.. Για τη λειτουργία των υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης υπάρχουν τρεις (3) βιολογικοί καθαρισμοί στις τοπικές κοινότητες Περάματος, Πανόρμου και Μελιδονίου (οικ. Μπαλί), 81 γεωτρήσεις με αντλιοστάσια και 30 αντλιοστάσια λυμάτων. Η πληροφορική τεχνολογία αξιοποιείται με την χρήση 4 Η/Υ των οποίων η προμήθεια έγινε πρόσφατα καθώς και του αντίστοιχου λογισμικού. Για την εξυπηρέτηση των αναγκών λειτουργίας των υπηρεσιών του νομικού προσώπου υπάρχουν:

Είδος οχήματος	Αριθμός
JCB	1
Φορτωτής Ερπυστριοφόρος	1
Φορτωτής	1
Μικρό αποφρακτικό τροχήλατο	1
Φορτηγό	1
Επιβατικό	2

Διοίκηση της Υπηρεσίας

Πρόεδρος Δ.Σ.: Καφάτος Γεώργιος

Τακτικά μέλη

1. Κλάδος Γεώργιος, Δημοτικός Σύμβουλος, Αντιπρόεδρος Δ.Σ. (πλειοψηφίας)

2. Ρουμπάκης Μηνάς, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
3. Σκλαβάκης Εμμανουήλ, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
4. Ρασούλη Άννα, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
5. Αντωνάκης Κυριάκος, Δημοτικός Σύμβουλος (μειοψηφίας)
6. Δασκαλάκης Νικόλαος, Δημοτικός Σύμβουλος (μειοψηφίας)
7. Λαγού Ευαγγελία του Χρήστου, εκπρόσωπος εργαζομένων
8. Γυπαράκη Ελένη, εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα (Αγροτικός Συνεταιρισμός Μυλοποτάμου)
9. Πολυμίλης Κωνσταντίνος, Δημότης με γνώση του αντικειμένου
10. Μαραγκουδάκης Ανδρέας, Δημότης με γνώση του αντικειμένου

Αναπληρωματικά μέλη

1. Μιχόπουλος Δημήτριος, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
2. Λαδιανός Ζαχαρίας, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
3. Παρασύρης Φραγκιάς, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
4. Φλουρής Θεόδωρος, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
5. Βουκάλης Ιωσήφ, Δημοτικός Σύμβουλος (μειοψηφίας)
6. Παπακωνσταντής Γεώργιος, Δημοτικός Σύμβουλος (μειοψηφίας)
7. Μαθιουδάκης Νικόλαος, εκπρόσωπος εργαζομένων
8. Τσιντάρη Δήμητρα, εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα (Αγροτικός Συνεταιρισμός Μυλοποτάμου)
9. Σταρράς Ιωάννης, Δημότης με γνώση του αντικειμένου
10. Ουρανού-Νικηφόρου Ζαχαρένια, Δημότης με γνώση του αντικειμένου

Στελέχωση (πίνακας προσωπικού, οργανόγραμμα)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΤΕ	ΤΕ ΒΟΗΘΟΣ ΛΟΓΙΣΤΗ	ΙΔΑΧ	1
ΔΕ	ΔΕ ΤΕΧΝΙΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΗΣ	ΙΔΑΧ	1
ΔΕ	ΔΕ ΤΕΧΝΙΤΗΣ ΥΔΡΑΥΛΙΚΟΣ	ΙΔΑΧ	1
ΥΕ	ΥΕ ΥΔΡΑΥΛΙΚΟΣ-ΥΔΡΟΝΟΜΕΑΣ	ΙΔΑΧ	1

Υλικοτεχνική υποδομή

ΕΠΙΒΑΤΙΚΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΔΕΥΑΜ	
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ	ΑΡ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
MITSUBISHI	PEM 9967
SUZUKI	PEN 1354
MITSUBISHI	PEN 2091
MITSUBISHI	PEM 6495
SUZUKI	PEM 1490
CITROEN	PEH 5163
MITSUBISHI	ANM 4817

MITSUBISHI	PEN 6443
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΕΡΓΟΥ ΔΕΥΑΜ	
ΕΙΔΟΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΟΣ	ΑΡ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
ΦΟΡΤΩΤΗΣ	ΜΕ 131191
ΤΣΑΠΑΚΙ	ΜΕ 41476
ΦΟΡΤΩΤΗΣ ΕΡΠΙΣΤΙΟΦΟΡΟΣ	ΜΕ 34934
ΤΣΑΠΑΚΙ ΕΡΠΥΣΤΡΙΟΦΟΡΟ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	ΜΕ 125061
ΤΣΑΠΑΚΙ ΕΡΠΥΣΤΡΙΟΦΟΡΟ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΣ	ΜΕ 138680
ΤΣΑΠΑΚΙ	ΜΕ 138677
ΑΠΟΦΡΑΚΤΙΚΟ	ΜΕ 52989

2.5.4.3 Οργανισμός Πολιτισμού, Τουρισμού και Νέας Γενιάς Δήμου Μυλοποτάμου «Ο Αυλοπόταμος»

ΦΕΚ σύστασης: 2568/Β/27-11-2015

Διοίκηση

Πρόεδρος: Μανούσος Κλάδος.

Μέλη Δ.Σ

1. Ο Δημοτικός Σύμβουλος της πλειοψηφίας κ. Σκλαβάκης Εμμανουήλ με αναπληρωματική την Δημοτική Σύμβουλο της πλειοψηφίας κ. Ρασούλη Άννα
2. Ο Δημοτικός Σύμβουλος της Πλειοψηφίας κ. Λαδιανός Ζαχαρίας με Αναπληρωματικό τον Δημοτικό Σύμβουλο της πλειοψηφίας κ. Μιχόπουλο Δημήτριο
3. Ο Δημοτικός Σύμβουλος της μειοψηφίας κ. Θεοδωράκης Νικόλαος με αναπληρωματικό τον Δημοτικό Σύμβουλο της πλειοψηφίας κ. Αντωνάκη Κυριάκο
4. Ο Δημοτικός Σύμβουλος της μειοψηφίας κ. Ψωμάς Εμμανουήλ με αναπληρωματικό τον Δημοτικό Σύμβουλο της μειοψηφίας κ. Παπακωνσταντή Γεώργιο
5. Η Δημότης κ. Λαγουδάκη Μαρία με αναπληρωματική την Δημότη κ. Πολυμίλη Σοφία
6. Η Δημότης κ. Σταφυλάκη Άννα με αναπληρωματική την Δημότη κ. Γαλλιάκη Γεωργία
7. Δημότης κ. Πολίτης Γεώργιος με αναπληρωματικό/ή τον Δημότη κ. Μανωλούδη Αντώνιο
8. Η Δημότης κ. Φράρου-Παπαδογιάννη Κωστούλα με αναπληρωματική την Δημότη κ. Μπαγιαρτάκη Χρυσή
9. Ο Δημότης κ. Μαραβελάκης Γεώργιος με αναπληρωματική την Δημότη κ. Οικονομάκη Ελένη
10. Η Δημότης κ. Ιωάννου Στυλιανή με αναπληρωματική την Δημότη κ. Σκαράκη Ιωάννα

Στελέχωση (πίνακας προσωπικού, οργανόγραμμα)

Δεν έχει προσωπικό

2.5.4.4 Σχολική Επιτροπή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Μυλοποτάμου**ΦΕΚ σύστασης: 991/Β/26-05-2011****Διοίκηση****Τακτικά μέλη**

1. Κλάδος Μανούσος, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας), Πρόεδρος
2. Ρασούλη Άννα, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας), Αντιπρόεδρος
3. Λαδιανός Ζαχαρίας, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
4. Θεοδωράκης Νικόλαος, Δημοτικός Σύμβουλος (μειοψηφίας)
5. Κλάδος Δημοσθένης-Εμμανουήλ, Δημοτικός Σύμβουλος (μειοψηφίας)
6. Γασπαράκης Λάμπρος, Δ/ντής του Δημοτικού Σχολείου Αγγελιανών
7. Μαρκάκης Μάρκος, Δ/ντής του Δημοτικού Σχολείου Μπαλίου
8. Ξυλούρη Ειρήνη Προϊσταμένη 1ου Νηπιαγωγείου Περάματος
9. Γιαννούλη Ευανθία εκπρόσωπος συλλόγου γονέων

Αναπληρωματικά μέλη

1. Σκλαβάκης Εμμανουήλ, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
2. Μιχόπουλος Δημήτριος, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
3. Παρασύρης Γεώργιος, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
4. Ψωμάς Εμμανουήλ, Δημοτικός Σύμβουλος (μειοψηφίας)
5. Παπακωνσταντής Γεώργιος, Δημοτικός Σύμβουλος (μειοψηφίας)
6. Ρηγάκης Ιωάννης, Δ/ντής του Δημοτικού Σχολείου Πανόρμου
7. Βουμβουλάκης Ιωάννης, Δ/ντής του 1ου Δημοτικού Σχολείου Περάματος
8. Προδρόμου Μαριάνθη, Προϊσταμένη Νηπιαγωγείου Σισών
9. Παγκάλου Μαρία, εκπρόσωπος συλλόγου γονέων

Στελέχωση (πίνακας προσωπικού, οργανόγραμμα)

Δεν έχει προσωπικό

Οικονομικά Στοιχεία

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΠΟ 01-01-2016 ΜΕΧΡΙ 31-12-2016	
ΕΣΟΔΑ	
Έσοδα από επιχορηγήσεις - ΚΑΠ	145.657,19 €
Έσοδα από προσόδους σχολικής περιουσίας	2.757,64 €
Λοιπά Έσοδα	6.579,89 €
Χρηματικό υπόλοιπο προηγ. Έτους 2015	89.565,12 €
ΣΥΝΟΛΑ ΕΣΟΔΩΝ	244.559,84 €
ΕΞΟΔΑ	
Συντηρήσεις επισκευές	14.252,89 €
Αμοιβές τρίτων	51.628,66 €
Παροχές τρίτων (ενοίκια, ρεύμα, τηλ/νίες κλπ)	14.550,72 €
Θέρμανση	13.745,13 €
Λοιπές δαπάνες (γραφική ύλη, αναλώσιμα κλπ)	44.745,64 €
Αγορές παγίων	23.647,05 €

Απόδοση Κρατήσεων	23.937,12 €
ΣΥΝΟΛΑ ΕΞΟΔΩΝ	186.507,21 €
Υπόλοιπο Ταμείου την 01-01-2016	89.565,12 €
Υπόλοιπο Ταμείου την 31-12-2016	58.052,63 €

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	
ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΠΟ 01-01-2017 ΜΕΧΡΙ 31-12-2017	
ΕΣΟΔΑ	
Έσοδα από επιχορηγήσεις - ΚΑΠ	162.918,99 €
Έσοδα από προσόδους σχολικής περιουσίας	2.772,00 €
Λοιπά Έσοδα	12.285,88 €
Χρηματικό υπόλοιπο προηγ. Έτους 2016	58.052,63 €
ΣΥΝΟΛΑ ΕΣΟΔΩΝ	236.029,50 €
ΕΞΟΔΑ	
Συντηρήσεις επισκευές	6.758,85 €
Αμοιβές τρίτων	37.587,58 €
Παροχές τρίτων (ενοίκια, ρεύμα, τηλ/νίες κλπ)	13.096,42 €
Θέρμανση	19.254,01 €
Λοιπές δαπάνες (γραφική ύλη, αναλώσιμα κλπ)	45.335,09 €
Αγορές παγίων	39.561,01 €
Απόδοση Κρατήσεων	17.004,38 €
ΣΥΝΟΛΑ ΕΞΟΔΩΝ	178.597,34 €
Υπόλοιπο Ταμείου την 01-01-2017	58.052,63 €
Υπόλοιπο Ταμείου την 31-12-2016	57.432,16 €

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	
ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΠΟ 01-01-2018 ΜΕΧΡΙ 31-12-2018	
ΕΣΟΔΑ	
Έσοδα από επιχορηγήσεις - ΚΑΠ	165.975,80 €
Έσοδα από προσόδους σχολικής περιουσίας	3.588,02 €
Λοιπά Έσοδα	225,56 €
Χρηματικό υπόλοιπο προηγ. Έτους 2017	57.432,16 €
ΣΥΝΟΛΑ ΕΣΟΔΩΝ	227.221,54 €
ΕΞΟΔΑ	
Συντηρήσεις επισκευές	6.426,14 €
Αμοιβές τρίτων	38.103,14 €
Παροχές τρίτων (ενοίκια, ρεύμα, τηλ/νίες κλπ)	13.796,45 €
Θέρμανση	23.393,00 €
Λοιπές δαπάνες (γραφική ύλη, αναλώσιμα κλπ)	53.386,13 €
Αγορές παγίων	35.381,87 €
Απόδοση Κρατήσεων	17.247,60 €
ΣΥΝΟΛΑ ΕΞΟΔΩΝ	187.734,33 €
Υπόλοιπο Ταμείου την 01-01-2018	57.432,16 €
Υπόλοιπο Ταμείου την 31-12-2018	39.487,21 €

2.5.4.5 Σχολική Επιτροπή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Μυλοποτάμου**ΦΕΚ σύστασης: 991/Β/26-05-2011****Διοίκηση****Τακτικά μέλη**

1. Κλάδος Μανούσος, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας), Πρόεδρος
2. Ρασούλη Άννα, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας), Αντιπρόεδρος
3. Μιχόπουλος Δημήτριος, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
4. Αντωνάκης Κυριάκος, Δημοτικός Σύμβουλος (μειοψηφίας)
5. Βουκάλης Ιωσήφ, Δημοτικός Σύμβουλος (μειοψηφίας)
6. Βασσάλος Ευάγγελος, Δ/ντής του Γενικού Λυκείου Περάματος
7. Γαζανός Ιωάννης, Δ/ντής του Γυμνασίου Πανόρμου
8. Χωνιανάκη Κωνσταντίνα εκπρόσωπος συλλόγου γονέων
9. Σπυριδάκης Γεώργιος του Κωνσταντίνου εκπρόσωπος μαθητικών κοινοτήτων

Αναπληρωματικά μέλη

1. Σκλαβάκης Εμμανουήλ, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
2. Λαδιανός Ζαχαρίας, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
3. Παρασύρης Γεώργιος, Δημοτικός Σύμβουλος (πλειοψηφίας)
4. Κλάδος Δημοσθένης-Εμμανουήλ, Δημοτικός Σύμβουλος (μειοψηφίας)
5. Κυριμάκης Χαράλαμπος, Δημοτικός Σύμβουλος (μειοψηφίας)
6. Μαμαλάκη Ευαγγελία, Διευθύντρια του ΕΠΑΛ Γαράζου
7. Καουρμά Μαρία, Διευθύντρια του Γενικού Λυκείου Πανόρμου
8. Κυρμιτζάκη Ιωάννα εκπρόσωπος συλλόγου γονέων
9. Κλάδου Γαρυφαλιά του Γεωργίου εκπρόσωπος μαθητικών κοινοτήτων

Στελέχωση (πίνακας προσωπικού, οργανόγραμμα)

Δεν έχει προσωπικό

Οικονομικά Στοιχεία

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	
ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΠΟ 01-01-2016 ΜΕΧΡΙ 31-12-2016	
ΕΣΟΔΑ	
Έσοδα από επιχορηγήσεις - ΚΑΠ	82.901,50 €
Έσοδα από προσόδους σχολικής περιουσίας	8.513,40 €
Λοιπά Έσοδα	404,18 €
Οφειλόμενα Μισθώματα Κυλικείου Παρελθόντων Ετών- 7.462,95 €	0,00 €
Χρηματικό υπόλοιπο προηγ. Έτους 2015	52.949,80 €
ΣΥΝΟΛΑ ΕΣΟΔΩΝ	144.768,88 €
ΕΞΟΔΑ	
Συντηρήσεις επισκευές	12.126,06 €
Αμοιβές τρίτων	17.730,29 €
Παροχές τρίτων (ενοίκια, ρεύμα, τηλ/νίες κλπ)	4.135,70 €
Θέρμανση	6.808,57 €
Λοιπές δαπάνες (γραφική ύλη, αναλώσιμα κλπ)	36.610,43 €
Αγορές παγίων	34.552,47 €

Απόδοση Κρατήσεων	8.998,38 €
ΣΥΝΟΛΑ ΕΞΟΔΩΝ	120.961,90 €
Υπόλοιπο Ταμείου την 01-01-2016	52.949,80 €
Υπόλοιπο Ταμείου την 31-12-2016	23.806,98 €

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΠΟ 01-01-2017 ΜΕΧΡΙ 31-12-2017	
ΕΣΟΔΑ	
Έσοδα από επιχορηγήσεις - ΚΑΠ	80.215,55 €
Έσοδα από προσόδους σχολικής περιουσίας	7.583,21 €
Λοιπά Έσοδα	132,91 €
Οφειλόμενα Μισθώματα Κυλικείου Παρελθόντων Ετών- 7.462,95 €	0,00 €
Χρηματικό υπόλοιπο προηγ. Έτους 2016	23.806,98 €
ΣΥΝΟΛΑ ΕΣΟΔΩΝ	111.738,65 €
ΕΞΟΔΑ	
Συντηρήσεις επισκευές	2.816,52 €
Αμοιβές τρίτων	12.476,76 €
Παροχές τρίτων (ενοίκια, ρεύμα, τηλ/νίες κλπ)	3.854,42 €
Θέρμανση	9.257,72 €
Λοιπές δαπάνες (γραφική ύλη, αναλώσιμα κλπ)	21.127,82 €
Αγορές παγίων	2.948,47 €
Απόδοση Κρατήσεων	6.098,76 €
ΣΥΝΟΛΑ ΕΞΟΔΩΝ	58.580,47 €
Υπόλοιπο Ταμείου την 01-01-2017	23.806,98 €
Υπόλοιπο Ταμείου την 31-12-2017	53.158,18 €

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΠΟ 01-01-2018 ΜΕΧΡΙ 31-12-2018	
ΕΣΟΔΑ	
Έσοδα από επιχορηγήσεις - ΚΑΠ	83.165,10 €
Έσοδα από προσόδους σχολικής περιουσίας	7.157,10 €
Λοιπά Έσοδα	270,09 €
Οφειλόμενα Μισθώματα Κυλικείου Παρελθόντων Ετών- 7.462,95 €	0,00 €
Χρηματικό υπόλοιπο προηγ. Έτους 2017	53.158,18 €
ΣΥΝΟΛΑ ΕΣΟΔΩΝ	143.750,47 €
ΕΞΟΔΑ	
Συντηρήσεις επισκευές	2.835,63 €
Αμοιβές τρίτων	11.573,70 €
Παροχές τρίτων (ενοίκια, ρεύμα, τηλ/νίες κλπ)	4.758,68 €
Θέρμανση	11.191,71 €
Λοιπές δαπάνες (γραφική ύλη, αναλώσιμα κλπ)	30.993,70 €
Αγορές παγίων	34.769,93 €
Απόδοση Κρατήσεων	5.657,40 €
ΣΥΝΟΛΑ ΕΞΟΔΩΝ	101.780,75 €
Υπόλοιπο Ταμείου την 01-01-2018	53.158,18 €
Υπόλοιπο Ταμείου την 31-12-2018	41.969,72 €

2.6 Αξιολόγηση ΟΕΥ και Νομικών Προσώπων Δήμου Μυλοποτάμου

2.6.1 Επιτελικές Υπηρεσίες

2.6.1.1 Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού και Οργάνωσης

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Η υπηρεσία διαθέτει ανθρώπινο δυναμικό που έχει τη διάθεση να προσφέρει τις υπηρεσίες του άμεσα και αποτελεσματικά • Υπάρχουν συνεργασίες με άλλες υπηρεσίες εκτός Δήμου • Γίνεται προγραμματισμός σε όλες τις δράσεις του Τμήματος ενώ οι στόχοι και τα χρονοδιαγράμματα είναι συγκεκριμένα. • Οι υπηρεσίες του τμήματος ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις ανάγκες των αποδεκτών του και στο έργο που έχει να επιτελέσει.
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Έλλειψη πληροφορικού συστήματος και βάσης δεδομένων για την διαχείριση των έργων και των προγραμμάτων χρηματοδότησης • Υπάρχουν προβλήματα στην οργανωτική δομή του τμήματος εξαιτίας της ελλιπούς στελέχωσης • Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού όπως πτυχιούχοι πληροφορικής, μηχανικοί ηλεκτρονικών υπολογιστών κλπ.. • Έλλειψη εμπειρίας και εκπαίδευσης σε θέματα μελετών και επίβλεψης έργων που αφορούν τις αρμοδιότητες του γραφείου ΤΠΕ
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
• Εφαρμογή βελτιωμένου συστήματος οργάνωσης της υπηρεσίας • Αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής
ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Έλλειψη εμπειρίας και εκπαίδευσης σε θέματα παρακολούθησης Επιχειρησιακών προγραμμάτων, συστήματα μέτρησης αποδοτικότητας υπηρεσιών • Έλλειψη εμπειρίας και εκπαίδευσης σε θέματα μελετών και επίβλεψης έργων που αφορούν τις αρμοδιότητες του γραφείου • Έλλειψη κατάρτισης σε θέματα που σχετίζονται με τη λειτουργία του γραφείου • Ενίσχυση του γραφείου με προσωπικό • Οργάνωση γραφείου ΤΠΕ • Έλλειψη προσωπικού

2.6.2 Υπηρεσίες τοπικής οικονομικής ανάπτυξης

2.6.2.1 Αυτοτελές Τμήμα Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Η υπηρεσία διαθέτει ανθρώπινο δυναμικό που έχει τη διάθεση να προσφέρει τις υπηρεσίες του άμεσα και αποτελεσματικά • Η υπηρεσία διέπεται από καλή αλλά όχι άριστη οργάνωση των εσωτερικών γραφείων της

• Η δραστηριότητα του γραφείου Συντήρησης και Πρασίνου δεν έχει εγκαταλειφτεί και έχει αναληφθεί από τους απασχολούμενους άλλων τμημάτων όπως του γραφείου αγροτικής παραγωγής.
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Έλλειψη απαραίτητου προσωπικού στα επιμέρους γραφεία του τμήματος • Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού όπως γεωλόγοι, κτηνίατροι κ.λπ. • Έλλειψη εμπειρίας και εκπαίδευσης σε θέματα μελετών και επίβλεψης έργων που αφορούν τις αρμοδιότητες του τμήματος • Έλλειψη συστήματος διαχείρισης και διερεύνησης παραπόνων από πλευράς αποδεκτών • Το γραφείο Αγροτικής παραγωγής καλύπτει και της ανάγκες του γραφείου συντήρησης πρασίνου • Παλαιωμένων συστημάτων για την αξιοποίηση της πληροφορικής τεχνολογίας • Έλλειψη επιστημονικού προσωπικού π.χ. ΠΕ ή ΤΕ αρχιτεκτονικής τοπίου ή ανθοκομίας για την στελέχωση του Γραφείου Συντήρησης και Πρασίνου • Έλλειψη απαραίτητου μηχανολογικού και τεχνικού εξοπλισμού για το Γραφείο Συντήρησης και Πρασίνου • Έλλειψη εργατοτεχνικού προσωπικού Γραφείο Συντήρησης και Πρασίνου • Έλλειψη περιβαλλοντικής συνείδησης από πλευράς πολιτών
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
• Κάλυψη των αναγκών των επιμέρους γραφείων με επιπλέον ειδικότητες και προσωπικό • Εφαρμογή βελτιωμένου συστήματος οργάνωσης της υπηρεσίας • Αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής
ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Έλλειψη εμπειρίας και εκπαίδευσης σε θέματα μελετών και επίβλεψης έργων που αφορούν τις αρμοδιότητες του τμήματος • Ανάπτυξη όλου του φάσματος των δραστηριοτήτων όπως αυτές προβλέπονται από τον ΟΕΥ λόγω της σημαντικότητας τους για το Δήμο (θέματα απασχόλησης και τουρισμού) • Έλλειψη κατάρτισης σε θέματα που σχετίζονται με τη λειτουργία του τμήματος και των επιμέρους γραφείων • Ενίσχυση του γραφείου με προσωπικό νέων ειδικοτήτων π.χ. κτηνίατρος • Οργάνωση γραφείου συντήρησης πρασίνου • Έλλειψη προσωπικού • Συγκρότηση και λειτουργία ιδιαίτερου γραφείου συντήρησης πρασίνου λόγω της σημαντικότητας της δραστηριότητας ως προς το περιβάλλον • Ανάπτυξη συνεργασιών του γραφείου συντήρησης πρασίνου με όλες τις υπηρεσίες του Δήμου • Αγορά του απαραίτητου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού για τη λειτουργία του γραφείου συντήρησης πρασίνου • Ενημέρωση των δημοτών για θέματα περιβάλλοντος και λειτουργίας του γραφείου.

2.6.3 Υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας, παιδείας και πολιτισμού

2.6.3.1 Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Η υπηρεσία διαθέτει ανθρώπινο δυναμικό που έχει τη διάθεση να προσφέρει τις υπηρεσίες του άμεσα και αποτελεσματικά • Η υπηρεσία διέπεται από καλή αλλά όχι άριστη οργάνωση των εσωτερικών γραφείων της
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Έλλειψη συστήματος διαχείρισης και διερεύνησης παραπόνων από πλευράς αποδεκτών • Η μη αποτελεσματική, στην παρούσα φάση, οργάνωση της υπηρεσίας κυρίως και πάλι λόγω των πρόσφατων αλλαγών στην τοπική αυτοδιοίκηση • Η έλλειψη προσωπικού κυρίως σε ότι αφορά τους παιδικούς σταθμούς • Η δραστηριοποίηση του ΚΑΠΗ μόνο στην περιοχή Περάματος
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
• Ανάπτυξη δραστηριοτήτων του ΚΑΠΗ και εκτός της περιοχής Περάματος
ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Έλλειψη συστήματος διαχείρισης και διερεύνησης παραπόνων από πλευράς αποδεκτών • Η μη αποτελεσματική, στην παρούσα φάση, οργάνωση της υπηρεσίας κυρίως και πάλι λόγω των πρόσφατων αλλαγών στην τοπική αυτοδιοίκηση • Η έλλειψη προσωπικού κυρίως σε ότι αφορά τους παιδικούς σταθμούς • Η δραστηριοποίηση του ΚΑΠΗ μόνο στην περιοχή Περάματος

2.6.4 Υπηρεσίες Υποστήριξης

2.6.4.1 Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Η υπηρεσία διαθέτει ανθρώπινο δυναμικό που έχει τη διάθεση να προσφέρει τις υπηρεσίες του άμεσα και αποτελεσματικά • Η υπηρεσία διέπεται από καλή αλλά όχι άριστη οργάνωση των εσωτερικών γραφείων της
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Έλλειψη συστήματος διαχείρισης και διερεύνησης παραπόνων από πλευράς αποδεκτών • Η μη αποτελεσματική, στην παρούσα φάση, οργάνωση της υπηρεσίας κυρίως και πάλι λόγω των πρόσφατων αλλαγών στην τοπική αυτοδιοίκηση • Η έλλειψη προσωπικού κυρίως σε ότι αφορά τους παιδικούς σταθμούς • Η δραστηριοποίηση του ΚΑΠΗ μόνο στην περιοχή Περάματος
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Ανάπτυξη δραστηριοτήτων του ΚΑΠΗ και εκτός της περιοχής Περάματος
ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ
- Έλλειψη συστήματος διαχείρισης και διερεύνησης παραπόνων από πλευράς αποδεκτών - Η μη αποτελεσματική, στην παρούσα φάση, οργάνωση της υπηρεσίας κυρίως και πάλι λόγω των πρόσφατων αλλαγών στην τοπική αυτοδιοίκηση - Η έλλειψη προσωπικού κυρίως σε ότι αφορά τους παιδικούς σταθμούς - Η δραστηριοποίηση του ΚΑΠΗ μόνο στην περιοχή Περάματος

2.6.4.2 Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, Περιβάλλοντος και Δόμησης

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
- Διέπεται από καλή αλλά όχι άριστη οργάνωση των εσωτερικών γραφείων της - Το ανθρώπινο δυναμικό έχει σημαντική εμπειρία στη διαχείριση και υλοποίηση έργων συγχρηματοδοτούμενων ή μη - Καλή συνεργασία με όλους τους φορείς της περιοχής - Συνεπής ανταπόκριση του προσωπικού στα προβλήματα που παρουσιάζονται σε ότι αφορά τη συντήρηση των δικτύων άρδευσης. - Συνεπής αποκομιδή απορριμμάτων σε σχέση με το προσωπικό και τις ανάγκες του Δήμου
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
- Η μη επάρκεια χώρων λόγω της συστέγασης με όλες τις υπηρεσίες του Δήμου - Το συνεχώς τροποποιούμενο θεσμικό πλαίσιο λόγω των τελευταίων αλλαγών στην τοπική αυτοδιοίκηση - Η μη πλήρης σε επάρκεια υλικοτεχνική υποδομή (οχήματα κ.λπ.) - Παλαιότητα των μηχανημάτων και του εξοπλισμού - Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού (Πολιτικών Μηχανικών, Ηλεκτρολόγων Μηχανικών, Υδραυλικών) για την τελέχωση των επιμέρους τμημάτων αλλά και ανειδίκευτων εργατών για τις - Έλλειψη συστήματος διαχείρισης και διερεύνησης παραπόνων από πλευράς αποδεκτών - Ελλιπής οργάνωση της υπηρεσίας - Ελλιπής εκπαίδευσης του προσωπικού σχετικά με τις νέες τεχνολογίες στον τομέα της άρδευσης
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
- Εφαρμογή βελτιωμένου συστήματος οργάνωσης της υπηρεσίας - Αναβάθμιση υλικοτεχνικής υποδομής και αγορά επιπρόσθετου εξοπλισμού – οχημάτων μέσω συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ή από ίδιους πόρους - Τακτική συντήρηση υφιστάμενου εξοπλισμού
ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ
Η έλλειψη στελέχωσης από μηχανικούς (Πολιτικούς, Ηλεκτρολόγους)

- Το συνεχώς τροποποιούμενο θεσμικό πλαίσιο κυρίως λόγω των αλλαγών στην τοπική αυτοδιοίκηση αλλά και των συχνών αλλαγών στην νομοθεσία που σχετίζεται με τα τεχνικά / περιβαλλοντικά έργα.
- Έλλειψη προσωπικού
- Έλλειψη σύγχρονου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού
- Έλλειψη οικονομικών πόρων για την επέκταση και αναβάθμιση των δικτύων ή για τη διάνοιξη νέων γεωτρήσεων
- Αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής
- Έλλειψη χώρων διοίκησης του τμήματος καθαριότητας και ανακύκλωσης
- Βελτίωση συνθηκών εργαζομένων – δημιουργία αποδυτηρίων (για το τμήμα Καθαριότητας και ανακύκλωσης)
- Έλλειψη χώρου στάθμευσης οχημάτων (για το τμήμα Καθαριότητας και ανακύκλωσης)

2.6.5 Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου του Δήμου

2.6.5.1 Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Μυλοποτάμου (ΔΗ.Κ.Ε.ΜΥ.)

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Ύπαρξη τεχνογνωσίας για τον τρόπο υλοποίησης των προγραμμάτων • Ύπαρξη οργανωμένων και αποτελεσματικών δομών για παροχή υπηρεσιών • Η υπηρεσία διαθέτει ανθρώπινο δυναμικό που έχει τη διάθεση να προσφέρει τις υπηρεσίες του άμεσα και αποτελεσματικά • Η υπηρεσία διέπεται από καλή αλλά όχι άριστη οργάνωση των εσωτερικών γραφείων της
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Ελλιπής χρηματοδότηση για την εύρυθμη λειτουργία των κοινωνικών προγραμμάτων • Μεγάλες καθυστερήσεις στην καταβολή της μισθοδοσίας λόγω της καθυστέρησης στην καταβολή των ποσών από τις κρατικές και ευρωπαϊκές επιχορηγήσεις • Αδυναμία εξεύρεσης νέων πόρων χρηματοδότησης • Το 95% του προσωπικού απασχολείται με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου και συμβάσεις έργου • Μη ύπαρξη συστήματος αξιολόγησης και εκπαίδευσης του προσωπικού • Έλλειψη συστήματος διαχείρισης και διερεύνησης παραπόνων από πλευράς αποδεκτών • Σημαντικά προβλήματα ρευστότητας λόγω μη τακτικής χρηματοδότησης
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
• Τακτική χρηματοδότηση από τον οικείο ΟΤΑ
ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Το 95% του προσωπικού απασχολείται με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου και συμβάσεις έργου • Σημαντικές καθυστερήσεις στην καταβολή των οφειλόμενων λόγω καθυστερήσεων στη χρηματοδότηση •

2.6.5.2 Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης-Αποχέτευσης Μυλοποτάμου (Δ.Ε.Υ.Α.Μ.)

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Παρέχονται άριστες υπηρεσίες όλο το 24ωρο • Ύπαρξη τεχνογνωσίας τόσο από πλευράς προσωπικού όσο και από πλευράς διοίκησης • Η αποτελεσματική συνεργασία με τον οικείο Δήμο και την ΕΥΕΥΑ • Το προσωπικό γνωρίζει άριστα το είδος των εργασιών της επιχείρησης • Υλικοτεχνική υποδομή σε πολύ καλό επίπεδο • Η γνώση της αγοράς και η στενή παρακολούθηση προμηθειών και εργασιών
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Παρουσιάζονται προβλήματα στην ύδρευση 2-3 μήνες / έτος • Υπάρχουν κάποιοι – λίγοι στον αριθμό – οικισμοί χωρίς δίκτυο αποχέτευσης • Μη επαρκείς κτιριακές εγκαταστάσεις • Δεν υπάρχουν προσωπικό πανεπιστημιακής εκπαίδευσης όπως μηχανικοί και οικονομολόγοι • Έλλειψη μηχανολογικού εξοπλισμού όπως αποφρακτικό και JCB • Ύπαρξη πολλών οικισμών και αρκετά χιλιόμετρα δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
• Κοινή διαχείριση του υδάτινου δυναμικού • Έχουν ολοκληρωθεί οι μελέτες για τη λειτουργία βιολογικών καθαρισμών και σύνδεσης όλων των οικισμών στις δημοτικές ενότητες Ζωνιανών και Κουλούκωνα • Αποπεράτωση του υπό κατασκευή κτιρίου για καλύτερη οργάνωση των υπηρεσιών • Πρόσληψη προσωπικού πανεπιστημιακής εκπαίδευσης • Αγορά επιπλέον οχημάτων για τη μείωση του κόστους των παρεχομένων υπηρεσιών και την ταχύτερη επίλυση των προβλημάτων που προκύπτουν
ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Η έλλειψη προσωπικού πανεπιστημιακής εκπαίδευσης αντιμετωπίζεται με εξωτερικούς συνεργάτες και με την υποστήριξη των υπηρεσιών του Δήμου • Η ελλιπής υποδομές εγκατάστασης όλων των υπηρεσιών της επιχείρησης • Έλλειμμα στην υλικοτεχνική υποδομή

2.7 SWOT ANALYSIS

2.7.1 Η χρησιμότητα της SWOT Analysis

Η ανάπτυξη και η προβολή/προώθηση του τουριστικού προϊόντος του Δήμου Μυλοποτάμου και η αποδοχή, η υιοθέτηση και η εφαρμογή από κάθε ενδιαφερόμενο μέρος που δραστηριοποιείται στην περιοχή των δράσεων που αναμένεται να υλοποιηθούν προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί, υπόκεινται στη δράση ενός συνόλου εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων. Οι εν λόγω παράγοντες επιρροής της προοπτικής της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής συνδέονται με την αλληλεξάρτηση της τοπικής οικονομίας από την περιφερειακή ή εθνική οικονομία και η σε βάθος κατανόηση τους συμβάλλει στην αντίληψη των πραγματικών ορίων και των προοπτικών επίτευξης του οράματος της περαιτέρω ενίσχυσης του τουριστικού προϊόντος και κατ' επέκταση της ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας της περιοχής το οποίο έχει τεθεί από πλευράς Δήμου Μυλοποτάμου.

Ένα αποτελεσματικό εργαλείο καταγραφής και ανάλυσης των προαναφερθέντων παραγόντων είναι η ανάλυση SWOT, κατά την οποία προσδιορίζονται τα δυνατά (Strengths) και αδύνατα (Weaknesses) σημεία του Δήμου Μυλοποτάμου, καθώς και οι ευκαιρίες (Opportunities) και οι απειλές (Threats) που υπάρχουν στο εξωτερικό περιβάλλον και ενδέχεται να επηρεάσουν, θετικά ή αρνητικά, τον επιχειρησιακό και στρατηγικό σχεδιασμό του Δήμου.

Επομένως, ενόψει του παρόντος σχεδίου, η ανάλυση SWOT θα χρησιμοποιηθεί ως μεθοδολογικό εργαλείο, προκειμένου να καταγραφούν και εν συνεχεία, να αξιολογηθούν οι παραπάνω παράμετροι. Στόχος της SWOT Analysis είναι, αρχικά, ο εντοπισμός και η καταγραφή των ισχυρών σημείων ή στρατηγικών πλεονεκτημάτων πάνω στα οποία θα στηριχθεί η αναπτυξιακή πορεία του Δήμου καθώς και ο καθορισμός της στρατηγικής που θα ακολουθήσει την επόμενη πενταετία. Ακόμη, ο εντοπισμός, η καταγραφή και η κατανόηση των «αδύνατων σημείων» είναι ζωτικής σημασίας ώστε να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν οι αντίστοιχες πολιτικές και δράσεις που θα συμβάλουν στην αντιμετώπισή τους και θα οδηγήσουν στην αποφυγή των περιορισμών που δημιουργούν. Επιπρόσθετα, στο ταχέως μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον που υπάρχει σήμερα, παρουσιάζονται συνεχείς ευκαιρίες και κίνδυνοι, που θα πρέπει να αξιολογούνται, να λαμβάνονται υπόψη και να αξιοποιούνται ή αντιμετωπίζονται κατά το σχεδιασμό των όποιων παρεμβάσεων πολιτικής υπέρ του Δήμου.

Ειδικότερα, οι δύο πρώτες παράμετροι της SWOT Analysis (Δυνατά και αδύνατα σημεία) σχετίζονται με το «εσωτερικό περιβάλλον» και καθορίζονται από την ανάλυση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της υπό μελέτη περιοχής. Οι συγκεκριμένες παράμετροι αφορούν αποκλειστικά στον προσδιορισμό των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων που πηγάζουν από την υφιστάμενη υποδομή, τις οικονομικές διαρθρώσεις, τα στοιχεία που διαμορφώνουν το οικονομικό περιβάλλον και το γενικότερο προφίλ της περιοχής παρέμβασης. Η συλλογή, ανάλυση και επεξεργασία των φυσιογνωμικών, οικονομικών και λοιπών στοιχείων, που έχει προηγηθεί, είναι κομβική για την ορθή αξιολόγηση και τη σύνοψη των συμπερασμάτων σχετικά με τα δυνατά και αδύνατα σημεία που σκιαγραφούν το χαρακτήρα του Δήμου Μυλοποτάμου.

Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που συγκροτούν το εσωτερικό περιβάλλον της περιοχής μελέτης, εντοπίζονται και εξειδικεύονται οι παράμετροι που συνιστούν τα δυνατά σημεία, τα οποία πρέπει να αναπτυχθούν στην περιοχή, καθώς και τα αδύνατα σημεία, τα οποία θα πρέπει να

περιοριστούν, ώστε να μην αποτελούν εμπόδιο ή ανασταλτικό παράγοντα στη αναπτυξιακή πορεία του Δήμου Μυλοποτάμου. Με ανάλογο τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα από την ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος, προσδιορίζονται τα βασικότερα από εκείνα τα σημεία που διαφαίνεται να αποτελούν ευκαιρίες για ανάπτυξη και τα οποία θα πρέπει να εκμεταλλευτεί ο στρατηγικός σχεδιασμός της περιοχής μελέτης, καθώς και οι κίνδυνοι (απειλές) που ενδέχεται να αντιμετωπίσει στο μέλλον.

2.7.2 Διενέργεια Ανάλυσης SWOT

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (Strengths)
▪ Σημαντικός αριθμός αρχαιολογικών, ιστορικών και θρησκευτικών μνημείων, καθώς και μνημείων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. ▪ Ύπαρξη πλήθος χαρακτηρισμένων παραδοσιακών οικισμών ▪ Πλούσιο ανθρωπογενές περιβάλλον, διοργάνωση μεγάλου πλήθους πολιτιστικών εκδηλώσεων διαφορετικής θεματολογίας καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου (γαστρονομία, μουσική, αθλητισμός) ▪ Φυσικό περιβάλλον με πλούσια γεωποικιλότητα και βιοποικιλότητα. Ύπαρξη Φυσικού Πάρκου Ψηλορείτη (μέλος του Δικτύου Παγκόσμιων Γεωπάρκων UNESCO) και προστατευόμενων περιοχών Natura2000. ▪ Ύπαρξη εντός των ορίων του δήμου, αλλά και σε γειτονικές περιοχές, δημοφιλών παραλιών ▪ Ύπαρξη παραδοσιακών αγροτικών καλλιεργειών και δυνατότητα ανάπτυξης εξειδικευμένων μορφών τουρισμού. ▪ Υψηλό επίπεδο κοινωνικής συνοχής και αίσθηση της κοινής ταυτότητας. ▪ Ευνοϊκό κλίμα ▪ Γειτνίαση με χώρους πολύ υψηλής επισκεψιμότητας (αρχαιολογικοί χώροι, αστικά κέντρα) ▪ Ικανοποιητική κατάσταση των υποδομών και του εξοπλισμού των υφιστάμενων καταλυμάτων και των επιχειρήσεων εστίασης. ▪ Υποδομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας ▪ Λειτουργία δομών κοινωνικής μέριμνας (π.χ. Βοήθεια στο σπίτι, βρεφονηπιακοί σταθμοί κ.α.) ▪ Δραστηριοποίηση πολιτιστικών και αθλητικών συλλόγων ▪ Υψηλός βαθμός ευαισθητοποίησης του Δήμου και των πολιτών προς τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες ▪ Επάρκεια δημοτικών εγκαταστάσεων και συγκέντρωση δημοτικών υπηρεσιών ▪ Αξιοποίηση έμπειρων καταρτισμένων και πρόθυμων στελεχών ▪ Αξιοποίηση / ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στη λειτουργία των υπηρεσιών ▪ Σημαντική αγροτική παραγωγή τοπικών προϊόντων υψηλής ποιότητας και βιολογικής αξίας ▪ Αξιοποίηση δημοτικής περιουσίας ▪ Χρήση νέων τεχνικών μέσων για την βελτιστοποίηση των εργασιών

- Ευνοϊκές κλιματολογικές και εδαφολογικές συνθήκες για την παραγωγή γεωργικών προϊόντων
- Σημαντικό ποσοστό καλλιεργήσιμων εκτάσεων σε σχέση με την συνολική έκταση του Δήμου
- Εύκολη οδική σύνδεση του Δήμου, παρουσία του ΒΟΑΚ

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (Weaknesses)

- Χαμηλό ποσοστό αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικότερα εξειδικευμένου και καταρτισμένου προσωπικού στους τομείς της διοίκησης επιχειρήσεων και του τουρισμού.
- Μεταφορά πληθυσμού από αγροτικές σε αστικές περιοχές και εγκατάλειψη των περιοχών της υπαίθρου
- Εντοπισμένες ελλείψεις σε υποδομές και υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας
- Έλλειψη υποδομών προσβασιμότητας ΑΜΕΑ στα δημόσια κτίρια και στους δημόσιους κοινόχρηστους χώρους
- Ανυπαρξία πολεοδομικών και χωροταξικών μελετών και εφαρμογών σε πολλούς οικισμούς
- Υποβάθμιση φυσικού περιβάλλοντος από εκτεταμένη χρήση φυτοφαρμάκων, λιπασμάτων και άλλες ανθρωπογενείς
- Άναρχη οικιστική ανάπτυξη και αυθαίρετη δόμηση
- Ανεπαρκής άρδευση και ύδρευση κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες
- Πεπαλαιωμένο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης σε αρκετά σημεία.
- Μη ικανοποιητικό επίπεδο παροχής υπηρεσιών υγείας στην περιοχή λόγω της έλλειψης κονδυλίων (ανεπαρκής στελέχωση, εφοδιασμός και λειτουργία των υφιστάμενων δομών υγείας).
- Μέτρια κατάσταση του οδικού δικτύου της περιοχής και ελλιπής διασύνδεση τις γειτονικές περιοχές.
- Ελλείψεις υποδομές και αποσπασματικές ενέργειες για την προστασία του περιβάλλοντος
- Ο πληθυσμός του Δήμου είναι εξαρτημένος από τη χρήση αυτοκινήτου για τις μετακινήσεις του εντός του Δήμου
- Χαμηλή διασύνδεση των τοπικών επιχειρήσεων με τα ελληνικά και διεθνή δίκτυα διανομής.
- Μη οργανωμένη και αποσπασματική προσπάθεια ανάδειξης και προώθησης του τουριστικού προϊόντος της περιοχής.
- Ελλιπής και αποσπασματική οργάνωση δράσεων διασύνδεσης των προϊόντων και υπηρεσιών των επιχειρήσεων της περιοχής με τον τουρισμό της Κρήτης.
- Εποχικότητα δραστηριοτήτων στον τουρισμό αλλά και τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα
- Έλλειψη οργανωμένης και επιστημονικά υποστηριζόμενης προσπάθειας εξωστρέφειας των τοπικών τουριστικών επιχειρήσεων.
- Σημαντικά διορθωτικά προβλήματα αγροτικού τομέα όπως μικρό μέγεθος και οικογενειακός χαρακτήρας των εκμεταλλεύσεων, δυσμενής ηλικιακή σύνθεση και

γήρανση του αγροτικού πληθυσμού, χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και τεχνικής κατάρτισης, η έλλειψη επιχειρηματικής γνώσης και οργάνωσης, η έλλειψη νοοτροπίας σύμπραξης και συνεργασίας, η χαμηλή παραγωγικότητα και το υψηλό κόστος παραγωγή, η αύξηση του ανταγωνισμού από ευρωπαϊκές και τρίτες χώρες, η ελλιπής προώθηση των αγροτικών προϊόντων, ο περιορισμένος βαθμός καθετοποίησης, εκσυγχρονισμού και διαφοροποίησης της παραγωγής και η απουσία φιλοπεριβαλλοντικής πρακτικής και ορθολογικής διαχείρισης φυσικών πόρων

- Σημαντικά διαρθρωτικά προβλήματα του δευτερογενούς τομέα, όπως ο μικρός και οικογενειακός χαρακτήρας του μεγαλύτερου ποσοστού των επιχειρήσεων και η συνεπαγόμενη απουσία σύγχρονων μεθόδων οργάνωσης και διοίκησης, η απουσία οργανωμένων συμπράξεων και δικτύων για την προώθηση της παραγωγής, η ελλιπής σύνδεση επιχειρήσεων και ακαδημαϊκών – ερευνητικών κέντρων και η εξάρτηση από συμβατικές μορφές ενέργειας
- Ιδιαίτερα περιορισμένη ενσωμάτωση της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών στη παραγωγική διαδικασία και στις εσωτερικές λειτουργίες των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών
- Συνεχώς αυξανόμενη ανεργία και έλλειψη πόρων για την εφαρμογή παρεμβάσεων για την ενίσχυση της απασχόλησης
- Οικονομική στέρηση και ατελής παραγωγικής βάση στις αγροτικές κοινότητες
- Σοβαρές ελλείψεις σε προσωπικό
- Απουσία οργανωμένων υπηρεσιακών δομών κατάρτισης- επιμόρφωσης
- Περιορισμένη χρήση νέων τεχνολογιών από τις περισσότερες υπηρεσίες του Δήμου

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (Opportunities)

- Χρηματοδοτικές ευκαιρίες διαρθρωτικών ταμείων και ανταγωνιστικών προγραμμάτων της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2020-2024 για όλους τους τομείς (προστασία – ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, βιώσιμη τοπική ανάπτυξη βελτίωση της ποιότητας ζωής, υγείας και πρόνοιας κ.α.)
- Αξιοποίηση ΤΠΕ και εισαγωγή τεχνογνωσίας για την ανάπτυξη συστημάτων αντιμετώπισης περιβαλλοντικών κινδύνων
- Αξιοποίηση ΤΠΕ για την ανάδειξη πολιτιστικού αποθέματος
- Αξιοποίηση ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του Δήμου
- Προώθηση και ανάπτυξη δράσεων εθελοντισμού μέσω ενεργοποίησης της τοπικής κοινωνίας και της ανάπτυξης εθελοντικών δικτύων
- Συνεργασία με φορείς υγείας της Περιφέρειας Κρήτης 7η ΥΠΕ (Νοσοκομεία κ.α.) για την ανάπτυξη δράσεων προαγωγής και πρόληψης της δημόσιας υγείας του πληθυσμού
- Κατασκευή του νέου οδικού άξονα Ηράκλειο - Ανώγεια ο οποίος αναμένεται να βελτιώσει την ασφάλεια και να μειώσει την διάρκεια του ταξιδιού
- Αναβάθμιση του Β.Ο.Α.Κ. ο οποίος αναμένεται να βελτιώσει την ασφάλεια και να μειώσει την διάρκεια του ταξιδιού
- Δυναμική τουριστική αγορά στις γειτονικές περιοχές, τόσο στις ορεινές (π.χ. Ανώγεια) όσο και στις πεδινές (π.χ. βόρειο παραλιακό μέτωπο Κρήτης).

- Υψηλό ποσοστό νέων που ασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα και δύναται να αντιληφθούν την αξία και να ενεργοποιηθούν προς την κατεύθυνση της διασύνδεσης των επιχειρήσεων τους με τον τουρισμό.
- Δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού και έλξη νέων ομάδων τουριστών με την αξιοποίηση του πλούσιου πολιτιστικού και φυσικού αποθέματος και των τοπικών αγροτικών προϊόντων για την αύξηση της ελκυστικότητας της περιοχής και επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Ενίσχυση της θετικής εικόνας του τοπικού τουριστικού προϊόντος κυρίως όσον αφορά την ποιότητα υπηρεσιών και την ποικιλία σχετιζόμενων δραστηριοτήτων
- Αξιοποίηση της διεθνούς τάσης και της αύξησης της ζήτησης για εναλλακτικά τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες
- Εισαγωγή καλλιεργητικών μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον
- Κατασκευή μονάδας αφαλάτωσης
- Διασύνδεση του αγροτικού και αλιευτικού τομέα με τον τουρισμό
- Αξιοποίηση ευκαιριών χρηματοδότησης για την ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2020- 2024
- Δυνατότητα συμμετοχής σε ευρωπαϊκά και διακρατικά προγράμματα συνεργασίας και μεταφοράς γνώσης εμπειρίας και καλών πρακτικών
- Ολοκλήρωση πολεοδομικών μελετών και αστικών παρεμβάσεων και αναβάθμιση της
- Αξιοποίηση των περιφερειακών στρατηγικών για την έξυπνη εξειδίκευση, καταπολέμηση της φτώχειας και κοινωνικής ένταξης
- Αξιοποίηση του μηχανισμού για την παρακολούθηση της αγοράς εργασίας
- Ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας
- Διαρκής ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών οι οποίες συμβάλλουν στην αυτοματοποίηση των εσωτερικών διαδικασιών μιας επιχείρησης και στην επίτευξη οικονομιών κλίμακας.
- Διαρκείς καινοτομίες στους τρόπους δικτύωσης των επιχειρήσεων οι οποίες συμβάλλουν στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της αποτελεσματικότητας των επιχειρήσεων.
- Παραγωγή ποιοτικών και παραδοσιακών τοπικών προϊόντων (ελαιόλαδο, κρασί, ρακί, τυριά κ.α.) τα οποία σε συνδυασμό με την διεθνή τάση προς ένα διατροφικό μοντέλο μεσογειακής διατροφής μπορούν να αποτελέσουν την βάση για την ανάπτυξη του γαστρονομικού τουρισμού.
- Αξιοποίηση / ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στη λειτουργία των Υπηρεσιών
- Οργάνωση υπηρεσιών – εισαγωγή και εφαρμογή προτυποποιημένων διαδικασιών
- Επιμόρφωση, κατάρτιση, ενεργοποίηση ανθρώπινου δυναμικού
- Αντικατάσταση-εμπλουτισμός μηχανο-τεχνικού εξοπλισμού

ΑΠΕΙΛΕΣ (Threats)

- Αύξηση του διεθνούς ανταγωνισμού στην τουριστική βιομηχανία.
- Υποβάθμιση και αλλοίωση του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος.
- Υποβάθμιση και αλλοίωση της παράδοσης, των ηθών και εθίμων και των κοινωνικών χαρακτηριστικών της περιοχής – γενικότερη υποβάθμιση και αλλοίωση του πολιτιστικού αποθέματος της Κρήτης.

- Περαιτέρω γήρανση πληθυσμού και εγκατάλειψη της ενδοχώρας του Δήμου
- Έλλειψη συλλογικής πολιτιστικής δράσης για την ανάδειξη της τοπικής κληρονομιάς του δήμου
- Έλλειψη περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των πολιτών του Δήμου με συνέπεια την υποβάθμιση της ελκυστικότητας του Δήμου
- Αναποτελεσματική εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας
- Κίνδυνος περαιτέρω υποβάθμισης των περιβαλλοντικών πόρων και της κατάστασης των οικοσυστημάτων
- Εμφάνιση συνεπειών της κλιματικής αλλαγής (πχ. Διάβρωση ακτών, αύξηση της θερμοκρασίας, μείωση υδάτινων πόρων)
- Περιβαλλοντικές πιέσεις λόγω της αύξησης του πληθυσμού
- Χρονοβόρες διαδικασίες για την έγκριση περιβαλλοντικών σχεδίων και μελετών
- Συνεχιζόμενη οικονομική κρίση που, εκτός των άλλων, επηρεάζει το επενδυτικό ενδιαφέρον στην περιοχή.
- Μειωμένοι εθνικοί πόροι για την υγεία την εκπαίδευση και την κοινωνική πρόνοια
- Αυξημένα επίπεδα γραφειοκρατίας στη χώρα η οποία δυσχεραίνει την προσέλκυση Ελλήνων και ξένων επενδυτών.
- Αλλαγή των καταναλωτικών προτύπων λόγω της μείωσης της αγοραστικής δύναμης με επιπτώσεις στην εγχωρία ζήτηση τοπικών προϊόντων
- Ισχυρός ανταγωνισμός των τοπικών προϊόντων από φθηνότερα εισαγόμενα προϊόντα
- Περαιτέρω αύξηση του κόστους παραγωγής των προϊόντων του πρωτογενή τομέα και κατά συνέπεια και κατά συνέπεια μείωση της ανταγωνιστικότητας στην τοπική, εθνική και διεθνή αγορά
- Εσωτερική γραφειοκρατία, έλλειψη συντονισμού και οριζόντιας συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών
- Δυσχέρεια επίλυσης διατμηματικών ζητημάτων/προβλημάτων
- Αναστολή / Περιορισμός προσλήψεων
- Μείωση επιχορηγήσεων / χρηματοδοτήσεων/ Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων
- Συνεχείς μεταβολές στο θεσμικό πλαίσιο

3 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΔΗΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

3.1 Μεθοδολογία εκπόνησης της Στρατηγικής

Η Στρατηγική αναφέρεται στον καθορισμό των βασικών μεσο-μακροπροθέσμων στόχων και σκοπών ενός οργανισμού, στην υιοθέτηση μιας σειράς πράξεων και στον προσδιορισμό των αναγκαίων μέσων και πόρων για την πραγματοποίηση αυτών των σκοπών. Η στρατηγική λαμβάνει υπόψη τις συνθήκες που επικρατούν στο εξωτερικό και εσωτερικό περιβάλλον του οργανισμού πριν καθορίσει την αποστολή του, του αντικειμενικούς στόχους, τις στρατηγικές του επιλογές και τον τρόπο υλοποίησης και αξιολόγησης αυτών.

Η μεθοδολογία εκπόνησης της Στρατηγικής του Δήμου Μυλοποτάμου για την περίοδο 2019 – 2023 βασίζεται στις υφιστάμενες πρακτικές σχεδιασμού και εμπνέεται από τις αρχές του ενιαίου σχεδιασμού, της συμμετοχής και της αξιολόγησης, ώστε να καλύψει τις ανάγκες για βιώσιμη και μακροχρόνια ανάπτυξη του Δήμου. Η διεθνής εμπειρία καταδεικνύει συνεχώς, μέσα από μελέτες και πρακτικές εφαρμογές, ότι η έννοια αλλά και η πρακτική της «ανάπτυξης» στηρίζεται πλέον στο στρατηγικό σχεδιασμό, την έρευνα, την αναζήτηση καινοτομικών στοιχείων και τον προσδιορισμό του είδους της ανάπτυξης που επιδιώκει να πετύχει η κάθε περιοχή. Οι τρεις κύριοι άξονες της διερεύνησης για την εκπόνηση της Στρατηγικής είναι οι εξής:

1. προσδιορισμός των χαρακτηριστικών και του επιπέδου ανάπτυξης στο οποίο βρίσκεται ο Δήμος κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο,
2. προσδιορισμός του στόχου, δηλαδή σε ποιο τύπο ή επίπεδο ανάπτυξης επιδιώκει να φτάσει,
3. προσδιορισμός του τρόπου, δηλαδή ποια μέσα θα χρησιμοποιήσει ο Δήμος για να φτάσει στο επίπεδο ανάπτυξης που επιδιώκει.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση για την εκπόνηση της Στρατηγικής στηρίζεται κυρίως σε δύο αρχές:

- Στην κατανόηση της φιλοσοφίας, των αρχών και των διαδικασιών υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των ΟΤΑ Α΄ βαθμού.
- Στην ενδελεχή έρευνα των ιδιαιτεροτήτων και στην κατανόηση της ταυτότητας του Δήμου.

Η ανάπτυξη της Στρατηγικής βασίζεται σε ένα ενιαίο αποδεκτό μεσο-μακροπρόθεσμο όραμα του Δήμου. Το στρατηγικό όραμα παρέχει μια ποιοτική περιγραφή του επιθυμητού μέλλοντος και κατευθύνει την ανάπτυξη του καταλλήλου πλαισίου μέτρων σχεδιασμού. Το όραμα εξειδικεύεται σε συγκεκριμένους στρατηγικούς στόχους, οι οποίοι δείχνουν τον τύπο της επιθυμητής αλλαγής. Οι αλλαγές και οι επιπτώσεις είναι μετρήσιμες και συσχετίζονται με την ιεραρχία των στόχων, εστιάζοντας σε κατάλληλα επιλεγμένους δείκτες επιδόσεων. Η διαδικασία της θέσπισης των Στρατηγικών Στόχων στηρίζεται σε ένα γενικό πλαίσιο κανόνων που πρέπει να διέπουν το περιεχόμενό τους. Συγκεκριμένα οι στόχοι θα πρέπει να είναι υλοποιήσιμοι, συγκεκριμένοι, να είναι φιλόδοξοι, να είναι μετρήσιμοι και να στηρίζονται από τους πολίτες.

Στην διατύπωση του οράματος και των στρατηγικών στόχων και εν τέλει στην διαμόρφωση της Στρατηγικής, καθοριστικό ρόλο παίζει η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης του Δήμου, ο καθορισμός των βασικών προβλημάτων, των προκλήσεων και κύριων αναπτυξιακών αναγκών, καθώς και ο προσδιορισμός των βασικών δυνατοτήτων (συγκριτικών πλεονεκτημάτων) και προοπτικών ανάπτυξης της περιοχής, πάνω στα οποία θα στηριχθεί η οποιαδήποτε ανάπτυξη.

Η επιλογή των αξόνων και των μέτρων παρέμβασης, των στόχων, καθώς και των δράσεων/ έργων που θα περιλαμβάνει η Στρατηγική καθοδηγείται όχι μόνο από την αποτελεσματικότητα, αλλά και από την οικονομική αποδοτικότητα. Ειδικά στην παρούσα ασφυκτική εθνική χρηματοδοτική πολιτική λόγω της οικονομικής κρίσης που αντιμετωπίζει η χώρα, καθώς και στα περιορισμένα άκρως ανταγωνιστικά κονδύλια από τα χρηματοδοτικά εργαλεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προγραμματική περίοδο 2020-2026, είναι σημαντικό οι πόροι που δαπανώνται να χρησιμοποιούνται με την μέγιστη δυνατή αποδοτικότητα. Αυτό απαιτεί μία βασική αξιολόγηση των επιλογών με γνώμονα τα κόστη και τα οφέλη, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων των οποίων δεν μπορούν εύκολα να μετρηθούν ή να αποτιμηθούν.

Επιπλέον το Όραμα, οι στρατηγικοί στόχοι και οι παρεμβάσεις που θα περιλαμβάνει η Στρατηγική πρέπει να υποστηρίζονται από τους πολίτες και τους οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς του Δήμου : «Ο σχεδιασμός για τους ανθρώπους προϋποθέτει σχεδιασμό με τους ανθρώπους». Μέσω της συμμετοχής των πολιτών και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων, οι αποφάσεις υπέρ ή κατά των δράσεων / έργων που σχεδιάζονται μπορούν να αποκτήσουν ένα σημαντικό επίπεδο «δημόσιας νομιμότητας». Για αυτό και καθ' όλη την διάρκεια εκπόνησης της Στρατηγικής διενεργείται εκτεταμένη διαδικασία διαβούλευσης και επαφών, τόσο σε επίπεδο υπηρεσιών του Δήμου (Δημοτικό Συμβούλιο, προσωπικό του Δήμου), όσο και με τους πολίτες τους επιχειρηματίες και τους τοπικούς κοινωνικούς και οικονομικούς φορείς. Γενικότερα, η διαδικασία αυτή τροφοδοτεί την διάφορα επιμέρους κεφάλαια του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου, τόσο με στοιχεία όσο και με γενικότερο προβληματισμό και προτάσεις

3.2 Η Αποστολή, το Όραμα και οι Αρχές του Δήμου Μυλοποτάμου

Ο Δήμος Μυλοποτάμου ως πρωτοβάθμιος Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ασκεί αρμοδιότητες σε τοπικό επίπεδο για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Η Δημοτική Αρχή διευθύνει και ρυθμίζει όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας, συνεπικουρούμενη από τα Νομικά Πρόσωπα που έχει συστήσει ή/ και συμμετέχει.

Η **Αποστολή του Δήμου**, ως ΟΤΑ α' βαθμού, καθορίζεται από τον Κώδικα Δήμων και αναφέρεται στη «διευθέτηση και ρύθμιση όλων των Τοπικών Υποθέσεων, και την παροχή δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών για την ικανοποίηση αναγκών των κατοίκων και των τοπικών φορέων, με απώτερο σκοπό τη βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, σύμφωνα με τις αρχές της Επικουρικότητας και της Εγγύτητας, με στόχο την προστασία του Περιβάλλοντος, την Ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της Ποιότητας Ζωής της Τοπικής Κοινωνίας» (Ν. 3463/06, άρθρο 75, παρ.1).

Το όραμα αποτελεί τη γενική κατεύθυνση της αναπτυξιακής στρατηγικής που επιλέγει να εφαρμόσει ο Δήμος, διατυπώνοντας συνοπτικά την μελλοντική επιθυμητή κατάσταση του Δήμου, ως γεωγραφικής μονάδας και ως οργανισμού, για την επόμενη μεσο-μακροπρόθεσμη περίοδο.

Το **Όραμα του Δήμου Μυλοποτάμου** για την περίοδο 2019-2023, το οποίο έχει ως στόχο να επιτύχει την ευρύτερη δυνατή κοινωνική συναίνεση, διατυπώνεται ως εξής:

«Η δημιουργία ενός δήμου ο οποίος θα καταφέρει να συνδυάσει τις σύγχρονες τάσεις, με την ιστορία της περιοχής, θα αξιοποιήσει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα (φυσικό περιβάλλον, πολιτισμό, φυσιογνωμία, αγροτική παραγωγή και τουρισμό) και αφουκραζόμενος τις ανάγκες όλων όσων ζουν, δραστηριοποιούνται και επισκέπτονται τον Δήμο, θα προάγει την διαφάνεια και την ποιότητα των υπηρεσιών του, θα αναπτύσσει την συμμετοχικότητα των πολιτών, θα ενισχύει την επιχειρηματικότητα, θα εξασφαλίζει την βιωσιμότητα των πόρων του και θα αποτελεί ένα σύγχρονο, φιλικό, συμμετοχικό, λειτουργικό και ελκυστικό δήμο.

Οι **γενικές αρχές** πάνω στις οποίες θα στηρίξει ο δήμος το όραμα και την αποστολή του είναι:

1. Η διαρκής βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του Δήμου.
2. Η ενεργοποίηση των πολιτών και ενθάρρυνση τους για συμμετοχή στα δημοτικά δρώμενα
3. Την ευαισθητοποίηση των κατοίκων ώστε να κατανοήσουν την αξία του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού πλούτου του Δήμου, ως ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στην οικονομική ανάπτυξη του Δήμου.
4. Η εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης, μέσω της αναβάθμισης και επέκτασης των δικτύων και δομών κοινωνικής φροντίδας, δημιουργώντας ένα πλέγμα κοινωνικών παροχών και αλληλεγγύης απαραίτητο για την αντιμετώπιση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης.
5. Η τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της έξυπνης εξειδίκευσης και την σύνδεσή τους με τους τομείς προτεραιότητας
6. Η επίτευξη βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης και η διαρκής ενίσχυση και υποστήριξη της τοπικής ανταγωνιστικότητας, μέσω της αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής (πολιτισμός, φυσικό περιβάλλον, τουρισμός και αγροτική παραγωγή) την κατάλληλη προβολή, προώθηση και αξιοποίησή τους. Η οικοδόμηση μιας αυθεντικής ταυτότητας, στηριζόμενοι στη μοναδικότητα των χαρακτηριστικών και στα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.
7. Η ανταπόκριση στις ανάγκες των πολιτών και την ισότιμη εξυπηρέτηση όλων, χωρίς διακρίσεις.
8. Η συνεχής βελτίωση του τοπικού ανθρώπινου κεφαλαίου σε συνδυασμό με βιώσιμη προώθηση της απασχόλησης.
9. Η αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος και της εικόνας της πόλης με την υιοθέτηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων στους δημόσιους χώρους και στο κτιριακό απόθεμα, δημόσιο και ιδιωτικό.

10. Την ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας με τοπικούς αλλά και υπερτοπικούς κοινωνικούς, πολιτιστικούς και επιχειρηματικούς φορείς.
11. Η χρηστή και διαφανή διαχείριση των οικονομικών και της περιουσίας του Δήμου.

3.3 Καθορισμός της Στρατηγικής του Δήμου Μυλοποτάμου 2019-2023

Η Στρατηγική για την βιώσιμη ανάπτυξη του Δήμου Μυλοποτάμου για την περίοδο 2019-2023, αποτελεί ένα συνεκτικό σύνολο στόχων και πολιτικών, που αποσκοπούν στην εκπλήρωση της αποστολής και στην επίτευξη του οράματός του και διαμορφώνεται στη βάση κατάλληλων εσωτερικών επιλογών που θα συμβάλλουν στην επιτυχή προσέγγιση των ζητημάτων βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης.

Έχει ως αφετηρία τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την καταγραφή και ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, την SWOT Ανάλυση (δυνατότητες – αδυναμίες και ευκαιρίες – απειλές) και την ανάλυση και τον εντοπισμό των κρίσιμων ζητημάτων τοπικής και εσωτερικής ανάπτυξης που πραγματοποιήθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, αλλά και τις απόψεις - προτάσεις που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της μέχρι τώρα διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης. Σε αυτά, εντοπίστηκαν σε λεπτομερές επίπεδο τα πολλαπλά προβλήματα, η δυναμική τους και η αλληλεπίδρασή τους, αλλά και οι ευκαιρίες που υπάρχουν και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Δήμου. Εντοπίστηκαν, επίσης, ορισμένες ενδείξεις ανάκαμψης και θετικά φαινόμενα που συνδέονται με τα προαναφερόμενα συγκριτικά πλεονεκτήματα και θα συμβάλλουν στην επιτυχή προσέγγιση των ζητημάτων τοπικής ανάπτυξης.

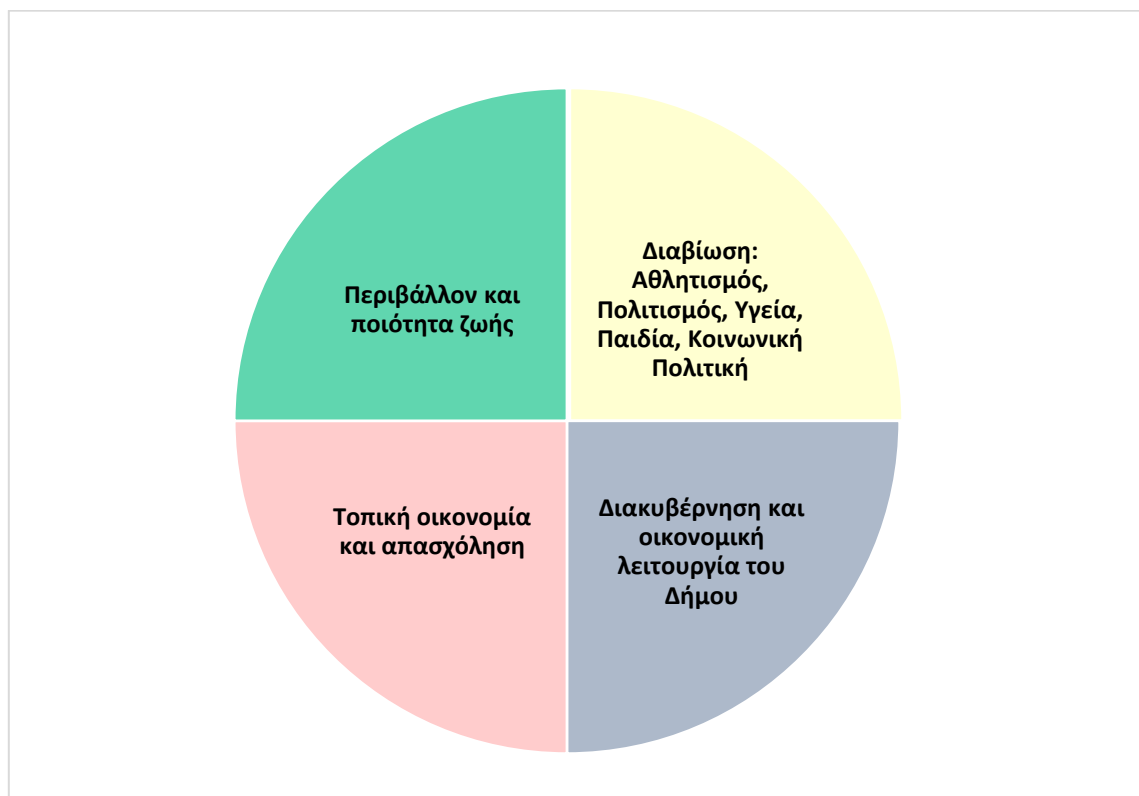
Ο Δήμος Μυλοποτάμου για την δημοτική περίοδο 2019-2023 καλείται να σχεδιάσει τον στρατηγικό και επιχειρησιακό του προγραμματισμό σε ένα περιβάλλον δυσχερές, οριζόμενο από την οικονομική κρίση και ύφεση, από ασφυκτική χρηματοδοτική πολιτική και περιορισμένες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, καθώς και να ανταπεξέλθει στις αυξημένες αρμοδιότητες που έχουν συγκεντρωθεί μέσω των διοικητικών μεταρρυθμίσεων, με περιορισμένους ανθρώπινους πόρους. Καλείται λοιπόν από τη μια μεριά να συμβάλει στη διαμόρφωση των προϋποθέσεων αντιμετώπισης της κοινωνικής και ανθρωπιστικής κρίσης και την ανάκαμψη της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης και από την άλλη να αναβαθμίσει το ρόλο του και την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών του προκειμένου να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τα αιτήματα των πολιτών και συνεπώς να εκπληρώσει την αποστολή του.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω η Στρατηγική του Δήμου Μυλοποτάμου 2019-2023, επικεντρώνεται στις παρακάτω αναπτυξιακές προτεραιότητες:

- i. την προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της περιοχής
- ii. την ικανοποίηση των αναγκών των αποδεκτών των υπηρεσιών του δήμου
- iii. την αναβάθμιση της διοικητικής του ικανότητας
- iv. τη βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης

Ειδικότερα για τη δημοτική περίοδο 2019-2023, οι προτεινόμενοι άξονες του στρατηγικού σχεδιασμού είναι οι ακόλουθοι:

Γράφημα 26: Προτεινόμενοι Άξονες Επιχειρησιακού Σχεδίου

Άξονας 1: Περιβάλλον και ποιότητα ζωής

Το περιβάλλον αποτελεί αναπόσπαστη συνιστώσα οποιασδήποτε ολοκληρωμένης αναπτυξιακής προσπάθειας συντελείται σε τοπικό ή υπερτοπικό επίπεδο με όρους αειφορίας. Με την έννοια «Περιβάλλον» σχετίζονται άμεσα όλα τα θέματα που αφορούν κυρίως την ενέργεια, την κλιματική αλλαγή, τους φυσικούς πόρους, τα υγρά και στερεά απόβλητα και το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό. Η ποιότητα πρέπει να αποτελέσει κεντρική συνιστώσα των δράσεων που στοχεύουν στην ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων προς όφελος των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και στην παροχή υψηλού επιπέδου τουριστικών υπηρεσιών, αξιοποιώντας και αναβαθμίζοντας τις υφιστάμενες υποδομές και αξιοποιώντας με τον απαιτούμενο σεβασμό τον φυσικό πλούτο, την ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής.

Άξονας 2: Διαβίωση: Αθλητισμός, Πολιτισμός, Υγεία, Παιδιά, Κοινωνική Πολιτική

Ο συγκεκριμένος άξονας είναι πολύ μεγάλης σημασίας για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος οποιουδήποτε Δήμου. Στοχεύει στην ενίσχυση της κοινωνικής μέριμνας, στην υιοθέτηση πολιτικών εθελοντισμού, μέτρων για την υγεία, την παιδεία, τον αθλητισμό, τη δια βίου μάθηση και τον Πολιτισμό. Η ενίσχυση και βελτίωση των παραπάνω τομέων με την παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών προς τους πολίτες, θα οδηγήσει σε πολίτες οι οποίοι θα ζουν σε ένα δήμο που προσφέρει υψηλή ποιότητα ζωής

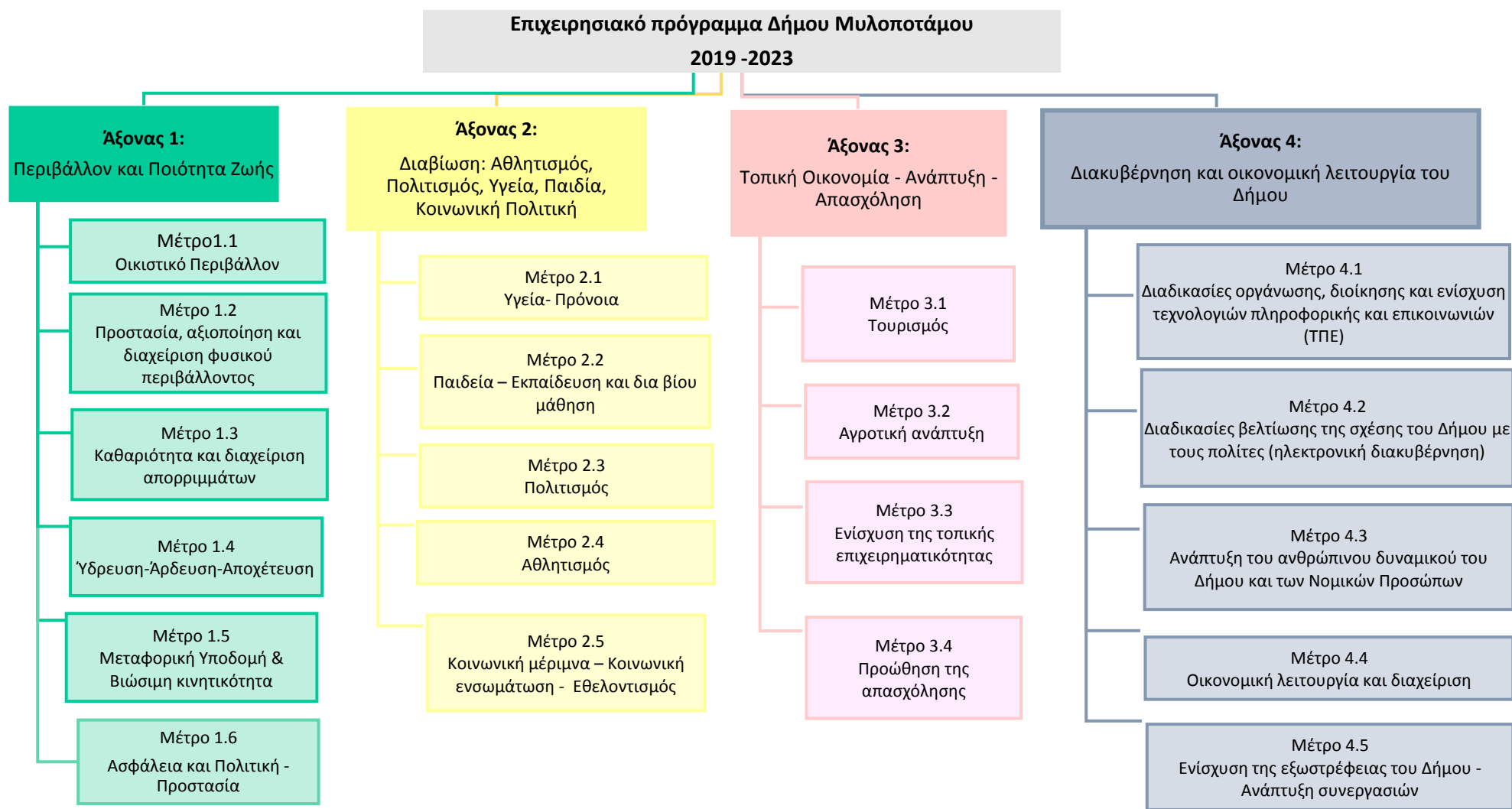
και στους οποίους θα δίνεται η δυνατότητα να αναπτυχθούν και να ολοκληρωθούν σαν άνθρωποι.

Άξονας 3: Τοπική οικονομία και απασχόληση

Η σημασία του άξονα αυτού γίνεται άμεσα κατανοητή αν αναλογιστούμε τις συνέπειες της βαθιάς οικονομικής κρίσης στην οποία βρίσκεται η χώρα μας, η οποία έχει ως συνέπεια το κλείσιμο μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων, τη συρρίκνωση της τοπικής και εθνικής οικονομίας αλλά και την εκτόξευση της ανεργίας σε πολύ μεγάλα ποσοστά. Τα μέτρα του άξονα αυτού στοχεύουν στην τοπική βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσέλκυση επενδύσεων, στην αύξηση θέσεων εργασίας και στη δημιουργία ενός θελκτικού περιβάλλοντος επιχειρηματικότητας και απασχόλησης. Με την επίτευξη των παραπάνω στόχων ο Δήμος Μυλοποτάμου θα εξελιχθεί σε ένα Δήμο ο οποίος θα προσφέρει ευημερία αλλά και οικονομική και επαγγελματική ασφάλεια στους Δημότες του αυξάνοντας έτσι και τη δυναμική του.

Άξονας 4: Διακυβέρνηση και οικονομική λειτουργία του Δήμου

Περιλαμβάνει τη γενική οργάνωση και λειτουργία του δήμου ως οργανισμού καθώς και το επίπεδο συνεργασιών και ανάπτυξης δράσεων στρατηγικού χαρακτήρα με τα υπόλοιπα νομικά του πρόσωπα. Στοχεύει στην ισόρροπη ανάπτυξη δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων, στην βελτίωση της λειτουργικότητας των δημοτικών υπηρεσιών και την προσαρμογή τους στις κοινωνικοοικονομικές διεθνείς και εθνικές συνθήκες. Ακόμη στοχεύει σε οριζόντιες δράσεις και υποστηρικτικές λειτουργίες για τη βελτίωση των σχέσεων με τους πολίτες αλλά και τους υπολοίπους εξυπηρετούμενους φορείς, όπως επιχειρήσεις και άλλου είδους συλλογικότητες και στην ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους ΟΤΑ και φορείς.

3.4 Οι άξονες και τα μέτρα του προγράμματος

Άξονας 1 : Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής			
A.A	ΜΕΤΡΑ	A.A	ΣΤΟΧΟΙ
1.1.	Οικιστικό Περιβάλλον	1.1.1	Ολοκλήρωση Χωροταξικού και Πολεοδομικού σχεδιασμού
		1.1.2	Ολοκληρωμένες πολεοδομικές παρεμβάσεις και αστικές αναπλάσεις
		1.1.3	Βελτίωση, επέκταση κοινόχρηστων – ελεύθερων χώρων (χώροι πρασίνου, πλατείες, βιοκλιματικός σχεδιασμός, κλπ)
		1.1.4	Βελτίωση, ενεργειακή αναβάθμιση, νομιμοποίηση – τακτοποίηση δημοσίων κτιρίων και εγκαταστάσεων.
		1.1.5	Αποκατάσταση και ανάδειξη υποβαθμισμένων περιοχών
1.2.	Προστασία, αξιοποίηση και διαχείριση	1.2.1	Προστασία, έλεγχος και οριοθέτηση ρεμάτων
		1.2.2	Αξιοποίηση ΑΠΕ, εξοικονόμηση ενέργειας, διαχείριση υδάτινων πόρων
		1.2.3	Προστασία διαχείριση και ανάδειξη οικολογικά ευαίσθητων περιοχών (NATURA 2000, οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας).
		1.2.4	Προστασία, ορθολογική διαχείριση και ανάδειξη του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των ακτών.
		1.2.5	Προστασία δασικής, βοσκοτόπων και γεωργικής γης
		1.2.4	Ενημέρωση – ευαισθητοποίηση πληθυσμού σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος
1.3.	Καθαριότητα και διαχείριση απορριμμάτων	1.3.1	Εναρμόνιση με τον ΠΕΣΔΑ Κρήτης
		1.3.2	Εκσυγχρονισμός και βελτίωση των υποδομών καθαριότητας και εξοπλισμού διαχείρισης απορριμμάτων
		1.3.3	Δημιουργία – επέκταση υποδομών και εξοπλισμού για την τριτοβάθμια επεξεργασία αποβλήτων
		1.3.4	Μείωση – επαναχρησιμοποίηση – ανακύκλωση στερεών αποβλήτων
		1.3.4	Ενημέρωση – Ευαισθητοποίηση πολιτών σε θέματα διαχείρισης απορριμμάτων και ανακύκλωσης
		1.3.5	Μείωση κόστους συλλογής και διαχείρισης αστικών αποβλήτων.

1.4	Υδρευση- Άρδευση- Αποχέτευση	1.4.1	Ορθολογική διαχείριση υδάτινων πόρων – Εξασφάλιση επάρκειας και ποιότητας νερού.
		1.4.2	Βελτίωση, επέκταση και εκσυγχρονισμός δικτύων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης
		1.4.3	Δημιουργία – επέκταση υποδομών και εξοπλισμού για την ολοκληρωμένη και ασφαλή διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
1.5	Μεταφορική Υποδομή & Βιώσιμη κινητικότητα	1.5.1	Βελτίωση και συντήρηση συγκοινωνιακών συνδέσεων – υποδομών
		1.5.2	Πρωώθηση βιώσιμων μεταφορών, ενίσχυση προσπελασιμότητας και βιώσιμης κινητικότητας.
		1.5.3	Ανάπτυξη υποδομών ευρυζωνικότητας, τηλεπικοινωνιακών υποδομών
		1.5.4	Ενίσχυση μέσων μαζικής μεταφοράς – δημιουργία δημοτικής και διαδημοτικής συγκοινωνίας
		1.5.5	Βελτίωση και συντήρηση δημοτικού δικτύου.
		1.5.6	Αντιμετώπιση προβλημάτων, κυκλοφορίας , οδικής ασφάλειας και στάθμευσης.
1.6	Ασφάλεια και Πολιτική προστασία	1.6.1	Διαχείριση κινδύνων, έκτακτων καταστάσεων και φυσικών καταστροφών
		1.6.2	Ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών πολιτικής προστασίας
		1.6.3	Ενσωμάτωση του στοιχείου της ασφάλειας στην αστική πολιτική και διακυβέρνηση.
Άξονας 2 : Διαβίωση: Αθλητισμός, Πολιτισμός, Υγεία, Παιδιά, Κοινωνική Πολιτική			
A.A	ΜΕΤΡΑ	A.A	ΣΤΟΧΟΙ
2.1	Υγεία-Πρόνοια	2.1.1	Αναβάθμιση υποδομών, εξοπλισμού και υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας
		2.1.2	Ανάπτυξη δράσεων πρόληψης και προαγωγής της δημόσιας υγείας του πληθυσμού σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς υγείας της Περιφέρειας Κρήτης
2.2.	Παιδεία – Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση	2.2.1	Δημιουργία σύγχρονων, βιοκλιματικών υποδομών εκπαίδευσης
		2.2.2	Συντήρηση - αναβάθμιση υφιστάμενων σχολικών μονάδων
		2.2.3	Εμπλουτισμός της βιβλιοθήκης και αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών της με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών.

		2.2.4	Υλοποίηση εκπαιδευτικών δράσεων - προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης ενηλίκων
2.3	Πολιτισμός	2.3.1	Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων και μνημείων
		2.3.2	Προβολή της τοπικής ιστορικής, πολιτιστικής κληρονομιάς και παράδοσης του Δήμου
		2.3.3	Βελτίωση υποδομών πολιτισμού
		2.3.4	Ενίσχυση σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας - Καθιέρωση νέων πολιτιστικών θεσμών – ενίσχυση των υφιστάμενων
2.4	Αθλητισμός	2.4.1	Ανάπτυξη και βελτίωση υπηρεσιών και υποδομών αθλητισμού
		2.4.2	Διάδοση Μαζικού Αθλητισμού και προώθηση της δια βίου άθλησης
		2.4.3	Εξασφάλιση οικονομικής βιωσιμότητας αθλητικών εγκαταστάσεων και δράσεων και περαιτέρω ενίσχυσής τους.
2.5	Κοινωνική μέριμνα – Κοινωνική ενσωμάτωση - Εθελοντισμός	2.5.1	Δημιουργία νέων και βελτίωση – επέκταση των υφιστάμενων δομών και υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και μέριμνας
		2.5.2	Εφαρμογή πολιτικών και συμμετοχή σε δράσεις και προγράμματα που στοχεύουν στην μέριμνα, υποστήριξη, φροντίδα και κοινωνική ενσωμάτωση ευπαθών κοινωνικών ομάδων
		2.5.3	Ενεργοποίηση της τοπικής κοινωνίας για την ανάπτυξη της αλληλεγγύης και του εθελοντισμού - Ανάπτυξη δικτύων εθελοντισμού και συνεργασίας φορέων
		2.5.4	Δράσεις για την ισότητα των φύλων και την προστασία οικογένειας και παιδιού
		2.5.5	Δράσεις συμβουλευτικής και ψυχοκοινωνικής στήριξης των πολιτών
Άξονας 3 : Τοπική Οικονομία- Ανάπτυξη- Απασχόληση			
A.A	ΜΕΤΡΑ	A.A	ΣΤΟΧΟΙ

3.1	Τουρισμός	3.1.1	Ανάπτυξη – προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
		3.1.2	Ενίσχυση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος και βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών
		3.1.3	Στοχευμένες δράσεις για την τουριστική προβολή και τη βελτίωση της ελκυστικότητας του Δήμου ως τουριστικού προορισμού
		3.1.4	Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση της παράκτιας ζώνης
		3.1.5	Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και των τοπικών προϊόντων για την ανάπτυξη του τουρισμού
3.2	Αγροτική ανάπτυξη	3.2.1	Δημιουργία και βελτίωση αγροτικών υποδομών και προσβάσεων.
		3.2.2	Σύνδεση τουρισμού με αγροτική παραγωγή και πρωτογενή τομέα – Προβολή, προώθηση και αξιοποίηση των τοπικών αγροτικών προϊόντων
		3.2.3	Αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμός του αγροτικού τομέα και της αγροτικής οικονομίας της περιοχής.
		3.2.4	Ενίσχυση των γνώσεων και δεξιοτήτων του αγροτικού πληθυσμού
3.3	Ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας	3.3.1	Στήριξη της τοπικής επιχειρηματικής δραστηριότητας
		3.3.2	Στήριξη επιχειρηματικότητας γυναικών, νέων και ευπαθών κοινωνικών ομάδων
		3.3.3	Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας
		3.3.4	Ενίσχυση γνώσεων και δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού
		3.3.5	Ενίσχυση του παραγωγικού ιστού, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της τοπικής οικονομίας
		3.3.6	Προώθηση της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών με την δημιουργία δομών και συνεργασιών με ερευνητικά ιδρύματα και σύνδεση με τη στρατηγική και τις κατευθύνσεις της Έξυπνης Εξειδίκευσης

3.4	Προώθηση της Απασχόληση	3.4.1	Συμμετοχή του Δήμου σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης (π.χ. Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης, κοινωφελής εργασία)
		3.4.2	Ανάπτυξη συνεργασίας του Δήμου με τις τοπικές επιχειρήσεις και παραγωγικού φορείς για την αντιμετώπιση της ανεργίας.
Άξονας 4 : Διακυβέρνηση και οικονομική λειτουργία του Δήμο			
A.A	ΜΕΤΡΑ	A.A	ΣΤΟΧΟΙ
4.1	Διαδικασίες οργάνωσης, διοίκησης και ενίσχυση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ)	4.1.1	Πραγματοποίηση δράσεων για την απλούστευση και βελτίωση των εσωτερικών διαδικασιών και λειτουργιών των υπηρεσιών
		4.1.2	Δράσεις για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας, αποτελεσματικότητας και συνεργασίας μεταξύ υπηρεσιών και Νομικών Προσώπων του Δήμου
		4.1.3	Αναβάθμιση των διαδικασιών προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης των δράσεων του Δήμου
		4.1.3	Επέκταση και αναβάθμιση των υποδομών Τεχνολογιών Πληροφορικής και επικοινωνιών και πληροφοριακών συστημάτων
		4.1.4	Ανάπτυξη νέων ηλεκτρονικών – ψηφιακών υπηρεσιών και ψηφιακού περιεχομένου για συνεχή ενσωμάτωση των ΤΠΕ
4.2	Διαδικασίες βελτίωσης της σχέσης του Δήμου με τους πολίτες (ηλεκτρονική διακυβέρνηση)	4.2.1	Αποτελεσματικότερη και ταχύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και των επισκεπτών μέσω της αξιοποίησης ψηφιακών δεδομένων και υπηρεσιών
		4.2.2	Ανάπτυξη συστημάτων αλληλεπίδρασης Δήμου – Δημοτών στη λογική των «Έξυπνων» Πόλεων
4.3	Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και της υλικοτεχνικής υποδομής του Δήμου και των Νομικών Προσώπων	4.3.1	Κατάρτιση και συνεχής επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού
		4.3.2	Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός των κτιριακών εγκαταστάσεων, λοιπών υποδομών και του μηχανολογικού εξοπλισμού

4.4	Οικονομική λειτουργία και διαχείριση	4.4.1	Δράσεις για την αποδοτικότερη και καλύτερη οικονομική διαχείριση του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του και υιοθέτηση διαδικασιών συστηματικού ελέγχου και αξιολόγησης των χρηματοοικονομικών λειτουργιών
		4.4.2	Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας του Δήμου
4.5	Ενίσχυση της εξωστρέφειας του Δήμου - Ανάπτυξη συνεργασιών	4.5.1	Αύξηση της συμμετοχικότητας σε δίκτυα και ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους δημόσιους, ιδιωτικούς και κοινωνικούς φορείς σε τοπικό και υπερτοπικό επίπεδο